

R A P O R T U L F R E E X



LIBERTATEA PRESEI ÎN ROMÂNIA 2 0 1 3

Integritate Diversitate Responsabilitate Profesionalism Integritate Transparență Democrație par
pativă Transparență Democrație participativă Integritate Democrație participativă Responsabilitat
Spirit critic Integritate Responsabilitate Transparență Profesionalism Integritate Transparență
Profesionalism Diversitate Transparență Transparență Spirit critic Profesionalism Diversitate S
rsitate Responsabilitate Diversitate Profesionalism Integritate Profesionalism Democrație par
Integritate Profesionalism Democrație participativă Profesionalism Profesionalism Integritate Transparență
Diversitate Democrație participativă Integritate Diversitate Spirit critic Integri
Democrație participativă Integritate Diversitate Integritate Diversitate Spirit critic Integri
Democrație participativă Profesionalism



- Membră a Rețelelor Internaționale Reporteri fără Frontiere și IFEX -

București
2014

R A P O R T U L F R E E E X



LIBERTATEA PRESEI ÎN ROMÂNIA 2 0 1 3



- Membră a Rețelelor Internaționale Reporteri fără Frontiere și IFEX -

Acest raport a fost redactat în cadrul programului FreeEx al
ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei.
Programul FreeEx își propune să contribuie la protejarea și promovarea
dreptului la libera exprimare și a libertății presei.
Programul a început în 1999.
ActiveWatch publică rapoarte anuale referitoare la situația libertății
presei în România.

Autori:

Liana Ganea, Răzvan Martin, Maria Popa
Adrian Mogoș, Laura Ștefănuț

Mulțumim pentru asistența acordată programului FreeEx pe parcursul
întregului an:

Mircea Toma, Dan Mihai, Ștefan Câdea, Bogdan Manolea
Paul Chioveanu, Diana Hatneanu

Voluntar:

Cosmin Dumbravă

Mulțumiri:

Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație,
Asociația Română pentru Tehnologie și Internet, APADOR-CH

Tehnoredactare și design:

Dan Ichimescu
Alexandra Câdea

© ActiveWatch

Membră a Rețelelor Internaționale Reporteri fără Frontiere și IFEX

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București; CP 2 OP 67

☎ 021 313 40 47 📠 021 637 37 67

✉ office@activewatch.ro 🌐 www.activewatch.ro

Cont IBAN: RO 83 BTRL 0450 1205 A793 02XX

Banca Transilvania Sucursala Știrbei Vodă

C.I.F. 18912239

CUPRINS

METODOLOGIE.....	6
CONTEXTUL GENERAL.....	7
Sacrificarea independenței editoriale și a interesului public	7
Abuzuri ale autorităților/Instigări ale demnitarilor	8
Atacuri murdare între taberele media	8
Inițiative legislative care amenință libertatea de exprimare	8
Corupție în presă.....	9
Mediile publice	9
CNA - cangrenat de conflicte interne motivate de afilierea politică.....	9
PRESIUNI - POLITICE, ECONOMICE, ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE ȘI ALE ALTOR INSTITUȚII.....	10
Șeful agenției publice de știri, fost comunicator PSD	10
Primarul Craiovei a declarat război vocilor critice	10
DGI al TVR, Stelian Tănase, a întrerupt transmisia unui documentar.....	11
Protest la Jurnalul Național	11
Procurori ai DNA Tg. Mureș, abuzivi în relația cu presa	12
Jurnalul a încheiat colaborarea cu Miruna Munteanu pentru postările de pe Facebook	12
Cercetători persecutați pentru poziția lor anti-RMGC	13
O parte a presei - canal de propagandă pentru o companie minieră	13
Horia Ivanovici, dat afară de la DigiSport la presiunile Federației Române de Fotbal	14
Antena 1 a vrut să-i închidă gura lui Bendeac.....	14
Curtea Veche a renunțat „peste noapte” la cartea lui Vasile Ernu	15
Sătenii din Pungești, abuzați de autorități în favoarea Chevron	15
Alte abuzuri ale autorităților în relația cu protestatari pașnici și cu presa	16
Deputatul PSD Ghiță: Atitudinea critică a unor jurnaliști „face rău societății”	17
ISJ Satu Mare a amenințat libertatea de exprimare a unor elevi	17
Politicieni care au cerut închiderea unor instituții media	17
Instituții media care au cerut interzicerea dreptului la liberă exprimare	17
POLITIZAREA DISCURSULUI JURNALISTIC	19
Atacuri între jurnaliști. Radicalizarea discursului mediatic.....	19
Jurnaliști trec la politică.....	20
Jurnaliști funcționari ai statului	20
Folosirea instituțiilor media ca instrumente de presiune politică	21
Fost manager de presă vorbește despre intențiile patronilor de media.....	21
Patron de presă acuzat că folosește un institut de sondaje pentru manipulare	21
Ion Cristoiu se leapădă de „Biserica lui Traian Băsescu”	22
Valeria Dorneanu acuză epurări politice la Digi 24.....	22
Harta politică a televiziunilor locale	22
F.C. STEAUA, CAMPIONA ATACURILOR ÎMPOTRIVA PRESEI	23
MM Stoica, managerul violent	23
Antrenorul Stelei către jurnaliștii vasluieni: „Sunteți niște proști!”	23
Gazeta Sporturilor și ProSport, front comun împotriva Anamariei Prodan Reghecampf	23
Clubul de fotbal Steaua București condiționează accesul presei la acțiunile clubului	24
Emisiune în direct întreruptă la numai trei minute de la începerea ei.....	25
TELEVIZIUNEA ȘI RADIOUL PUBLICE.....	26
Televiziunea publică	26
Dificultăți financiare, încheierea restructurării, grile noi, cheltuieli mari	26
Relansare eșuată	26
Contaminarea politică a televiziunii publice a continuat și în 2013.....	27
Alegeri interne	28
Directorul General Interimar a oprit emisia unui program	29
Societatea civilă propune un canal public dedicat producției independente	29
Radioul public	30
Abuzurile conducerii împotriva sindicatului SUS-RR	30
Regulamentul de comunicare online - instrument de intimidare a salariaților.....	31
Grile de programe contestate.....	31
Corupție la SRR.....	31
Modificarea legii 41/1994 de funcționare a serviciilor publice de radio și televiziune	32
Politizarea serviciilor publice de radio și televiziune, vizată și prin proiectul noii Constituții	32

Sorin Roșca Stănescu și un membru CNA doresc eliminarea publicității la TVR și SRR. Discuții privind taxa radio-tv	32
CONSILIUL NAȚIONAL AL AUDIOVIZUALULUI	34
Noua conducere. Intervenție mai energică, dar sancțiunile nu reușesc să descurajeze abaterile	34
Sanctiuni care afectează dreptul la liberă exprimare.....	34
Conflicte interne	35
Conflicte repetate cu radiodifuzorii	36
Presiuni politice.....	36
Mai mulți membri în situație de incompatibilitate	36
Cod de conduită.....	36
AGRESIUNI, AMENINȚĂRI, INSULTE	37
Agresiuni.....	37
Jandarmeria, găsită vinovată pentru abuzurile de la Summitul NATO 2008	37
Distrugerea mașinii unui jurnalist nu e pericol social, conform unui procuror.....	38
Jurnaliștii Digi24, amenințați și agresati	38
Ioan Becali, agresor de jurnaliști	38
Jurnalist agresat din cauza opiniilor politice exprimate	38
Torționarul Vișinescu înjură jurnaliștii	39
B1 TV a fost agresată de angajații CNADNR	39
Fotbalistul Marica a confiscat camera unui reporter	39
Fotoreporter înjurat de un jandarm	39
Angajații RMGC, agresori de serviciu.....	39
Deputat atacat la Roșia Montană.....	39
Maia Morgenstern, intimidată de susținătorii RMGC	40
Jandarmii veghează ca jurnaliștii să nu-l incomodeze pe Victor Ponta cu întrebări despre RMGC și Pungești	40
Mașina postului Antena 3, lovită de manifestanți	40
Amenințări	40
Elevă hărțuită și amenințată cu moartea pentru că a purtat o bentiță tricoloră	40
„Te arunc de la etaj, bă, dă-te dracu’!”	41
Serghei Mizil l-a amenințat pe jurnalistul Dragoș Pătraru	41
Șeful Poliției locale Lugoj vs jurnaliști de la Redeșteptarea	41
Un consilier prezidențial îi vrea la închisoare pe jurnaliștii Antenei 3	41
„Te ia SMURD-ul, nenorocitul!”	41
Manifestanții anti-RMGC jigniți de un moderator TV	42
Mihai Gâdea, amenințat cu moartea	42
Reporter din Cluj, amenințat cu moartea	42
Insulte	42
Gigi Becali a jignit o jurnalistă de la Realitatea TV	42
Senatorul PSD Sorin Ovidiu Bota a numit „nesimțită” o jurnalistă	42
Deputat către jurnalist: „Dar ce vă fu... Ce vă freacă grija pe treaba asta?”	43
Oameni de televiziune insultă și amenință jurnaliști	43
Consilierul lui Ponta face glume nesărate	43
Jandarmeria îndrumă deontologic jurnaliștii	43
„Taci... fă-ți dracu ceva... dă panaramă!”	44
Președintele continuă războiul personal cu Antena 3	44
Președintele Consiliului Județean Brăila a jignit și amenințat din nou jurnaliștii	44
„Madamme” Elena Carmen Hărău către un jurnalist: „Boulică”!	44
DREPTUL LA DEMNITATE, IMAGINE, VIAȚĂ PRIVATĂ.....	46
Antena 1 vs jurnalistul Petrișor Obae de la PaginaDeMedia.ro	46
Lucian Duță vs Mihai Gâdea	46
Narcisa Iorga vs Gabriela Vrâncianu Firea	46
Medicul estetician Valeriu Nicula vs jurnalistul Tudor Știrbu	46
Horia și Marian Georgescu vs Antena 3, Mircea Badea și Oana Stancu	47
Robert Turcescu vs Mircea Badea	47
Andreea Berecleanu vs B1 TV & Radu Banciu	48
Răsvan Popescu vs Dan Diaconescu	48
Bogdan Chiriac vs Liviu Avram.....	48
Soția deputatului Leșe vs Romeo Roșianu	49
PROCESE CEDO	49
Mircea Toma, Sorana Toma și Constantin Bucur vs statul român.....	49
Elena Lavric vs statul român	50
ACCESUL LA INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC.....	51
Negocierile cu FMI, ascunse de ochii presei și ai publicului	51

Modificarea Constituției, rezervată „elitei politice”	51
Poliția Locală Bistrița a evacuat jurnaliștii din sala de ședințe a Consiliului Local la ordinul primarului	51
Poliția Rutieră nu a lăsat B1 TV să filmeze protestul minerilor la Târgu Jiu	51
TVR și SRR se consideră mai presus de lege	52
Primăria Baia Mare favorizează un grup de presă	52
Senatul ascunde voturile aleșilor	53
Un jurnalist și un fotoreporter, persoane non grata în Azerbaidjan. MAE se ascunde în spatele anunțurilor de pe propriul site	53
Protocol al Institutul Național al Patrimoniului cu RMGC făcut public prin decizia instanței	53
CFR vrea pușcărie pentru cei care folosesc mersul trenurilor. Poate fi scrapingul infracțiune?	54
Legea 544 e aplicată după ureche la Tribunalul și Curtea de Apel Gorj	54
Accreditări respinse cu ocazia Summitului China - CCE	54
Ambasada SUA agreează anumiți jurnaliști	55
Centrele de detenție CIA din România: Autoritățile au mușamalizat cazul, presa l-a ignorat	55
PIAȚA DE MEDIA	56
Situația televiziunilor	56
Grupul Realitatea	56
Adrian Sârbu a părăsit ProTV	57
Mediafax Group	57
CNA a retras licențele Money.ro și Zeus TV	57
OTV... Vatican	57
Cristian Burci a preluat Prima TV	57
RCS&RDS a continuat să investească în propriile proiecte media	58
Presa scrisă	58
Adevărul a acumulat datorii uriașe	58
Insolvența Jurnalului Național	59
Insolvența administratorului Evenimentul zilei și Capital	59
Press Point a sistat distribuția revistei Kamikaze	59
Burda a achiziționat Sanoma Hearst România	59
Insolvența Opiniei Studențești	59
Radio	59
Publicitate	60
Audiențe TV - radio	60
CONFLICTE DE MUNCĂ	61
Trustul prahovean Alpha a făcut greve și un Memoriu către Parlament	61
Marius Tucă a demis-o pe Gabriela Antoniu fiindcă n-a mai vrut să lucreze gratis	62
Protest „anonim” al redactorilor de la Jurnalul Național	62
Salarii neplătite la „Flacăra Iașului”	62
Money.ro a rămas fără bani	63
Oana Dobre vs Realitatea TV	63
Management „dictatorial” la revista culturală clujeană Tribuna	63
Conflicte de muncă în TVR	63
Realitatea TV și-a restructurat directorul tehnic	64
Jurnaliștii Oana Bota și Florentin Deac vs Cuvântul liber	64
A expirat Contractul Colectiv de Muncă la Nivel de Ramură Mass-Media	65
ETICĂ	65
Grup media, patronatul și conducerea sa, inculpate pentru șantaj	65
Folosirea canalelor media împotriva sistemului judiciar	66
CSM și CNA reacționează. Antena 3 amendată de CNA	67
Fapta folosită pentru șantaj - un alt posibil caz de corupție în piața de media	68
Jurnaliști condamnați sau judecați pentru șantaj	68
Inventarea de fapte și situații pentru audiență	68
Agenția națională de presă Agerpres înființează postul de Ombudsman	69
Credibilitatea mass-media	69
LEGISLAȚIE	70
Achiziții publice	70
Codul penal	70
Directiva „Big Brother” încalcă Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene	71
Legislația audiovizuală sau cu impact asupra audiovizualului	71
Parlamentul European votează propunerea ActiveWatch de interzicere a infiltrării redacțiilor de agenți ai serviciilor de informații	74
Revizuirea drepturilor fundamentale din Constituție, făcută cu încălcarea drepturilor fundamentale	75
Steag, imn și drapeluri	76

METODOLOGIE

Departamentul FreeEx a început să publice rapoarte anuale dedicate libertății presei în anul 2000. Scopul acestor rapoarte este să ofere o imagine asupra principalelor evenimente și tendințe în ceea ce privește libertatea de exprimare și, în special, în ceea ce privește libertatea presei.

Raportul de față acoperă în principal evenimentele anului 2013. Cazurile publicate au un rol ilustrativ. Am introdus în raport și cazuri care nu privesc în mod direct presa sau drepturile jurnaliștilor, atunci când am considerat că ele au relevanță pentru modul în care dreptul la libertatea de exprimare și libertatea presei sunt percepute în România.

Acest raport nu este unul exhaustiv, ci reprezintă o oglindă a evenimentelor, așa cum au ajuns acestea la cunoștința noastră și în măsura în care au putut fi documentate.

Încadrăm încălcările libertății de exprimare și ale libertății presei în:

- **Agresiuni:** implică atacuri fizice asupra jurnaliștilor sau a redacțiilor sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare (lovire, confiscarea sau distrugerea echipamentelor de înregistrare, filmare, fotografiere, sechestrarea jurnalistului, devastarea redacției etc.);

- **Amenințări:** implică amenințarea cu moartea, amenințări cu punerea în pericol a integrității fizice a jurnalistului, a familiei sau a bunurilor acestuia, folosirea unui limbaj injurios la adresa jurnalistului;

- **Presiuni ale autorităților:** presiuni asupra jurnaliștilor, a instituțiilor de presă sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare venite din partea unor instituții ale statului (anchete ale poliției, ale parchetului, ale gărzii financiare sau ale altor instituții ale statului, intervenții brutale, având drept scop intimidarea presei, arestarea sau reținerea în vederea cercetării, presiuni din partea organelor de anchetă pentru divulgarea surselor confidentiale, confiscarea sau copierea datelor din computere, confiscarea sau copierea unor documente, interceptarea comunicațiilor, introducerea unei legislații defectuoase - care afectează presa, refuzul de a reforma legi etc.);

- **Presiuni politice:** presiuni asupra jurnaliștilor și a instituțiilor de presă sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare venite din partea unor oameni politici sau a unor partide (presiuni organizate, făcute cu scopul exclusiv de a proteja interesele politice sau de altă natură ale unor partide sau ale unor oameni politici; includ folosirea instituțiilor statului în acest scop, de către partide sau de oamenii politici);

- **Presiuni economice:** presiuni asupra jurnaliștilor și a instituțiilor de presă sau a cetățenilor care își exercită libera exprimare venite din partea unor companii sau a unor oameni de afaceri (oferirea sau anularea unor contracte de publicitate, condiționarea păstrării acestor contracte de nepublicarea unor informații sau de concedierea unor jurnaliști etc.);

- **Accesul la informațiile de interes public:** refuzul autorităților statului sau al unor instituții importante de a pune la dispoziția ziariștilor informațiile de interes public solicitate, ridicarea abuzivă a acreditării;

- **Cenzură:** interzicerea publicării, confiscarea tirajului, ridicarea abuzivă a licenței de emisie;

- **Autocenzură:** actul prin care jurnaliștii se abțin de la publicarea unor informații de interes public ca urmare a presiunilor indirecte venite din partea patronatului sau a conducerii redacției;

- **Conflicte de muncă:** încălcarea drepturilor jurnalistului ca salariat;

- **Legislația:** acte normative care afectează cadrul legislativ în care funcționează presa și care limitează libertatea de exprimare a jurnalistului și a cetățenilor.

Cadrul economic în care funcționează presa (împărțirea pieței, achiziții, fuzionări, cadrul legislativ, probleme economice etc.) afectează libertatea de exprimare a jurnaliștilor și calitatea produselor media.

Și nerespectarea normelor deontologice afectează dreptul la libertatea de exprimare. De aceea, raportul FreeEx dedică secțiuni speciale analizei a pieței de media și a principalelor probleme legate de etica și autoreglementarea presei.

Raportul tratează și câteva cazuri în care dreptul la libertatea de întrunire sau la viață privată sunt încălcate. Am introdus aceste cazuri în măsura în care aceste drepturi au fost încălcate împreună cu dreptul la libertatea de exprimare. De asemenea, am notat cazurile în care dreptul la viață privată și cel la libertatea de exprimare au fost puse în balanță, în favoarea unuia dintre cele două, sau cazurile de încălcare a dreptului la viață privată, în măsura în care au reprezentat drepturi câștigate (sau pierdute) și pentru ziariști.

Cazurile raportate au drept sursă: investigațiile directe ale echipei FreeEx (discuții și corespondențe cu părțile implicate, cu avocați ai părților, cu instituțiile statului etc.), informații culese cu ajutorul rețelei FreeEx (www.groups.yahoo.com/freeex), articole apărute în presa scrisă, știri radio și tv, bloguri și publicații on-line. Raportul nostru se bazează și pe rapoarte oficiale sau rapoarte publicate de alte instituții independente.

În multe dintre cazurile cuprinse în raport am fost sesizați direct de jurnaliști. Dacă ți-a fost încălcată libertatea de exprimare, scrie-ne la freeex@activewatch.ro!

CONTEXTUL GENERAL

În 2013, România s-a situat pe locul 45 în clasamentul anual al libertății presei¹, realizat de Reporterii fără Frontiere, înaintea SUA (locul 46), Ungariei (locul 64), Greciei (locul 99) sau Bulgariei (locul 100), dar în urma Cehiei (locul 13), Poloniei (locul 19) sau Franței (locul 39). Indicele Sustenabilității Mass-Media, realizat de IREX, constată că „Instituțiile mass-media din țară continuă să fie politizate și afectate de puternice interese de afaceri, care slăbesc echidistanța și libertatea presei”².

Cele mai importante evenimente din 2013 cu impact negativ asupra libertății de exprimare:

- O parte semnificativă a presei este în continuare folosită de patroni ca armă în vederea obținerii unor avantaje politice și economice sau pentru a pune presiune pe justiție.
- Politizarea discursului mediatic a fost evidențiată de decizia unor jurnaliști de a migra în mediul politic și de atacurile tot mai frecvente între oamenii din presă, în care predomină amenințările, injuriile și limbajul vulgar.
- Unele instituții media folosesc abuziv dreptul la liberă exprimare pentru a intimida alte persoane/grupuri sociale/justiția/grupări politice. Două astfel de atacuri vulgare au generat reacții mai consistente și au provocat o necesară dezbateră privind calitatea discursului public în România.
- Consiliul Național al Audiovizualului a sancționat aceste numeroase abateri, însă nivelul amenziilor este mic și nu este în măsură a descuraja astfel de practici.
- Abaterile etice tot mai frecvente ale presei au fost sancționate de instanțe, în baza noului Cod Civil.
- România s-a confruntat cu riscul ca insulta și calomnia să fie reintroduse în Codul Penal.
- Codul insolvenței adoptat de Guvern prin Ordonanță de Urgență amenința existența unor instituții media.
- Media își abandonează adeseori misiunea de a informa, în schimbul promovării unor mesaje favorabile intereselor unor entități private.
- Cluburile de fotbal și structurile de conducere ale fotbalului impun presei acoperire mediatică favorabilă și fac victime în rândul jurnaliștilor.
- Unele decizii recente ale CNA pun în pericol dreptul la liberă exprimare, sancționând dreptul la opinie, fără a ține cont de jurisprudența CEDO.
- SRR adoptă regulamente interne ce afectează dreptul salariaților la liberă exprimare cu scopul de a proteja instituția de criticile venite din interior.
- Unele instituții media și unii oameni din presă își somează colegii de breaslă să nu mai relateze critic despre ei, amenințând cu procese.
- Mai mulți politicieni au cerut închiderea unor instituții media.
- CNA s-a eschivat evitând să se pronunțe în două spețe ce pot fi interpretate ca acte de cenzură (cazul Ivanovici-RCS&RDS și serialul TVR „Moștenirea clandestină”).
- CNA a fost ținta unor presiuni venite din zona politică și din partea radiodifuzorilor.
- Conducerea și patronatul unuia dintre cele mai importante

¹ Indicele libertății presei, Reporterii fără Frontiere, 2014, <http://rsf.org/index2014/en-index2014.php>.

² Indicele Sustenabilității Mass-Media 2013, IREX, <http://www.irex.org/resource/romania-media-sustainability-index-msi>.

grupuri media au fost trimise în judecată pentru șantaj. În alte două cazuri separate, instanțele au pronunțat pedepse cu închisoare pentru șantaje de presă.

- Se perpetuează comportamentele abuzive ale forțelor de ordine la manifestațiile de stradă. Au avut loc abuzuri fără precedent ale forțelor de ordine la Pungești, cu încălcarea mai multor drepturi constituționale ale cetățenilor.
- Conducerea SRR a târât instituția într-un conflict cu unul din liderii sindicali, comițând o serie de abuzuri ce afectează imaginea radioului public.
- Dificultățile financiare ale TVR continuă și după încheierea procesului de restructurare. TVR nu a reușit să se relanseze pe piață după încheierea procesului de restructurare.
- TVR continuă să ofere servicii editoriale partidelor aflate la putere - emisiuni în care politicieni sunt invitați permanenți, parteneriate cu ministere prin care se ceda decizia editorială autorității guvernamentale.
- Criza economică s-a acutizat în piața de media. Mai multe instituții media au încetat să existe. Unele ziare au renunțat la varianta print și există exclusiv în online.
- Situația precară a jurnalistului în raport cu patronatul s-a amplificat în condițiile crizei economice din piața de media.
- S-au înregistrat demiteri abuzive ale jurnaliștilor, întâzieri la plata salariilor, mulți jurnaliști sunt plătiți pe drepturi de autor.
- Statutul jurnalistului este vulnerabilizat și mai mult odată cu a expirarea, în februarie 2014, a Contractului Colectiv de Muncă la nivel de ramură.

Sacrificarea independenței editoriale și a interesului public

Acutizarea dificultăților economice ce afectează industria mass-media în ultimii ani a accentuat dependența multor instituții media de clienții mari de publicitate, consecința fiind adeseori sacrificarea interesului public și a libertății editoriale în favoarea promovării unui mesaj favorabil unor diverse entități private. Cel mai flagrant caz rămâne al companiei RMGC³, care a derulat în ultimii ani o agresivă campanie de promovare în media pentru a obține sprijin în vederea primirii avizelor guvernamentale necesare demarării contestatei exploatare aurifere cu cianuri de la Roșia Montană. Statutul jurnalistului este vulnerabilizat și mai mult odată cu expirarea Contractului Colectiv de Muncă la nivel de ramură în februarie 2014.

Fragilitatea economică accentuează dependența presei de alte structuri care influențează conținutul editorial. Un caz grav de presiune editorială (cazul Ivanovici-RCS&RDS) a scos la iveală existența unor clauze contractuale care afectează independența editorială. Liga Profesionistă de Fotbal și Federația Română de Fotbal impun televiziunilor acoperire mediatică favorabilă, iar televiziunile, la rândul lor, impun astfel de clauze jurnaliștilor. Sesizată de ActiveWatch, CNA s-a eschivat și a evitat să se pronunțe în acest caz.

Instituții media și jurnaliști critici sunt hărțuiți de clubul de fotbal Steaua, care folosește audiențele aduse de echipă ca instrument de presiune editorială, recurgând la insulte, amenințări, blocarea accesului la informații și folosindu-se de influența asupra redacțiilor pentru a schimba moderatorii

³ Cazul RMGC se regăsește și în rapoartele FreeEx din 2012, 2011 și 2010.

unor emisiuni. O emisiune difuzată în direct a fost întreruptă la câteva minute după start pentru că urma să facă dezvăluiri despre antrenorul acestei echipe.

Televiziunea Antena 1 a încercat să impună realizatorului unui program de satiră pe teme social-politice o serie de teme tabu, motiv pentru care realizatorul (Mihai Bendeac) a renunțat la contractul pe care îl avea cu postul respectiv.

Directorul General Interimar al TVR, Stelian Tănase, a oprit difuzarea unui documentar în timp ce acesta era transmis de TVR Moldova, pe motiv că ar fi făcut propagandă comunistă. Comisia de Etică și Arbitraj din TVR a considerat intervenția ca fiind „arbitrară”, „excesivă” și „hazardată”.

SRR a adoptat un Regulament de prezență și comunicare în mediul online care îngrădește nejustificat libertatea de exprimare a salariaților și colaboratorilor SRR, interzicând exprimările critice la adresa instituției sau a persoanelor din cadrul ei.

Dosarul de șantaj în care sunt implicați patronatul și conducerea societăților aparținând grupului media controlat de familia Voiculescu a adus noi dovezi că media este în continuare folosită de patroni ca armă în vederea obținerii unor avantaje politice și economice. După declanșarea anchetei penale de șantaj și arestarea directorului Sorin Alexandrescu, instituțiile media deținute de familia Voiculescu au pornit un atac concertat împotriva sistemului judiciar, pe care l-au acuzat că este subordonat președintelui Băsescu. Drept urmare, procurorii DNA au pus sub acuză în premieră un grup media, patronii și administratorii săi pentru folosirea instituțiilor media cu scopul de a influența deciziile magistraților.

Abuzuri ale autorităților/Instigări ale demnitarilor

Abuzurile forțelor de ordine împotriva manifestanților au continuat și în 2013. Intervenția brutală, excesivă și disproporționată a Jandarmeriei la Pungești, prin impunerea unei zone de siguranță publică, a afectat drepturi fundamentale ale cetățenilor, cum ar fi dreptul la liberă circulație, dreptul la întrunire și dreptul la liberă exprimare.

Președintele, primul ministru și directorul SRI au instigat împotriva celor care au protestat în stradă față de proiectul RMGC. Maior i-a etichetat pe protestatari drept eco-anarhiști, în timp ce președintele și primul ministru au cerut intervenția forțelor de ordine pentru eliberarea străzilor.

Putem spune că statul a acționat ca protector al unor corporații în fața propriilor cetățeni.

Pornirile totalitare ale unor politicieni au ieșit la iveală atunci când au cerut închiderea unei televiziuni. Mihail Neamțu, Cristian Preda și consilierul prezidențial Sebastian Lăzăroiu au cerut public închiderea postului de știri Antena 3. Președintele Traian Băsescu și-a continuat războiul personal cu Antena 3, jignind un jurnalist al postului într-o conferință de presă ce a avut loc la Palatul Cotroceni, la începutul anului 2014.

Atacuri murdare între taberele media

Fenomenul politizării presei, menționat în raportul FreeEx pe anul 2012, s-a intensificat și s-a manifestat inclusiv prin atacuri violente între taberele media arondate taberelor politice. De asemenea, a continuat migrarea jurnaliștilor spre mediul politic. În acest context, vocile independente se aud tot mai greu, iar subiecte importante, de interes public, trec aproape neobservate, pătrunderea lor în agenda publică fiind blocată de scandaluri politice.

Amenințările, jignirile, atacurile murdare la persoană au devenit ingrediente ale ofertei editoriale a numeroaselor canale de știri care emit pe piața de televiziune națională. Din păcate, aceste atacuri atrag atenția numai atunci când „victimele” sunt personalități publice.

Consiliul Național al Audiovizualului a sancționat aceste numeroase abateri, însă sancțiunile aplicate sunt destul de mici și nu sunt în măsură să descurajeze acest tip de comportament. Un efect mai puternic ar putea să-l aibă acțiunile în instanță. Mai multe sentințe pronunțate de instanțe în ultimul an au oferit satisfacție celor care au fost victime ale abuzuri de presă.

Unele instituții media și unii jurnaliști au ales să răspundă acestor atacuri folosind un alt instrument de intimidare, care intră în conflict cu dreptul la liberă exprimare. Aceștia își somează colegii de breaslă să nu mai relateze critic despre ei, să nu le mai folosească imaginea, amenințând cu procese.

Inițiative legislative care amenință libertatea de exprimare

Libertatea de exprimare rămâne sub pericolul reîncredințării insultei și calomniei. În luna mai, Curtea Constituțională a luat o nouă decizie prin care afirmă că atingerile aduse onoarei și reputației unei persoane trebuie sancționate penal. Pe 12 decembrie 2013, Camera Deputaților a adoptat, în plen, fără consultare, printre altele, un amendament la o lege de modificare a unor acte normative prin care insulta și calomnia erau reîncredințate penal. Datorită unor alte prevederi aberante conținute în proiectul de lege, acesta a fost declarat neconstituțional de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014 și, ulterior, respins de Senat.

Pe 1 februarie 2014 a intrat în vigoare noul Cod Penal, adoptat de Parlament în 2009. Insulta și calomnia nu apar, deocamdată, în acest cod. Din păcate, evenimentele din 2013 ne arată că pericolul reîncredințării insultei și calomniei este iminent.

O altă inițiativă legislativă ce a amenințat libertatea presei a fost Ordonanța de urgență privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență adoptată pe 2 octombrie de Guvern. Ordonanța prevedea suspendarea licențelor audiovizuale în cazul societăților comerciale care intră în procedură de insolvență. Curtea Constituțională a declarat această ordonanță ca fiind neconstituțională.

Plenul Parlamentului European a adoptat în mai 2013 o Rezoluție care conține un amendament privind introducerea unor măsuri legislative care să interzică la nivelul statelor membru ale UE infiltrarea în redacții a agenților sub acoperire

din serviciile de informații. Rezoluția Parlamentului European din 21 mai 2013 referitoare la „Carta UE: norme standard pentru libertatea mass-mediei în UE” a fost inițiată de Renate Weber, iar amendamentul a fost propus de ActiveWatch.

Corupție în presă

Un nou caz grav de șantaj de presă a apărut în 2013. Conducerea și patronatul unuia dintre cele mai importante grupuri media au fost trimise în judecată pentru șantaj. Aceștia au folosit informațiile obținute prin intermediul relațiilor politice ale patronatului cu conducători ai unei instituții publice (ANAF) pentru a șantaja conducerea celui mai puternic distribuitor de servicii de televiziune (RCS&RSD) cu scopul de a semna un contract comercial avantajos. Grupul șantajat (RCS&RSD) este, la rândul său, implicat în practici corupte de business.

De asemenea, au apărut noi cazuri ale unor jurnaliști trimiși în judecată sau condamnați pentru șantaj de presă.

Reacția breslei la aceste abateri este destul de firavă. Ineficiența, slaba organizare și lipsa de reprezentare a structurilor asociative ale breslei sunt un simptom al puternicei divizării care afectează comunitatea media românească. Oamenii din presă nu manifestă voința de a-și defini, asuma și proteja drepturile și obligațiile profesionale, iar solidarizările sunt conjuncturale și mai degrabă reprezintă coalizări împotriva adversarilor mediatici decât solidarizări motivate de împărțirea unor valori comune.

Mediile publice

Proaspăt ieșită dintr-un drastic proces de restructurare⁴ impus de situația financiară gravă cu care se confruntă în ultimii ani, TVR nu a reușit să se relanseze și să se impună pe piață. Activitatea Consiliului de Administrație a fost marcată de o serie de conflicte interne, unii membri semnalând public diverse situații în care au considerat că se comit abuzuri sau că se fac cheltuieli nejustificate. Așteptata redresare financiară nu a venit, deși TVR a anunțat un profit operațional de 2,5 milioane de lei pentru anul 2013. Totuși, volumul imens al datoriilor instituției (peste 800 de milioane de lei) riscă să ducă TVR în incapacitate de plată. Noul conducător al instituției a anunțat că, în lipsa sprijinului politic, instituția riscă să intre în incapacitate de plată⁵.

Influența politică în programele televiziunii publice nu a dispărut nici în 2013. TVR a semnat în luna octombrie un protocol de cooperare cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), prin care televiziunea publică ceda responsabilitatea editorială unei autorități guvernamentale. Oameni politici din sfera puterii au fost promovați în programele televiziunii publice. Liderul organizației de tineret a Partidului Social Democrat (TSD), deputatul Mihai Sturzu, a avut calitatea de invitat permanent al emisiunii de divertisment „În țara minunilor”.

Situația din radioul public a fost marcată de conflictul

dintre conducerea instituției și Sindicatul Unit al Salariaților - Radio România (SUS-RR), al cărui președinte, Adrian Moise, este și reprezentantul ales al salariaților în Consiliul de Administrație. În luna aprilie, conducerea SRR a pornit o avalanșă de măsuri represive împotriva lui Adrian Moise, după ce acesta și sindicatul condus de el au protestat împotriva măsurii de a reduce salariile cu 25%, au sesizat ANI în legătură cu o posibilă situație de incompatibilitate a Președintelui-Director General (PDG) și au reclamat faptul că acesta a fost un colaborator dovedit al Securității. Moise a fost concediat, apoi sediul sindicatului condus de el a fost spart și evacuat de conducerea SRR, fiind sustrate documente și bunuri ale organizației.

CNA - cangrenat de conflicte interne motivate de afilierea politică

Odată cu instalarea noii conduceri, la începutul lui 2013, Consiliul a părut mai hotărât în a sancționa încălcarea legii de către radiodifuzori. Consiliul a fost supus unor presiuni constante venite atât din partea radiodifuzorilor, adeseori nemulțumiți de sancțiunile primite, cât și din partea mediului politic, transformat în purtător de cuvânt al intereselor radiodifuzorilor apropiați politic. În acest context, soluțiile în cazurile grave au fost adeseori tergiversate, sancțiunile aplicate au fost mici în raport cu gravitatea faptelor sau comparativ cu alte sancțiuni pentru fapte mult mai puțin grave și au avut ca efect decredibilizarea instituției. Unele decizii adoptate în 2014 pun în pericol dreptul la liberă exprimare, sancționând dreptul la opinie, fără a ține cont de jurisprudența CEDO.

⁴ Detalii în raportul FreeEx pe anul 2012, cap. II Televiziunea publică.

⁵ „INTERVIU - Stelian Tănase: Fără sprijin politic, TVR va intra în incapacitate de plată în acest an”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 20 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/interviu-stelian-tanase-fara-sprijin-politic-tvr-va-intra-in-incapacitate-de-plata-in-acest-an-123001204>.

PRESIUNI - POLITICE, ECONOMICE, ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE ȘI ALE ALTOR INSTITUȚII

Șeful agenției publice de știri, fost comunicator PSD

În februarie 2013, guvernul Ponta l-a înlocuit pe directorul general interimar Agerpres, Ioan Roșca, cu șeful Biroului de presă al PSD, Alex Giboi⁶. Între 2007 și 2009, Giboi a fost expert și consilier parlamentar, iar, între 2006 și 2007 a activat ca politolog și consultant al companiei SC Strategic Thinking Group SRL⁷.

„În redacția Agerpres cred că îmi va folosi foarte mult experiența dobândită în Senatul României. [...] Este tot o instituție publică și, în principal, instituțiile publice din România au cam aceleași caracteristici, cam aceleași probleme”⁸, a declarat Alex Giboi pentru România liberă.

Primarul Craiovei a declarat război vocilor critice

În 2013, Lia Olguța Vasilescu, primarul Craiovei, a declanșat o adevărată ofensivă publicației doljene Gazeta de Sud, cunoscută pentru poziția sa critică la adresa administrației locale.

Primarul Craiovei a declarat pe 3 aprilie 2013 că nu va mai da nicio declarație jurnaliștilor de la Gazeta de Sud, iar aceștia au susținut că, de când a fost aleasă șefa organizației municipale a PSD, Lia Olguța Vasilescu a decis „să bage pumnul în gura GDS”⁹ și a impus legea tăcerii și instituțiilor subordonate Primăriei Craiova. „Primarul Craiovei, Lia Olguța Vasilescu, a declarat război Gazetei de Sud. Pentru că ziarul nostru nu a acceptat să-i ridice osanale, ci, dimpotrivă, a scotocit în afacerile Primăriei Craiova, primărița a anunțat ieri că nu mai vrea să dea nicio declarație Gazetei de Sud. «Cu voi nu mai vorbesc! Nu vă mai dau nici o declarație!»”, le-a spus Olguța Vasilescu celor de la Gazeta de Sud, care doreau s-o întrebe ce va face pentru craiovenii ale căror gospodării au fost inundate după ploi¹⁰.

Într-un comunicat¹¹ al Primăriei Craiova, apărut în urma unui articol publicat de Gazeta de Sud în iulie 2013, jurnaliștii de la această publicație au fost acuzați că ar fi instigat

⁶ „Șeful Biroului de presă al PSD, propus în funcția de director general la Agerpres”, Carmen Maria Andronache, PaginadeMedia.ro apud Mediafax.ro, 25 februarie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/02/seful-biroului-de-presa-al-psd-propus-in-functia-de-director-general-la-agerpres/>

⁷ „Șeful Biroului de presă al PSD, propus în funcția de director general al Agerpres. El a fost avizat de Comisiile de Cultură și va fi votat în Parlament după discursul lui Mignon”, Ioana Câmpăan, Mediafax.ro, 25 februarie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/seful-biroului-de-presa-al-psd-propus-in-functia-de-director-general-la-agerpres-el-a-fost-avizat-de-comisiile-de-cultura-si-va-fi-votat-in-parlament-dupa-discursul-lui-mignon-10598623>

⁸ „Interviu. Fost comunicator PSD, șef la Agerpres: «În redacție cred că îmi va folosi experiența dobândită în Senat.»”, Andreea Pocotilă, RomâniaLiberă.ro, 26 februarie 2013. <http://www.romanalibera.ro/opinii/interviuri/interviu-fost-comunicator-psd-sef-la-agerpres-%E2%80%9E-in-redactie-cred-ca-imi-va-folosi-experienta-dobandita-in-senat--294545>

⁹ „Olguța atacă Gds în detrimentul craiovenilor. Nu suntem sclavii dumneavoastră!”, Adrian Dinu, GDS.ro, 5 aprilie 2013. <http://www.gds.ro/print/221034>

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Comunicat emis de Primăria Craiova, iulie 2013. <http://www.primariacraiova.ro/ro.primariacraiova.ro/anunt-47/>

cetățenii la revoltă („jurnaliști de la ziarul Gazeta de Sud instigă la revoltă cetățenii care locuiesc pe str. Adrian Păunescu, încercând, prin dezinformare, inducerea unei stări de nemulțumire din cauza schimbării denumirii străzii (...) acest demers al cotidianului respectiv este unul din seria celor de decredibilizare a autorităților locale prin minciună și neprofesionalism jurnalistic”). Articolul care a declanșat această reacție a Primăriei Municipiciului Craiova, intitulat „Primăria schimbă numele străzilor pe furis”¹², făcea referire la schimbarea denumirii unei străzi din „Deva” în „Adrian Păunescu” și la cheltuielile pe care craiovenii care domiciliau pe acea stradă ar fi trebuit să le facă pentru a-și schimba documentele. Comunicatul Primăriei a fost distribuit și în cutiile poștale ale rezidenților de pe strada Deva, cu toate că decizia de schimbare a denumirii străzii nu a fost comunicată în același mod, conform ziaristilor de la Gazeta de Sud.

În septembrie, echipa Gazeta de Sud a semnalat că Primăria Craiova hărțuia vânzătorii volanți ai publicației, prin faptul că aceștia erau amendați aproape zilnic de Poliția Locală „fie pentru că trec prin locuri nepermise, fie pentru că practică vânzarea stradală fără autorizație emisă de Primăria Craiova”¹³.

În noiembrie, Olguța Vasilescu i-a făcut plângere penală jurnalistului Bogdan Groșoreanu pentru calomnie și a cerut daune de 100.000 de lei, după ce acesta a publicat în Gazeta de Sud un articol despre o licitație organizată de primărie. Cu toate că Biroul de Investigații Criminale al Poliției Craiova și Parchetul de pe lângă Judecătoria Craiova au emis o rezoluție de neîncepere a urmăririi penale, Olguța Vasilescu a insistat și a contestat în instanță aceste decizii¹⁴.

În martie 2014, Primăria Craiova a publicat pe site-ul instituției un document potrivit căruia intenționa să rezilieze contractul cu Mediapress Investment SRL, companie care gestiona cea mai mare parte a chioșcurilor de ziare din oraș (aproximativ 70%). Argumentele invocate de documentul oficial criticau faptul că în chioșcurile de ziare din Craiova se comercializau și tutun și băuturi răcoritoare, deși contractul nu prevedea în mod expres o interdicție în acest sens. Totodată, conform documentului, aceste chioșcuri nu respectau dimensiunile stabilite contractual. ActiveWatch a trimis o scrisoare deschisă¹⁵ Primăriei Craiova, prin care a solicitat instituției să evite riscul ca măsurile luate împotriva principalului difuzor de presă din oraș să se transforme într-un atac la adresa libertății de exprimare (a vocilor critice la adresa administrației locale) și a dreptului publicului la informare. Organizația s-a autosesizat ca urmare a unui articol publicat de jurnalistul Cătălin Tolontan, intitulat: „Olguța Vasilescu vrea să radă chioșcurile de presă, suprimând astfel ziarele critice”¹⁶. Contactat de ActiveWatch, unul

¹² „Primăria schimbă numele străzilor pe furis”, Roxana Nica & Ana Dănescu, GdS.ro, 24 iulie 2013. <http://www.gds.ro/Administratie/2013-07-25/Primaria+schimba+numele+strazilor+pe+furis&hl=strada%20deva&tip=toate>

¹³ „Olguța le ia pâinea de la gură vânzătorilor de ziare din stradă”, Anca Ungurenuș, GdS.ro, 2 septembrie 2013. <http://www.gds.ro/Actualitate/2013-09-03/Olguta+le+ia+painea+de+la+gura+vanzatorilor+de+ziare+din+strada>

¹⁴ „Olguța ne vrea în cătușe”, Valentin Tudor, GDS.ro, 11 noiembrie 2013. <http://www.gds.ro/Subiectul%20Zilei/2013-11-12/Olguta+ne+vrea+in+catuse>

¹⁵ „Scrisoare deschisă pentru Primăria Craiova: Evitați riscul de a periclita libertatea de informare și de exprimare!”, ActiveWatch.ro, 26 martie 2014. <http://www.activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/scrisoare-deschisa-pentru-primaria-craiova-evitati-riscul-de-a-periclita-libertatea-de-informare-si-de-exprimare>

¹⁶ „Olguța Vasilescu vrea să radă chioșcurile de presă, suprimând astfel ziarele critice”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 25 martie 2014. <http://www.tolo.ro/2014/03/25/olguța-vasilescu-vrea-sa-rada-chioscurile-de-presa-suprimind-astfel-ziarele-critice/>

dintre reprezentanții Mediapress Investment a precizat că dimensiunile chioșcurilor sunt aceleași din 2011 și că, la timpul respectiv, Primăria nu a contestat certificatele de urbanism ale acestora. „Și, în condițiile în care presa scrisă nu aduce mari încasări, după cum bine știți și dumneavoastră, am vândut și alte produse pentru a mări vânzările și a supraviețui”¹⁷, a mai spus reprezentantul Mediapress Investment.

În ciuda protestelor din plan local și național, în aprilie 2014 Primăria Craiova a început demolarea chioșcurilor de ziare din oraș¹⁸. Drept reacție, Patronatul Difuzorilor de Presă a trimis un comunicat de protest adresat premierului Victor Ponta, Comisiilor de Cultură din Senat, Camerei Deputaților, Asociației Municipiilor din România, Comisiei Europene și ambasadelor din statele membre UE¹⁹. „Atragem atenția asupra abuzurilor unor primari și Consilii Locale care, în loc să creeze facilități pentru această activitate [de distribuție a presei - n.r.], așa cum se procedează în toate statele cu democrație avansată, au mărit nejustificat taxele și impozitele locale, au micșorat durata Contractelor sau, și mai grav, au dispus ridicarea chioșcurilor de distribuție presă de pe domeniul public”, a precizat Patronatul Difuzorilor de Presă.

DMI al TVR, Stelian Tănase, a întrerupt transmisia unui documentar

Pe 7 februarie 2014, Directorul General Interimar TVR, Stelian Tănase, a ordonat întreruperea difuzării unui program difuzat de canalul TVR Moldova, care emite pe teritoriul Republicii Moldova. Programul întrerupt era un episod al documentarului „Moștenirea clandestină”, realizat de jurnalista Monica Ghiurco, și trata aspecte de politică externă din perioada comunistă. Intervenția lui Tănase a fost confirmată inclusiv de directorul TVR Internațional, Beatrice Comănescu: „Stelian Tănase m-a sunat și-a mi-a cerut să opresc emisia TVR Moldova. Este fără precedent. Niciun director general sau președinte al TVR nu a întrerupt emisia. Întreruperea s-a făcut fără argumente, pe un ton, să zicem intempestiv. Nu este în regulă ceea ce s-a întâmplat. Grilele TVR sunt realizate de către canale, aprobate de directorul de programe. Înainte era un consiliu de programe care nu mai există, care aproba aceste grile. Această grilă cadru a fost aprobată în urmă cu aproximativ două luni”²⁰.

CNA a sancționat TVR în legătură cu acest caz, dar nu pentru actul de cenzură, ci pentru faptul că TVR nu a pus la dispoziția instituției caseta-martor. CNA a considerat că legislația audiovizuală nu prevede sancțiuni pentru actele de cenzură²¹.

¹⁷ „Scrisoare deschisă pentru Primăria Craiova: Evitați riscul de a periclita libertatea de informare și de exprimare!”, ActiveWatch.ro, 26 martie 2014. <http://www.activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/scrisoare-deschisa-pentru-primaria-craiova-evitati-riscul-de-a-periclita-libertatea-de-informare-si-de-exprimare>

¹⁸ „VIDEO Chioșcurile de presă din oraș au fost demolate”, Andreea Mitrache, Adevărul.ro, 22 aprilie 2014. adevarul.ro/locale/craiova/video-chioscurile-presa-oras-fost-demolate-1_535666ff0d133766a8ff32a8/index.html

¹⁹ „Scandalul de la Craiova: semnal de alarmă tras de Patronatul Difuzorilor de Presă”, ReporterVirtual.ro, 24 aprilie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/04/scandalul-de-la-craiova-semnal-de-alarma-tras-de-patronatul-difuzorilor-de-presa.html>

²⁰ „Beatrice Comănescu, directorul TVR Internațional: Stelian Tănase a oprit emisia TVR Moldova”, ExclusivNews.ro, 17 februarie 2014. <http://www.exclusivnews.ro/mass-media/beatrice-comanescu-directorul-tvr-international-stelian-tanase-a-oprit-emisia-tvr-moldova.html>

²¹ „TVR: Caseta care dovedea cenzura lui Tănase a dispărut!”, Bogdan Irimescu, ReporterVirtual.ro, 26 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/tvr-caseta-care-dovedea-cenzura-lui-tanase-a-disparut.html>

Într-un răspuns transmis Comisiei de Etică și Arbitraj a TVR, Stelian Tănase a afirmat că decizia întreruperii transmisiei nu a fost un act de cenzură și s-a făcut cu respectarea procedurilor instituționale: „Precizăm că decizia privind eliminarea programului sus-menționat a intervenit ca urmare a exercitării controlului ierarhic redacțional asupra emisiunilor difuzate de serviciul public de televiziune în conformitate cu art IV 7 din Regulamentul de Organizare și Funcționare al SRTV și cu prevederile legii 504/2002 a Audiovizualului, care permit exercitarea unui control redacțional prin intermediul mecanismelor și structurilor de autoreglementare a SRTV. În acest sens, menționăm că potrivit art IV 7 punctul 5 din Regulamentul de Organizare și Funcționare a SRTV, «selectarea cu bună-credință a informației de persoanele care poartă răspunderea pentru conținutul acesteia nu constituie cenzură»”²².

Comisia de Etică și Arbitraj s-a pronunțat la începutul lunii aprilie, considerând că decizia de întrerupere a difuzării „a fost una excesivă, hazardată și, prin scandalul creat, dăunătoare pentru imaginea televiziunii publice” și că „a avut un caracter arbitrar, fiind bazată pe considerente mai degrabă subiective decât pe argumente profesionale temeinice”. Comisia a recomandat „o reanalizare a procedurilor prin care să se stabilească clar competențele, responsabilitățile și un mod de acțiune și comunicare unitar pentru cazurile în care s-ar putea solicita întreruperea unui program, ca și definirea situațiilor în care acest lucru este permis”. De asemenea, Comisia de Etică și Arbitraj a înaintat concluziile Consiliului de Administrație al SRTV, considerând că „sunt întrunite condițiile unui caz de interes major prevăzute în articolul 47 din Statutul ziaristului din SRTV”. Până la data redactării prezentului raport, Consiliul de Administrație nu a discutat această sesizare.

Protest la Jurnalul Național

În aprilie, în contextul unor conflicte de muncă, mai mulți angajați de la Jurnalul Național au protestat în mediul virtual față de încălcarea „cu premeditare” a drepturilor lor salariale de către grupul Intact. „Am ales această formă de protest anonim, din pricina clauzelor contractuale impuse de conducerea Intact Publishing SRL, care interzic orice formă de protest, orice divulgare a clauzelor contractuale și orice informație dată publicității, care ar putea aduce atingere intereselor societății. Chiar dacă interesele noastre sunt perfect legitime, ele intră acum în conflict cu interesele societății”, au scris jurnaliștii. Ei au menționat, într-un memori publicat pe site-ul <http://protest-jurnalul.blogspot.ro>, că motivele protestului erau legate de neplata salariilor și a drepturilor de autor pe ultimele patru luni, și au acuzat patronatul că nu voia să le dea banii cuveniți, deși fuseseră achitate mai multe creanțe care ar fi permis efectuarea plăților. Cu toate acestea, salariile de la Jurnalul Național au continuat să întârzie luni de zile, iar societatea care editează ziarul este în continuare în insolvență²³.

²² „Stelian Tănase, despre acuzațiile de cenzură: «TVR a acționat în deplină conformitate cu prevederile legale și statuare în vigoare»”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 7 martie 2014. <http://www.paginademedia.ro/2014/03/stelian-tanase-despre-acuzațiile-de-cenzura-tvr-a-acționat-in-deplina-conformitate-cu-prevederile-legale-si-statuare-in-vigoare/>

²³ Detalii în precedentul Raport FreeEx.

Procurori ai DNA Tg. Mureș, abuzivi în relația cu presa

Pe 24 mai 2013, două persoane care s-au identificat ca fiind reprezentanți ai DNA Tg. Mureș s-au deplasat la sediul Radio Tg. Mureș și, fără a se legitima, au solicitat directoarei radioului mai multe informații legate de un interviu încă nedifuzat, pe care redacția îl realizase cu o zi înainte, în sediul Consiliului Județean Harghita din Miercurea Ciuc, cu Borboly Csaba, președintele Consiliului Județean Harghita, pus sub acuzare de DNA pentru presupuse fapte de corupție²⁴.

Reprezentanții DNA i-au interogat pe Rakoczi Kinga, jurnalista care realizase interviul, și Szasz Attila, redactorul șef adjunct al Radio Tg. Mureș, care avea decizia editorială pentru emisia secției maghiare. Cei doi reprezentanți ai DNA Tg. Mureș au notat datele personale ale jurnalistei și ale redactorului șef adjunct, spunând că sunt necesare pentru un proces verbal, dar celor doi jurnaliști nu le-a fost prezentată o copie a procesului verbal și nici nu li s-a cerut să semneze un astfel de document. De asemenea, nu li s-a explicat în ce calitate sunt interogați (martori, acuzați etc.) și nici care erau motivele acestui interogatoriu.

Cei doi reprezentanți ai DNA Tg. Mureș au adresat verbal și în scris, printr-o solicitare oficială, întrebări legate de activitatea editorială a jurnaliștilor: de ce s-a decis realizarea unui interviu cu Borboly Csaba, cine a luat această decizie, ce întrebări au fost puse în cadrul interviului, când se urma să se difuzeze interviul și de ce nu se difuzase deja. De asemenea, a fost solicitată o copie a interviului. Cei doi reprezentanți ai DNA Tg. Mureș au mai adresat întrebări legate de studioul în care fusese făcută înregistrarea, pus la dispoziția presei de către Consiliul Județean Harghita, cu sediul în Miercurea Ciuc, și au cerut detalii legate de modul în care s-a făcut accesul în clădire. Au mai fost puse întrebări detaliate legate de linia telefonică utilizată de studio și a fost solicitat contractul de parteneriat care permite utilizarea studioului aflat în sediul CJ Harghita de către Radio Tg. Mureș.

La solicitarea de informații adresată de ActiveWatch cu privire la acest caz, Biroul de Presă al Direcției Naționale Anticorupție a transmis un răspuns potrivit căruia „*characterul de urgență al deplasării la sediul postului de radio Radio România Târgu Mureș a decurs din existența unei măsuri preventive dispuse de către o instanță judecătorească*”. În răspunsul DNA s-a precizat că: „*Demersurile efectuate de reprezentanții DNA din cadrul Serviciului Teritorial Târgu Mureș au avut ca scop, în cadrul dosarului penal nr.3/P/2012, verificarea respectării de către inculpatul Borboly Csaba a obligațiilor și interdicțiilor impuse de Curtea de Apel Târgu Mureș prin Încheierea penală nr.4C/14 mai 2013, respectiv cele privind interdicția de a se apropia și de a lua contact cu inculpații, învinuții și martorii din dosar (o mare parte dintre aceștia sunt funcționari publici în cadrul Consiliului Județean Harghita), precum și interdicția de a exercita funcția de președinte al Consiliului Județean Harghita. Necesitatea stabilirii de urgență a acestor aspecte pe data de 24 mai 2013 s-a impus ca urmare a existenței unor date certe că, în data de 23 mai 2013, inculpatul Borboly Csaba s-a aflat în clădirea din Miercurea Ciuc unde funcționează*

²⁴ Cazul a fost tratat pe larg de ActiveWatch aici: „Update. Procurorii DNA Tg. Mureș intimidă jurnaliști”, ActiveWatch.ro, 11 iunie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freex/reactie-rapida/update-procurorii-dna-tg-mures-intimideaza-jurnalisti>

Consiliul Județean Harghita, unde a acordat un interviu reprezentanților Radio România Târgu Mureș”.

În replică, ActiveWatch a considerat că modalitatea aleasă de procurorii DNA Tg. Mureș pentru aflarea informațiilor necesare desfășurării anchetei, și anume interogarea a doi jurnaliști, a reprezentat o modalitate intruzivă de colectare a informațiilor, de natură să periclitizeze libertatea presei și să conducă la autocenzură din partea jurnaliștilor, și că procurorii aveau la dispoziție alte mijloace de aflare a informațiilor. De asemenea, ActiveWatch a solicitat Inspecției Judiciare a Consiliului Superior al Magistraturii și procurorului șef al DNA, Laura Codruța Kövesi, să investigheze în ce măsură reprezentanții DNA Tg. Mureș au încălcat prevederile legale în vigoare și și-au depășit mandatul, aducând deservicii acestei instituții prin intimidarea jurnaliștilor și încălcarea libertății presei.

În luna august, Inspecția Judiciară a sesizat Secția pentru procurori a CSM pentru a decide cu privire la încălcarea de către procurorul DNA Tg. Mureș Mihai Radu Cristian a articolului 12 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, articol care stipulează că: „Judecătorii și procurorii sunt obligați să-și îndeplinească cu competență și corectitudine îndatoririle profesionale, să respecte îndatoririle cu caracter administrativ stabilite prin legi, regulamente și ordine de serviciu”²⁵.

În septembrie, Secția pentru procurori a CSM s-a pronunțat și a constatat că nu există indicii că procurorul Mihai Radu Cristian a încălcat dispozițiile articolului 12 din Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor²⁶.

Jurnalul a încheiat colaborarea cu Miruna Munteanu pentru postările de pe Facebook

În septembrie 2013, Jurnalul Național a încheiat colaborarea cu jurnalista Miruna Munteanu după ce aceasta a publicat pe Facebook două editoriale critice la adresa RMGC, companie interesată de exploatarea minieră cu cianuri la Roșia Montană²⁷. Articolele fuseseră realizate de Miruna Munteanu pentru Jurnalul Național, dar, întrucât nu a primit nici un feedback din redacție sau o explicație pentru care nu apăreau în ziar, jurnalista a decis să le publice pe rețeaua de socializare Facebook.

Ulterior, Miruna Munteanu a fost anunțată pe e-mail de Marina Constantinoiu, redactor-șef la Jurnalul Național, că articolele nu ar fi fost respinse de redacție, ci doar amânate din motive conjuncturale. „*E adevărat, nimeni nu mi-a spus răspicat că textele în chestiune nu pot apărea. Pur și simplu toate mesajele mele (mail, SMS) către redacție au fost ignorate. Dacă în cazul primului editorial am primit măcar un mesaj monosilabic de confirmare a primirii, la cel de-al doilea nici atât nu am putut obține. Este interesant ca între cele două texte s-a scurs o săptămână, timp în care nimeni din redacție nu mi-a atras atenția că mă «grăbisem» și că*

²⁵ Vezi sesizarea Inspecției Judiciare aici: „Update. Procurorii DNA Tg. Mureș intimidă jurnaliști”, ActiveWatch.ro, 11 iunie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freex/reactie-rapida/update-procurorii-dna-tg-mures-intimideaza-jurnalisti>

²⁶ Hotărârea nr. 354/03.09.2013 poate fi citită aici: „Update. Procurorii DNA Tg. Mureș intimidă jurnaliști”, ActiveWatch.ro, 11 iunie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freex/reactie-rapida/update-procurorii-dna-tg-mures-intimideaza-jurnalisti>

²⁷ „Jurnalul Național încheie colaborări pentru postările de pe Facebook”, ActiveWatch.ro, 16 septembrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freex/reactie-rapida/jurnalul-national-incheie-colaborari-pentru-postarile-de-pe-facebook/>

suspiciunile mele de cenzură sunt nefondate”, a declarat Miruna Munteanu, pentru FreeEx.

Redactorul șef Marina Constantinoiu a declarat pentru FreeEx că Miruna Munteanu s-ar fi grăbit să publice pe Facebook primul editorial și ar fi acuzat ziarul de cenzură pe nedrept, lucru care s-ar fi întâmplat și o săptămână mai târziu. Marina Constantinoiu a precizat că motivul pentru care Jurnalul Național a încheiat colaborarea cu Miruna Munteanu este acela că jurnalista ar fi făcut acuzații nefondate la adresa publicației.

Cercetători persecutați pentru poziția lor anti-RMGC

În octombrie, patru specialiști (profesori universitari și doctori) au fost dați afară din Ministerul Culturii după ce și-au alăturat semnăturile unei scrisori deschise inițiate de 40 de cercetători care cereau demisia ministrului Daniel Barbu pentru poziția favorabilă manifestată de acesta față de proiectul de exploatare minieră cu cianuri propus de compania Roșia Montană Gold Corporation (RMGC)²⁸. Ulterior semnării scrisorii, prof.dr. Nicolae Lascu, lect.dr. Celia Ghyka, prof.dr. Ana Maria Zahariade și dr. Ioana Popescu au primit decizia de îndepărtare din minister.

Compania minieră Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) a anunțat în luna următoare că îl dă în judecată pe Ștefan Marincea, fost director general al Institutului Geologic al României²⁹. „Compania respinge ferm acuzațiile defăimătoare, care au adus atingere dreptului la reputație și dreptului la propria imagine, referitoare la falsificarea hărților bazinului Văii Corna. Aceste afirmații sunt complet nefondate și calomnioase. Despăgubirile civile solicitate în instanță sunt absolut simbolice - 100 Ron”³⁰, a afirmat compania RMGC. Ștefan Marincea criticase din punct de vedere științific proiectul RMGC de a face exploatare minieră cu cianură la Roșia Montană. Geologul s-a opus demarării acestui proiect și l-a contestat în fața comisiei parlamentare, aducând argumente că este în dezavantajul mediului și al statului român, iar, după ce a făcut aceste declarații, Marincea a fost demis de la conducerea Institutului³¹, motivul invocat fiind legat de un studiu despre cutremure.

O parte a presei - canal de propagandă pentru o companie minieră

Acutizarea dificultăților economice ce afectează industria mass-media în ultimii ani a accentuat dependența multor instituții media de clienții mari de publicitate, consecința fiind adeseori sacrificarea interesului public și a libertății editoriale în favoarea promovării unui mesaj favorabil

²⁸ „Cercetători dați afară din Ministerul Culturii, pentru poziția față de RMGC”, B365.ro, 24 octombrie 2013.

²⁹ „RMGC îl dă în judecată pe fostul IGR Ștefan Marincea pentru defăimare”, Laura Mitran - Mediafax, Gândul.info, 12 noiembrie 2013. <http://www.gandul.info/stiri/rmgc-il-da-in-judecata-pe-fostul-director-igr-stefan-marincea-pentru-defaimare-11670090>

³⁰ „Roșia Montană Gold Corporation îl dă în judecată pe fostul director general al Institutului Geologic al României, Ștefan Marincea, pentru acuzații false și defăimare”, Catiușa Ivanov, HotNews.ro, 12 noiembrie 2013. <http://www.hotnews.ro/stiri-mediu-16011258-rosia-montana-gold-corporation-judecata-fostul-director-general-institutului-geologic-romaniei-stefan-marincea.htm>

³¹ „Interviu cu Ștefan Marincea: «Așa ceva nu s-a mai întâmplat de pe vremea lui Stalin»”, Ana Poenariu, CasaJurnalistului.ro, 19 octombrie 2013. <http://casajurnalistului.ro/interviu-cu-stefan-marincea/>

intereselor private ale unor actori economici. Cel mai flagrant caz rămâne al companiei RMGC³², care a derulat în ultimii ani o agresivă campanie de promovare în media pentru a obține sprijin în vederea primirii avizelor guvernamentale necesare demarării contestatei exploatare aurifere de la Roșia Montană.

Mesajele în favoarea proiectului RMGC au inundat spațiul mediatic³³, multe dintre ele fiind mascate sub forma unor produse jurnalistice (advertoriale nemarcate ca atare). În plus, multe voci din presă au declanșat veritabile campanii de denigrare a celor care se opun exploatare, în contextul declanșării mișcărilor civice de protest împotriva inițiativelor legislative ale guvernului menite a facilita obținerea avizelor și demararea exploatare de către RMGC. Atacurile au depășit tradiționala divizare a presei autohtone (între cele două tabere politice) și s-au manifestat printr-un discurs aproape identic propagat de ambele tabere mediatică, ținta fiind aceeași: adversarii proiectului RMGC.

Protestatarii au fost catalogați printr-o serie de epitete jignitoare („hipsteri”, „eco-anarhiști”, „militanți de profesie”, „veleitari”, „rebeli fără cauză”, „pierde-vară”, „ecologiști de duminică”, „protestatari de vreme bună” etc.). Au fost reluate temele anilor '90 (că mișcările de protest ar fi finanțate de cercuri oculte din străinătate), intelectualii care s-au opus public proiectului au fost calomniați și acuzați că au interese economice la Roșia Montană. Persoanele și grupurile supuse acestor atacuri nu au avut posibilitatea să-și exprime punctul de vedere în instituțiile media în care erau atacate.

Două personalități din lumea culturală care se opun proiectului de la Roșia Montană au fost victimele calomniilor postului Antena 3, care i-a acuzat că au interese economice în localitate, prezentând un document care conținea lista proprietarilor de terenuri din localitate. Prezentatorul emisiunii, colegii de platou și invitații, printre care se afla și premierul Ponta, au afirmat, printre altele că: „Am avut niște informații cu privire la cei care au cumpărat terenuri în Roșia Montană pentru că era vorba despre modul în care compania, în condițiile în care proiectul de lege ar trece, ar putea să exploateze sau nu. Avem extras din cartea funciară și aici sunt trecute persoane: Boia Constantin, Boia Nicolae (...). Mă interesează următorul lucru, la poziția a 12-a apare Patapievic Roman Horia. Deci domnul Patapievic” (Mihai Gâdea, moderatorul emisiunii). „Faptul că bășiștii Patapievic și Mircea Mihăieș și-au luat proprietăți la Roșia Montană ca să fie despăgubiți când or fi expropriați mi se pare superb” (Mircea Badea, prezentator la Antena 3)³⁴.

Voit sau nu, aceștia au omis să precizeze că Patapievic și Mihăieș dețin fiecare câte un metru pătrat de teren în localitate, achiziționați încă din 2006, ca un gest de solidaritate cu „cei care se luptau contra distrugerii sălbatice

³² Cazul RMGC este menționat și în rapoartele FreeEx din 2012, 2011, 2010.

³³ „Pe cine a plătit RMGC în 2013”, RiseProject.ro, 6 decembrie 2013. <http://www.riseproject.ro/articol/pe-cine-a-platit-rmgc-in-2013/>

³⁴ „Foto cu documentul care face lumină la Roșia Montană. Patapievic, Mihăieș și Greenpeace Ungaria, proprietari de terenuri la Roșia Montană”, Antena 3.ro, 1 septembrie 2013. <http://www.antena.3.ro/romania/foto-cu-documentul-care-face-lumina-la-rosia-montana-patapievici-mihaies-si-greenpeace-ungaria-227458.html>

a localității”.³⁵

Cazuri din anii precedenți au demonstrat că, de multe ori, există o legătură între publicitatea primită de la RMGC și conținutul editorial.³⁶

În 2013, potrivit unei investigații realizate de platforma jurnalistică Rise Project, compania Roșia Montană Gold Corporation a avut relații economice cu: televiziunea de știri România TV (1.542.721 de lei), deținută printr-un interpus de deputatul PSD Sebastian Ghiță, precum și cu alte companii legate de numele acestuia (ex: Glar Construct SRL Ploiești - 2.599.319 de lei); agenția de PR și publicitate Republika Interactive (1.484.699 lei), casă de lobby angajată de RMGC, care a fost implicată și în campania electorală a președintelui Traian Băsescu, și care a transferat bani (122.910 lei) și către o companie a lui Ionel Blănculescu, consilier al premierului Victor Ponta; Corina și Camelia Voiculescu, fiicele lui Dan Voiculescu (468.264 de lei); televiziunile Antena 3 (495.936 de lei) și Antena 1 (580.872 de lei), din Grupul Intact (din care face parte și Jurnalul Național); Pro TV (959.414 lei), B1 TV 614.996 de lei), Kanal D (217.978 lei), Prima Tv (175.076 lei), Realitatea TV (75.116 lei), TVR (102.040 lei), Etno TV (12.710 lei), Alba TV (22.780 lei) și agenția de știri Mediafax (13.651 lei)³⁷.

Horia Ivanovici, dat afară de la DigiSport la presiunile Federației Române de Fotbal

În septembrie 2013, realizatorul TV Horia Ivanovici a primit din partea SC RCS&RDS SA (societatea care deține postul DigiSport) decizia de reziliere a Contractului de Cesiune de Drepturi de Autor nr. C1037/02.08.2011, încheiat cu compania pentru a realiza emisiunea Fanatik Show la televiziunea DigiSport. Decizia unilaterală de încetare a contractului de colaborare a venit în urma unei înștiințări primite de postul de televiziune DigiSport din partea Federației Române de Fotbal, prin care se retrăgeau acreditările jurnaliștilor la acțiunile echipei naționale³⁸. Motivele invocate de FRF au fost „*nenumăratele insulte proferate împotriva Președintelui FRF, domnul Mircea Sandu, selecționerului echipei naționale, Victor Pițurcă, și conducerii FRF de domnul Horia Ivanovici, în cadrul emisiunii Fanatik Show*”³⁹.

În documentul trimis prin executor judecătoresc, compania media a invocat explicit, pe cuprinsul a șase pagini, lezarea imaginii unor oficiali din sportul românesc de către Horia Ivanovici. „În multe emisiuni ați adus atingere imaginii publice a oficialilor structurilor sportive din România sau ați incitat anumiți invitați ori diverși interlocutori să profereze insulte la adresa unor oficiali ai structurilor sportive din România”, i-a reproșat RCS&RDS lui Ivanovici. În opinia ActiveWatch, exprimată într-un comunicat către Consiliul

³⁵ „Derapaj. Patapievici și Mihăieș, înfierăți pentru un metru de pământ la Roșia Montană”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 12 septembrie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/09/derapaj-patapievici-si-mihaies-infierati-pentru-un-metru-de-pamant-la-rosia-montana/>

³⁶ Vezi rapoartele FreeEx din 2012, 2011 și 2010.

³⁷ „Pe cine a plătit RMGC în 2013”, RiseProject.ro, 6 decembrie 2013. <http://www.riseproject.ro/articol/pe-cine-a-platit-rmgc-in-2013/>

³⁸ „Sesizare către CNA în cazul RCS&RDS vs Horia Ivanovici”, ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei, ActiveWatch.ro, 18 septembrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/sesizare-catre-cna-in-cazul-rcs-rds-vs-horia-ivanovici/>

³⁹ „Horia Ivanovici, concediat de la DigiSport pentru că a criticat șefii fotbalului. Tolontan: «Act de cenzură argumentat legal»”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 16 septembrie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/09/horia-ivanovici-concediat-de-la-digisport-pentru-ca-a-criticat-sefii-fotbalului-tolontan-act-de-cenzura-argumentat-legal/>

Național al Audiovizualului, majoritatea afirmațiilor/ expresiilor incriminate de companie nu depășeau limita dreptului la libera exprimare și reprezentau opinii argumentate asociate unor situații factuale, majoritatea lor în interes public⁴⁰. Imediat după ce Ivanovici a fost dat afară, celor de la Digi Sport li s-a ridicat interdicția de a participa la acțiunile organizate de FRF. Mai mult decât atât, în conținutul contractului dintre RCS&RDS și Ivanovici se regăseau clauze care restrângeau dreptul la liberă exprimare.

ActiveWatch a sesizat CNA în acest caz și a cerut instituției să analizeze dacă decizia de încheiere a contractului și clauzele acestuia încalcă legislația audiovizuală. De asemenea, ActiveWatch a solicitat CNA să verifice existența unor clauze contractuale între autoritățile din fotbal (FRF și LPF) și radiodifuzori care limitează dreptul la liberă exprimare. Conform art. 87 din legea audiovizualului, „Orice clauze contractuale, indiferent de părți, care încalcă, în domeniul audiovizualului, dreptul publicului de a primi, informații de interes public și libera concurență sunt nule”⁴¹. Răspunzând sesizării ActiveWatch, CNA a precizat că nu este de competența sa să se pronunțe dacă decizia de reziliere sau clauzele contractuale care au făcut obiectul sesizării sunt ilegale⁴². De asemenea, CNA a considerat că clauzele restrictive impuse de structurile din fotbal radiodifuzorilor nu încalcă art.87 al legii audiovizualului, întrucât informațiile vizate nu ar fi de interes public⁴³.

RCS&RDS este beneficiarul unui contract de transmitere a meciurilor cu Liga Profesionistă de Fotbal, recente dezvăluiri în spațiul public relevând o serie de relații comerciale discutabile între companie și alte societăți comerciale controlate de președintele Ligii Profesioniste de Fotbal, Dumitru Dragomir. Aceeași companie a fost în ultimul timp protagonistul unor dispute comerciale cu furnizorii de conținut, eliminând din grila de programe o serie de canale de pe rețelele de cablu și satelit.

Antena 1 a vrut să-i închidă gura lui Bendeac

Actorul Mihai Bendeac a intrat în luna octombrie în conflict cu angajatorul său de la acea dată, Antena 1, ca urmare a faptului că reprezentanții televiziunii au încercat să-i impună o listă mai multe subiecte tabu. Artistului i-a fost încălcată libertatea de exprimare în mai multe rânduri, prin faptul că i s-a interzis să facă referire la anumite personalități și subiecte în emisiunea de satiră pe care o realiza⁴⁴. După mai multe săptămâni de negocieri cu angajatorul, Mihai Bendeac a renunțat la contractul de la Antena 1 în schimbul unuia la Prima TV.

Într-un comunicat de presă, Antena 1 a încercat să se delimiteze de prestația artistică a lui Mihai Bendeac, deși emisiunile criticate fuseseră în prealabil agreeate de managementul acestei instituții și fuseseră difuzate pe post. „Realizatorul Mihai Bendeac a ales ca, în numele libertății de exprimare și folosindu-se de statutul uneia dintre cele mai

⁴⁰ „Sesizare către CNA în cazul RCS&RDS vs Horia Ivanovici”, ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei, ActiveWatch.ro, 18 septembrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/sesizare-catre-cna-in-cazul-rcs-rds-vs-horia-ivanovici/>

⁴¹ Ibidem.

⁴² „Sesizare către CNA în cazul RCS&RDS vs Horia Ivanovici”, ActiveWatch.ro, 18 septembrie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/sesizare-catre-cna-in-cazul-rcs-rds-vs-horia-ivanovici/>

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ „Protest. Antena 1 îl cenzurează pe Mihai Bendeac”, ActiveWatch, ActiveWatch.ro, 18 octombrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/protest-antena-1-il-cenzureaza-pe-mihai-bendeac/>

puternice stații TV din România, să creeze conflicte de natură personală cu valorile și simbolurile culturale ale României (vezi cazul actorului Alexandru Arșinel), precum și cu valorile spirituale ale României (vezi cazul Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel). Aceste decizii unilaterale au fost de natură a afecta prestigiul acestor valori, pe care Antena 1 le respecta întru totul, precum și imaginea stației noastre, construită în cei 20 de ani de activitate”⁴⁵, s-a arătat în comunicatul Antena 1.

În opinia ActiveWatch, „cazurile” Alexandru Arșinel și Patriarhul Daniel, invocate în comunicatul Antenei 1, erau mai degrabă un pretext prin care managementul încearcă să justifice tentativa de a cenzura și alte subiecte propuse de Mihai Bendeac pentru a fi parodiate în emisiunea iComedy⁴⁶. Un exemplu făcut public de actor pe Facebook a fost că i s-a interzis să-l invite în emisiune pe Radu Banciu, realizator la B1 TV, fiind de notorietate conflictul mediatic dintre acesta și o vedetă a grupului media Intact, Mircea Badea. Comunicatul Antena 1 mai afirma că: „Atâta vreme cât propunerile de conținut emise de Mihai Bendeac pentru emisiunea iComedy sunt conflictuale, defăimătoare, triviale, denigratoare sau aduc atingere valorilor publice, considerăm că această «atitudine artistică» încalcă flagrant obligațiile contractuale și editoriale asumate de acesta încă de la începutul proiectului”⁴⁷.

Curtea Veche a renunțat „peste noapte” la cartea lui Vasile Ernu

În octombrie, scriitorul Vasile Ernu ar fi trebuit să-și lanseze volumul de articole „Sunt un om de stânga” la Editura Curtea Veche, în conformitate cu contractul semnat, însă acest lucru nu s-a mai întâmplat, iar autorul și-a exprimat public suspiciunea că s-ar fi făcut presiuni care au determinat conducerea editurii Curtea Veche să renunțe la publicarea cărții sale. „Am semnat un contract care prevedea ca această carte să apară până în 30 octombrie. Stabilisem și strategia de lansare. Apoi am fost sunat că sunt mici probleme (la telefon redactorul șef mi-a zis:), «ceva cu niște critici la Tismăneanu». Am mers la redacție a doua zi și mi s-a zis (de către domnul director Arsene) că volumul nu mai poate apărea pentru că este «programatic» și «nu corespunde ideologic cu linia editurii». (...) Nu cred că într-o lună editorul își schimbă așa ușor opinia dacă nu sunt presiuni”⁴⁸, a declarat Vasile Ernu pentru FreeEx.

La rândul său, directorul Editurii Curtea Veche, Grigore Arsene, a contrazis aceste acuzații și a spus că decizia de nepublicare s-a luat de comun acord cu scriitorul Vasile Ernu, despre care a susținut că s-ar folosi acum de rezilierea contractului pentru a-și promova cartea, apărută la o altă editură. „Cazul a fost semnalat public ca autorul să-și facă reclamă. Nu e problema dv, e între mine și Ernu. Suntem prieteni, ne cunoaștem de nu știu câtă vreme, a semnat un

⁴⁵ „Poziția Antena Group în «cazul» Mihai Bendeac”, A1.ro, 15 octombrie 2013. <http://a1.ro/tv/tv-1/pozitia-antena-group-in-cazul-mihai-bendeac-id160303.html#>

⁴⁶ „Protest. Antena 1 îl cenzurează pe Mihai Bendeac”, ActiveWatch, ActiveWatch.ro, 18 octombrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/protest-antena-1-il-cenzureaza-pe-mihai-bendeac/>

⁴⁷ „Poziția Antena Group în «cazul» Mihai Bendeac”, A1.ro, 15 octombrie 2013. <http://a1.ro/tv/tv-1/pozitia-antena-group-in-cazul-mihai-bendeac-id160303.html#>

⁴⁸ „Omul de stânga (al lui) Vasile Ernu nu are loc la Curtea Veche și se mută în Cartier”, Maria-Adriana Popa, Blog.ActiveWatch.ro, 5 noiembrie 2013. <http://blog.activewatch.ro/freeex/omul-de-stanga-al-lui-vasile-ernu-nu-are-loc-la-curtea-veche-si-se-muta-in-cartier/>

contract prin care se renunță de comun acord. Între timp, cartea a și apărut, la o altă editură, deci nu văd cum poate fi asta o problemă de libertate de exprimare. La o editură privată, public ce vreau eu. Sau nu public, pentru că nu vreau, sau nu-mi place, sau n-am bani. Argumentele nu trebuie să vi le dau dvs., le-am discutat cu autorul”, a declarat Grigore Arsene pentru FreeEx.

Sătenii din Pungești, abuzați de autorități în favoarea Chevron

Începând cu octombrie 2013, locuitorii din mai multe sate vasluiene din comuna Pungești au protestat împotriva explorărilor demarate de compania Chevron în zonă, în vederea unei potențiale exploatare a gazelor de șist prin metoda fracturării hidraulice. Potrivit unui raport realizat de organizația APADOR-CH⁴⁹ în decembrie, reacția autorităților la protestele oamenilor a fost abuzivă și disproporționată: s-a luat măsura excesivă de a se institui pe termen nelimitat zonă specială de siguranță publică⁵⁰, localnicilor li s-au restrâns dreptul la liberă circulație, dreptul la libertatea de exprimare, dreptul la informație și dreptul la libera întrunire. În urma altercațiilor dintre săteni și reprezentanți ai companiei Chevron și autorități, mai mulți localnici au fost agresați și duși la secție, iar unora dintre aceștia li s-au deschis dosare penale pentru distrugerea gardului care împrejmuia locul vizat pentru începerea explorării. În mai multe rânduri, sute de jandarmi au fost mobilizați în comună, iar accesul presei și al persoanelor străine a fost interzis, comuna fiind sub asediu⁵¹.

În luna decembrie, organizațiile APADOR-CH și ActiveWatch au cerut demiterea conducerii Ministerului Afacerilor Interne (MAI) pentru abuzurile de la Pungești, după ce MAI a instituit „zonă specială de siguranță publică” în localitatea Pungești, și a dispus ca forțele de ordine să protejeze perimetrul în care reprezentanții Chevron fac explorări în vederea exploatareii gazelor de șist prin metoda fracturării hidraulice⁵². Instituirea zonei speciale de siguranță publică la Pungești s-a făcut în mod abuziv, conform APADOR-CH, întrucât această măsură se dispune pe teritorii restrânse unde se constată fenomene infracționale - violențe, trafic, consum de droguri, prostituție (Ordinul 60/2010).

Protestele și altercațiile dintre săteni, autorități și reprezentanți Chevron au continuat și în 2014⁵³. În aprilie 2014, MAI a informat APADOR-CH asupra intenției de a introduce anumite clarificări în Ordinul 60/2010, ca urmare a unor sugestii primite de la Avocatul Poporului⁵⁴, dar, până la

⁴⁹ „Raport privind evenimentele recente din comuna Pungești”, APADOR-CH, Apador.org, 20 decembrie 2013. http://www.apador.org/show_report_nf.php?id=338

⁵⁰ „Comuna Pungești, declarată «zonă specială de siguranță publică»”, Ionuț Balaban, Adevărul.ro, 8 decembrie 2013. http://adevarul.ro/locale/vaslui/video-comuna-pungesti-declarata-zona-speciala-siguranta-publica-1_52a46389c7b855ff568bb1f6/index.html

⁵¹ „România. Sat polițienesc”, Ștefan Mako, George Popescu, Vlad Ursulean, Fracking.CasaJurnalistului.ro, 6 decembrie 2013. <http://fracking.casajurnalistului.ro/romania-sat-politiensc/>

⁵² „APADOR-CH și ActiveWatch cer demiterea conducerii Ministerului Afacerilor Interne pentru abuzurile de la Pungești”, ActiveWatch.ro, 10 decembrie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/apador-ch-si-activewatch-cer-demiterea-conducerii-ministerului-afacerilor-interne-pentru-abuzurile-de-la-pungesti>

⁵³ „Update Proteste la Pungești: Localnicii au încercat să oprească mașini ale Chevron, care aduceau componente ale sondei. Poliția a întocmit trei dosare penale pentru distrugere”, I.C., HotNews.ro, 18 martie 2014. <http://www.hotnews.ro/stiri-essential-16846413-pungesti-localnicii-aruncat-pietre-camioanele-chevron-jandarmii-blocat-drumul.htm>

⁵⁴ „Ministerul Afacerilor Interne schimbă pe șest ordinul care a permis asediul de la Pungești”, Apador.org, 23 aprilie 2014. <http://www.apador.org/blog/ministerul-afacerilor-interne-schimba-pe-șest-ordinul-care-a-permis-asediul-de-la-pungesti/>

momentul redactării acestui raport, oficialii nu au invitat societatea civilă la dezbateri pe această temă.

Alte abuzuri ale autorităților în relația cu protestatarii pașnici și cu presa

În 2013 au existat mai multe acțiuni abuzive ale autorităților în relația cu cetățenii care protestau pașnic și cu jurnaliștii care relatau de la astfel de evenimente.

În aprilie, Asociația România Fără Ei și Coaliția pentru Mediu din România au notificat, potrivit legii, o adunare publică în fața Universității București, cu ocazia Zilei Naționale de Luptă împotriva Explorării/Exploatării Gazelor de Șist prin Fracturare Hidraulică, dar Primăria Municipiului București a refuzat să „*aprobe*” inițiativa organizatorilor, restrângându-le astfel libertatea de exprimare⁵⁵.

După implicarea sa în protestele din Piața Universității, care au adunat mii de oameni nemulțumiți de proiectul de exploatare minieră cu cianuri la Roșia Montană, lectorul universitar Claudiu Crăciun a primit, în luna septembrie, amenda maximă de 5000 de lei, în baza Legii Adunărilor Publice, pe motiv că ar fi organizat o manifestație publică „*nedeclarată și neînregistrată*”. Potrivit procesului verbal întocmit de jandarmi, Claudiu Crăciun „*a organizat o manifestație publică nedeclarată și neînregistrată pentru exprimarea nemulțumirilor față de demararea proiectului de exploatare minieră în localitatea Roșia Montană și pe timpul desfășurării acesteia a condus activitățile participanților, a dirijat acțiunile acestora și a inițiat în portavoce scandările ce exprimau dezacordul față de proiectul mai sus menționat, ocazie cu care circulația rutieră a fost afectată pe Bd. Nicolae Bălcescu*”⁵⁶. Claudiu Crăciun a contestat sancțiunea Jandarmeriei și a declarat că nu i s-a adus la cunoștință că va fi amendat, la momentul legitimării.

Tot în septembrie, Florin Suci, cetățean din Bacău, a semnalat ActiveWatch că a depus la Primărie trei notificări pentru un protest în fața Prefecturii și un marș de protest împotriva exploatării de la Roșia Montană, dar că, deși nu a dat niciun răspuns la notificări, Primăria Bacău a transmis chiar în ziua protestului un document, prin intermediul Jandarmeriei. Documentul preciza că manifestația a fost „*aprobată*”, dar într-un alt loc, însă că nici acolo nu se putea ține protestul, din cauza numărului mic de participanți anunțați (10) și a restricțiilor de circulație care s-ar fi impus. „*În ciuda presiunilor încercate de Primăria Bacău cu ajutorul Jandarmeriei, protestul și marșul s-au desfășurat în mod firesc. Am crezut de cuviință că nerespectarea legii de către Primăria Bacău nu poate influența decizia noastră de a protesta. De aceea, deși am fost rugați, amenințați cu amenzi, noi am continuat în acea duminică să ne manifestăm dreptul la conștiință*”, a declarat Florin Suci pentru ActiveWatch.

În septembrie, directorul Serviciului Român de Informații, George Maior, a susținut că asupra protestelor privind Roșia

Montană plana amenințarea „*extremistă*” și „*eco-anarhistă*”. „SRI a acordat atenție acțiunilor interesate menite să influențeze actul decizional precum și tentativelor unor structuri extremiste, eco-anarhiste, de a exploata sau de a deturna mișcările protestare, de altfel, legitime”⁵⁷, a declarat George Maior.

În noiembrie 2013, APADOR-CH și ActiveWatch au condamnat public folosirea legii penale de către autorități pentru a intimida persoanele care își exercitau în spațiul public libertatea de exprimare și libertatea de a participa la întruniri publice. Cele două organizații au semnalat că cinci persoane erau cercetate penal pentru infracțiunile de ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice (art. 321 din Codul penal) după ce au participat la un protest din Centrul Vechi al Bucureștiului în 17 octombrie, ocazie cu care cineva a spart luneta autoturismului în care era ministrul Daniel Barbu, criticat de protestatarii pentru poziția sa favorabilă începerii exploatării miniere cu cianuri la Roșia Montană. Persoanele cercetate nu erau invinuite de acte de violență asupra bunurilor și persoanelor. „*Actul invocat ca violent a fost unic, a vizat un bun (autoturismul), iar nu persoana ministrului sau liniștea/ordinea publică. Având în vedere numărul relativ mare al protestatarilor prezenți și nemulțumirile exprimate - repetat - de aceștia la adresa anumitor măsuri luate de guvernanți, este cât se poate de evident că, dacă s-ar fi urmărit cu adevărat tulburarea liniștii publice, rezultatul ar fi fost altul decât spargerea unei lunete a unui autoturism guvernamental*”⁵⁸, au precizat cele două organizații, într-o luare de poziție comună. Semnatarele documentului au mai susținut că excesul de zel manifestat de autorități în a iniția anchete penale extinse și intensive poate fi interpretat ca un semnal că „*orice protest poate fi ușor transformat în obiect de dosar penal și că orice protestatar este un potențial învinuit*”⁵⁹.

Tot în contextul legat de incidentul izolat al spargerii lunetei mașinii ministrului Daniel Barbu, Președintele statului, Traian Băsescu⁶⁰, și premierul Victor Ponta⁶¹ au făcut o

⁵⁷ „George Maior, SRI: Grupări extremiste sau eco-anarhiste au încercat să exploateze și să influențeze protestele pentru Roșia Montană”, Andrei Luca Popescu & Andi Manciu, Gândul.info, 30 septembrie 2013. <http://www.gandul.info/stiri/george-maior-sri-grupari-extremiste-sau-eco-anarhiste-au-incercat-sa-exploateze-si-sa-influenteze-protestele-pentru-rosia-montana-11423467>

⁵⁸ „Cetățenii nu respectă legea sau legea nu-i respectă pe cetățeni?”, APADOR-CH & ActiveWatch, ActiveWatch.ro, 3 noiembrie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/cetatenii-nu-respecta-legea-sau-legea-nu-i-respecta-pe-cetateni>

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ Declarația lui Traian Băsescu: „Nu trebuie tolerat. Blocarea mașinii oricărui cetățean este împotriva legii. Nu pentru că-i ministru nu trebuie să-i spargi luneta, ci pentru că e cetățean. Nimic nu justifică violența în relațiile cu alt cetățean care are alt punct de vedere. Eu am un raport despre ce s-a întâmplat la Vaslui. Nu este ilegală intervenția jandarmilor. Dar e ilegală să se blochează căi de comunicații. (...) Ce nu pot accepta însă din modul de manifestare e nerespectarea legii. Nu poți în fiecare duminică să blochezi bulevarde fără autorizație. Dacă aș fi ministru de Interne sau Guvern aș încerca să discut cu liderii acestor mișcări să lase să circule oamenii.”

⁶¹ Declarația lui Victor Ponta: „Vreau să dați un semnal foarte clar de respectare a legii. Există o linie roșie peste care nu accept să se treacă. Colegul nostru, domnul Barbu, a fost agresat. Nu e vorba de domnia sa, că e bărbat, rezistă, e vorba de faptul că nu ne întorcem la anii '30, când își făceau legionarii de cap pe străzile Bucureștiului. Cât timp protestele sunt pașnice, jandarmii au procedat foarte bine, foarte elegant, dar în momentul în care se trece linia roșie și vorbim de agresiuni, amenințări, blocarea unor drumuri, aveți din partea mea mandat foarte clar de intervenție conform legii. [...] Am văzut că în Canada sunt tot demonstrații împotriva gazelor de șist. Acolo, poliția a intervenit dur. Eu nu vă cer să intervenți dur decât dacă se trece linia roșie, care este agresiunea, încălcarea unor drepturi fundamentale, inclusiv dreptul de proprietate și blocarea unor drumuri și împiedicarea intereselor legitime ale acestei țări. Pentru 300, 100, 1.000 de oameni nu putem bloca o țară de 22 milioane și o să vă cer, aveți din partea mea mandat, jandarmii, poliția, instituțiile statului să acționeze fără niciun fel de complex când e vorba de încălcarea gravă a legii. Cred că nu putem să acceptăm ca lucrurile să treacă de această linie roșie.”

⁵⁵ „Reamintim: Pentru libertatea de exprimare NU trebuie autorizare!”, Teo Zăbavă, Blog.ActiveWatch.ro, 2 aprilie 2013. <http://blog.activewatch.ro/freeex/reamintim-pentru-libertatea-de-exprimare-nu-trebuie-autorizare/>

⁵⁶ „Vocea Pieței Universității» a primit amendă pentru protestele față de proiectul Roșia Montană”, B365.ro, 12 septembrie 2013. http://www.b365.ro/vocea-pietei-universitatii-a-primit-amenda-pentru-protestele-fa-a-de-proiectul-ro-ia-montana_194548.html

serie de declarații cu caracter generalizator în care încurajau intervenția în forță a jandarmilor asupra protestatarilor. „Un astfel de incident nu trebuie folosit ca pretext pentru reprimarea unor proteste pașnice, cu atât mai mult cu cât evenimentul respectiv nu a avut loc în timpul manifestațiilor de stradă. Chiar dacă evenimente care ar putea fi interpretate ca violente ar avea loc în stradă, obligația forțelor de ordine este de a-i izola pe cei violenți și nu de a interveni în forță pentru dispersarea manifestațiilor”⁶², au afirmat APADOR-CH și ActiveWatch într-o reacție publică.

Deputatul PSD Ghiță: Atitudinea critică a unor jurnaliști „face rău societății”

În contextul protestelor împotriva exploatării gazelor de sist, deputatul Sebastian Ghiță (membru în Comisia comună permanentă a Parlamentului pentru controlul asupra activității SRI și proprietar printr-un interpus al televiziunii de știri România TV) a criticat jurnaliștii care au relatat despre aceste manifestații (cărora media le-a acordat un interes marginal), susținând că instigau la revoltă împotriva legii și că puneau în pericol „viitorul industrial” al țării.

„Am avut discuții azi cu mai multe persoane implicate în media din România despre instigarea cetățenilor împotriva legii. Toți mi-au spus că înțeleg importanța momentului în care ne aflăm. România nu-și poate rata viitorul industrial. Peste ceva timp, regulile UE vor face ca alții să ne exploateze resursele cum vor ei (...). Persoanele iresponsabile ce au posibilități de influențare a jurnaliștilor trebuie să înțeleagă răul pe care îl produc. (...) Decidenții din media au responsabilități la fel de mari precum Guvernul sau Parlamentul. România e o țară sigură, și pentru cetățenii ei, și pentru investitori. Trebuie păstrată așa. Prin domnia și respectul legii. Oamenii pot să-și spună părerea. Pot să facă demonstrații, dar autorizate, conforme cu legea. Văd jurnaliști ireponsabili și plini de ură care fac pe apărătorii legii, ai DNA etc., dar instigă zilnic oamenii contra legii. Aceste atitudini fac rău întregii societăți. Doar dezbaterea proiectelor și dialogul pot duce la progres”⁶³, a declarat Sebastian Ghiță. Același gen de mesaj l-au transmis și majoritatea comentatorilor și invitaților postului „controlat” de Ghiță.

ISJ Satu Mare a amenințat libertatea de exprimare a unor elevi

În ianuarie 2014, ActiveWatch a condamnat public reacția Inspectoratului Școlar Județean Satu Mare care, prin atitudinea sa, a hărțuit și a încercat să îngrezească libertatea de exprimare a unor elevi maghiari care au arborat steagul Ungariei de Ziua (românească a) Unirii (24 ianuarie)⁶⁴. „Fiind vorba despre un elev și nu despre un cadru didactic, noi, Inspectoratul Școlar Județean, am luat legătura imediat cu

conducerea Colegiului Național Kolcsey Ferenc pentru a primi o informare urgentă și exactă. Conducerea școlii a format o comisie de anchetă și au identificat elevul vinovat. Pe viitor se va reacționa conform regulamentelor școlare pentru a fi evitate astfel de evenimente neplăcute”, a declarat inspectorul general adjunct sătmărean Claudiu Mondici, potrivit presei locale. Un caz similar s-a petrecut în 2013, când o elevă din județul Covasna a purtat o bentiță cu tricolorul României de Ziua Maghiarilor de Pretutindenii. Atunci, intervenția abuzivă a dirigintei - care a sancționat manifestarea elevei - a fost amendată de Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării cu 400 de lei.

Politicieni care au cerut închiderea unor instituții media

Multe dintre aceste abateri de la normele profesionale au stârnit reacții excesive, atât în rândul politicienilor, cât și în rândul unor oameni de presă. Astfel, Mihai Neamțu, liderul mișcării politice Noua Republică, o inițiativă ce-l sprijină pe președintele Băsescu, a cerut închiderea postului Antena 3, în timpul unui miting de solidarizare cu Andrei Pleșu ce a avut loc în martie 2014⁶⁵. Același dorință a fost exprimată de un alt politician important (europarlamentarul Cristian Preda), dar și consilierul prezidențial, Sebastian Lăzăroi. Preda a afirmat în timpul unei emisiuni difuzată de România TV: „Ar trebui să respecte legea și Antena 3, dar deocamdată e un post trimis în judecată pentru șantaj. (...) Eu l-aș închide, dar mă rog”⁶⁶. Pe pagina sa de Facebook, Lăzăroi a scris: „Și eu sunt de acord cu ce spune Cristi Preda. Firmelor care sunt puse sub urmărire penală ar trebui să li se limiteze activitatea. Așa cum unii oameni nu sunt cercetați în stare de libertate. De exemplu, dacă Antena 3 e acuzată de șantaj, are dreptul să mai emită? Ca să linșeze judecători și procurori?”⁶⁷.

Președintele Traian Băsescu a continuat războiul personal cu grupul Intact. Astfel, pe 16 ianuarie 2014, în timpul unei conferințe de presă desfășurată la Palatul Cotroceni, președintele Băsescu a avut o nouă ieșire agresivă împotriva unui jurnalist de la Antena 3, Ionuț Cristache. Președintele a evitat să răspundă la o întrebare legată de posibile legături între fiica sa și o subsidiară Gazprom și a acuzat postul Antena 3 că este „postul de propagandă, dezinformare și înșelare a românilor”, iar pe corespondentul Antena 3 - că minte.

Instituții media care au cerut interzicerea dreptului la liberă exprimare

Excesele mediatice au generat ca reacție alte excese îndreptate împotriva dreptului la liberă exprimare, dând măsura „respectului” pe care unii actori media îl poartă pentru acest drept.

Avem de-a face în ultimul an cu o practică, care a devenit deja destul de răspândită în piață: o avalanșă de somații publice sunt adresate de diverși oameni de presă sau instituții media către alți jurnaliști sau instituții media, în care se cere

⁶² „Băsescu și Ponta, primii agitatori ai țării, trag o linie roșie peste România”, ActiveWatch & APADOR-CH, ActiveWatch.ro, 19 octombrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freex/reactie-rapida/basescu-i-ponta-primii-agitatori-ai-tarii-trag-o-linie-ro-șie-peste-romania>

⁶³ „Sebastian Ghiță: Jurnaliștii ar trebui să înceteze să instige împotriva legii. România trebuie să-și asigure independența energetică”, V.M., HotNews.ro, 17 octombrie 2013. <http://www.hotnews.ro/stiri-politic-15827392-sebastian-ghita-jurnalistii-trebuie-ince-teze-instige-impotriva-legii-romania-trebuie-asigure-independenta-energetica.htm>

⁶⁴ „ISJ Satu Mare periclitează libertatea de exprimare”, ActiveWatch.ro, 30 ianuarie 2014. <http://activewatch.ro/ro/freex/reactie-rapida/isj-satu-mare-pericliteaza-libertatea-de-exprimare/>

⁶⁵ „Adrian Ursu, la Sinteza zilei: Mitinguțul cu Antena 3, un moment din programul artistic electoral al anului 2014”, A.M.P., Antena 3.ro, 16 martie 2014. <http://www.antena3.ro/romania/adrian-ursu-la-sinteza-zilei-mitingutul-cu-antena-3-un-moment-din-programul-artistic-electoral-al-anului-2014-247244.html>

⁶⁶ „Preda: «Aș închide Antena 3». Lăzăroi: «Sunt de acord». Reacție Antena 3”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 28 martie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/03/preda-as-inchide-antena-3-lazaroiu-sunt-de-acord-reactia-antenei-3.html>

⁶⁷ Ibidem.

pe un ton imperativ să se înceteze orice exprimare critică la adresa semnatarului somației.

Rând pe rând, cei mai vizibili actori în această bătălie absurdă și-au adresat unii altora astfel de somații, amenințând cu acțiuni în instanță, ignorând principiile libertății de exprimare, normele interne și internaționale, precum și jurisprudența CEDO. Singura utilitate a acestor documente o constituie presiunea pe care semnatarii speră să o exercite asupra destinatarului, în ideea că criticile sau atacurile la adresa lor vor înceta. Unele dintre aceste somații au fost publicate în paginile publicațiilor care le-au emis.

În februarie 2014, Antena 3 a cerut publicației online ReporterVirtual.ro să elimine de pe propriul site articolele „neadevărate și denigratoare” la adresa Antena 3 și a realizatorilor săi⁶⁸. Același post de televiziune a amenințat cu un proces Casa Jurnalistului, o comunitate de reporteri independenți, în cazul în care nu șterg pozele și interviul cu o reporteră Antena 3. Casa Jurnalistului publicase în luna septembrie un reportaj ai cărui protagoniști erau jurnaliștii care relatau din teren protestele de stradă împotriva proiectului de la Roșia Montană⁶⁹. Printre reporterii intervievați se afla și reporterul Antena 3, Ana Cărbunaru. Aceasta a afirmat că presa a relatat protestele „după criteriile politice, fiecare după cum a bătut vântul. Și Antena 3? M-ați prins, hihi. Asta e cu no comment, dar... cine era cu partidul respectiv n-a dat despre partidul respectiv și cine ține cu partidul ălalalt a dat în el... adică știi tu”⁷⁰.

În 2013, jurnalistul Petrișor Obae a fost acționat în judecată de Intact, compania ce deține postul Antena 1, pentru motive similare (cazul este prezentat în raportul FreeEx 2013 și în capitolul Procesele al acestui raport.) Antena TV Group i-a cerut jurnalistului daune materiale și morale de 600.000 de euro și i-a făcut și plângere la Poliție pentru abuz în serviciu. Instanța a respins acțiunea ca nefondată (detalii la capitolul despre procese).

Tot în februarie 2014, publicația online ReporterVirtual.ro a mai primit din partea avocatei comentatorului Bogdan Chirieac o solicitare să elimine de pe site un material care l-ar fi denigrat pe clientul său⁷¹.

În ianuarie 2014, cotidianul Evenimentul zilei a solicitat postul Antena 3 și cotidianului Jurnalul Național „să înceteze orice acțiune care prejudiciază imaginea ziarului și a jurnaliștilor săi”⁷². Cităm din această somație: „Să încetați de îndată orice acțiune de natură a prejudicia imaginea ziarului Evenimentul zilei și a jurnaliștilor săi, Ion Cristoiu, Dan Andronic, Silviu Sergiu, Mircea Marian, precum și a altor ziariști din redacție, prin utilizare fără drept a numelui și imaginii acestora în scopul transmiterii către public de informații false și mesaje denigratoare la adresa acestora. De asemenea, va somăm să îndepărtați imediat de pe site-ul dumneavoastră imaginile contrafăcute, precum și să încetați

⁶⁸ „Antena 3 ne somează. Brrr, ce ne-am mai speriat!”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 11 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/antena-3-ne-someaza-brrr-ce-ne-am-mai-speriat.html>

⁶⁹ „Ce spune «Presa română plină de minciună» despre proteste”, Radu Ciorniciuc, CasaJurnalistului.ro, 8 septembrie 2013. <http://casajurnalistului.ro/ce-spune-presa-romana-plina-de-minciuna-despre-proteste/>

⁷⁰ Ibidem.

⁷¹ „Bogdan Chirieac somează ReporterVirtual”, Redacția RV, ReporterVirtual.ro, 17 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/bogdan-chirieac-someaza-reporter-virtual.html>

⁷² „EvZ notifică trustul lui Voiculescu”, EvZ.ro, 20 ianuarie 2014. <http://www.evz.ro/1077995.html>

de îndată utilizarea imaginii acestora în scopul promovării unor mesaje denigratoare, afirmații sau interpretări personale emise de către jurnaliștii site-ului, ai ziarului Jurnalul Național sau ai postului Antena 3 pe care le conduceți. Vă atragem atenția că acțiunea dumneavoastră este cu atât mai gravă cu cât vă folosiți de imaginea ziarului Evenimentul zilei și a jurnaliștilor săi, inclusiv în scopuri comerciale”.

Jurnalista Sorina Matei a transmis în luna martie 2014 o notificare adresată România TV și jurnalistului Dragoș Pătraru în care le cerea să înceteze „difuzarea și folosirea de cuvinte și expresii jignitoare care aduc grave atingeri imaginii, demnității și reputației de care mă bucur”⁷³ și le interzicea „reproducerea în orice mod a înfățișării mele fizice ori a vocii mele sau, după caz, utilizarea unei astfel de reproduceri”.

În octombrie 2013, un caz fără precedent l-a constituit solicitarea adresată de Compania Intact Production SRL (deținută de familia Voiculescu) Tribunalului București prin care cerea dizolvarea Editurii Evenimentul și Capital (EEC), societatea care editează ziarul Evenimentul zilei, dar și a companiei B1 TV Channel SRL. Solicitarea a fost motivată pe baza legii societăților comerciale, care dă dreptul oricărei persoane interesate să depună astfel de cereri. Motivul invocat de reclamant au fost rezultatele financiare ale celor două societăți reclamate care au înregistrat pierderi în 2010 și 2011. Tribunalul a respins în 2014 ambele solicitări⁷⁴.

CONCLUZII:

- Politicieni și demnitari de prim rang au instigat împotriva unor voci critice.
- Media este în continuare folosită de patroni ca armă în vederea obținerii unor avantaje politice și economice.
- Patronii și managerii sunt dispuși să sacrifice jurnaliști sau produse editoriale pentru a nu strica relația cu alte entități (clienți de publicitate, autorități și oameni din fotbal etc.).
- Presiunile exercitate de cluburile și de oficialitățile din fotbal au afectat libertatea de exprimare și accesul la informații.
- Statul a acționat ca protector al unor corporații în fața propriilor cetățeni.

RECOMANDĂRI PENTRU ZIARIȘTI:

- Delimitați-vă ferm de tentativele de presiune (și ingerință) editorială și semnați public aceste situații.
- Invocați clauza de conștiință când practicile redacției nu vi se par etice.
- Evitați compromisurile profesionale, deoarece vă pot decredibiliza permanent în conștiința breslei și a publicului.
- Nu tolerați abuzurile patronatelor, întrucât acestea decredibilizează presa în ansamblu.
- Informați organizațiile de media dacă sunteți victime ale presiunilor sau ale cenzurii.
- Evitați produsele editoriale sponsorizate de politicieni, autorități sau companii care sunt concepute ca materiale de propagandă.

⁷³ <http://sorinamatei.blogspot.ro/>

⁷⁴ „Solicitarea Intact Production de dizolvare a Evenimentului Zilei, respinsă de Tribunal”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 26 februarie 2014. <http://www.paginademedi.ro/2014/02/solicitarea-intact-production-de-dizolvare-a-evenimentului-zilei-respinsa-de-tribunal/>

- Solidarizați-vă cu jurnaliștii aflați în dificultate, chiar și atunci când aceștia lucrează la un post concurent. Breasla va deveni mai puternică atunci când veți lupta împreună pentru principii și drepturi, nu consumându-vă în sterile dispute politice.
- Păstrați o distanță față de mediul politic. Legăturile prea apropiate cu politicienii riscă să vă compromită credibilitatea.
- Existența unor instrumente de autoreglementare (coduri de scriitură, coduri etice, documente care să reglementeze relația jurnalist-editor-patronat) vă pot apăra de acuzațiile de cenzură.
- În situația în care autorități ale statului cer redacției diverse informații care periclitează sursele sau care privesc munca de documentare, contactați un avocat care să intermedieze relația sau contactați o organizație de media pentru informare. Cereți autorităților statului, mai înainte de a răspunde la întrebări, să vă precizeze în ce calitate (martor, făptuitor, învinuit) vi se cer informații. Dacă solicitările privesc mai mult decât relații (de exemplu, ridicarea de înscrisuri, de înregistrări etc.) este necesar ca autoritățile să prezinte un document deja scris sau să întocmească pe loc, odată cu ridicarea de obiecte sau înscrisuri, un document scris în care să indice motivele legale pentru care procedează astfel.
- Până când contactați un avocat, aveți dreptul să refuzați să declarați orice v-ar putea acuza. Solicitați o copie a oricărui act care se întocmește în prezența dvs. sau care a solicitat prezența dvs. Cereți reprezentanților statului să se legitimeze. Aveți dreptul să notați detaliile legate de identitatea și funcția celui care afirmă că reprezintă o autoritate.
- Procesul editorial de adunare a datelor folosite în materiale de presă, brutul interviului, la fel ca și notele de reporter, sunt informații confidențiale. Jurnalistul are dreptul și obligația să își protejeze sursele, să le mențină confidențialitatea. Este o responsabilitate în fața breslei - ziaristii nu adună informații pentru autorități (vezi Carta Libertății Presei / Codul Deontologic al Convenției Organizațiilor de Media). Deci, nu cedați în fața intimidărilor autorităților, chiar dacă acestea invocă o „datorie civică”, decât atunci când solicitările sunt acoperite de lege.

RECOMANDĂRI PENTRU POLITICIENI, AUTORITĂȚI ȘI MEDIUL DE AFACERI:

- Nu mai folosiți instituțiile pentru a intimida vocile critice.
- Sprijiniți presa care diseminează conținut editorial relevant. Aceasta sprijină la rândul ei un cadru propice pentru inovație, un mediu de afaceri sănătos și o clasă politică competentă.
- Libertatea de exprimare și libertatea presei sunt vitale pentru o societate democratică. Susțineți și protejați libertatea de expresie și diversitatea exprimării în toate formele sale.
- Respectați independența editorială a presei. Presa liberă și responsabilă este mediul cel mai potrivit pentru a vă transmite mesajele.
- Statul să își reia misiunea de reprezentant al cetățenilor și să protejeze dreptul acestora de a protesta pașnic.

POLITIZAREA DISCURSULUI JURNALISTIC

Atacuri între jurnaliști. Radicalizarea discursului mediatic

Divizarea breslei în două tabere media arondate principalelor mișcări politice a adus în prim plan vocile unor pseudo-jurnaliști, preocupați în primul rând cu atacarea adversarilor politici și mediatici. Conflictele între taberele media au devenit tot mai agresive în ultimul an, nelipsind amenințările, jignirile, atacurile murdare la persoană. Execuțiile mediatică au devenit o normă profesională pentru unele canale de știri care emit pe piața de televiziune națională. Vârfurile de lance ale acestui discurs partizan sunt canalele de știri apropiate celor două tabere politice, Antena 3, plus România TV (anti-Băsescu/pro-PSD) și B1TV (pro-Băsescu/anti-USL). Din păcate, aceste tipuri de atacuri atrag atenția publică numai atunci când „victimele” sunt personalități publice.

Consiliul Național al Audiovizualului a sancționat numeroase astfel de abateri însă sancțiunile aplicate sunt destul de mici și nu sunt în măsură să descurajeze acest tip de comportament.

În discursul media dominat de acest zgomot politico-mediatic, vocile independente se aud tot mai greu, iar subiecte importante de interes public trec aproape neobservate, pătrunderea lor în agenda publică fiind blocată de scandaluri politice.

Două atacuri vulgare îndreptate împotriva jurnalistei Andreea Pora⁷⁵ și, respectiv, a lui Andrei Pleșu⁷⁶, cunoscut om de cultură și fost ministru al culturii și de externe, au generat reacții mai consistente din partea breslei⁷⁷ și a unor voci cunoscute din opinia publică provocând o necesară dezbatere privind calitatea discursului public în România.

Inițiative laudabile, ambele demersuri au fost subminate atât de mesajul transmis (unul dintre cele două apeluri este îndreptat unilateral împotriva postului Antena 3), cât și de faptul că unii dintre inițiatori și semnatari sunt, la rândul lor, autorii unor materiale de presă care suferă de aceeași patologie.

Inexistența unor structuri asociative în rândul breslei este un simptom al puternicei divizări care afectează comunitatea media românească. Oamenii din presă nu manifestă voința de a-și defini, asuma și proteja drepturile și obligațiile profesionale, iar solidarizările sunt conjuncturale, mai degrabă coalizări împotriva adversarilor mediatici decât solidarizări motivate de împărtășirea unor valori comune.

Dreptul la liberă exprimare este invocat întotdeauna în favoarea celui care îl exercită, iar apelul la normele etice și profesionale se face aproape exclusiv pentru a sancționa

⁷⁵ „Moment amuzant! Cină romantică cu Andreea Pora”, VideoNews.Antena 3.ro, 15 ianuarie 2014. <http://videonews.antena3.ro/video/faze-tari-de-la-tv/moment-amuzant-cina-romantica-cu-andreea-pora.html>.

⁷⁶ Înregistrarea emisiunii Sinteza zilei, Antena 3, 11.04.2014.

⁷⁷ „Protest al jurnaliștilor împotriva practicilor degradante din presă”, Revista22.ro, 20 ianuarie 2014. <http://www.revista22.ro/protest-al-jurnali350tilor-mpotriva-practicilor-degradante-din-presa-36864.html>

public abaterile adversarului. Invocarea selectivă a deontologiei, dublul standard în sancționarea abaterilor profesionale și absența oricărei raportări critice față de practicile propriei tabere mediatice pun la îndoială onestitatea unor demersuri ce se revendică la valori și principii profesionale. Ele devin mai degrabă încă o armă în războiul dintre cele două tabere media.

Jurnaliști trec la politică

Migrația oamenilor de presă spre mediul politic a continuat și în 2013. Fenomenul a fost semnalat în raportul FreeEx pe anul 2012. Ca noutate, migrația s-a produs și în sens invers: în 2013 avem și oameni politici care au devenit peste noapte jurnaliști.

În aprilie 2013, Cristina Țopescu, fosta prezentatoare a principalului buletin de știri la televiziunea Prima TV (unde a lucrat 12 ani), s-a înscris în PSD. „Ca om politic, nu voi face decât să continui să susțin și să lupt pentru cauze în care cred cu toată tăria și în care m-am implicat până acum ca jurnalist, a afirmat Cristina Țopescu⁷⁸.

Un alt ziarist despre care presa a scris că se află în negocieri cu mediul politic este Vlad Macovei, fost redactor-șef al Evenimentului zilei și proiect manager la săptămânalul economic Capital. Potrivit Pagina de Media⁷⁹, acesta urma să devină consilierul fostului deputat și fost ministru al apărării, Mihai Stănișoara. Vlad Macovei nu a confirmat existența unui contract, însă a declarat că este „*interesat de consultanța politică*”.

Un alt om de televiziune, comentatorul postului de știri Antena 3, Niels Schneck, a fost consilierul liderului PNL, Crin Antonescu în anul 2013⁸⁰, dar cei doi au întrerupt colaborarea în februarie 2014, cu puțin timp înainte ca PNL să se retragă de la guvernare și să părăsească USL⁸¹.

Radu Moraru, proprietarul televiziunii Nașul TV și moderator al emisiunii „Nașul” la același post de televiziune, și-a anunțat intenția de a candida la alegerile europarlamentare din mai 2014, ocupând prima poziție pe listele Partidului Ecologist Român⁸². Unul dintre motivele invocate de omul de televiziune pentru candidatura sa face referire la situația presei - „*Presa nu mai are nicio PUTERE*”⁸³. Biroul Electoral Central a respins candidaturile PER⁸⁴.

Correspondentul TVR în Republica Moldova, Doru Dendiu, este și conducătorul filialei Moldova a Partidului Mișcarea

⁷⁸ „Cristina Țopescu, de a TV la PSD. Prima TV a renunțat la serviciile ei. Plus un editorial”, Bianca Damian, ReporterVirtual.ro, 22 aprilie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/04/cristina-topescu-de-la-tv-la-psd-prima-tv-a-renunat-la-ea-de-astazi.html>

⁷⁹ „Fostul redactor-șef al EVZ a lansat proiectul Agro Intel. Vlad Macovei, viitor consilier al deputatului Stănișoară”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 27 martie 2013. <http://www.paginademedia.ro/2013/03/fostul-redactor-sef-al-evz-a-lansat-proiectul-agro-intel-vlad-macovei-viitor-consilier-al-deputatului-stanisoara/>

⁸⁰ „Crin Antonescu: Nu am consilieri americani. Colaborez cu Niels Schneck”, Laura Ciobanu, EvZ.ro, 12 decembrie 2013. <http://www.evz.ro/crin-antonescu-nu-am-consilieri-americani-1056998.html>

⁸¹ „Cum explica Niels Schneck despărțirea de Crin: România nu-i America”, Mădălina Mihalache, Adevărul.ro, 3 februarie 2014. http://adevarul.ro/news/politica/cum-explica-niels-schneck-despartirea-crin-romania-nu-i-america-1_52efb628c7b855ff560a614a/index.html

⁸² „Candidatul PER Radu Moraru renunță la «Nașul». Până după europarlamentare?”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 28 martie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/03/candidatul-per-radu-moraru-renunta-la-nasul-pana-dupa-europarlamentare.html>

⁸³ „De ce candidează nașul Radu Moraru”, PoliticaTa.wordpress.com, 1 aprilie 2014. <http://politicaTa.wordpress.com/2014/04/01/de-ce-candideaza-nasul-radu-moraru/>

⁸⁴ Comunicat BEC, 02.04.2014.

Populară, grupare politică apropiată președintelui Traian Băsescu. Statutul Jurnalistului TVR interzice jurnaliștilor TVR să aibă afilieri politice sau să fie salariați ai unor instituții de stat. „*Art.3 - Nu pot face parte din rândul ziariștilor din televiziunea publică următoarele categorii de persoane: a) - persoanele cu apartenență politică; b) - persoanele care sunt salariate sau fac parte din organismele de decizie ale statului sau din alte instituții direct dependente de puterile publice.*”

ActiveWatch a sesizat Comisia de Etică și Arbitraj, considerând că „*avem de-a face cu un evident conflict de interese ce afectează grav credibilitatea, independența și imparțialitatea televiziunii publice*”⁸⁵. Jurnalistul s-a apărut pe pagina personală de Facebook, afirmând că se află în concediu de parternitate și, astfel, ar fi scutit de prevederile Statutului Jurnalistului. Până la data redactării acestui raport, Comisia de Etică și Arbitraj nu s-a pronunțat în acest caz.

Există și politicieni care au intrat în presă în 2013. Un exemplu este Lavinia Șandru, care a anunțat, în ianuarie 2013, că va fi moderatoarea unei emisiuni la Realitatea TV, după 12 ani de carieră politică. Lavinia Șandru a început în februarie 2013 colaborarea cu Realitatea TV (emisiunea de divertisment „*Deschide Lumea*”).

Jurnaliști funcționari ai statului

Claudiu Lucaci, coordonator cu atribuții de director al Direcției știri a TVR, a fost numit în luna iunie de guvernul României în funcția de consul la New York. Claudiu Lucaci a mai deținut anterior funcția de Consul General al României la Los Angeles, unde a activat prin detașare de serviciu, după care a revenit în TVR, așa cum și-a propus să o facă și de această dată, conform răspunsului adresat publicației online paginademedia.ro⁸⁶. În luna august, Lucaci a participat și a câștigat concursul pentru conducerea Direcției știri. PDG, Claudiu Săftoiu a confirmat atunci că detașările de serviciu constituie o practică acceptată în TVR⁸⁷. Statutul Jurnalistului TVR interzice jurnaliștilor TVR să aibă afilieri politice sau să fie salariați ai unor instituții de stat. „*Art.3 - Nu pot face parte din rândul ziariștilor din televiziunea publică următoarele categorii de persoane: a) - persoanele cu apartenență politică; b) - persoanele care sunt salariate sau fac parte din organismele de decizie ale statului sau din alte instituții direct dependente de puterile publice*”.

Corina Drăgotescu, un alt cunoscut om de presă și de televiziune, a semnat un contract cu Consulatul General al României la Los Angeles în luna august, conform unui document oficial al Ministerului Afacerilor Externe⁸⁸ transmis bloggerului Dan Tănasă, care a adresat o cerere de informații în baza legii 544/2001. Drăgotescu se mutase în SUA împreună cu familia sa la finele lui 2012. Conform contractului semnat

⁸⁵ ActiveWatch a sesizat Comisia de Etică și Arbitraj a TVR în cazul Doru Dendiu, ActiveWatch, 03.12.2013

⁸⁶ „Șeful știrilor TVR, Claudiu Lucaci, propus pentru postul de consul al României la New York”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 14 iunie 2013. <http://www.paginademedia.ro/2013/06/seful-stirilor-tvr-claudiu-lucaci-propus-pentru-postul-de-consul-al-romaniei-la-new-york/>

⁸⁷ „Șeful TVR: Înainte să plece la New York, Claudiu Lucaci va concura pentru funcția de director plin al Știrilor TVR”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 14 iunie 2013.

⁸⁸ „Emigrarea jurnalistei Corina Drăgotescu în SUA, «finanțată din fonduri publice?»”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 27 noiembrie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/11/emigrarea-jurnalistei-corina-dragotescu-in-sua-finantata-din-fonduri-publice-raspunsul-mae.html>

cu misiunea diplomatică, jurnalista are sarcini ce țin de comunicarea publică a Consulatului (actualizarea permanentă a informațiilor pe site-ul Consulatului, proiectarea și pregătirea strategiei de comunicare, redactarea de comunicări destinate comunității românești etc.).

Drăgotescu a negat pe pagina sa de Facebook afirmațiile unor publicații că ar fi „atașat de presă” al Consulatului: „Sunt în continuare jurnalist la România TV și am o colaborare locală, cu ora, cu Consulatul din LA să reflectez acțiunile din comunitatea de români din California. NU sunt diplomat și nici nu îmi doresc așa ceva, sunt deținător de green card, deci este exclusă o intrare, vreodată, în diplomație și vreau să rămân în zona presei dar și în legătură cu comunitatea română din California”⁸⁹.

Folosirea instituțiilor media ca instrumente de presiune politică

Primele luni ale anului 2013 au fost marcate de acuzațiile aduse reciproc de cele două canale de știri, Antena 3 și România TV, ambele controlate de politicieni ce fac parte din coaliția de guvernare USL. Antena 3 este „controlată” de Dan Voiculescu (alianța PNL-PC) și România TV este deținută printr-un interpus de Sebastian Ghiță (PSD).

Deși puțin vizibil în discursul politic, conflictul mediatic pare a avea destule motive politice, cele două tabere acuzându-se reciproc de colaborare cu fosta Securitate (Dan Voiculescu) sau cu actualele servicii de informații (Sebastian Ghiță)⁹⁰. RTV a criticat în mai multe rânduri activitatea unor politicieni liberali, printre aceștia aflându-se liderul USL, Crin Antonescu. O victimă colaterală a acestui război mediatic a fost ministrul Muncii și Protecției Sociale, Mariana Câmpeanu (PNL), despre care RTV a relatat că ar fi anchetată de DNA pentru fapte de corupție, afirmație nesusținută de nicio probă și infirmată ulterior de DNA.

Televiziunile s-au mai acuzat de furt de știri, de derapaje editoriale (cazul fiului ilegal al regizorului Sergiu Nicolaescu, vezi capitolul Etică al prezentului raport), iar vedeta Antena 3, Mircea Badea, i-a urat colegului Cătălin Striblea, de la România TV, să aibă parte de un al doilea atac cerebral, în timp ce Striblea se afla internat în spital⁹¹.

Președintele PNL, Crin Antonescu, a declarat că se teme de „linșajul Antena 3”, în cazul în care partidul său va ieși din alianța USL, alcătuită din PSD, PNL și PC. Omul politic a lasă să se înțeleagă faptul că televiziunea este controlată ca instrument de manipulare. „În fiecare trust de televiziune sunt profesioniști... Eu nu cred că Antena 3 m-a favorizat pe mine în mod special, ci doar că au apreciat unele din luările mele de poziție în politică... Ce face Antena 3 acum, ce faceți dumneavoastră, se vede cu ochiul liber. Eu niciodată nu am depins de favorurile unui trust de televiziune... Sigur că mă tem de linșajul trustului Antena 3, dar eu am fost linșat din 2009 și de postul dumneavoastră, de ziarele mari precum Evenimentul Zilei... Nu sunt în situația să schimb o decizie că

⁸⁹ „Jurnalista Corina Dragotescu, angajată «cu ora» la consulatul român din Los Angeles: «Nu sunt atașat de presă, nu sunt diplomat»”, I.R., HotNews.ro, 4 septembrie 2013. http://revistapresei.hotnews.ro/stiri-radio_tv-15509164-jurnalista-corina-dragotescu-angajata-ora-consuatal-roman-din-los-angeles-nu-sunt-atasat-presa-nu-sunt-diplomat.htm

⁹⁰ Caz descris mai jos.

⁹¹ „Badea către RTV: «Să crăpați în chinuri!»... Care este miza războiului dintre Antena 3 și România TV”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 8 februarie 2013.

se supără Antena 3...”⁹².

Declarația a fost făcută în contextul amplificării tensiunilor politice din interiorul alianței, cu numai o săptămână înainte ca aceasta să se rupă. Antena 3 a susținut puternic USL, Dan Voiculescu fiind și fondatorul Partidului Conservator. În ultimii ani, Crin Antonescu a fost unul din politicienii favoriți ai acestei televiziuni, discursul său radical împotriva președintelui Băsescu și a mișcărilor politice afiliate acestuia fiind intens promovată de Antena 3. Situația s-a modificat odată cu ruperea alianței, schimbarea discursului lui Antonescu și conflictele recente avute cu PSD și liderul acestuia, Victor Ponta. Antonescu a devenit brusc o țintă a criticilor postului de televiziune controlat de Voiculescu.

În noiembrie 2013, Antonescu a acuzat un alt politician patron de presă (pesedistul Sebastian Ghiță) că își folosește televiziunea (România TV) pentru a-l determina pe colegul său de partid, premierul Ponta, să candideze la alegerile prezidențiale din 2014. Antonescu a declarat că: „În momentul în care vezi și nu îți explici de ce un asemenea om exercita clar, prin postul de televiziune pe care îl conduce, prin alte afirmații, presiuni evidente asupra unui om cu atâta putere, ca Victor Ponta, ai în vedere și spui că s-ar putea ca asupra lui să fie și asemenea presiuni”⁹³.

Fost manager de presă vorbește despre intențiile patronilor de media

Peter Imre, fost director general al Adevărul Holding a afirmat că fostul său patron, omul de afaceri și fostul politician, Dinu Patriciu, și-a construit și folosit trustul de presă cu scopul de a obține avantaje de business și pentru a influența mediul politic: „Tot grupul de presă l-a construit și gândit să poată fi folosit politic, pentru imagine și pentru afaceri.”⁹⁴.

Imre a extins acuzațiile și asupra celorlalți patroni de media din România: „Eu cred că acești oameni, numiți mogulii sau mogulii de carton, sau mogulii apuși au vrut să controleze nu numai presa. Eu cred că au vrut să controleze tot. Poate fi o glumă, dar chiar cred că Jilava ar trebui să aibă o secție specială, un fel de casă de bătrâni pentru foștii mogulii de presă, iar acolo să discute între ei cum au vrut să controleze țara. Au vrut să controleze presa, au vrut să controleze economia, au vrut să controleze afacerile... Cineva, cu foarte mare deșteptăciune spunea că acești domni nu sunt oameni de afaceri. Sunt oameni care fac doar o afacere cu statul. Fiecare dintre ei a avut cel puțin o afacere cu statul.”⁹⁵.

Patron de presă acuzat că folosește un institut de sondaje pentru manipulare

Fostul director al Institutului de cercetare sociologică

⁹² „Crin Antonescu: Mă tem de linșajul Antenei 3!”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 18 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/crin-antonescu-ma-tem-de-linșajul-antenei-3.html>

⁹³ „Antonescu: Sebastian Ghiță exercită, prin România TV, presiuni evidente asupra lui Victor Ponta. Lasă să se înțeleagă că e aproape un reprezentant al Serviciilor Secrete”, Revista22.ro, 22 noiembrie 2013. <http://www.revista22.ro/-antonescu-sebastian-ghita-exercita-prin-romania-tv-presiuni-evidente-asupra-lui-victor-ponta-lasa-sa-se-inteleaga-ca-e-aproape-un-reprezentant-al-serviciilor-secrete-34096.html>

⁹⁴ „Interviurile 2+1. Peter Imre face dezvăluiri despre viața lui Dinu Patriciu între medici, instanțe și avocați. AUDIO”, Simona Ionescu & Dan Andronic, EVZ.ro, 7 octombrie 2013. <http://www.evz.ro/interviurile-2-1-peter-imre-1060716.html#ixzz2gyyf2J3U>

⁹⁵ Ibidem.

CCSB, Mihai Moțoc, a spus că fondatorul grupului media „Intact” și al Partidului Conservator, Dan Voiculescu, îi cerea să modifice sondajele realizate de institut⁹⁶. Acesta dorea ca PC să fie plasat mai bine în sondaje, iar Partidul Democrat Liberal - mai slab. Mihai Moțoc a fondat CCSB în 2006, preluat la scurt timp de Dan Voiculescu. Moțoc a rămas acționar cu 18% și a condus-o în calitate de administrator și director general până în ianuarie 2012.

Ion Cristoiu se leapădă de „Biserica lui Traian Băsescu”

Jurnalistul Ion Cristoiu, realizatorul emisiunii „Interviurile lui Ion Cristoiu”, de la B1TV, a anunțat că nu mai vrea să apară la această televiziune, din cauza partizanatului politic al postului TV. „La Biserica Adorarea lui Traian Băsescu eu nu mai vin. Eu nu mai vin, e clar?”, a spus Ion Cristoiu în timpul emisiunii „Sub semnul întrebării”, realizată de Robert Turcescu, la postul B1 TV⁹⁷.

În timpul emisiunii s-a discutat despre achiziționarea controversată de către președintele țării, prin fiica sa, a 300 de hectare de teren. Ion Cristoiu îi acuza pe ceilalți invitați din platou că iau apărarea președintelui în mod nejustificat. „M-am săturat până-n gât de Antena 3 pe dos”, a spus jurnalistul, care a acuzat televiziunile din România de comportament partizan⁹⁸.

Valeria Dorneanu acuză epurări politice la Digi 24

În ianuarie 2014, jurnalista Valeria Dorneanu, șefa departamentului Politic și senior editor la postul de știri Digi 24, a acuzat existența unor epurări politice și schimbarea orientării editoriale a postului, în contextul anului electoral 2014. Dorneanu a fost informată prin SMS de redactorul șef că nu i s-a prelungit contractul de muncă⁹⁹. Jurnalista a declarat că oricum și-ar fi dat demisia și că „se schimbă orientarea politică pentru anul electoral - dovadă sunt epurările din ultima vreme”¹⁰⁰. În replică, Cosmin Prelipceanu redactorul șef al televiziunii, a declarat: „Digi24 nu a avut niciodată o orientare politică. De aceea, sunt neplăcut surprins că, după doi ani de colaborare, fostul șef al Departamentului Politic - Valeria Dorneanu consideră că aceasta se poate schimba. E clar că a început un an foarte interesant și îi invit pe telespectatori să fie ei cei care vor aprecia dacă principiile imparțialității și onestității vor fi respectate ca și până acum”¹⁰¹.

⁹⁶ „Mihai Moțoc: Voiculescu mă înjura și-mi cerea să modific sondajele”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 3 iunie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/06/mihai-motoc-voiculescu-ma-injura-si-mi-cere-sa-modific-sondajele.html>

⁹⁷ „Sub semnul întrebării”, Înregistrări.B1.ro, 29 aprilie 2014. http://inregistrari.b1.ro/view-sub_semnu_intrebării-88.html

⁹⁸ „Decizie. Ion Cristoiu nu mai merge ca invitat la B1 TV”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 15 noiembrie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/11/decizie-ion-cristoiu-nu-mai-vine-ca-invitat-la-b1tv/>

⁹⁹ „Update Jurnalista Valeria Dorneanu pleacă de la Digi24 și acuză «epurări» de personal motivate de «reorientarea politică» a postului. Preliceanu: Telespectatorii să aprecieze dacă imparțialitatea și onestitatea vor fi respectate ca până acum”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 8 ianuarie 2014.

¹⁰⁰ „9 ianuarie. Valeria Dorneanu pleacă de la Digi 24 și acuză «epurări» de personal motivate de «reorientarea politică» a postului”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 ianuarie 2014.

¹⁰¹ „Update Jurnalista Valeria Dorneanu pleacă de la Digi24 și acuză «epurări» de personal motivate de «reorientarea politică» a postului. Preliceanu: Telespectatorii să aprecieze dacă imparțialitatea și onestitatea vor fi respectate ca până acum”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 8 ianuarie 2014.

Harta politică a televiziunilor locale

În numeroase situații, televiziunile locale sunt arme de luptă politică, cel mai adesea sponsorizate din bani publici, potrivit studiului „Harta Politică a Televiziunilor Locale”, lansat de ActiveWatch în ianuarie 2014. Cercetarea este însoțită de o hartă interactivă și are la bază o documentare care a inclus 56 de televiziuni locale din 15 județe ale țării și aproximativ 200 de interviuri și discuții cu jurnaliști, editori, manageri, producători, proprietari de televiziuni locale, politicieni, reprezentanți ai partidelor și autorităților locale și experți media.¹⁰²

Din documentare a reieșit că aproape jumătate dintre cele 56 de televiziuni incluse în cercetare sunt influențate direct sau indirect de politicieni. Mai mult, aproape jumătate dintre aceste televiziuni au putut fi documentate ca fiind beneficiare directe ale sponsorizărilor din bani publici, dar, cel mai probabil, numărul acestora este mult mai mare.

CONCLUZII:

- Transformarea presei în instrument de propagandă politică mai vizibilă ca oricând.
- Noi cazuri de jurnaliști care au migrat în politică. Granița dintre jurnalism și activism politic a fost trecută cu ușurință de mulți jurnaliști, unii dintre ei devenind chiar și parlamentari.
- Atacuri violente între jurnaliști și instituții de media. Două atacuri de presă murdare au declanșat o necesară dezbateră privind degradarea discursului public.
- Reacție firavă a breslei, în general, față de aceste practici de presă.
- Vocile independente se fac tot mai greu auzite în zgomotul politic ce domină spațiul mediatic.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

- Solidarizați-vă în numele unor principii și valori profesionale cu jurnaliștii aflați în dificultate, chiar și atunci când aceștia lucrează la un post concurent! Breasla va deveni mai puternică atunci când veți lupta împreună pentru principii și drepturi, nu consumându-vă în sterile dispute politice.
- Asumați-vă coduri etice și organizați-vă în structuri asociative pentru a vă proteja drepturile și interesele profesionale.
- Legăturile cu mediul politic compromit credibilitatea presei.
- Nu confundați partizanatul politic în favoarea intereselor particulare ale unor actori politici cu asumarea firească a unor opțiuni ideologice bazate pe principii și valori.

RECOMANDĂRI PENTRU PROPRIETARI DE MEDIA:

- Folosirea presei ca instrument de obținere a influenței politice și/sau economice poate funcționa pe termen scurt, dar, în perspectivă, această abordare duce la falimentul moral și financiar al instituțiilor de presă și al celor care le instrumentalizează. Respectul pentru public este cea mai sigură investiție.
- Presa responsabilă e un câștig pe termen lung. Investiți în profesionalizarea angajaților media și asigurați-le jurnaliștilor și editorilor un mediu de lucru independent.

¹⁰² „Harta Politică a Televiziunilor Locale”; Coordonator de proiect: Răzvan Martin; Editor: Liana Ganea; Autori: Maria Popa, Adrian Mogoș, Mihai Pavelescu, Ștefan Cădea; Sociolog: Oana Ganea; ActiveWatch.ro; ianuarie 2014. <http://activewatch.ro/ro/freeex/publicatii/raportul-harta-politica-a-televiziunilor-locale>

F.C. STEAUA, CAMPIONA ATACURILOR ÎMPOTRIVA PRESEI

MM Stoica, managerul violent

În iulie 2013, o echipă Pro Tv a vrut să asiste la antrenamentul oficial al Stelei înainte de meciul cu Vardar Skopje din Macedonia. Oficialii echipei Steaua au interzis accesul la antrenament, iar Mihai Stoica, managerul clubului, i-a înjurat pe ziaristi și, ajutat de un bodyguard, i-a smuls telefonul din mână reporterului ProTV, Alexandra Tănăsescu, apoi a șters imaginile pe care jurnalista le filmase¹⁰³. După meci, MM Stoica le-a transmis jucătorilor în vestiar să nu vorbească cu PRO TV în zona mixtă, singurul loc în care jurnaliștii nu li se poate interzice prezența.

Alexandra Tănăsescu s-a ales cu mai multe vânătăi și a făcut o reclamație la Poliția din Skopje, după ce a primit îngrijiri medicale și i-a fost eliberat un certificat medico-legal care a atestat leziunile. Tribunalul din Skopje l-a amendat pe M. Stoica cu 400 de euro pentru ultraj. Pro TV a anunțat că va depune plângere împotriva managerului echipei la FRF și UEFA.

Într-un interviu din Gazeta Sporturilor, Mihai Stoica a admis că s-a comportat nedemn, dar nu și-a cerut scuze, susținând că ar fi fost provocat și a explicat de ce este agresiv cu mass-media. Mihai Stoica a scris pe pagina sa de Facebook că își reproșează faptul că și-a pierdut controlul și a vorbit golănește cu cameramanul, dar că echipa TV ar fi fost cea care a provocat această reacție: *„Jignirile care-mi sunt aduse zilnic la sport.ro, minciunile pe care postul acesta le lansează pe piață în colaborare cu ProSport, încăpățănarea cu care acest trust nesocotește dispozițiile noastre, toate acestea au concurat la inflamarea spiritelor. E doar o prezentare succintă a contextului. Scuze, repet, NU AM.”*¹⁰⁴.

ActiveWatch a condamnat public comportamentul huliganic al oficialilor steliști: *„Incidentul de ieri se înscrie într-o lungă serie de intimidări, hărțuiri, jigniri și agresiuni ale oficialilor clubului Steaua față de reprezentanții presei, cărora le este împiedicat adeseori și accesul la acțiunile echipei. De cele mai multe ori, aceste abuzuri au venit ca reacție la modul (critic) în care jurnaliștii au relatat despre comportamentul celor care conduc clubul”*¹⁰⁵.

Atitudinea lui MM Stoica față de jurnaliști este în general ostilă. La pauza meciului dintre Steaua și Gaz Metan din martie 2013, el a înjurat și amenințat un cameraman al DolceSport: *„Bă, băga-mi-aș p...! Cine p.. mea ești tu, mă, să mă filmezi pe mine?!”*¹⁰⁶

¹⁰³ „ProSport a stat de vorbă cu observatorul meciului Vardar - Steaua! «O să scriu tot în raport. Nu e posibil așa ceva, am rămas uluit!»”, Bogdan Steriopol, ProSport.ro, 23 iulie 2013. <http://www.prosport.ro/fotbal-intern/liga-1/absolut-rusinos-reporterii-prosport-si-protv-agresati-in-macedonia-gorilele-lui-meme-stoica-au-bruscat-si-o-jurnalista-11140311>

¹⁰⁴ „Replică uluitoare dată de Mihai Stoica, după scandalul din Macedonia. Neagă agresarea jurnalistei: «Sunt invenții și inovații»”, Libertatea.ro, 24 iulie 2013. <http://www.libertatea.ro/detalii/articol/mihai-stoica-alexandra-tanasescu-sportro-agresiune-456611.html>

¹⁰⁵ „Comportament huliganic al oficialilor steliști la adresa jurnaliștilor”, ActiveWatch.ro, 23 iulie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/comportament-huliganic-al-oficialilor-steliste-la-adresa-jurnalistilor/>

¹⁰⁶ „Pe MM l-au lăsat complet nervii: «Cine p... mea ești tu, mă?»”, Gazeta Sporturilor, 4 martie 2013. <http://www.gsp.ro/cautare/pe-mm-l-au-lasat-complet-nervii/12497869.html>

Cătălin Făiniși, ofițerul de presă al clubului Steaua, a fost fotografiat în făcea gesturi obscene către reporterii ProSport¹⁰⁷ în timpul cantonamentului din Spania, în ianuarie 2013. Reacția a venit atunci când el a fost surprins de fotoreporter cărând cumpărăturile managerului Stelei.

Antrenorul Stelei către jurnaliștii vasluieni: „Sunteți niște proști!”

După meciul dintre FC Vaslui și Steaua din octombrie 2013, antrenorul Stelei, Laurențiu Reghecampf, a fost la un pas să lovească un jurnalist local¹⁰⁸. Înainte de a-și începe discursul în cadrul conferinței de presă, antrenorul a declarat că nu va exista un dialog cu jurnaliștii și că nu va răspunde la nici o întrebare. Corespondentul Gazetei Sporturilor, Cristian Lapa, a părăsit sala în semn de protest.

După conferința de presă, Reghecampf a jignit și agresat unul din jurnaliștii care se aflau la ieșirea din sala de conferințe, conform declarației corespondentului Mediafax Teodor Istrate: „Mi-a spus întâi mie că sunt un prost, apoi i-a spus același lucru și colegului Cristi Lapa. El i-a răspuns lui Reghecampf ceva de genul «Dacă noi suntem proști, înseamnă că și tu ești tot prost». Antrenorul Stelei s-a apropiat de el, i-a pus mâna pe după ceafă și și-a apropiat foarte mult capul, parcă pregătit să îl lovească. Lângă noi era și colega de la RTV,,».

Ulterior, Reghecampf a negat incidentul: „Nu am avut niciun incident, habar nu am despre ce este vorba. Nu am răspuns nimănui și sunt uluit când văd ce spune unul și altul,”¹⁰⁹.

Într-un alt incident, petrecut în iunie 2013 la un cantonament din Austria al Stelei, Laurențiu Reghecampf a înjurat un jurnalist ProSport, enervat pentru că în emisiunea Ora de ProSport, difuzată de postul Sport.ro, jurnaliștii Alin Buzărin și Costin Ștucan au comentat faptul că antrenorul Stelei a revenit din vacanță cu câteva kilograme în plus. Reghecampf i-a cerut reporterului ProTV Alexandra Tănăsescu (care fusese agresată de MM Stoica cu o lună înainte) să îi transmită ceva jurnalistului Costin Ștucan. „Ce legătură am eu? Nu lucrez direct cu Ștucan, nu am ce să îi transmit!,,”, a răspuns aceasta. „Aaaa, da?! Atunci să îl f** în gât!,,”, a răspuns Reghecampf¹¹⁰.

Gazeta Sporturilor și ProSport, front comun împotriva Anamăriei Prodan Reghecampf

În septembrie, ziarele de sport Gazeta Sporturilor și ProSport au decis să o ignore pe Anamăria Prodan, agent de jucători și soția antrenorului Stelei, Laurențiu Reghecampf.

¹⁰⁷ „Gest de mahala! Mesajul unui oficial stelist pentru reporterii ProSport! Capitoul unde Steaua a rămas în Paleolitic”, ProSport.ro, 18 ianuarie 2013.

¹⁰⁸ „Sunteți niște proști! Reghecampf s-a dat în spectacol la Vaslui! Filmul evenimentelor”, Costin Negraru, ProSport.ro, 7 octombrie 2013. <http://www.prosport.ro/fotbal-intern/liga-1/sunteti-niste-prosti-reghecampf-s-a-dat-in-spectacol-la-vaslui-filmul-evenimentelor-11466960>

¹⁰⁹ „Incidentul în care a fost implicat Reghe la Vaslui a fost filmat. Ce s-a întâmplat după ce tehnicianul Stelei a ieșit din conferință”, ProSport.ro, 10 octombrie 2013. <http://www.prosport.ro/fotbal-intern/liga-1/video-incidentul-in-care-a-fost-implicat-reghe-la-vaslui-a-fost-filmat-ce-s-a-intamplat-dupa-ce-tehnicianul-stelei-a-iesit-din-conferinta-11491629>

¹¹⁰ „Sunteți niște proști! Reghecampf s-a dat în spectacol la Vaslui! Filmul evenimentelor”, Costin Negraru, ProSport.ro, 7 octombrie 2013. <http://www.prosport.ro/fotbal-intern/liga-1/sunteti-niste-prosti-reghecampf-s-a-dat-in-spectacol-la-vaslui-filmul-evenimentelor-11466960>

Cele două publicații au decis să nu mai relateze nimic despre impresarul de fotbal și nici să difuzeze imagini cu aceasta¹¹¹. „ProSport și Gazeta Sporturilor consideră că vulgaritatea discursului public al acestui personaj a ajuns într-un punct insuportabil. Indiferent ce va spune și ce va face, pentru noi nu mai există!”, au susținut reprezentanții celor două publicații, într-o inițiativă comună.

Reacția a venit în urma unei postări pe pagina de Facebook Anamăriei Prodan a următorului mesaj: „*țărănoi bășiți ce sînteți!!!! Sărăcii mondiale bășite! Mm și Bourceanu au fost sufletul petrecerii. Voi hahalelelor (sic!) chiar dacă vă mai nașteți de 10 ori nu o să vă distrați ca noi în veci!!! Jeguri umane!!!! Să că (sic!) uitați la poze și să salivați!!! După să dea Dumnezeu să muriți în chin și în cancer!!!! asta vă doresc!!! ps. Și voi și familiile voastre*”. Anamăria Prodan a reacționat astfel după ce Radio GSP a dezvăluit că M. Stoica ar fi devastat restaurantul din Otopeni unde Laurențiu Reghecampf își serba ziua de naștere¹¹².

Clubul de fotbal Steaua București condiționează accesul presei la acțiunile clubului

În 10 martie 2013, FC Steaua a ridicat acreditările pentru jurnaliștii de la ProSport tot din pricina modului în care jurnaliștii au relatat sau comentat despre activitatea clubului sau a conducătorilor acestuia, așa cum reieșea din comunicatul clubului („*Clubul Steaua anunță că ridică acreditările celor de la ProSport, Pro TV și sport.ro din cauza atacurilor repetate din emisiunea Ora de Pro Sport, moderată de către Ștucan Costin*”¹¹³).

Decizia a venit ca urmare a unei serii de afirmații pe care Asociația Presei Sportive le-a considerat „*ușor riscante*” și „*fără a avea probe*”¹¹⁴ ale lui Costin Ștucan referitoare la implicarea în jocuri trucate și pariuri ilegale a echipei Steaua și a antrenorului său.

Clubul a revenit asupra deciziei de a retrage acreditările jurnaliștilor de la televiziunile ProTV și Sport.ro după ce moderatorul emisiunii Ora de Sport, Costin Ștucan, a fost înlocuit de un coleg al său. Astfel, au rămas fără acreditări doar jurnaliștii de la cotidianul ProSport. „*Dar, se pare că lucrul care i-a deranjat cel mai tare pe cei de la Steaua a fost filmulețul difuzat pe internet, în care se deduce foarte limpede cum Gigi Becali ia decizii tactice în timpul desfășurării meciului cu Chelsea*”¹¹⁵, se precizează într-un comunicat al Asociației Presei Sportive, care consideră că gestul unui club sportiv de a interzice unui jurnalist să-și facă meseria este o încălcare grosolană a drepturilor gazetarilor.

¹¹¹ „Indiferent ce va spune și ce va face, pentru noi nu mai există! În premieră pentru presa din România, ambele ziare de sport au decis să ignore un personaj din fotbal”, ProSport.ro, 26 septembrie 2013. <http://www.prosport.ro/sport-life/special/indiferent-ce-va-spune-si-ce-va-face-pentru-noi-nu-mai-exista-in-premiera-pentru-presa-din-romania-ambele-ziare-de-sport-au-decis-sa-ignore-un-personaj-din-fotbal-11396297>

¹¹² „Anamăria Prodan, despre scandalul de la petrecerea lui Laurențiu Reghecampf”, Ziare.com, 20 septembrie 2013. <http://www.ziare.com/mihai-stoica/stiri-mihai-stoica/anamaria-prodan-despre-scandalul-de-la-petrecerea-lui-laurentiu-reghecampf-1258068>

¹¹³ „Moderator executat la ordinul Stelei! » După Banciu, Mironică și doi ziaristi de la EVZ, «ros-albaștrii» mai fac o victimă în presă”, GSP.ro, 12 martie 2013. <http://www.gsp.ro/fotbal/liga-1/moderator-executat-la-ordinul-stelei-dupa-banciu-mironica-si-doi-ziaristi-de-la-evz-ros-albastrii-mai-fac-o-victima-in-presa-393153.html>

¹¹⁴ „Asociația Presei Sportive protestează: Steaua a ridicat acreditările pentru jurnaliștii de la ProSport”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 11 martie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/03/steaua-a-ridicat-acreditările-pentru-jurnaliștii-de-la-prosport/>

¹¹⁵ Ibidem.

În luna iulie, MM Stoica, managerul clubului de fotbal Steaua, a amenințat ziarele de sport că nu vor mai avea acces la acțiunile clubului: „*Fiți cumiți sau rămâneți interziși!*”, conform unei declarații publicate de cotidianul GazetaSporturilor¹¹⁶. MM Stoica anunțase pe pagina sa de Facebook că, dacă timp de o săptămână nu vor mai apărea știri care să deranjeze clubul, se va gândi la ridicarea interdicției. „*După cum se știe, în urma atacurilor, minciunilor și jignirilor din presă, am instituit un embargo ambelor publicații de «specialitate» și posturilor de televiziune care aparțin de MediaPro. Dacă timp de o săptămână, începând cu data de luni, 22 iulie, nu voi mai depista nici o aberație, nici o ironie ieftină și nici o știre fake, mă gândesc să ridicăm interdicția*”¹¹⁷, a spus Stoica.

Cu o lună înainte, conducerea clubului hotărâse să interzică accesul publicațiilor Gazeta Sporturilor și Pro Sport, dar și a posturilor TV din grupul MediaPro la acțiunile echipei.

Mai mult, managerul clubului i-a îndemnat și pe suporterii steliști să urmărească doar DigiSport și DolceSport, argumentând că ar fi singurele posturi care merită atenția lor. Gazeta Sporturilor a arătat că MM Stoica era plătit cu 5.000 de euro lunar de DigiSport ca expert în fotbalul internațional. Pe de altă parte, conform aceleiași surse, ofițerul de presă al Stelei, Cătălin Făiniș, a lucrat o perioadă la DolceSport. Introducerea Gazetei Sporturilor pe lista neagră a oficialilor steliști a venit la cererea antrenorului Laurențiu Reghecampf, care fusese deranjat de articolele publicației legate de mafia pariurilor.

ProSport arătase câteva luni mai devreme că, la meciul dintre Steaua și Slovan Bratislava din februarie 2013, transmis de DigiSport, au avut acces numai jurnaliștii acestui post, restul reprezentanților presei fiind ținuti departe de complexul în care a avut loc meciul amical. ProSport menționa că decizia ca jurnaliștii, cu excepția celor de la DigiSport, să nu participe la acțiunile clubului a fost luată de conducere ca urmare a atacurilor fostului antrenor Cornel Dinu la adresa antrenorului Laurențiu Reghecampf. Dinu a declarat că, pe vremea când juca în Bundesliga, actualul antrenor al Stelei ar fi primit 200.000 de euro pentru a truca un meci¹¹⁸. Reghecampf considera că presa de sport este vinovată de prezentarea trecutului antrenorului.

Pe 22 ianuarie 2013, conducerea cotidianului Evenimentul zilei l-a retrogradat pe jurnalistul Daniel Conțescu din funcția de șef al secției Sport, după ce acesta a publicat un material despre clubul Steaua sub patronatul lui Gigi Becali. Simona Ionescu, redactor șef al ziarului a motivat această decizie invocând faptul că „*articolul nu a reflectat ce s-a discutat la ședința de sumar*”. În schimb, jurnalistul a acuzat presiuni editoriale și a decis să demisioneze, împreună cu adjunctul său, Octavian Cojocar, alături de care a scris materialul respectiv. Conțescu acuză conducerea că l-a sancționat pentru că „*nu e executat un ordin: acela de a fi indulgent cu*

¹¹⁶ „Șantajul lui MM. Managerul din Ghencea amenință ziarele de sport: «Fiți cumiți sau rămâneți interziși!»”, Andrei Crăițoiu, GSP.ro, 21 iulie 2013. <http://www.gsp.ro/fotbal/liga-1/santajul-lui-mm-managerul-din-ghencea-ameninta-ziarele-de-sport-fiti-cumiți-sau-ramineti-interziși-403922.html>

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ „Reghecampf, EXPLICAȚII DUBIOASE în Germania după ACUZELE lui Dinu”, Realitatea.net, 6 februarie 2013. http://www.realitatea.net/reghecampf-declaratie-dura-in-presa-germana_1107234.html

Gigi Becali”¹¹⁹.

Octavian Cojocaru, a oferit mai multe detalii legate de acest incident: „Textul de miercuri a fost varianta îmbunătățită după ce unul dintre acționari, Dan Andronic, nu a fost de acord cu ce scrisesem. Conducerea a schimbat textul nostru, astfel încât să rămână doar lucrurile bune despre Gigi [Becali n.n]. Au fost scoase multe declarații, poze și explicații foto care-l atacau pe finanțatorul Stelei! Au reușit să facă niște pagini omagiale, dar noi avem coloană vertebrală și nu acceptăm asta”.¹²⁰ Acționarul principal al publicației, consilierul politic Dan Andronic neagă acuzațiile și susține că jurnaliștilor nu li s-a cerut decât să scrie echilibrat: „Nu i s-a cerut altceva decât să facă un material echilibrat despre mandatul lui Becali la Steaua în ultimii 10 ani, în niciun caz să-l cocoloșească”¹²¹.

Un alt caz în care un jurnalist a avut de suferit în urma exprimării unor opinii critice la adresa echipei de fotbal Steaua a avut loc în luna martie 2013. Într-un comunicat al clubului Steaua din 10 martie, se comunică că au fost retrase acreditările redacțiilor de sport din trustul Media Pro (Pro Sport, Pro Tv și Sport.ro) la acțiunile clubului Steaua din cauza „atacurilor repetate din emisiunea Ora de Pro Sport, moderată de către Ștucan Costin”. Emisiunea menționată se difuzează pe canalul Sport.ro.

Conform cotidianului Gazeta Sporturilor, ridicarea acreditărilor a fost anulată pentru posturile de televiziune Pro Tv și Sport.ro după ce Costin Ștucan a fost înlocuit cu un coleg din postul de moderator al emisiunii Ora de Pro Sport¹²².

Contactat de echipa FreeEx, Felix Drăghici, șeful Departamentului sport din trustul Media Pro, a refuzat să comenteze acest caz.

Asociația Presei Sportive a protestat împotriva acestei decizii abuzive a clubului Steaua, susținând că „(...) libertatea presei este mai presus de orice interese de grup sau interese materiale și orice încălcare a ei trebuie sancționată fără întârziere. Chiar dacă un ziarist mai comite unele greșeli (și este destul de posibil ca Ștucan să fi comis câteva), este infinit mai important ca vocea lui să poată fi auzită, chiar dacă uneori ea este distonantă. Pericolul pumnului în gură este cu mult mai grav și cei care încearcă să practice o asemenea politică se vor lovi întodeauna de refuzul nostru”¹²³.

¹¹⁹ „Demisie la EVZ din cauza lui Gigi Becali. Daniel Conțescu părăsește ziarul după 15 ani. Ce spun redactorul șef și patronul ziarului”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 23 ianuarie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/01/demisie-la-evz-din-cauza-lui-gigi-becali-daniel-contescu-paraseste-ziarul-dupa-15-ani/>

¹²⁰ „Gigi face victime la EVZ. Doi ziaristi sportivi și-au dat demisia, susținând că li s-a impus ce să scrie într-un material despre Becali”, Andrei Crăițoiu, GSP.ro, 24 ianuarie 2013. <http://www.gsp.ro/gsp-special/media/gigi-face-victime-la-evz-doi-ziaristi-sportivi-si-au-dat-demisia-sustinind-ca-li-s-a-impus-ce-sa-scrie-intr-un-material-despre-becali-386744.html>

¹²¹ „Demisie la EVZ din cauza lui Gigi Becali. Daniel Conțescu părăsește ziarul după 15 ani. Ce spun redactorul șef și patronul ziarului”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 23 ianuarie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/01/demisie-la-evz-din-cauza-lui-gigi-becali-daniel-contescu-paraseste-ziarul-dupa-15-ani/>

¹²² „Moderator executat la ordinul Stelei! » După Banciu, Mironică și doi ziaristi de la EVZ, «roș-albaștrii» mai fac o victimă în presă”, GSP.ro, 12 martie 2013. <http://www.gsp.ro/fotbal/liga-1/moderator-executat-la-ordinul-stelei-dupa-banciu-mironica-si-doi-ziaristi-de-la-evz-ros-albastrii-mai-fac-o-victimă-in-presa-393153.html>

¹²³ „Steaua comite un abuz!”, ApsMedia.ro, 10 martie 2013. <http://www.apsmedia.ro/comunicate-aps/184-steaua-comite-un-abuz.html>

Emisiune în direct întreruptă la numai trei minute de la începerea ei

Vineri, 25 octombrie, emisiunea Radio GSP live, realizată de ziaristul sportiv Gabi Safta, produsă și difuzată de Radio GSP și preluată în direct de postul TV GSP TV, a fost întreruptă pe televiziune după numai 3 minute și 2 secunde de la startul ei. Motivul invocat oficial de postul de televiziune a fost acela că „au existat probleme tehnice, care au întrerupt și au împiedicat apoi reluarea talk-show-ului”¹²⁴. Safta anunțase cu o zi înainte că în cadrul emisiunii va face dezvăluiri despre antrenorul echipei Steaua, Laurențiu Reghecampf, iar invitatul emisiunii era agentul de jucători Dumitru Tudor, care avusese anterior mai multe conflicte cu antrenorul Stelei și cu soția acestuia, Ana Maria Prodan, la rândul ei agent de jucători.

Anterior întreruperii transmisiei din studiou, Safta fusese anunțat de producător că sunt probleme tehnice și trebuie să iasă din emisie. Reprezentanții companiei de cablu au spus că nu au existat probleme cu fibra optică, așa cum au susținut producătorii emisiunii. La începutul emisiunii, Safta a spus că ar fi fost ultima emisiune în care ar fi discutat despre Reghecampf și a cerut demiterea acestuia de la echipă „astăzi vă voi spune public vreo n-șpe mii de motive pentru care Steaua trebuie să-l dea afară în cazul în care vrea să treacă la un etaj superior campionatului intern”¹²⁵.

După întreruperea emisiei a fost difuzată publicitate, iar apoi un alt program în reluare. Ediția următoare a emisiunii era programată pentru luni, 28 octombrie, iar Safta îl anunțase tot pe D. Tudor ca invitat. Emisiunea nu a mai fost deloc realizată¹²⁶. Câteva zile mai târziu, conducerea postului GSP TV a eliminat definitiv din grilă emisiunea realizată de Gabi Safta.¹²⁷

Safta a declarat public că au existat presiuni asupra lui din interiorul redacției: „Cu o săptămână înainte de aceste întâmplări, am primit un telefon de la Costin Deșliu, redactor-șef la GSP TV, că ar fi bine să nu-l mai vorbim de rău pe Reghe că s-ar putea să primim telefon de mai sus. I-am spus că am înțeles nu mă voi mai lua de ei, nu voi mai face dezvăluiri, dar le voi face în Gazeta Sporturilor și le voi citi de acolo”¹²⁸.

În octombrie, Laurențiu Reghecampf, antrenor al Stelei, și-a demonstrat la rândul său disprețul pentru libertatea de exprimare a jurnaliștilor. Contactat prin telefon de DigiSport, acesta a sugerat către conducerea televiziunii că ar fi bine ca ziaristul Andrei Vochin să nu mai apară pe post¹²⁹. Jurnalistul își declarase rezervele în ce privește progresele tehnice ale antrenorului Stelei.

¹²⁴ „VIDEO Emisiune de 03 min. și 02 sec.! GSP TV a oprit emisiunea lui Gabi Safta, după ce acesta anunțase că urmează dezvăluiri despre Reghecampf”, Andrei Crăițoiu, GSP.ro, 26 octombrie 2013. <http://www.gsp.ro/gsp-special/media/video-emisiune-de-03-min-si-02-sec-gsp-tv-a-oprit-emisiunea-lui-gabi-safta-dupa-ce-acesta-anuntase-ca-urmeaza-dezvaluiri-despre-reghecampf-411814.html>

¹²⁵ Ibidem.

¹²⁶ „«Convertor sau minciună?» Emisiunea lui Gabi Safta de la Radio GSP nu a fost difuzată nici ieri”, Mirela Apostol, ProSport.ro, 29 octombrie 2013. <http://www.prosport.ro/fotbal-intern/diverse/convertor-sau-cenzura-emisiunea-lui-gabi-safta-de-la-radio-gsp-nu-a-fost-difuzata-nici-ieri-11577706>

¹²⁷ „Emisiunea lui Gabi Safta, scoasă definitiv din grila GSP TV. Avertisment acum o săptămână: s-ar putea să primim telefon de mai sus”, Iulia Bunea, Pagina deMedia, 29.10.2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/10/emisiunea-lui-gabi-safta-scoasa-definitiv-din-grila-gsp-tv-avertisment-acum-o-saptamana-s-ar-putea-sa-primim-telefon-de-mai-sus/>

¹²⁸ Ibidem.

¹²⁹ „Hirtia care doare și hirtia care mângâie”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 10 octombrie 2013. <http://www.tolo.ro/2013/10/10/hirtia-care-doare-si-hirtia-care-mingie/>

TELEVIZIUNEA ȘI RADIOUL PUBLICE

Televiziunea publică

Dificultăți financiare, încheierea restructurării, grilele noi, cheltuieli mari

Proaspăt ieșită dintr-un drastic proces de restructurare¹³⁰ impus de situația financiară gravă cu care se confruntă în ultimii ani, Societatea Română de Televiziune (numită în continuare TVR) nu a reușit să se relanseze și să se impună pe piață. Activitatea Consiliului de Administrație a fost marcată de o serie de conflicte interne, unii membri semnalând public diverse situații în care au considerat că se comit abuzuri sau cheltuieli nejustificate. Cel mai activ a fost fostul PDG în perioada 2002-2005, Valentin Nicolau, unul din reprezentanții salariaților în CA.

Așteptata redresare financiară nu a venit, deși TVR a anunțat un profit operațional de 2,5 milioane de lei pentru anul 2013. Totuși, volumul imens al datoriilor instituției (peste 800 de milioane de lei) riscă să ducă TVR în incapacitate de plată. Noul conducător al instituției (Stelian Tănase) a anunțat că, în lipsa sprijinului politic, instituția riscă să intre în incapacitate de plată¹³¹. În discuțiile purtate cu Ministerul Finanțelor în primele luni ale lui 2014, Tănase a cerut anularea datoriilor către stat ale TVR. Acestea reprezintă cea mai mare parte a datoriei totale de peste 800 de milioane de lei (aproximativ 544 de milioane de lei)¹³².

Tănase a avut o serie de întâlniri cu premierul Ponta și alți lideri politici la finalul lui martie 2014 pentru a discuta asupra soluțiilor de redresare economică a TVR. Creșterea taxei TV nu a fost luată în considerare pentru perioada următoare¹³³, în ciuda solicitărilor făcute de ultimii doi conducători ai instituției, Claudiu Săftoiu și Stelian Tănase. Tănase a declarat în urma întâlnirii cu premierul Ponta că este posibil ca instituția să treacă printr-un nou proces de restructurare și reorganizare, de data aceasta însă pe baza Legii insolvenței nr. 85/2006¹³⁴.

TVR are de înfruntat sutele de procese deschise de salariații demși în urma restructurării¹³⁵. Conform Directorul General Interimar, Stelian Tănase, din cele peste 300 de procese deschise, peste 15% au fost soluționate de instanțe în defavoarea TVR, însă se află acum în faza de apel.

¹³⁰ Detalii în raportul FreeEx pe anul 2012, cap. II Televiziunea publică.

¹³¹ „INTERVIU - Stelian Tănase: Fără sprijin politic, TVR va intra în incapacitate de plată în acest an”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 20 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/interviu-stelian-tanase-fara-spririn-politic-tvr-va-intra-in-incapacitate-de-plata-in-acest-an-12300120>

¹³² „Ponta: Mă voi întâlni cu Stelian Tănase. Situația financiară a TVR este extrem de gravă”, Alina Novăceanu, Mediafax.ro, 17 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/ponta-ma-voi-intalni-cu-stelian-tanase-situatia-financiara-a-tvr-este-extrem-de-grava-12280265>

¹³³ „Insolvența și reorganizarea - opțiuni pentru rezolvarea situației financiare de la Televiziunea publică. Stelian Tănase, interesat mai mult de «restructurare de proporții», vede Patriarhia și Academia reprezentate în CA al TVR”, V.O., HotNews.ro, 25 martie 2014. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-16899229-insolventa-reorganizarea-optiuni-pentru-rezolvarea-situatiei-financiare-grave-tvr-stelian-tanase-interesat-mai-mult-restructurare-proporții-decat-insolventa.htm

¹³⁴ Ibidem.

¹³⁵ „TVR are circa 300 de procese cu unii dintre angajații concediați anul trecut. 15% au fost pierdute”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 5 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/tvr-are-circa-300-de-procese-cu-unii-dintre-angajatii-concediați-anul-trecut-15-au-fost-pierdute-12201400>

Relansare eșuată

Cele trei grile de programe lansate în ultimul an nu au adus audiențele scontate. Mai mult, ele au stârnit controverse publice, primind critici din exteriorul, dar și din interiorul instituției. Grilele lansate de administrația Săftoiu în primăvara și toamna lui 2013 s-au axat pe programe de divertisment, unele destul de costisitoare și care nu au produs rezultatele scontate în termeni de audiență. Grila lansată la scurt timp după instalarea în decembrie 2013 a lui Stelian Tănase a eliminat majoritatea producțiilor de divertisment, aducând în schimb producții mai apropiate de specificul unei televiziuni publice - dezbateri pe teme de actualitate, emisiuni culturale. Însă nici acest demers nu a fost scutit de critici, Tănase fiind criticat de voci din interiorul instituției pentru faptul că a apelat la colaboratori externi pentru funcțiile de moderator/prezentator ale acestor emisiuni, neglijând resursele umane existente în instituție. Decizia este cu atât mai discutabilă ținând cont de problemele financiare ale instituției, contractarea unor colaboratori externi presupunând costuri suplimentare.

De altfel, la scurt timp după încheierea procesului de restructurare soldat cu 635 de disponibilizări, TVR a reînceput să angajeze personal¹³⁶ și colaboratori¹³⁷. Unul din membrii CA, Ada Meseșan, a acuzat conducerea executivă că a redirecționat o parte din fondurile dedicate producției editoriale (un milion euro) către bugetul de salarii pentru prime, sporuri și ore suplimentare. Meseșan susține că acestea sunt acordate netransparent, discreționar, fără respectarea criteriilor prevăzute în normele interne¹³⁸. Și alți membri ai fostului CA au acuzat efectuarea de către conducerea executivă a unor cheltuieli exorbitante. Valentin Nicolau a refuzat să participe în iulie 2013 la ședința Consiliului de Administrație organizată într-un hotel de 5 stele din stațiunea Mamaia.

Nicolau a mai semnalat și modul în care au fost organizate în vara lui 2013 concursurile pentru funcțiile de conducere, considerând că „*Mascarada numită «selecție de proiecte» elimină concurența din afara TVR și are ca scop pe lângă conservarea actualilor șefi aduși de cuplul Săftoiu-Zgabercea și pe cei numiți din interiorul TVR care s-au dovedit obedienți fără să crâcnească. Succesul cacialmalei e garantat prin felul complicat și netransparent al mecanismelor de înscriere la «selecție»: cei care gestionează informațiile organizatorice sunt și cei care vor concura pentru ocuparea principalelor posturi, posturi ale căror caiete de sarcini și le-au întocmit singuri! Dar și prin felul în care s-au stabilit Comisiile de evaluare unde au fost numite persoane convenabile, unele dintre ele membri ai CA negociindu-și protejiații în așa fel încât fiecare să fie mulțumit, clientela politică și de interese personale să poată avea câștig de cauză*”¹³⁹.

¹³⁶ „Casting pentru prezentatori de divertisment la TVR 1”, TVR.ro, 10 aprilie 2013. http://www.tvr.ro/casting-pentru-prezentatori-de-divertisment-la-tvr-1_3860.html#view

¹³⁷ „Restructurare de față la TVR. Săftoiu a concediat 900 de salariați și a angajat peste 500”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 19 noiembrie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/11/restructurare-de-fatada-saftoiu-a-concediat-900-de-salariați-si-a-angajat-peste-500.html>

¹³⁸ „TVR nu mai există, avem PSD TV. Operațiunea bani pentru partid. Interviu”, Ioana Ene Dogioiu, Ziare.com, 25 noiembrie 2013. <http://www.ziare.com/media/tvr/138-tvr-nu-mai-exista-avem-psd-tv-operatiunea-bani-pentru-partid-interviu-1269646>

¹³⁹ „Șefii interimari de la TVR organizează concursurile pentru care candidează”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 29 iulie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/07/sefii-interimari-de-la-tvr-organizeaza-concursurile-pentru-care-candideaza.html>

Contaminarea politică a televiziunii publice a continuat și în 2013

TVR a semnat în luna octombrie un protocol de cooperare cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR), prin care televiziunea publică ceda responsabilitatea editorială unei autorități guvernamentale: „TVR pune la dispoziția MADR gama de emisiuni și producții specifice ale SRTV, precum și mediile de difuzare TVR1, TVR2, TVR Internațional, TVR News etc” și „promovează prin programele sale (transmisiuni naționale și regionale) o imagine a MADR unică, coerentă (...) lucrând într-o strategie comună cu MADR”.

Trei membri ai CNA (Narcisa Iorga, Valentin Jucan și Florin Gabrea) au sesizat Comisiile parlamentare de cultură, arte și mass-media, considerând că „interferența unei autorități publice a statului (...) în politica editorială a Societății Române de Televiziune aduce grave atingeri independenței jurnaliștilor SRTV și implicit dreptului la informare corectă al abonaților SRTV”¹⁴⁰. Din fericire, protocolul nu a avut timp să producă efecte în plan editorial, fiind reziliat de noul Director General Interimar, Stelian Tănase¹⁴¹.

Oameni politici din sfera puterii au fost promovați în programele televiziunii publice. Liderul organizației de tineret a Partidului Social Democrat (TSD), deputatul Mihai Sturzu, a avut calitatea de invitat permanent al emisiunii de divertisment „În țara minunilor”, prezentată de Dana Nălbăru și Florin Groza¹⁴². Toți trei sunt membri ai trupei muzicale HI-Q. Trupa HI-Q a participat și la emisiunea „Vara pe val”. Sturzu a justificat prezența sa în emisiune ca fiind o dovadă a loialității față de trupă și colegii săi: „Mă duc (din când în când) la emisiune și mai cânt cu ei sau mai stau de vorbă cu un invitat, tocmai pentru că presa tabloidă să nu scrie că trupa HI-Q s-a destrămat. Sunt alături de colegii mei din loialitate față de ei și din respect pentru fanii trupei HI-Q”¹⁴³.

Sturzu este membru al Comisiei de cultură, arte și mass-media a Camerei Deputaților, comisie care supraveghează și activitatea TVR.

CNA a aprobat grila de programe care include și emisiunea trupei HI-Q, președintele CNA, Laura Georgescu, spunând că Mihai Sturzu poate fi invitat permanent și că nu există nicio problemă legală atât timp cât emisiunea este de divertisment și nu de știri sau dezbateri¹⁴⁴.

Pe 31 august, TVR1 și-a întrerupt emisia pentru a transmite în direct imagini de la lucrările congresului USL, în

cadru la care a fost lansat programul „România pentru tineri», prezentat de prezentatorul TVR ca un „program dedicat în întregime susținerii candidaturii președintelui Crin Antonescu la Președinția României”¹⁴⁵. În acest timp, pe ecran era afișat textul: „România pentru tineri. Tinerii îl susțin pe Crin Antonescu”. Din 27 de ediții speciale transmise de TVR, 12 au fost dedicate unor manifestări ale PSD sau PNL sau discursuri ale liderilor săi, doi de la PDL, restul fiind declarații de la Cotroceni ale șefului statului¹⁴⁶.

Contul de Facebook administrat de redacția de știri a TVR a postat pe 17 martie 2013 un apel semnat de fiul fostului premier Adrian Năstase pentru eliberarea din închisoare a tatălui său. Mesajul a fost postat cu o zi înainte ca judecătorii Tribunalului București să analizeze cererea procurorilor de a nu îl elibera din închisoare pe fostul premier. Apelul semnat de Andrei Năstase, fiul fostului premier, era precedat de o poezie a lui Adrian Păunescu și de textul: „Subsemnatul Andrei, fiul lui Adrian Năstase - tată, profesor, tată, politician, tată, jurist, tată, exemplu pentru fii săi, tată, soț, vă adresez cu demnitate următoarea cerere: Ajunge! Instituțiile pe care le reprezentați au menirea de a căuta și propovădui justiția și adevărul în lumina celor de mai sus (și mă refer la AJUNGE) cer încă o dată să-mi respectați dreptul de a-mi iubi tatăl și de a-l aduce acasă, unde i-a fost locul dintotdeauna! Fac această cerere publică, Dumnezeu o cunoaște! Voi o citiți acum!”¹⁴⁷.

Un alt parlamentar, senatorul Sorin Ilieșiu, membru al Comisiei de Cultură, arte și mijloace de informare în masă a Senatului, s-a lăudat într-un comunicat de presă transmis la începutul lunii decembrie că a determinat conducerea televiziunii publice să transmită un concert de muzică populară. În comunicatul său, Ilieșiu scrie că: „Domnul senator PNL de Sibiu, Sorin Ilieșiu, secretar al Comisiei pentru Cultură și Media din Senatul României, mulțumește Televiziunii Române care a răspuns favorabil solicitării ca spectacolul extraordinar «Noi suntem români», care a avut loc în Sala Transilvania din Sibiu, să fie transmis în direct și în reluare de TVR - 1 și TVR - Internațional”¹⁴⁸.

O nouă conducere - un nou prilej de aranjamente politice pe spinarea televiziunii publice

Președintele Director General, Claudiu Săftoiu a demisionat din funcție pe 10 decembrie, aceeași zi în care Parlamentul a respins raportul anual de activitate al TVR. Raportul votat este cel pe anul 2012, an în care Săftoiu a deținut funcția de PDG pentru 6 luni, perioadă în care a declanșat cel mai dur proces de restructurare din televiziunea publică, în urma căruia peste 600 de angajați și-au pierdut slujbele, iar TVR Cultural a fost închis. Săftoiu a enumerat printre motivele demisiei sale: „imposibilitatea respectării tuturor obligațiilor asumate în Programul de redresare

¹⁴⁰ „Trei membri CNA reclamă protocolul TVR-Ministerul Agriculturii la Parlament: Aduce atingere independenței editoriale”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 5 decembrie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/12/trei-membri-cna-reclama-protocolul-tvr-ministerul-agriculturii-la-parlament-duce-atingere-independentei-editoriale/>

¹⁴¹ „INTERVIU - Stelian Tănase: Fără sprijin politic, TVR va intra în incapacitate de plată în acest an”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 20 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/interviu-stelian-tanase-fara-sprizn-politic-tvr-va-intra-in-incapacitate-de-plata-in-acest-an-12300120>

¹⁴² Contract SRTV și SC Indie Studio SRL.

¹⁴³ „Dovada că Sturzu minte precum șeful de partid. Urmașul lui Ponta, gurist pe banii TVR”, Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 19 noiembrie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/11/dovada-ca-sturzu-minte-precum-seful-de-partid-urmasul-lui-ponta-gurist-pe-banii-tvr.html>

¹⁴⁴ „Mihai Sturzu: Javra nu face emisiune!”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 7 octombrie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/10/mihai-sturzu-javra-nu-face-emisiune.html>

¹⁴⁵ „TVR, preș în fața USL”, Radu Pădure. EvZ.ro, 6 noiembrie 2013. <http://www.evz.ro/1066176.html>

¹⁴⁶ „Propagandă la limita legii pentru Ponta și Antonescu, în 12 ediții speciale difuzate de TVR”, Răzvan Chiruță, România liberă, 07.11.2013. <http://www.romanalibera.ro/cultura/propaganda-la-limite-legii-pentru-ponta-si-antonescu-in-12-editi-speciale-difuzate-de-tvr-317286>

¹⁴⁷ „UPDATE. Stirile TVR, apel pentru Nastase pe Facebook. Fostul premier, eliberat de judecatori”, Adrian Halpert, Reporter Virtual, 18.03.2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/03/update-stirile-tvr-apel-pentru-nastase-pe-facebook-fostul-premier-eliberat-de-judecatori.html>

¹⁴⁸ „Caz grav de imixtiune editorială la TVR. „Autodenunț” al senatorului Ilieșiu, L. Ciocăzanu”, Reporter Virtual, 04.12.2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/12/caz-grav-de-imixtiune-politica-in-decizia-editoriala-a-tvr-autodenun-ai-senatorului-pnl-sorin-iliesiu.html>

economică a SRTV, aprobat prin Memorandumul Guvernului României; (...) Consecințele stării de drept și de fapt existente sunt legate de imposibilitatea televiziunii publice de a-și îndeplini misiunea în condiții de minimă normalitate, mai ales în contextul acestei perpetuate situații de criză. (...)repetatele demersuri făcute pe durata mandatului nu au primit soluționări concrete, doar responsabilizarea excesivă a conducerii deliberative și executive a SRTV, astfel încât nicio propunere de amendare a legii nu a fost însușită (în materia depolitizării, în materia redefinirii beneficiarilor serviciului public de televiziune, în materia dezvoltării organizaționale)". Motivele respingerii raportului anual de activitate pe anul 2012 sunt necunoscute. Nu știm dacă a cântărit mai mult prestația managerială a vechiului CA, demis în iunie 2012, sau a noului CA, cel care a dus la capăt procesul de restructurare instituțională, cel care fusese amânat de vechile administrații. Claudiu Săftoiu a fost director al Serviciului de Informații Externe între octombrie 2006 și martie 2007, având la ora alegerii sale ca PDG la TVR funcția de vicepreședinte al filialei Gorj a PNL. După alegerea sa în funcția de PDG, Săftoiu s-a autosuspendat din PNL.

Numirea noii conduceri a generat un mic scandal politic. Majoritatea parlamentară a mers pe varianta unei conduceri interimare, amânând numirea unui nou Consiliu de Administrație. Săftoiu fusese propus de PNL, așa că, în urma înțelegerilor politice, același partid avea opțiunea de a propune un candidat pentru funcția de Director General Interimar. Persoana propusă de PNL a fost prezentatorul și manager al stațiilor locale din Transilvania și Banat ale RealitateaTV¹⁴⁹, Rareș Bogdan. Acesta a fost membru PNL cu mai mulți ani în urmă și a fost în discuții pentru o candidatură pe listele USL la alegerile parlamentare din noiembrie 2012. Premierul Ponta (PSD) și-a exprimat de la început reținerile față de această propunere¹⁵⁰, iar declarația sa a fost urmată de un boicot al parlamentarilor PSD atunci când plenul Parlamentului a votat numirea lui Rareș Bogdan. Acesta primise în prealabil votul comisiilor parlamentare de cultură, arte și mass-media. La ședința de plen din 17 decembrie au participat 176 senatori și deputați din totalul celor 580 de membri ai celor două Camere, neîntrunindu-se numărul necesar de voturi (291).

Pentru a ieși din acest impas politic, guvernul Ponta a mers până acolo încât a emis pe 19 decembrie o Ordonanță de Urgență prin care Birourile Permanente reunite ale Senatului și Camerei Deputaților să poată numi, numai pentru situația dată, un Director General Interimar.

Salariați ai instituției au adresat apeluri publice mediului politic în care au cerut depolitizarea conducerii și modificarea a legii de funcționare: *„Doamnelor și domnilor politicieni, lăsați în pace Televiziunea Națională! Managementul politic a generat un adevărat dezastru. Este în puterea dumneavoastră să schimbați Legea de organizare și funcționare a SRR și a SRTV, astfel încât să aducem în fruntea celor două instituții publice de media oameni valoroși și de bună-credință, care să conducă în acord cu interesul public.”*

¹⁴⁹ „Șeful editorial de la Realitatea TV, clujeanul Rareș Bogdan, acuzat că a primit contracte de peste 300.000 de euro fără licitație. Cum răspunde”, Vocea Transilvaniei, 12 martie 2014. <http://www.voceatransilvaniei.ro/seful-editorial-de-la-realitatea-tv-clujeanul-rares-bogdan-acuzat-ca-primit-contracte-de- peste-300-000-de-euro-fara-licitatie-cum-raspunde/>

¹⁵⁰ „Victor Ponta: Am rețineri privind propunerea ca Rareș Bogdan să fie șeful TVR”, Carmen Andronache, Pagina de Media, 17.12.2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/12/victor-ponta-am-retineri-privind-propunerea-ca-rares-bogdan-sa-fie-seful-tvr/>

(Ion Moraru, Realizator Societatea Română de Televiziune, 16 decembrie 2013).

În cele din urmă, pe 20 decembrie, plenul camerelor reunite ale Parlamentului l-a votat cu 405 voturi „pentru” și două voturi „împotriva” pe scriitorul și realizatorul TV Stelian Tănase în funcția de Director General interimar al TVR. La audieri, Tănase a declarat că și-a propus să țină TVR departe de orice influență politică „TVR nu e televiziune guvernamentală. Cred că rolul meu e să asigur acest lucru și să fiu și crezut”.¹⁵¹

Cu trei zile înainte de a fi propus și votat de Parlament, Tănase scria pe blogul său despre situația televiziunii publice și scandalul politic iscat în jurul numirii noii conduceri. *„Sunt mai multe mize legate de cine va fi șef la TVR. Una imediată este controlul televiziunii publice în anul electoral 2014. (...) Cine va conduce TVR în 2014 va trebui să sprijine activ campaniile electorale ale USL la europarlamentarele din mai și prezidențialele din decembrie. Aceasta va fi misiunea pentru care va fi numit X sau Y director-președinte al TVR de către majoritatea USL. Declarațiile publice care dezminț acest adevăr simplu pe care îl cunoaștem dintr-o lungă experiență fac parte din acel dublu limbaj și dublu standard cu care deja ne-am obișnuit. În esență aș vrea să văd că USL face azi ce spunea referitor la libertatea de expresie, la independența mass-media, la rolul presei atunci când se afla în Opoziție. Dar întotdeauna politicienii au un tip de discurs în Opoziție și o practică pe dos când ajung la Putere. Nimic nou”*¹⁵², a scris Tănase.

Alegeri interne

Alegerile interne organizate la începutul anului 2014 pentru desemnarea reprezentanților salariaților în viitorul Consiliu de Administrație al TVR au fost marcate de scandalul provocat de decizia abuzivă a Comitetului Director de a interzice candidatura persoanelor din afara instituției, rezervând acest drept numai salariaților TVR. Măsura vine în contextul în care în ultimul Consiliu de Administrație (demis în decembrie 2013), unul din reprezentanții salariaților, Valentin Nicolau, a criticat public deciziile conducerii. Valentin Nicolau a fost PDG al TVR între 2012 și 2014 și nu este salariat al TVR.

Măsura a fost puternic contestată de unii salariați, de sindicate și organizații neguvernamentale. Într-o sesizare adresată Comisiilor parlamentare de cultură, arte și mass-media, organizațiile consideră că „această decizie este discriminatorie, ilegală, afectează credibilitatea televiziunii publice și limitează controlul public asupra instituției”.¹⁵³

De asemenea, Comisia de etică și arbitraj a TVR a constatat că decizia Comitetului director este contestabilă în ceea ce privește legalitatea, discriminatorie, reprezintă o îngădare a drepturilor salariaților, a fost luată în condiții lipsite de transparență și este contradictorie în raport cu

¹⁵¹ „Stelian Tanase, aviz cu unanimitate de voturi in Comisiile de cultura din Parlament pentru a prelua conducerea TVR: Televiziunea publica echidistanta - acesta este pariul meu”, Alina Neagu, Hotnews, 20.12.2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-16249428-stelian-tanase-audiat-comisiile-cultura-din-parlament-televiziunea-publica-echidistanta-acesta-este-pariul-meu.htm

¹⁵² „Bătălia pentru TVR”, Stelian Tănase, Stelian-Tănase.ro, 17 decembrie 2013. <http://www.stelian-tanase.ro/batalia-pentru-tvr/>

¹⁵³ „Update, 13.01.2014 ConducereaTVR încearcă să elimine vocile independente din Consiliul de Administrație”, ActiveWatch, 09.01.2014. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/update-13-01-2014-conducereatvr-incearca-sa-elimine-vocile-independente-din-consiliul-de-administratie>

logica organigramei SRTv. Concluziile Comisiei de etică nu au forță administrativă, așa că ele au rămas fără urmări.

Alegerile interne s-au derulat fără candidați externi. Câștigători au fost două personalități cunoscute ale televiziunii publice, regizorul Cornel Mihalache și jurnalistul Mihai Rădulescu. Deși au câștigat detașat alegerile, candidaturile lor au fost respinse din motive birocratice, cei doi neprezentând în termenul stabilit cazierul juiciar, astfel că persoanele clasate pe locurile 3 și 4 la scrutinul intern au devenit reprezentanții salariaților în următorul CA. Este vorba de Liviu Fetter și Sorin Burtea.

Directorul General Interimar a oprit emisia unui program

Pe 7 februarie 2014, Directorul General Interimar, Stelian Tănase, a ordonat întreruperea unui program difuzat de canalul TVR Moldova, care emite pe teritoriul Republicii Moldova. Programul întrerupt era un episod al documentarului „Moștenirea clandestină”, realizat de jurnalista Monica Ghiurco, și trata aspecte de politică externă din perioada comunistă. Intervenția lui Tănase a fost confirmată inclusiv de directorul TVR Internațional, Beatrice Comănescu: „Stelian Tănase m-a sunat și-a mi-a cerut să opresc emisia TVR Moldova. Este fără precedent. Niciun director general sau președinte al TVR nu a întrerupt emisia. Întreruperea s-a făcut fără argumente, pe un ton, să zicem intempestiv. Nu este în regulă ceea ce s-a întâmplat. Grilele TVR sunt realizate de către canale, aprobate de directorul de programe. Înainte era un consiliu de programe care nu mai există, care aproba aceste grile. Această grilă cadru a fost aprobată în urmă cu aproximativ două luni”¹⁵⁴.

CNA a sancționat TVR în legătură cu acest caz, dar nu pentru actul de cenzură, ci pentru faptul că TVR nu a pus la dispoziția instituției caseta-martor. CNA a considerat că legislația audiovizuală nu prevede sancțiuni pentru actele de cenzură¹⁵⁵.

Într-un răspuns transmis Comisiei de Etică și Arbitraj a TVR, Stelian Tănase susține că decizia întreruperii transmisiei nu a fost un act de cenzură și s-a făcut cu respectarea procedurilor instituționale: „Precizăm că decizia privind eliminarea programului sus-menționat a intervenit ca urmare a exercitării controlului ierarhic redacțional asupra emisiunilor difuzate de serviciul public de televiziune în conformitate cu art IV 7 din Regulamentul de Organizare și Funcționare al SRTv și cu prevederile legii 504/2002 a Audiovizualului, care permit exercitarea unui control redacțional prin intermediul mecanismelor și structurilor de autoreglementare a SRTv. În acest sens, menționăm că potrivit art IV 7 punctul 5 din Regulamentul de Organizare și Funcționare a SRTv, selectarea cu bună-credință a informației de persoanele care poartă răspunderea pentru conținutul

acesteia nu constituie cenzură”¹⁵⁶.

Comisia de Etică și Arbitraj s-a pronunțat la începutul lunii aprilie 2014, considerând că decizia de întrerupere a difuzării „a fost una excesivă, hazardată și, prin scandalul creat, dăunătoare pentru imaginea televiziunii publice. (...) Decizia de eliminare a documentarului «Moștenirea clandestină» din programele SRTv, invocată ca justificare a întreruperii difuzării programului în 7 februarie, a avut un caracter arbitrar, fiind bazată pe considerente mai degrabă subiective decât pe argumente profesionale temeinice”.

Comisia recomandă „o reanalizare a procedurilor prin care să se stabilească clar competențele, responsabilitățile și un mod de acțiune și comunicare unitar pentru cazurile în care s-ar putea solicita întreruperea unui program, ca și definirea situațiilor în care acest lucru este permis”.

De asemenea, Comisia de Etică și Arbitraj a înaintat concluziile Consiliului de Administrație al SRTv, considerând că „sunt întrunite condițiile unui caz de interes major prevăzute în articolul 47 din Statutul ziaristului din SRTv”. Până la data redactării prezentului raport, Consiliul de Administrație nu a discutat această sesizare.

Societatea civilă propune un canal public dedicat producției independente

Din zona societății civile a apărut o nouă propunere ce vizează serviciile publice de radio și televiziune. La invitația regizorului și producătorului independent Florin Iepan, jurnaliști, producători independenți și diverse organizații neguvernamentale au discutat la Timișoara despre cum ar putea serviciile publice de radio și televiziune să susțină producția independentă. Întâlnirea s-a concretizat cu un manifest, din conținutul căruia cităm:

„Societatea civilă, în toate formele ei, trebuie să dezbată cum recuperăm măcar o parte din TVR și SRR, cum le putem pune în față politicienilor, dar și cetățenilor, documentar de investigație, publicistică și abordări jurnalistice din ce în ce mai greu de obținut de la zona comercială.

- Cum facem din postul public un canal de răspândire a argumentelor unei felii de societate pe care toți se întrec să le bage sub preș?
- Vrem sprijin de la postul public pentru inițiative jurnalistice care deja au explodat, dar care trebuie să-și găsească o distribuție cu forță mai mare de propagare.
- Plecând de la soluții validate în Occident, se poate obține externalizarea unei părți din decizia editorială a TVR?
- Pot vocile din stradă, fie organizate, fie neformalizate să discute cu profesioniștii și să propună o grilă de programe de secol 21 pentru unul dintre canalele TVR, cu independența, spiritul critic și eficiența în cheltuirea banului public drept piloni principali?”¹⁵⁷

Propunerea a fost adoptată și de Rezoluția finală a Forumului societății civile ce a avut loc în decembrie 2013,

¹⁵⁴ „Beatrice Comănescu, directorul TVR Internațional: Stelian Tănase a oprit emisia TVR Moldova”, Exclusiv News, 17.02.2014. <http://www.exclusivnews.ro/mass-media/beatrice-comanescu-directorul-tvr-international-stelian-tanase-a-oprit-emisia-tvr-moldova.html>

¹⁵⁵ „TVR: caseta care dovedea cenzura lui Tănase a dispărut!”, Bogdan Irimescu, Reporter Virtual, 26.02.2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/tvr-caseta-care-dovedea-cenzura-lui-tanase-a-disparut.html>

¹⁵⁶ „Stelian Tănase, despre acuzațiile de cenzură: «TVR a acționat în deplină conformitate cu prevederile legale și statuare în vigoare»”, Iulia Bunea, Pagina de Media, 07.03.2014. <http://www.paginamedia.ro/2014/03/stelian-tanase-despre-acuzațiile-de-cenzura-tvr-a-acționat-in-deplina-conformitate-cu-prevederile-legale-si-statuare-in-vigoare/>

¹⁵⁷ Ocupăm TVR?, Costi Rogozanu, 10.12.2013

document ce își propune să specifice principiile care să stea la baza dialogului instituțional dintre societatea civilă și stat: „*Forumul Național al Organizațiilor Neguvernamentale, ediția a XIII-a, solicită serviciilor publice de radio și televiziune deschiderea către societate, prin sprijinirea jurnalismului independent și a producției independente, în baza misiunii publice a acestor două instituții*”¹⁵⁸.

Radioul public

Abuzurile conducerii împotriva sindicatului SUS-RR

Situația din radioul public a fost marcată, la nivel de percepție publică față de activitatea managementului, de conflictul dintre conducerea instituției și Sindicatul Unit al Salariaților - Radio România (SUS-RR), al cărui președinte, Adrian Moise, este și reprezentantul ales al salariaților în Consiliul de Administrație.

În luna aprilie, conducerea SRR a pornit o avalanșă de măsuri represive împotriva lui Adrian Moise, după ce acesta și sindicatul condus de el au protestat împotriva măsurii de a reduce salariile cu 25%, au sesizat ANI în legătură cu o posibilă situație de incompatibilitate a Președintelui-Director General (PDG) și au reclamat faptul că acesta a fost un colaborator dovedit al Securității.

Urmare a acestei sesizări, Agenția Națională de Integritate l-a declarat în luna octombrie incompatibil pe PDG Ovidiu Miculescu pentru că a deținut simultan, în perioada 29 iunie 2010 - 4 iulie 2012, funcția de membru al Consiliului de Administrație al SRR și pe cea de manager în cadrul Societății Române de Radiocomunicații¹⁵⁹.

Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS) a stabilit în 2011 că actualul PDG al SRR a avut un angajament de colaborare cu Securitatea, sub numele de cod „Adrian”, prin care avea ca misiune „apărarea contrainformativă a persoanelor care fac parte din grupul de presă ce participă la activități protocolare.”¹⁶⁰

Pe 27 martie, Adrian Moise a participat la dezbateră, cu tema „*Libertatea Presei: o amenințare la adresa justiției?*”, organizată de mai multi membri ai Parlamentului European la Bruxelles în jurul raportului „*Mecanismul pentru Verificare și Cooperare*” al Comisiei Europene pentru România, unde a exprimat opinii critice față de conducerea SRR. La scurt timp după întoarcerea sa, Moise a fost interogată de CA asupra mandatului primit din partea FRJ MediaSind în calitate de vice-președinte pe ramura radio. Zece zile mai târziu, conducerea SRR declanșă o anchetă disciplinară împotriva lui Adrian Moise. Ancheta a conchis că acesta nu și-a îndeplinit sarcinile de serviciu și a decis încetarea contractului de muncă. Măsura a fost considerată abuzivă de Moise și de FRJ MediaSind, care au contestat în instanță decizia.

¹⁵⁸ Rezoluții ale Forumului Național ONG 2013, 12.12.2013. <http://www.forum-ong.ro/rezolutii-forum/>

¹⁵⁹ „Directorul Radio România, Ovidiu Miculescu, declarat incompatibil”, R.M., HotNews.ro, 17 octombrie 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15824660-directorul-radiodifuziunii-romane-ovidiu-miculescu-declarat-incompatibil.htm

¹⁶⁰ Radioul public, condus de Miculescu alias „Adrian”, în angajamentul sau cu Securitatea, Tiberiu Lovin, Reporter Virtual, 09.02.2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/02/radioul-public-condus-de-miculescu-alias-adrian-in-angajamentul-sau-cu-securitatea.html>

Tot în luna aprilie, sediul sindicatului condus de Moise, aflat în clădirea SRR, a fost spart de către conducerea SRR fără ca administrația SRR să fi deținut vreo hotărâre judecătorească definitivă de evacuare a SUS-RR din sediu. Conform FRJ MediaSind, au fost sustrate documente și bunuri ale organizației.

SRR a recunoscut că a spart sediul sindicatului și a accesat documentele organizației, într-un răspuns adresat unor organizații sindicale naționale și internaționale care și-au exprimat nemulțumirea față de abuzurile comise de administrația SRR împotriva sindicatului SUS-RR, dar a afirmat că acțiunea sa a fost legală: „*urmare a rezilierii contractului său individual de muncă, domnul Adrian Moise a avut obligația legală de a preda toate documentele legate de locul de muncă, dar el a plecat din sediul radioului public fără a se conforma acestei obligații. Ca urmare, un comitet a fost numit și a făcut inventarul documentelor în biroul domnului Moise și le-a depozitat în conformitate cu legislația*”¹⁶¹.

Pe 19 august, lui Moise i se interzice accesul în sediul SRR în calitate de membru al CA, în baza unui ordin al PDG emis pe 14 august, care permite accesul administratorilor în instituție, inclusiv la ședințele CA, doar pe bază de bon de intrare, la fel ca în cazul persoanelor invitate în instituție.

ActiveWatch a cerut Parlamentului să declanșeze o anchetă în legătură cu situația din SRR pentru a analiza dacă deciziile conducerii constituie sau nu abuzuri. Cererea nu a primit niciun răspuns.

În februarie 2014, Comisiile parlamentare de cultură, arte și mass-media au primit o petiție aparent inițiată și semnată de peste 1000 de salariați ai SRR în care se cere demiterea din CA a reprezentantului salariaților, liderul sindical Adrian Moise. Posturile de radio ale SRR și pagina de web a instituției au difuzat știri în legătură cu această inițiativă. ActiveWatch a considerat că conducerea SRR s-a folosit abuziv de spațiul de emisie și site-ul instituției pentru a mediatiza această inițiativă îndreptată împotriva lui A. Moise. „*Dacă acestea sunt standardele editoriale ale instituției, ne-am fi așteptat ca și scrisorile de protest și demersurile lui A. Moise împotriva PDG Miculescu să fi beneficiat și să beneficieze de aceeași expunere. Considerăm că prin difuzarea acestor știri, conducerea SRR continuă campania de hărțuire și intimidare a lui A. Moise*”¹⁶². De asemenea, ActiveWatch a solicitat conducerii SRR și Comisiilor parlamentare de cultură, arte și mass-media să facă publică adresa înaintată de salariații SRR Parlamentului și lista semnăturilor din această listă, astfel încât să fie eliminat orice dubiu privind onestitatea demersului. Lista nu a fost publicată până la data redactării acestui raport.

Conducerea SRR nu s-a limitat la acțiuni de hărțuire a mișcării sindicale din instituție. În noiembrie 2013, Societatea Română de Radiodifuziune a mers mai departe și a contestat în instanță Contractul Colectiv de Muncă din Mass-Media (CCM), deschizând o acțiune împotriva părților care au

¹⁶¹ Caz fără precedent în Uniunea Europeană: Administrația Radioului Public recunoaște că a sechestrat documentele Sindicatului Unit al Salariaților-Radio România!, Mediasind, 20.05.2013. <http://www.mediasind.ro/comunicate-1/cazfaraprecedentuniuneauropeanaadministratiaradiouluipublicrecunoaste-ca-sechestrat-documentele-sindicatului-unit-al-salariaților-radio-românia>

¹⁶² ActiveWatch solicită publicarea listei prin care se cere înlăturarea lui Adrian Moise, ActiveWatch, 12.02.2014. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/activewatch-solicita-publicarea-listei-prin-care-se-cere-inlaturarea-lui-adrian-moise>

negociat și semnat acest contract (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, Federația Română a Jurnaliștilor MediaSind, Patronatul Presei din România ROMEDIA și Uniunea Națională a Patronatului Român)¹⁶³. CCM cuprinde regulile pe care trebuie să le respecte angajatorii în raport cu salariații, sporuri de vechime, fidelitate, coeficienți de salarizare în funcție de studii, prime, concedii, un salariu minim pe sector majorat cu 25% față de salariul minim pe economie, dar și elemente de natură profesională din Codul deontologic, precum clauza de conștiință.

Regulamentul de comunicare online - instrument de intimidare a salariaților

Pe 24 aprilie 2013, Consiliul de Administrație a adoptat un „Regulament de prezență și comunicare în mediul online”. Prin regulile impuse, documentul își propune să mențină echidistanța, imparțialitatea și echilibrul editorial al instituției, să protejeze elementele de identitate și imaginea instituției, să asigure o abordare și diseminare unitară a conținuturilor.

Totuși, o serie de prevederi merg mai departe de intențiile enunțate ale documentului și riscă să îngreuneze nejustificat libertatea de exprimare a salariaților și colaboratorilor SRR. Unele prevederi par a fi inspirate de norme similare din mediul privat și nu se țin cont de calitatea de instituție publică a SRR, instituție ce trebuie să se supună normelor transparenței și să dea seamă în fața publicului pentru activitatea sa. Termenul de „*interes public*” nu se regăsește nicăieri în conținutul documentului.

- Art. II.2.4: alin d) și e) cer celor vizați să se abțină de la comentarii ce ar putea prejudicia imaginea SRR sau a persoanelor din cadrul SRR. Această prevedere încalcă flagrant dreptul constituțional la liberă exprimare Legea nr. 571/2004 a avertizorului de integritate¹⁶⁴ și Legea nr. 41/1994 de funcționare a serviciilor publice de radio și televiziune și este, la rândul ei, vagă și ușor interpretabilă, cu risc major de a inhiba libera exprimare a personalului SRR și, mai ales, de a bloca aducerea în spațiul public a unor informații care vizează nereguli, ilegalități etc. rezultate din activitatea SRR.
- Art. IV.1.4. este mai restrictiv decât orice normă legislativă în vigoare, interzicând orice opinii care pot prejudicia demnitatea, onoarea, viața privată și dreptul la propria imagine, fără nicio referire la cazurile în care primează interesul public: „*Sunt interzise postările (inclusiv bloguri personale pe domenii de internet ale SRR) ce conțin opinii care ar putea prejudicia onoarea, demnitatea, viața particulară a persoanei, dreptul la imagine precum și cele care încalcă regulile referitoare la obiectivitate, neafiliere politică, economică, sau altor grupuri de interese care manifestă presiune editorială*”.

În opinia ActiveWatch, „Regulamentul este mai degrabă instrument de intimidare a salariaților decât unul de protejare a imaginii publice a instituției. Multe articole par menite să blocheze orice informație despre eventuale abuzuri, nereguli și să descurajeze salariații să facă publice astfel de cazuri decât să protejeze instituția de situații care să compromită aspirațiile de independență și echidistanță

¹⁶³ Administrația Miculescu a dat în judecată Ministerul Muncii și FRJ MediaSind pentru anularea drepturilor jurnaliștilor!, Mediasind, 23.10.2013. <http://www.mediasind.ro/comunicate-1/administratiamiculescuadatinjudecataministerulmunciiisfrjmediasindpentruanulareaadrepturilorjurnalistilor>

¹⁶⁴ Pentru mai multe detalii despre funcționarea Legii, vezi „Ghidul avertizorului de integritate din instituțiile publice de presă (radio, televiziune, agenție de presă”, autor Dan Mihai, publicat de ActiveWatch în 2012. <http://activewatch.ro/ro/freeex/resurse/ghidul-avertizorului-de-integritate-din-instituțiile-publice>

față de mediul politic.”¹⁶⁵.

ActiveWatch a cerut conducerii SRR să aducă modificările necesare acestui document și să armonizeze conținutul lui cu prevederile legale în vigoare. SRR a răspuns, prin intermediul unui document redactat de Serviciul juridic, că susținerile ActiveWatch sunt nefondate și neîntemeiate.

Grile de programe contestate

În lunile de vară, SRR a fost subiectul unei noi controverse publice provocată de noile grile de programe de vară din care erau eliminate o serie de producții editoriale cu profil informațional și cultural. Timpul de emisie a două emisiuni („*Maraton de duminică*” și „*Radioul de sâmbătă seara*”) a fost redus la o treime, spațiile fiind umplute cu muzică. Ca protest împotriva acestor decizii editoriale, Asociația Ziariștilor Independenți din România a inițiat o petiție de protest ce a reușit să atragă într-un timp relativ scurt peste 1000 de semnături de susținere, printre semnatori numărându-se personalități importante ale vieții culturale¹⁶⁶. CNA a respins grila propusă de conducerea SRR.

Câteva luni mai târziu, grila de programe a postului Radio România Actualități propusă pentru următorul an a stârnit nemulțumirea unor redactori și realizatori din SRR, aceștia sesizând în calitate de avertizori publici Comisiile de cultură, arte și mass-media din Camera Deputaților și Senat, Consiliul Național Audiovizualului și trei organizații neguvernamentale (ActiveWatch, Centrul pentru Jurnalism Independent, Asociația ProDemocrația). Aceștia acuză modul netransparent în care a fost alcătuită grila, fără consultarea corpului editorial. „*Din 1990 până acum, grilele RRA au fost realizate cu consultarea jurnaliștilor, cu proceduri transparente de prezentare de proiecte și de selecție a acestora. Acum ne aflăm în fața unei grile ținute «la secret», procedeu pe care îl considerăm abuziv*”. CNA a aprobat grila înaintată de SRR.

Corupție la SRR

Gazeta Sporturilor a dezvăluit într-o anchetă¹⁶⁷ că Societatea Română de Radio a plătit în iunie 2011 60.000 de euro pentru transmisia galei de box între pugiliștii Lucian Bute și Mendy. Suma a fost plătită unei societăți controlate de Viorel Sima, un paparazzo care a fost directorul tabloidului Atac și este finul fostului președinte al Federației de Box (în funcție în 2011, anul desfășurării Galei), fostul boxer Rudel Obreja.

Federația de Box condusă de Obreja i-a oferit unei companii controlate de Sima (TinQ Expert SRL) drepturile pentru Gala Bute contra sumei de 6.000 de euro. Contractul i-a fost prezentat inițial șefului departamentului de sport al SRR, Ilie Dobre, cu aceeași sumă, dar Dobre a refuzat să semneze, considerând că prețul este exagerat. Rudel Obreja a declarat pentru GSP că partidele anterioare ale lui Bute au fost transmise gratuit de radioul public „*Da, așa e: Radio*

¹⁶⁵ Regulamentul SRR de comunicare online - instrument de intimidare a salariaților, ActiveWatch, 16.05.2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/regulamentul-srr-de-comunicare-online-instrument-de-intimidare-a-salariaților>

¹⁶⁶ Administrația Miculescu sfidează pe cei peste 1000 de semnatori ai Petiției împotriva deculturalizării Radioului Public!, Mediasind, 08.08.2013. <http://www.mediasind.ro/news/administratiamiculescusfideazaapecepeste1000desemnatoriimpotrivaideculturalizăriiradiouluipublic>

¹⁶⁷ „Aici Radio România, a fost suma exactă!”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 23 octombrie 2013. <http://www.tolo.ro/2013/10/23/aici-radio-romania-a-fost-suma-exacta/>

*România a transmis mereu gratuit galele lui Bute, în virtutea unei relații tacite și cu Lucian, și cu Interbox*¹⁶⁸.

Ulterior, SRR a achiziționat de la Sima drepturile pentru transmiterea evenimentului contra sumei de 60.000 de euro, stârnind nemulțumirea lui Obreja. Federația de Box a vândut drepturile de televizare a evenimentului pentru o sumă puțin mai mare (65.000 euro) către Pro TV, în condițiile în care audiențele televiziunii sunt mult mai mari decât ale radioului public. Federația de Box și jurnaliștii GSP au încercat să obțină contractul de la SRR în baza legii accesului la informații de interes public, însă s-au lovit de refuzul acestei instituții. Nici măcar directorul din 2011 al canalului Radio România Actualități nu a avut acces la acest contract, conform unei declarații acordate GSP: „N-am văzut contractul de la Gala Bute. A fost un contract discutat la nivel înalt”¹⁶⁹. GSP a obținut copia contractului prin intermediul unor surse proprii.

Modificarea legii 41/1994 de funcționare a serviciilor publice de radio și televiziune

Modificarea legii de funcționare nu a fost nici în 2013 o prioritate pentru clasa politică. Inițiativele legislative apărute au vizat aspecte ce țin de activitatea economică a celor două instituții, nu modificări de substanță în vederea unei redefiniri instituționale a serviciilor publice de radio și televiziune. Abia în martie 2014 subiectul a fost readus în agenda publică, prin declarațiile Directorului Interimar al TVR Stelian Tănase¹⁷⁰ și ale membrului CNA Valentin Jucan¹⁷¹. Tănase susține ideea unificării radioului și televiziunii publice într-o singură instituție, desemnarea în Consiliul de Administrație a unor reprezentanți ai societății civile (Tănase a menționat Biserica Ortodoxă Română, Academia Română, uniuni de creație, asociații profesionale ale jurnaliștilor). Ambii susțin eliminarea posibilității demiterii consiliului de administrație în situația în care Parlamentul respinge raportul său de activitate, introducerea unui mandat de 3-5 ani, decalat de mandatul instituțiilor politice, perioadă care nu s-ar suprapune cu ciclurile electorale.

Guvernul a înaintat Parlamentului un proiect de lege ce intenționa să modifice două articole din lege, scopul declarat de inițiator fiind acela de a permite TVR să înființeze, în țară sau în străinătate, persoane juridice, cu sau fără scop patrimonial, în contextul în care TVR a redobândit licența de transmisie în Republica Moldova¹⁷².

Președintele Traian Băsescu a refuzat promulgarea și a

¹⁶⁸ „Nu semnez nici dacă mi se taie mîna!”, a spus Ilie Dobre, pentru că, pînă la Gala Bute, Radio nu plătește la meciurile boxerului!, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 25.10.2013. <http://www.tolo.ro/2013/10/25/nu-semnez-nici-daca-mi-se-taie-mina/>

¹⁶⁹ „Aici Radio România, a fost suma exactă!”, Cătălin Tolontan, Tolo.ro, 23 octombrie 2013. <http://www.tolo.ro/2013/10/23/aici-radio-romania-a-fost-suma-exacta/>

¹⁷⁰ Tănase: Legea TVR va trebui modificată. Patriarhia și Academia ar putea avea membri în CA, Liviu Dadadacus, Mediafax, 25.03.2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/tanase-legea-tvr-va-trebuie-modificata-patriarhia-si-academia-ar-putea-avea-membri-in-ca-12328698>

¹⁷¹ Un membru al CNA propune o taxă universală și eliminarea publicității de la TVR, Mădălina Cerban, Mediafax, 22.01.2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/un-membru-al-cna-propune-o-taxa-universala-si-eliminarea-publicitatii-de-la-tvr-11947612>

¹⁷² V. Ponta: Băsescu ori nu înțelege, ori minte. Am modificat legea TVR ca să poată emite în Republica Moldova, Digi 24, 08.11.2013. <http://www.digi24.ro/Stiri/Digi24/Actualitate/Stiri/Ponta+Basescu+ori+nu+intelege+ori+minte+Am+modificat+legea+TVR+c>

asociat aceste propuneri cu o ordonanță a Guvernului care modifica codul insolvenței¹⁷³ și care prevedea suspendarea licențelor audiovizuale în cazul societăților comerciale ce intrau în procedură de insolvență (mai multe informații despre codul insolvenței pot fi găsite în capitolul Legislație). Președintele a considerat că proiectul de lege este menit a servi unor interese private care pot acționa în detrimentul intereselor TVR și SRR („legea are o țintă și ținta e legată de servirea unor interese, de punere sub control total în interes de partid a televiziunii publice și a radioului”¹⁷⁴). În cererea de reexaminare transmisă Parlamentului, Administrația prezidențială susține că „această reglementare este vagă, fără să ofere condiții de eligibilitate și oportunitate. Totodată, considerăm că Legea trebuie să prevadă criterii clare de asociere, respectiv de achiziționare de părți sociale/acțiuni, în vederea construirii unui cadru legal predictibil, cu atât mai mult, cu cât finanțarea acestor operațiuni se face din fonduri alocate de la bugetul de stat”¹⁷⁵.

Politicizarea serviciilor publice de radio și televiziune, vizată și prin proiectul noii Constituții

Modificarea legii de funcționare a TVR și SRR a fost adusă în discuție cu mai multe ocazii de-a lungul lui 2013. Proiectul politic de modificare a Constituției a consemnat și propuneri care vizează direct serviciile publice de radio și televiziune¹⁷⁶. Comisia de revizuire a Constituției condusă de Crin Antonescu propune ca Senatul să desemneze componența Consiliilor de Administrație ale posturilor publice de radio și televiziune, iar plenul reunit ale celor două Camere să numească președinții SRR și TVR (mai multe detalii despre funcționarea și rezultatele activității Comisiei în capitolele „Legislație” și „Acces la informații”).

Sorin Roșca Stănescu și un membru CNA doresc eliminarea publicității la TVR și SRR. Discuții privind taxa radio-tv

Senatorul Sorin Roșca Stănescu a propus eliminarea publicității din programele serviciilor publice de radio-tv în cadrul dezbaterii organizate la Parlament pe marginea tezelor propuse de acesta pentru modificarea legii audiovizualului. În prezent, TVR încasează din publicitate în jur de 6 milioane de euro anual (4,48% din total venituri din exploatare¹⁷⁷), în timp ce veniturile din taxa tv sunt de aproximativ 70 de milioane de euro. Claudiu Săftoiu, PDG al TVR la momentul propunerii, a susținut că măsura nu poate

¹⁷³ ActiveWatch și Reporterii fără Frontiere protestează față de modificările propuse de Guvern Legii Insolvenței, ActiveWatch, 04.10.2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/activewatch-si-reporteri-fara-frontiere-prottesteaza-fata-de-modificarile-propuse-de-guvern-legii-insolventei>

¹⁷⁴ Traian Basescu: Suspectez Guvernul si majoritatea parlamentara ca tinta e TVR si radioul. Se incearca realizarea unui monopol pe audiovizual care sa includa si Televiziunea Romana, V.M., Hotnews, 08.11.2013. <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-15984269-traian-basescu-declaratii-presa-ora-18-00.htm>

¹⁷⁵ Traian Basescu cere reexaminarea unor modificari la legea organizarea si functionarea Societatii Romane de Radiodifuziune si Societatii Romane de Televiziune, V.M., Hotnews, 28.10.2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15907577-traian-basescu-cere-reexaminarea-unor-modificari-legea-organizarea-functionarea-societatii-romane-radiodifuziune-societatii-romane-televiziune.htm

¹⁷⁶ Politizarea TVR, consfințită prin Constituție, Laura Boghiceanu, Adevărul, 13.06.2013. http://adevarul.ro/news/politica/politizareatr-consfinita-prin-constitutie-1_51b9f635c7b855ff568b5d30/index.html

¹⁷⁷ Săftoiu: Dacă TVR va fi nevoită să renunțe la publicitate, va fi necesară indexarea taxei TV, Mădălina Cerban, Mediafax, 17.10.2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/saftoiu-daca-tvr-va-fi-nevoita-sa-renunte-la-publicitate-va-fi-necesara-indexarea-taxei-tv-11531559>

fi aplicată fără o creștere a taxei radio tv, taxă în valoare de 4 lei, cea mai mică din Europa și neindexată din 2003.

Aceeași soluție este susținută și de unul din membrii CNA, Valentin Jucan. Acesta propune introducerea unei taxe universale radio-tv și eliminarea publicității la SRR și TVR și consideră că indexarea taxei nu este soluția, în contextul în care guvernul stabilește nivelul acestei taxe și, astfel, poate ține sub control politic cele două instituții. Jucan propune o taxă universală în funcție de veniturile persoanelor fizice și juridice („Taxa universală este o ecuație care se aplică fiecărei persoane fizice și juridice; se ține cont de veniturile persoanei fizice și juridice și de fluctuațiile acestora; obligă persoanele juridice cu cifre de afaceri mari să plătească o taxă mai mare”¹⁷⁸).

Ambii conducători ai TVR din ultimul an (Claudiu Săftoiu și Stelian Tănase) au cerut public creșterea taxei tv, în contextul gravelor dificultăți financiare cu care se confruntă instituția (datorii de sute de milioane de euro către statul român și diferite entități private naționale sau străine). În acest sens, Tănase a și depus la Ministerul Finanțelor un proiect, în ianuarie 2014, și a cerut public în întâlnirile cu premierul Ponta acest lucru.

Rămâne de văzut dacă propunerea va primi sprijin politic în 2014, an electoral (alegeri europarlamentare în luna mai și alegeri prezidențiale în noiembrie). Oameni politici marcanți, printre care Președintele Traian Băsescu¹⁷⁹ și premierul Victor Ponta¹⁸⁰, s-au pronunțat deja împotriva taxei în ultimii doi ani. În schimb, liderul PNL Crin Antonescu și senatorul Georgian Severin, președintele Comisiei de cultură, arte și mass-media a Senatului, au declarat că sprijină indexarea taxei¹⁸¹.

CONCLUZII:

- Raportul anual al TVR a fost respins de Parlament fără ca parlamentarii să ofere motive întemeiate pentru această decizie.
- Conducerea SRR a târât instituția într-un conflict cu unul din liderii sindicali, comițând o serie de abuzuri ce afectează imaginea instituției.
- TVR nu a reușit să se relanseze pe piață după încheierea procesului de restructurare.
- Dificultățile financiare ale TVR continuă și după încheierea procesului de restructurare.
- Grilele de programe nu țin cont de profilul de servicii publice ale radioului și televiziunii publice, sacrificând uneori programele informative sau culturale în favoarea divertismentului.
- TVR și SRR nu se recunosc ca fiind instituții publice și refuză să răspundă solicitărilor de informații în baza legii 544/2001.

- SRR a adoptat regulamente interne ce afectează dreptul salariaților la liberă exprimare cu scopul de a proteja instituția de criticile venite din interior.
- TVR și SRR continuă să ofere servicii editoriale partidelor aflate la putere.
- Nu există interes politic pentru modificarea legii 41/1994 de funcționare a TVR/SRR.

RECOMANDĂRI CĂTRE MEDIUL POLITIC:

- Nu mai numiți în funcțiile de conducere persoane care au colaborat cu Securitatea, care au CV politic sau care sunt susceptibile a fi în situații de incompatibilitate.
- Renunțați la pornirile autoritare de a controla instituțiile publice de media.
- Asumați-vă riscul de a propune și vota măsuri impopulare pentru a salva televiziunea publică.
- Motivați decizia de a respinge rapoartele anuale de activitate și precizați criteriile pe baza cărora evaluați activitatea celor două instituții.

RECOMANDĂRI CĂTRE CONDUCERILE TVR/SRR:

- Fiți transparente. Transparența aduce credibilitate, iar credibilitatea aduce audiență.
- Respectați misiunea publică prin modul în care alcătuiți grilele de programe.
- Respectați salariații și drepturile acestora.

¹⁷⁸ Un membru al CNA propune o taxă universală și eliminarea publicității de la TVR, Mădălina Cerban, Mediafax, 22.01.2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/un-membru-al-cna-propune-o-taxa-universala-si-eliminarea-publicitatii-de-la-tvr-11947612>

¹⁷⁹ „Băsescu: Nu consider morală niciun fel de taxă la TVR și Radioul public”, DailyBusiness.ro, 23 septembrie 2010. <http://www.dailybusiness.ro/stiri-media-marketing/basescu-nu-consider-morala-niciun-fel-de-taxa-la-tvr-si-radioul-public-49523/>

¹⁸⁰ Ponta: Anunț oficial că nu mai plătesc abonamentul TVR, Realitatea.net, 11.12.2011. http://www.realitatea.net/ponta-suntem-in-direct-la-tvr-asta-e-o-stire_894395.html

¹⁸¹ „Șeful Comisiei de cultură din Senat susține mărirea taxei TV la 6-8 lei pe lună”, Bogdan Irimescu, ReporterVirtual.ro, 16 ianuarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/01/seful-comisiei-de-cultura-din-senat-sustine-marirea-taxei-tv-la-6-8-lei-pe-luna.html>

CONSILIUL NAȚIONAL AL AUDIOVIZUALULUI

Noua conducere. Intervenție mai energică, dar sancțiunile nu reușesc să descurajeze abaterile

Odată cu instalarea noii conduceri la începutul lui 2013, Consiliul a părut mai hotărât în a sancționa încălcarea legii de către radiodifuzori. Este greu de evaluat onestitatea acestui demers, deoarece aceste intenții s-au lovit adeseori de barierele interne generate de conflictul dintre membrii numiți de diversele tabere politice. Comportamentul membrilor este adeseori influențat de interese politice. Acest lucru este vizibil în modul în care votează, membrii CNA acuzându-se reciproc că protejează interesele radiodifuzorilor apropiați formațiunilor politice care i-au numit în Consiliu.

De asemenea, Consiliul a fost supus unor presiuni constante venite atât din partea radiodifuzorilor, adeseori nemulțumiți de sancțiunile primite, cât și din partea mediului politic, transformat în purtător de cuvânt al intereselor radiodifuzorilor apropiați politic. În acest context, soluțiile în cazurile grave au fost adeseori tergiversate, sancțiunile aplicate au fost mici în raport cu gravitatea faptelor sau comparativ cu alte sancțiuni pentru fapte mult mai puțin grave și au avut ca efect decredibilizarea instituției. În ciuda intențiilor anunțate, CNA nu reușește să devină o instituție funcțională, care acționează în interesul publicului, independent de mediul politic sau de presiunile competitorilor. Imaginea, credibilitatea și autoritatea instituției sunt permanent subminate de diversele interese ce roiesc în jurul său, iar resursele bugetare limitate sunt un alt factor care împiedică instituția să monitorizeze și să evalueze atent și competent evoluțiile din spațiul audiovizual.

În primele luni ale lui 2013, CNA a inițiat o serie de dezbateri găzduite de Parlamentul României cu radiodifuzori, societatea civilă și mediul politic. Acestea au vizat problemele pieței audiovizuale, degradarea produselor editoriale, interesul public, analiza cadrului normativ, funcționarea CNA. Întâlnirile ar fi trebuit să se concretizeze într-un Memorandum asumat în comun de participanți, care prevedea obligații asumate de fiecare dintre părțile participante la dezbaterile organizate de CNA. Demersul nu s-a finalizat cu asumarea documentului de către destinatari.

Tot în luna ianuarie, CNA a lansat o petiție destinată publicului larg, intitulată „Interesul public mai presus de gustul publicului”¹⁸², cerând sprijinul publicului pentru a condamna „vicierea” spațiului audiovizual.

Unul din mecanismele discutabile întâlnit frecvent în 2013 este analiza și sancționarea în comun a abaterilor unui anumit post de radio sau televiziune. Astfel, există cazuri când o sancțiune vizează chiar și trei încălcări diferite ale legislației audiovizuale. Situația este periculoasă, sancțiunile nu sunt individualizate, o eventuală anulare a lor

în instanță pentru una dintre abateri atrăgând automat anularea și sancțiunii pentru celelalte abateri.

Sancțiuni care afectează dreptul la liberă exprimare

La finele lui 2013, CNA a început să sancționeze dreptul la opinie al moderatorilor sau invitaților acestora. Considerăm că este o tendință îngrijorătoare, deoarece aceste sancțiuni nu țin cont de normele și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Prima sancțiune a fost o somație împotriva SRR, pentru faptul că moderatorul Alex Rusu nu a intervenit atunci când invitatul său, actorul Dan Puric, a făcut afirmații considerate a fi injurioase de CNA, dar și pentru nerespectarea principiilor imparțialității și echilibrului. Invitatul a afirmat că România este condusă de „un cuib mafiot” și de „o șleahță de securiști”.

La începutul lui 2014, CNA a sancționat pentru aceleași abateri, cu amendă în valoare de 70.000 de lei, afirmațiile moderatorului Robert Turcescu și invitaților unei emisiuni a postului B1TV pentru afirmații precum: „A fost încă o tentativă eșuată, cel puțin până acum din fericire, de lovitură nu de stat ci de lovitură puternică, de croșeu, aplicată statului de drept în România” sau „mardeiași politici”. Într-un comunicat transmis CNA, ActiveWatch a afirmat că aceste sancțiuni sunt abuzive și încalcă dreptul la liberă exprimare și nu respectă jurisprudența CEDO. „Mesajul transmis de Consiliul Național al Audiovizualului (CNA) radiodifuzorilor este extrem de periculos, iar astfel de sancțiuni riscă să provoace situații de cenzură în redacții și autocenzură în rândul jurnaliștilor.(...) se naște întrebarea dacă avem de-a face cu o politică instituțională de taxare a opiniilor critice la adresa puterii politice sau doar cu o eroare de interpretare a reglementărilor în vigoare. Astfel, Consiliul sancționează dreptul la opinie, drept de care beneficiază inclusiv moderatorul emisiunii”¹⁸³.

CNA s-a eschivat evitând să se pronunțe în două spețe ce pot fi interpretate ca acte de cenzură. ActiveWatch a sesizat CNA în luna septembrie¹⁸⁴, solicitându-i să analizeze dacă decizia de reziliere a unui contract de cesiune a drepturilor de autor a încălcat normele legislației audiovizuale. Este vorba de încetarea contractului între S.C. RCS&RDS S.A (deținătoare licenței canalului Digi Sport) și un realizator independent, prezentatorul emisiunii sportive Fanatik show, Horia Ivanovici. De asemenea, ActiveWatch a solicitat CNA să verifice existența unor clauze contractuale între autoritățile din fotbal (FRF și LPF) și radiodifuzori, care limitează dreptul la liberă exprimare. Conform art. 87 din legea audiovizualului, „Orice clauze contractuale, indiferent de părți, care încalcă, în domeniul audiovizualului, dreptul publicului de a primi informații de interes public și libera concurență sunt nule”¹⁸⁵.

Decizia unilaterală de încetare a contractului de colaborare a venit ca urmare a unei înștiințări primite de postul de televiziune DigiSport din partea Federației Române de Fotbal prin care se retrăgeau acreditările la acțiunile echipei naționale de fotbal. Motivele invocate de FRF au fost

¹⁸² Petiție: „Interesul public mai presus de gustul publicului”, inițiator CNA, 22.01.2013

¹⁸³ Consiliul Național al Audiovizualului sancționează din nou dreptul la opinie, ActiveWatch, 10.02.2014

¹⁸⁴ Sesizare către CNA în cazul RCS&RDS vs Horia Ivanovici, ActiveWatch, 18.09.2013

¹⁸⁵ Ibidem

„nenumăratele insulte proferate împotriva Președintelui FRF, domnul Mircea Sandu, selecționerului echipei naționale, Victor Pițurcă, și conducerii FRF de domnul Horia Ivanovici, în cadrul emisiunii Fanatik Show”¹⁸⁶. Compania media invocă explicit în decizia de concediere lezarea imaginii publice a oficialilor structurilor sportive din România. RCS&RDS a constatat în urma unei monitorizări prin sondaj că Ivanovici ar fi „adus atingere imaginii publice a oficialilor structurilor sportive din România”¹⁸⁷. Raportul de verificare citează o serie de afirmații ale jurnalistului la adresa oficialilor FRF. Imediat după ce Ivanovici a fost dat afară, celor de la DigiSport li s-a ridicat interdicția de a participa la acțiunile organizate de FRF.

Majoritatea afirmațiilor/expresiilor în discuție nu depășesc, în opinia ActiveWatch, limita dreptului la libera exprimare și reprezintă opinii argumentate asociate unor situații factuale, majoritatea lor în interes public, așa cum este definit de Art. 31 din Codul de reglementare în audiovizual. Insultele sau atacurile la persoană constituite doar o mică parte din exemplele invocate de RCS&RDS.

RCS&RDS este beneficiarul unui contract de transmitere a meciurilor cu Liga Profesionistă de Fotbal, recente dezvăluiri în spațiul public¹⁸⁸ relevând o serie de relații comerciale discutabile între companie și alte societăți comerciale controlate de președintele Ligii Profesioniste de Fotbal, Dumitru Dragomir. Aceeași companie a fost în ultimul timp protagonistă unor dispute comerciale cu furnizorii de conținut (mai multe detalii în capitolul Etică al prezentului raport), eliminând din grila de programe o serie de canale atât de pe rețelele de cablu și cât și de pe satelit.

În răspunsul către ActiveWatch, CNA a precizat că nu este de competența sa să se pronunțe dacă decizia de reziliere sau clauzele contractuale care au făcut obiectul sesizării sunt ilegale. CNA afirmă că „nu poate stabili, așa cum se solicită, dacă decizia de încheiere a contractului de colaborare dintre RCS RDS și Horia Ivanovici încalcă dispozițiile Legii audiovizualului, întrucât acest act nu intră sub incidența legii audiovizualului; (...) - solicitarea de verificare a clauzelor contractuale între FRF și LPF și radiodifuzori, clauze care ar limita dreptul la liberă exprimare, nu este acoperită, în opinia noastră, de dispozițiile art. 87 din Legea audiovizualului, întrucât în speță nu este vorba de informații de interes public prin a căror nedifuzare dreptul publicului de a primi informații ar fi fost prejudiciat, ci de libertatea de opinie a jurnalistului/realizatorului programului”¹⁸⁹.

Un alt caz în care CNA a evitat să se pronunțe dacă a avut loc un act de cenzură sau nu s-a petrecut în martie 2014, când instituția a analizat întreruperea difuzării unui documentar în timpul emisiiei, de către TVR Moldova (detalii în capitolul dedicat Televiziunii publice). CNA a sancționat TVR în legătură cu acest caz, dar nu pentru actul de cenzură, ci pentru faptul că TVR nu a pus la dispoziția instituției caseta martor. CNA a considerat că legislația audiovizuală nu

prevede sancțiuni pentru actele de cenzură¹⁹⁰.

Conflicte interne

Instituția continuă să fie măcinată de conflicte interne între diversele tabere, aliniată în jurul partidelor care le-au numit. Narcisa Iorga și Valentin Jucan, nominalizați de PDL, au contestat cu mai multe ocazii deciziile Consiliului și au cerut în mai multe rânduri demisia președintei Laura Georgescu. Aceștia consideră că instituția nu sancționează suficient de dur abaterile editoriale grave, făcând referire directă la favorizarea radiodifuzorilor apropiați partidelor aflate la putere. Valentin Jucan scria într-un comunicat de presă: „Ore peste ore de audieri și vizualizări de rapoarte de monitorizare, însoțite de reacții de dezaprobare din partea membrilor, dar finalizate cu o blândă mângâiere sub forma unor somații sau amenzi cu valoarea unui pumn cu bomboane”¹⁹¹.

Cei doi au mai acuzat-o pe Laura Georgescu că emite recomandări în nume personal, fără a avea sprijinul instituției, dar și că a decernat premii fără a consulta restul membrilor¹⁹². De asemenea, cei doi au depus plângeri penale împotriva președintei instituției, acuzând-o pe aceasta de falsificarea actelor prin neincluderea în textul trimis spre publicare la Monitorul Oficial a unor amendamente la Codul de reglementare în audiovizual deja votate¹⁹³.

Unii membri au acuzat modul în care sunt acordate licențele. Narcisa Iorga a acuzat CNA că acordă licențe posturilor de radio cu susținere politică din zona coaliției aflate la putere, atunci când instituția a scos la licitație un număr de 26 de licențe.¹⁹⁴

Alte grupuri media au fost șicanate în efortul de a obține licențe din partea CNA. În luna noiembrie, CNA a refuzat acordarea licenței pentru un post de televiziune locală aparținând grupului media Gazeta de Sud, grup care patronează o serie de publicații în regiunea Oltenia, dar și un post de radio. Cotidianul Gazeta de Sud se află într-un conflict deschis cu primăria municipiului Craiova condusă de primarul Lia Olguța Vasilescu (cazurile sunt descrise în capitolul Presiuni al acestui raport), personaj influent în PSD. CNA a refuzat acordarea licenței pentru postul GDS TV pentru că denumirea aceasta ar fi creat confuzie și ar fi afectat drepturile organizației neguvernamentale Grupul de Dialog Social, cunoscut și ca GDS, una dintre cele mai vechi organizații ale societății civile după 1989. La o a doua încercare, CNA a refuzat licența și pentru denumirea Gazeta de Sud TV. În cele din urmă, CNA a acordat licență solicitanților,

¹⁹⁰ „TVR: Caseta care dovedea cenzura lui Tănase a dispărut!”, Bogdan Irimescu, ReporterVirtual.ro, 26 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/tvr-caseta-care-dovedea-cenzura-lui-tanase-a-disparut.html>

¹⁹¹ „Un membru CNA despre Consiliu: «Mizeria din audiovizual și cancan-ul, tolerate de majoritate»”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 19 februarie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/02/un-membru-cna-despre-consiliu-mizeria-din-audiovizual-si-cancan-ul-tolerate-de-majoritate/>

¹⁹² „Doi membri CNA cer demisia președintelui: A transformat CNA în Consiliul Național al Antenelor”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 13 decembrie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/12/doi-membri-cna-cer-demisia-presedintelui-a-transformat-cna-in-consiliul-national-al-antelor/>

¹⁹³ „Trei membri CNA: Două articole votate de CNA nu au mai ajuns în Monitorul Oficial. Jucan, plângere penală împotriva președintelui CNA”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 aprilie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/04/live-conferinta-de-presa-speciala-doua-articole-votate-de-cna-nu-au-mai-ajuns-in-monitorul-oficial/>

¹⁹⁴ „Narcisa Iorga (CNA), scrisoare deschisă în atenția membrilor CNA și a oricui este interesat de audiovizual”, F.M., Revista22.ro, 25 noiembrie 2013. <http://www.revista22.ro/narcisa-iorga-cna-scrisoare-deschisa-n-aten539ia-membrilor-cna-537i-a-oricui-este-interesat-de-audiovizual-34240.html>

¹⁸⁶ Ibidem

¹⁸⁷ Ibidem

¹⁸⁸ http://grupul.ro/wp-content/uploads/2013/05/Contract_asoc_particip_RDS-BODU.pdf

¹⁸⁹ „Sesizare către CNA în cazul RCS&RDS vs Horia Ivanovici”, ActiveWatch.ro, 18 septembrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/sesizare-catre-cna-in-cazul-rcs-rds-vs-horia-ivanovici>

după ce aceștia au modificat denumirea în Alege TV¹⁹⁵.

Conflicte repetate cu radiodifuzorii

Președintele instituției și membrii Consiliului au fost în repetate rânduri atacați în mediile audiovizuale de radiodifuzori în urma sancțiunilor aplicate.

Uneori, atacurile la adresa membrilor au ieșit din sfera conflictelor de natură politică. Președintele CNA Laura Georgescu a fost atacată dur în emisiunile postului Antena 3, parte a trustului Intact. Trustul este apropiat Partidului Conservator, aliat la guvernare al PSD și partener de alianță politică cu acest partid. Laura Georgescu a fost numită în CNA la finele lui 2012 de către guvernul condus de președintele PSD, Victor Ponta. Atacurile au pornit în decembrie 2013, în momentul în care CNA discuta modificarea licenței de funcționare a postului Antena 2 la solicitarea trustului Intact de a accepta noua grilă și schimbarea denumirii a amânat modificării denumirii canalului Antena 2 în Antena Stars. CNA nu a aprobat această solicitare în intervalul de timp așteptat de radiodifuzor (imediat), ci a amânat decizia.

La scurt timp, mai mulți angajați ai Antena 3 au cerut demisia Laurei Georgescu, după ce aceasta a citit într-o conferință de presă o sesizare venită din partea unui telespectator, în care se spunea: „Acest mesaj este un avertisment pe care sper să îl transmiteți postului Antena 2, pe care nu îl urmăresc decât în trecere când butonez telecomanda și am crezut că nu este ca postul Antena 3 spălător de creiere”¹⁹⁶. Cei de la Antena 3 au acuzat-o pe Laura Georgescu că a emis opinii personale citând conținutul acestei sesizări în cadrul unei conferințe de presă.

După câteva zile, CNA a convocat o ședință extraordinară pentru a discuta cererea de schimbare a denumirii și a aprobat solicitările grupului Intact. Doi colegi din CNA au acuzat-o pe Laura Georgescu că favorizează grupul Intact în raport cu ceilalți competitori prin decizia de a discuta cu celeritate solicitarea Intact.

Presiuni politice

Unele decizii ale CNA au generat reacții și intervenții din zona politică sau din piața audiovizuală.

Poziția instituției în cazul spoturilor publicitare ale Roșia Montană Gold Corporation oprite la difuzare de CNA a provocat critici puternice din partea mediului politic. Deputatul Marius Pașcan (PDL), vicepreședintele Comisiei pentru Cultură și Media din Senat, a cerut audierea membrilor CNA, considerând că prin cererea de intrare în legalitate a acestor spoturi, CNA încalcă dreptul la liberă exprimare¹⁹⁷.

Retragerea licențelor posturilor OTV și DDTV, controlate de Dan Diaconescu (om de televiziune și om politic, care controlează și Partidul Poporului - Dan Diaconescu, partid ce a obținut peste 15% din voturi la alegerile parlamentare din

¹⁹⁵ „Gazeta de Sud, la a treia încercare de licență, cu un nume nou: Alege TV”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 10 februarie 2014. <http://www.paginademedia.ro/2014/02/gazeta-de-sud-la-a-treia-incercare-de-licenta-cu-un-nume-nou-alege-tv/>

¹⁹⁶ „Președintele CNA, conferință specială dedicată Antenelor”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 13 decembrie 2013. <http://www.paginademedia.ro/2013/12/presedintele-cna-conferinta-speciala-dedicata-antanelor/>

¹⁹⁷ „Senator PDL: Voi propune Comisiei de Cultură audierea conducerii CNA privind spoturile Roșia Montană”, Pacala Dana % Ela Giurgea, Mediafax.ro, 17 octombrie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/senator-pdl-voi-propune-comisiei-de-cultura-audierea-conducerii-cna-privind-spoturile-rosia-montana-11529615>

noiembrie 2012), a dat naștere unor noi interpelări în Parlament din partea parlamentarilor PP-DD, care au acuzat conducerea CNA că ar fi retras abuziv aceste licențe¹⁹⁸.

Mai mulți membri în situație de incompatibilitate

Mai mulți membri CNA au fost găsiți de Agenția Națională de Integritate ca fiind în situație de incompatibilitate cu funcția exercitată. În ianuarie 2013, Mihai Mălaimare a demisionat din CNA după ce ANI a demarat o anchetă privind o posibilă incompatibilitate între funcția din CNA și cea de director al Teatrului Masca. În luna martie, ancheta ANI a stabilit că Mălaimare s-a aflat în incompatibilitate pe durata mandatului său în CNA, din 2008 până în 2013¹⁹⁹.

ANI a constatat în luna august că un alt membru al CNA, Christian Mititelu s-a aflat în perioada 2008-2012 în stare de incompatibilitate, fiind în același timp și vicepreședinte al organizației neguvernamentale Alianța Civică.

De asemenea, ANI a sesizat Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a verifica dacă fostul președinte CNA în perioada 2007-2013, Răsvan Popescu, este vinovat de infracțiunea de conflict de interese. ANI a constatat că Răsvan Popescu s-a aflat în relații comerciale cu două companii care dețin licențe audiovizuale (Pro TV S.A. și Media Pro Pictures S.A.). Răsvan Popescu este scriitor și scenarist și a avut contracte cu cele două companii în această calitate.

Răsvan Popescu a precizat: „Eu am făcut un film în urma unui concurs deschis la Centrul Național al Cinematografiei, film care nu are nicio legătură cu activitatea mea de la CNA. E vorba de două companii diferite, una este Media Pro Pictures care este specializată în producția de film, iar licențele Pro-ului sunt pe Pro TV SA. Or, nu există nicio legătură între activitatea mea și raportarea mea la Pro TV și filmul pe care l-am făcut în urmă cu câțiva ani împreună cu Media Pro Pictures”²⁰⁰.

Un alt membru al CNA este acuzat de colegi că s-ar afla într-un vădit conflict de interese. Este vorba de fostul jurnalist Radu Călin Cristea, membru CNA din 2012, care continuă să publice editoriale pe teme de politică internă în paginile revistei Observator cultural.

Cod de conduită

În toamna lui 2013, CNA a pus în dezbatere publică proiectul unui cod intern de conduită menit a „consolida profilul public al instituției” și a „crește atât credibilitatea sa, în calitate de garant al interesului public, cât și pe cea a membrilor ei.” Conform CNA, documentul a venit ca răspuns

¹⁹⁸ „Președintele CNA amenință că se va adresa CEDO din cauza presiunilor făcute în cazul OTV-DD TV”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 30 octombrie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/presedintele-cna-ameninta-ca-se-va-adresa-cedo-din-cauza-presiunilor-facute-in-cazul-otv-dd-tv-11589076>

¹⁹⁹ „ANI: Mihai Mălaimare, în incompatibilitate când a fost membru CNA și director al Teatrului Masca. Mălaimare: «Evident că o să-i dau în judecată, nu încape discuție»”, Mediafax.ro, 7 martie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/ani-mihai-malaimare-in-incompatibilitate-cand-a-fost-membru-cna-si-director-al-teatrului-masca-malaimare-evident-ca-o-sa-i-dau-in-judecata-nu-incap-discutie-10651539>

²⁰⁰ „Răsvan Popescu: «Nu există nicio legătură între raportarea mea a ProTV și filmul pe care l-am făcut cu Media Pro Pictures»”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 7 august 2013. <http://www.paginademedia.ro/2013/08/rasvan-popescu-ori-nu-exista-nicio-legatura-intre-raportarea-mea-la-pro-tv-si-filmul-pe-care-l-am-facut-cu-media-pro-pictures/>

la recomandările conținute în raportul din ianuarie 2013 al Mecanismului de Cooperare și Verificare, al Comisiei Europene („Ar trebui să se dea asigurări Consiliului Național al Audiovizualului cu privire la independența sa efectivă, iar acesta ar trebui să își îndeplinească pe deplin rolul prin instituirea și aplicarea unui cod de conduită în această privință”)²⁰¹.

S-au vehiculat mai multe variante de Cod, ultimele apărând pe masa CNA chiar în ziua votului din Consiliu. ActiveWatch a susținut varianta propusă de membrul CNA Florin Gabrea, ale cărui prevederi normau explicit conflictul de interese și criteriul neutralității politice, care interzice membrilor să exprime opinii politice în spațiul public. Ambele propuneri au fost respinse și nu apar în varianta finală a documentului.²⁰²

CONCLUZII:

- Conflictele interne afectează buna funcționare a Consiliului.
- CNA a devenit un actor mai activ în mediul audiovizual, încearcă să răspundă evoluțiilor din piață, dar sancțiunile pentru abaterile grave sunt mici și nu au forța de a descuraja comportamente editoriale abuzive.
- CNA a devenit ținta atacurilor unor radiodifuzori nemulțumiți de deciziile sau sancțiunile aplicate.
- CNA a sancționat dreptul la opinie, fără a ține cont de jurisprudența CEDO.
- CNA a evitat să se pronunțe în două spețe ce pot fi interpretate ca acte de cenzură.

RECOMANDĂRI:

- Membrii și personalul CNA trebuie să se familiarizeze cu jurisprudența CEDO.
- Membrii CNA trebuie să aplice legea ținând cont de interesul public, nu de interesele partidelor care i-au numit sau ale televiziunilor apropiate acestor partide.
- Membrii CNA ar trebui să se consulte mai des cu radiodifuzorii și societatea civilă în legătură cu funcționarea reglementărilor în vigoare.

AGRESIUNI, AMENINȚĂRI, INSULTE

Agresiuni

Jandarmeria, găsită vinovată pentru abuzurile de la Summitul NATO 2008

Pe 2 aprilie 2008, în perioada desfășurării summitului NATO la București, aproximativ 60 tineri români și străini au fost agresați și privați de libertate de forțe ale Jandarmeriei Române, deși se aflau pe o proprietate privată unde organizau acțiuni civice și evenimente culturale, în incinta fostei fabrici Timpuri Noi, departe de locul desfășurării Summit-ului. După aproape șase ani de ping-pong între Parchetele civile și militare, justiția s-a pronunțat, totuși, asupra acestui caz, în decembrie 2013.

Ordonanța Parchetului Militar de pe lângă Tribunalul Militar București, nr. 104/P2013 din 16.12.2013, a identificat persoanele vinovate de abuzurile comise în hala de la Timpuri Noi, aceștia fiind lucrători ai Jandarmeriei și un singur angajat al Poliției. Aceștia au fost urmăriți penal pentru purtare abuzivă (art. 250 din vechiul Cod Penal). Nu s-a dispus urmărirea penală pentru art. 246 (Abuzul în serviciu contra intereselor persoanelor) și nici pentru art. 189 (Lipsirea de libertate în mod ilegal) în cazul polițiștilor de la Secțiile 10, 11, 12, 13.

Din Ordonanță reiese că verificările interne ale Jandarmeriei au stabilit că în ziua de 2 aprilie 2008 au intervenit în zona Timpuri Noi efectivele Batalionului 3 Jandarmi, sub coordonarea lt.col. Lepădatu Ion. Au fost identificați 12 jandarmi prezenți la hala Timpuri Noi, aceștia fiind audiați de procurorul de caz. Aceștia nu și-au recunoscut faptele, procurorul consemnând în Ordonanță că pe parcursul urmăririi penale au avut o atitudine nesinceră, iar declarațiile lor erau „neverosimile” - „În realitate, învinuiții au încercat să împiedice aflarea adevărului și tragerea lor la răspundere” (pag.12).

Procurorul a constatat că, din declarațiile martorilor și victimelor agresiunii, precum și din certificatele emise de Institutul Național de Medicină Legală Mina Minovici, s-a confirmat existența unor agresiuni fizice împotriva persoanelor prezente în hală.

În dosar se mai menționează că SRI și MAI au comunicat că nu dețin date sau indicii privind pregătirea unor infracțiuni contra siguranței naționale. În schimb, Inspectoratul General al Jandarmeriei Române susține că, la data de 2 aprilie 2008, „s-au confirmat date și indicii de pregătire a unor fapte de natură antisocială și infracțională”.

Chiar dacă procurorul care a soluționat acest dosar a considerat că gravitatea faptelor nu impune sancțiuni penale, responsabilitatea faptelor este clar atribuită lucrătorilor Jandarmeriei, aceștia fiind sancționați cu amenzi administrative de 1.000 de lei (approx. 210 euro) și plata cheltuielilor judiciare de 1.000 lei/persoană („Având în vedere amploarea concretă, relativ redusă a agresiunilor exercitate asupra părților vătămate și caracterul lor episodic, respectiv modul, condițiile și împrejurările concrete în care au acționat învinuiții și ținând seama și de

²⁰¹ „Codul etic al CNA, respins după multe acuzații și critici, transformat în final în bășcălie”, Mediafax.ro, 14 noiembrie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/codul-etica-al-cna-respins-dupa-multe-acuzatii-si-critici-transformate-in-final-in-bascalie-11685634>

²⁰² „Etica nu a trecut de CNA”, Răzvan Martin, Blog.ActiveWatch.ro, 15 noiembrie 2013. <http://blog.activewatch.ro/freeex/etica-nu-a-trecut-de-cna/>

circumstanțele personale ale acestora, apreciez că faptele nu realizează gradul de pericol social al unei infracțiuni, fiind suficientă pentru îndreptarea acestora aplicarea unei sancțiuni administrative.”).

Pentru lipsirea de libertate a persoanelor conduse și reținute un timp îndelungat la secțiile de poliție s-a considerat că forțele de ordine au acționat legal, în limitele obligațiilor profesionale și fără încălcarea normelor procedurale, astfel încât nu s-a dispus începerea urmăririi penale împotriva polițiștilor.

Ordonanța consemnează și una din cauzele pentru care dosarul a stagnat atât de mult. Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București nu a transmis, timp de patru ani, niciun act de cercetare. („Nu a fost transmis niciun act de cercetare care să fi fost efectuat de către Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, timp de aproape patru ani, fapt ce a creat dificultăți consecutive în vederea aflării adevărului judiciar, precum și a soluționării operative a cauzei.”)

Distrugerea mașinii unui jurnalist nu e pericol social, conform unui procuror

Persoana care a vandalizat mașina jurnalistei Gabriela Mladin în anul 2012 a fost identificată²⁰³ în urma plângerii făcute de jurnalistă. Agresorul a fost identificat ca fiind Ghiorghe Oprîtoiu, tatăl deputatei PP-DD, Niculina Mocioi, a cărei prestație în campania electorală fusese criticată de Mladin chiar în seara în care mașina i-a fost vandalizată. Tatăl Niculinei Mocioi a aruncat vopsea pe mașina Gabrielei Mladin și a tăiat toate cele patru anvelope ale autoturismului.

Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu-Jiu a dispus scoaterea de sub urmărirea penală a lui Oprîtoiu, considerând că fapta nu reprezintă un pericol social. Procurorul a dispus amendarea autorului cu 1.000 de lei²⁰⁴. În rezoluția dată de procurorul Carmen Părpăneală se arată că tatăl deputatei PP-DD este autorul distrugerii mașinii jurnalistei, iar fapta a fost făcută din răzbunare în campania electorală și acest lucru nu reprezintă un pericol social, deci nu poate fi vorba despre o infracțiune.

Gabriela Mladin a contestat rezoluția procurorului imediat ce a intrat în posesia documentului și a anunțat că va sesiza Consiliul Superior al Magistraturii. „Să spun că sunt uimită de o astfel de soluție, aș minți. Sunt câțiva procurori în Gorj care aplică legea nu după Codul Penal, ci după persoana care se află în fața lor. Grav este că acești procurori încurajează infracțiunile prin astfel de decizii”²⁰⁵, a declarat Mladin.

Jurnaliștii Digi24, amenințați și agresați

Două echipe Digi24 au fost amenințate și chiar agresate în martie 2013 când au încercat să filmeze și să se documenteze în anchetele privind privatizarea combinatului Nitramonia Făgăraș și furturile de lemne din Neamț²⁰⁶.

²⁰³ Caz menționat în Raportul FreeEx „Libertatea Presei în România 2012”.

²⁰⁴ „Să distrugi mașina unui jurnalist nu e pericol social!”, Cristi Popescu, GorjExclusiv.ro, 22 februarie 2013. <http://www.gorjexclusiv.ro/exclusiv/sa-distrugi-masina-unui-jurnalist-nu-e-pericol-social.html>

²⁰⁵ Ibidem.

²⁰⁶ „Echipele Digi24 care documentau cazul Nitramonia Făgăraș și furtul de lemne din Neamț, amenințate și agresate”, Digi24.ro, 9 martie 2013. http://www.digi24.ro/stire/Reporterii-Digi24-care-documentau-cazul-Nitramonia-Fagaras-si-furturile-de-lemne-din-Neamt-amenintat_86331

În momentul în care filmau ruinele Nitramonia Făgăraș, agenții de securitate ai combinatului au înconjurat echipa Digi24, care se afla pe domeniul public, și i-au cerut să-și strângă echipamentul. Pentru că jurnaliștii au refuzat, agenții de securitate au trecut la amenințări și au luat camera de filmare din mâinile cameramanului. Reporterul a sunat la 112 și a reclamat agresiunea, dar poliția a apărut abia la o oră de la apel. A venit în schimb șeful echipei de pază, care a devenit violent. Cameramanul Răzvan Dima a fost strâns de gât de agenții de pază, iar șeful lor l-a amenințat cu un cuțit. Echipa Digi24 a depus o plângere în care a relatat întreaga agresiune.

O altă echipă Digi24 a fost agresată în timp ce intervievea un bărbat care tăia lemne ilegal în județul Neamț. Acesta i-a scuipat și înjurat pe jurnaliști, după care a început să arunce cu pietre în direcția lor. Echipajul de poliție prezent în zonă a intervenit să calmeze situația²⁰⁷.

Ioan Becali, agresor de jurnaliști

Pe 17 mai 2013, fostul agent de jucători de fotbal Ioan Becali a lovit cu capul în piept un cameraman de televiziune înainte de intrarea în sala de judecată la Înalta Curte de Casație și Justiție, la unul dintre termenele în care era judecat în dosarul transferurilor²⁰⁸. Ca să-și justifice gestul, Ioan Becali a spus: „Nu vezi ce faceți aici? Mi-a spart capul, bă, nebunule!! Păi, să cad eu? Pe ce să mă sprijin?”.

Jurnalist agresat din cauza opiniilor politice exprimate

Mircea Marian, editorialist la cotidianul Evenimentul zilei, a fost agresat, insultat și amenințat în plină de stradă, în seara zilei de 16 mai, în fața unui echipaj de poliție care nu a intervenit. Agresiunea este direct legată de activitatea publicistică a lui Mircea Marian. Conform jurnalistului, echipajul care a venit la fața locului la solicitarea sa a refuzat să se legitimize și a permis continuarea insultelor și amenințărilor. Jurnalistul a depus o plângere la Secția 14 Poliție²⁰⁹ și l-a identificat pe agresor: Mihai Voicu, un revoluționar cu certificat.

Mircea Marian a relatat pe contul său de Facebook: „pe drumul spre casă, am fost înjurat, amenințat, îmbrâncit și lovit (ușor, recunosc) de către un cetățean care spunea că este revoluționar și dorea să mă învețe minte să mai mint la tv. Printre altele, m-a catalogat «jidan». (...) În fața celor doi polițiști, care asistau pasivi, tipul continua să mă amenințe și să spună că sunt «vândut jidanilor». Polițiștii nu s-au legitimat și când i-am întrebat dacă sunt martori la amenințări s-au strâmbat și au zis un «da» cu jumăte de gură. (...) Tipul a spus, în fața poliției, că este a doua oară când îmi «atrage atenția» (și mi-am amintit abia atunci că, prin 2012 m-a mai înjurat, tot pe drumul spre casă, pe lângă Patriarhie, dar l-am ignorat)”²¹⁰.

²⁰⁷ Ibidem.

²⁰⁸ „Ioan Becali a dărâmat un cameraman și apoi a exclamat: «Mi-a spart capul!»”, DigiSport.ro, 17 mai 2013. <http://www.digisport.ro/Sport/FOTBAL/VIDEO+Ioan+Becali+a+daramat+un+cameraman+la+ICCJ>

²⁰⁹ „Jurnalistul EVZ Mircea Marian a fost agresat pe stradă pentru că este «vândut jidanilor». Autorul este cercetat penal”, Evenimentul Zilei, 17 mai 2013. <http://www.evz.ro/detalii/stiri/jurnalistul-mircea-marian-agresat-pe-strada-pentru-ca-este-vandut-jidanilor-1037770.html>

²¹⁰ „Agresarea jurnaliștilor este un atac împotriva libertății de exprimare”, ActiveWatch.ro, 17 mai 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/freecw/reactie-rapida/agresarea-jurnalistilor-este-un-atac-impotriva-libertatii-de-exprimare>

Torționarul Vișinescu înjură jurnaliștii

Fostul comandant al penitenciarului Râmnicu Sărat, Alexandru Vișinescu, a reacționat violent după ce jurnaliștii l-au abordat în iulie 2013 în legătură cu acuzațiile de tortură și de ucidere a mai multor deținuți politici²¹¹. În vârstă de 88 de ani, Vișinescu a dat cu pumnii în jurnaliștii care l-au întrebat despre crimele de la Râmnicu Sărat. În imaginile difuzate de posturile de televiziune, Vișinescu îi înjură și îi agrează pe reporterii veniți să-l chestioneze. „*Futu-ți Cristosu' mă-tii să-ți fut*”²¹², a fost reacția lui Vișinescu.

Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc l-a acuzat oficial pe Alexandru Vișinescu de omor deosebit de grav, printre presupusele sale victime fiind și liderul țărănist Ion Mihalache, care ar fi sfârșit la Râmnicu Sărat în urma torturilor aplicate de Vișinescu. Alexandru Vișinescu a fost ultimul comandant al Penitenciarului Râmnicu Sărat din anul 1956 până la desființarea închisorii în 1963.

B1 TV a fost agresată de angajații CNADNR

O echipă a postului de televiziune B1 TV nu a fost lăsată să filmeze stația de taxare de la Podul Fetești - Cernavodă. B1 TV susține că echipa de jurnaliști a fost și bruscată de angajații Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNADNR) pe 31 iulie 2013, nu doar împiedicată să filmeze²¹³.

Jurnaliștii doreau să folosească imaginile pentru a ilustra un material referitor la cât de mulți bani se pierd cu închiderea barierei de la Fetești de pe Autostrada Soarelui²¹⁴. B1 TV a precizat că echipa de filmare a fost apărată de șoferii aflați în trafic și că a făcut o adresă oficială către ministrul Marilor Proiecte, Dan Șova, căruia i s-a cerut să precizeze public numele persoanelor care ar fi agresat echipa de televiziune. „*O să verific. Dacă s-a încălcat vreo lege, o să iau imediat măsuri de sancționare*”²¹⁵, a declarat și premierul Victor Ponta.

Fotbalistul Marica a confiscat camera unui reporter

Fotbalistul Ciprian Marica a fost anchetat în septembrie 2013 de Poliție după ce a lovit cu pumnul un jurnalist și i-a luat camera de luat vederi²¹⁶. Incidentul a avut loc în fața blocului în care locuia iubita de atunci a fotbalistului. Inițial, Marica l-a salutat reporterul Cancan, apoi l-a înjurat și, după ce a încercat să smulgă camera de luat vederi, l-a lovit pe reporter cu pumnul în față. Jurnalistul a sunat la 112 și a anunțat că a fost tâlhărit, deoarece fotbalistul plecase cu camera foto.

²¹¹ „La 88 de ani, torționarul Vișinescu dă cu pumnul ca în tinerețe: «Futu-ți Cristosu' mă-tii să-ți fut», Biro Attila, Gândul.info, 30 iulie 2013. <http://www.gandul.info/reportaj/la-88-de-ani-torționarul-visinescu-da-cu-pumnul-ca-in-tinerețe-futu-ti-cristosu-ma-tii-sa-ti-fut-11180639>

²¹² Ibidem.

²¹³ „*Jurnaliști B1 TV, bruscați de angajații de la Drumuri, la bariera de la Fetești, pe A2 (VIDEO)*”, B1.ro, 31 iulie 2013. <http://www.b1.ro/stiri/eveniment/jurnali-ti-b1-tv-brusca-i-de-angaja-ii-de-la-drumuri-la-bariera-de-la-fete-ti-pe-a2-video-62227.html>

²¹⁴ „*Jurnaliști B1 TV, bruscați de angajații de la Drumuri, la bariera de la Fetești, pe A2*”, B1.ro, 31 iulie 2013. <http://www.b1.ro/stiri/eveniment/jurnali-ti-b1-tv-brusca-i-de-angaja-ii-de-la-drumuri-la-bariera-de-la-fete-ti-pe-a2-62227.html>

²¹⁵ Ibidem.

²¹⁶ „*Marica a tâlhărit un reporter în buricul Capitalei, iar acum riscă ani grei de închisoare! Polițiștii l-au căutat toată noaptea*”, Cancan.ro, 19 septembrie 2013. <http://www.cancan.ro/actualitate/marica-a-talharit-un-reporter-in-buricul-capitalei-iar-acum-risca-ani-grei-de-inchisoare-politistii-l-au-cautat-toata-noaptea.html>

Pentru că Ciprian Marica nu s-a prezentat la secție și nu i-a returnat camera, jurnalistul a depus plângere pentru tâlhărie și s-a prezentat la Institutul de Medicină Legală pentru a obține un certificat medico-legal. După ce a fost înregistrată plângerea, Ciprian Marica a trimis a doua zi un prieten la redacția Cancan. Acesta a înapoiat camera luată de fotbalist, dar fără cardul de memorie.

În cele din urmă, fotbalistul s-a prezentat la poliție, unde a susținut că jurnalistul îl săcâia și că a vrut să scape de el²¹⁷. Marica a declarat că „*nu-și poate trăi viața din cauza presei*” și a cerut mass-media să nu mai fie filmat²¹⁸.

Fotoreporter înjurat de un jandarm

Protestele împotriva proiectului minier de la Roșia Montană au scos în evidență modalitatea în care Jandarmeria Română înțelege relația cu mass-media. Pe 28 octombrie 2013 în timpul unei manifestații, jurnalistul Mircea Topoleanu de la publicația online Vice a fost bruscat de un jandarm pe Calea Victoriei. „*Dă-te în morții mă-tii cu legitimația ta de presă*”²¹⁹, urla jandarmul în timp ce îi smulgea jurnalistului legitimația de la gât²²⁰.

Mircea Topoleanu și-a recuperat legitimația după mai multe insistențe, primind și scuze de la din partea șefului dispozitivului de jandarmi.

Angajații RMGC, agresori de serviciu

Pe 25 septembrie, mai mulți activiști ecologiști au instalat la Roșia Montană un banner pe care scria „*Strada Spune NU*”²²¹. Mesajul se referea la opoziția față de exploatarea minieră din localitate. La scurt timp, câteva zeci de localnici și angajați ai companiei Roșia Montana Gold Corporation (RMGC), care intenționează să exploateze resursele de aur din localitate, au apărut în zonă pentru a da jos banner-ul. Mai mult, pentru a-i împiedica pe activiști să filmeze demontarea banner-ului a fost chemat un autobuz alb care a blocat unghiul de filmare. Localnicii și angajații RMGC au devenit agresivi lovind camera de filmat. Agresorii i-au forțat pe activiști să plece, cu toate că se aflau pe un drum public. „*Băgați-vă în mașină! Pleacă!*”²²², strigau atacatorii, lovind mașina în care se aflau activiștii de mediu.

Deputat atacat la Roșia Montană

Parlamentarul Partidului Verde, Remus Cernea, cunoscut pentru opoziția sa față de proiectul minier al RMGC, a fost agresat în septembrie, în timpul unei vizite la Roșia Montană, de mineri²²³.

²¹⁷ „*Dovada că Marica nu a fost șantajat! Fotbalistul a făcut o serie de acuzații nefondate la adresa reporterului pe care l-a tâlhărit*”, Cancan.ro, 19 septembrie 2013. <http://www.cancan.ro/actualitate/dovada-ca-marica-nu-a-fost-santajat-fotbalistul-a-facut-o-serie-de-acuzații-nefondate-la-adresa-reporterului-pe-care-l-a-talharit.html>

²¹⁸ „*Marica se plânge că nu a fost înțeles nici după conferința de joi: «Nu îmi luați bucuria de a trăi în țara mea!»*”, ProSport.ro, 20 septembrie 2013. <http://www.prosport.ro/fotbal-extern/stranieri/marica-se-plange-ca-nu-a-fost-inteles-nici-dupa-conferinta-de-joi-nu-imi-luati-bucuria-de-a-trai-in-tara-mea-11364658>

²¹⁹ „*Uniți alergăm pentru Roșia Montană*”, Mihai Popescu, Vice.com, 28 octombrie 2013. <http://www.vice.com/ro/read/uniti-alergam-pentru-rosia-montana>

²²⁰ „*Uniți alergăm pentru Roșia Montană. Goana după aur #46*”, Mihai Popescu, Vice.com, 28 octombrie 2013. <http://www.vice.com/ro/read/uniti-alergam-pentru-rosia-montana>

²²¹ http://www.youtube.com/watch?v=Xuwo_AcZ7P4

²²² Ibidem.

²²³ „*Violențe la Roșia Montană. Remus Cernea, agresat de mineri*”, BZI.ro, 25 Septembrie 2013. <http://www.bzi.ro/violente-la-rosia-montana-remus-cernea-agresat-de-mineri-391725> <http://www.youtube.com/watch?v=zwmUjUPcXs&feature=youtu.be>

Remus Cernea, unul dintre cei 19 parlamentari ai Comisiei speciale pentru Roșia Montană, și alți 12 colegi au vizitat minele din Apuseni. Parlamentarii au fost întâmpinați prietenos de susținătorii proiectului RMGC și de mineri, mai puțin Remus Cernea. La intrarea în clădirea unde membrii Comisiei discutau cu localnicii a fost huiduit și a trebuit să plece din localitate, după intervenția jandarmilor, care au făcut cu greu față minerilor tot mai violenți.

Maia Morgenstern, intimidată de susținătorii RMGC

Pe 14 noiembrie 2013, patru persoane s-au adresat pe un ton agresiv actriței Maia Morgenstern, managerul Teatrului Evreiesc, chiar în sediul instituției pe care o conduce, potrivit Centrului de Investigații Media²²⁴. Actrița este cunoscută ca opozantă a proiectului RMGC din Munții Apuseni și a fost protagonista unui spot împotriva exploatarei miniere cu cianuri de la Roșia Montană.

Maia Morgenstern a povestit că a fost anunțată de secretară că patru „persoane din Roșia Montană” doresc să stea de vorba cu ea. În momentul în care a ieșit din birou pe hol cei patru au început să-i vorbească pe un ton amenințător. „Să ne dați banii înapoi, ne-ați luat banii, ne-ați luat locurile de muncă, dumneavoastră sunteți de vină”²²⁵, ar fi spus cei patru bărbați. Unul dintre ei a început să filmeze discuția, moment în care actrița le-a cerut să înceteze.

„Nu m-a atins nimeni, nu a existat nici măcar vreo intenție violentă, ci doar au fost agresivi verbal. Nu pot spune nici că am fost înjurată, ci doar intimidată. Discuția s-a purtat într-un mod răstit și violent verbal. Am fost nevoită să mă retrag în biroul meu. Nu m-am baricadat în birou, nu am fost violentată în vreun fel, nu am fost înjurată, ci doar intimidată”²²⁶, a declarat Maia Morgenstern, potrivit aceleiași surse. Actrița a chemat paza, a cerut ca bărbații să fie invitați să părăsească instituția și a declarat că se gândește să depună plângere la poliție.

Jandarmii veghează ca jurnaliștii să nu-l incomodeze pe Victor Ponta cu întrebări despre RMGC și Pungești

Jurnalista Oana Moisil de la publicația VICE a fost împiedicată de forțele de ordine să îi adreseze întrebări premierului Victor Ponta în timpul vizitei acestuia la Cluj în decembrie 2013. Victor Ponta era prezent la inaugurarea unui campus teologic la Cluj. Oana Moisil a povestit că dorea să adreseze premierului câteva întrebări legate de Pungești și Roșia Montană când un jandarm i-a spus că nu are ce căuta între jurnaliști și a fost „trasă afară din grămada jurnaliștilor”²²⁷. Când a cerut explicații, jurnalistei i s-a spus: „Hai că vezi tu, vino cu noi doar” și au târât-o spre mașina Jandarmeriei. Câțiva prieteni ai jurnalistei i-au sărit în ajutor, moment în care a apărut și șeful Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj, Aurel Litan, care și-a întrebent sublaternii de ce au acționat așa. „Am avut ordin de la SPP

²²⁴ „Incident la Teatrul Evreiesc: Câțiva susținători ai proiectului Roșia Montană au intimidat-o pe Maia Morgenstern”, InvestigațiiMedia.ro, 14 noiembrie 2013. <http://www.investigatiimedia.ro/incident-la-teatrul-evreiesc-cativa-sustinatori-ai-proiectului-roșia-montana-au-intimidat-o-pe-maia-morgenstern/>

²²⁵ Ibidem.

²²⁶ Ibidem.

²²⁷ „Cum rezolvă SPP-ul jurnaliștii incozi. Goana după aur #64”, Oana Moisil, Vice.com, 7 decembrie 2013. <http://www.vice.com/ro/read/am-fost-tarata-de-jandarmii-lui-ponta-de-mos-nicolae>

(Serviciul de Pază și Protocol)”, a spus unul dintre ei. Oanei Moisil i s-a permis să plece fără ca acțiunea jandarmilor să fie justificată de șeful acestora.

Mașina postului Antena 3, lovită de manifestații

Pe 15 decembrie 2013, în timpul unui miting antiguvernamental, autovehiculul postului Antena 3 a fost ținta unor manifestații²²⁸ care au lovit cu palmele în parbrizul și capota mașinii staționate în traficul blocat de manifestații.

Amenințări

Elevă hărțuită și amenințată cu moartea pentru că a purtat o bentiță tricoloră

O elevă în clasa a IX-a la Liceul „Korosi Csoma Sandor” din Covasna a fost amenințată pe Facebook cu moartea de un utilizator intitulat Zsolt Lendvai Simon²²⁹ pentru că a purtat o bentiță tricoloră la școală în data de 15 martie, de Ziua Maghiarilor de pretutindeni. „Moarte Sabina Elena !!! Trăiască Ungaria Mare ... Ținutul Secuiesc în libertate, Ardealul nu-i România, România-Țigănia, p...a mă-tii țigan S.E.”, i-a spus acesta elevei.

Gestul tinerei a fost considerat provocator de colegi de etnie maghiară și de directoarea școlii, care i-a smuls bentița. Conform declarațiilor elevei, diriginta sa i-a cerut să nu mai poarte bentița pentru că „în cancelarie se discută foarte mult despre asta”. Eleva a continuat să o poarte la brâu, însă aceasta i-a fost smulsă de dirigintă. Pe 20 martie, aceeași dirigintă a exclus-o pe eleva respectivă și pe o altă colegă de la repetițiile unei piese de teatru pentru „comportament provocator”, pentru același motiv - purtarea bentiței²³⁰.

ActiveWatch a condamnat comportamentul abuziv al dirigintei și al conducerii liceului și a cerut Ministerului Educației să sancționeze această abordare și „să dezvolte politici și programe în spiritul toleranței, diversității și al înțelegerii pentru a preveni apariția unor astfel de cazuri și pentru a contribui la imunizarea populației în fața provocărilor naționaliste și/sau segregacioniste venite din zona centrelor de putere”²³¹.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD) a sancționat conducerea liceului și pe diriginta elevei cu câte 400 de lei. Potrivit unui comunicat de presă emis de CNCD în octombrie 2013, profesoara tinerei a fost amendată pentru că „fapta dirigintei de clasă de a solicita elevei Sabina Elena să nu mai poarte o bentiță tricoloră în incinta unității de învățământ, respectiv fapta de a depozita eleva de bentiță, constituie discriminare prin încălcarea dreptului la demnitate”, iar directorul a fost amendat deoarece „a săvârșit prin comportamentul sau pasiv, respectiv neadecvat,

²²⁸ „Miting în centrul Capitalei. O echipă Antena 3, agresată de manifestații. Patru protestatari au fost ridicați de jandarmi”, Antena 3.ro, 15 decembrie 2013. <http://www.antena3.ro/romania/incidente-la-mitingul-din-piata-universitatii-o-echipa-a-antena-3-a-fost-agresata-237932.html>

²²⁹ „Elevă amenințată cu moartea pentru că a purtat o bentiță tricoloră”, Marcel Bărbătei, Cotidianul.ro, 20 martie 2013. <http://www.cotidianul.ro/eleva-amenintata-cu-moartea-pentru-ca-a-purtat-o-bentita-tricolora-209265/>

²³⁰ Detalii despre caz, preluate de pe site-ul ActiveWatch.ro. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/dreptul-la-libera-exprimare-reprimat-abuziv-de-conducerea-unui-liceu-din-covasna/>

²³¹ „Dreptul la liberă exprimare reprimat abuziv de conducerea unui liceu din Covasna”, ActiveWatch.ro, 22 martie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/dreptul-la-libera-exprimare-reprimat-abuziv-de-conducerea-unui-liceu-din-covasna/>

o faptă de discriminare, constând în tratamentul injust la care a fost supusă petenta”.

„Te arunc de la etaj, bă, dă-te dracu’!”

În aprilie 2013, jurnalistul Dani Stanciu de la Express de Banat din Reșița a fost amenințat de unul din patronii postului de televiziune Banat TV.

Stanciu a intervievat-o pe Cornelia Dunăreanu, patron și redactor-șef al televiziunii reșițene Banat TV, despre posibilitatea preluării televiziunii de către controversatul om de afaceri Adrian Chebuțiu, fost director al Uzina Constructoare de Mașini Reșița (UCMR), inculpat în mai multe dosare de evaziune. Jurnalistul a explicat²³² că, într-o convorbire telefonică, pe un ton ridicat, Cornelia Dunăreanu i-a ținut câteva lecții de jurnalism. Înainte de a închide, conform spuselor jurnalistului, „*Cornelia Dunăreanu a ținut neapărat să mi-l dea la telefon pe Lucian, soțul ei [n.r - celălalt patron al Banat Tv]. De data asta, lucrurile au degenerat. Folosind un limbaj incalificabil, care nu-i poate face cinste unui patron de televiziune, acesta m-a amenințat la telefon: «Te arunc de la etaj, bă, dă-te dracu’!». Apoi a închis.*”.

Serghei Mizil l-a amenințat pe jurnalistul Dragoș Pătraru

În cadrul emisiunii Starea Nației difuzată de RTV în iunie 2013, Serghei Mizil l-a amenințat cu bătaia pe jurnalistul Dragoș Pătraru pentru că îl „*tot făcea cioban*” pe Gigi Becali²³³.

„*În nămol să te faci! Ce-mi faci? Eu am acte, sunt nebun, să văd ce-mi faci*”²³⁴, a spus printre altele Serghei Mizil. Jurnalistul a depus plângere la poliție împotriva lui Serghei Mizil.

Șeful Poliției locale Lugoj vs jurnaliști de la Redeșteptarea

Daniel Groza, coordonatorul publicației Redeșteptarea Lugoj, a depus o plângere pe 26 iulie 2013 împotriva lui Florin Dumitru, șeful Poliției Locale Lugoj. Cu o zi înainte, acesta l-ar fi insultat și i-ar fi transmis amenințări prin intermediul unei jurnaliste a ziarului²³⁵. „*Vă bag de unde ați ieșit. Să-i spui că îi un cretin și să nu mă enerveze că dacă îmi pun mintea cu el, nu o să fie bine. Dacă mă enervez, îl bat de îl scot în sicriu din oraș*”, ar fi spus șeful Poliției locale făcând referire la Daniel Groza. Jurnalistul a sesizat și Agenția Funcționarilor Publici, Primăria și Consiliul Județean Lugoj cu privire la incident.

Contactat de FreeEx, Florin Dumitru a negat acuzațiile și a declarat că intenționează să-l acționeze pe Daniel Groza în judecată pentru o serie de articole „*calomnioase*” pe care ziaristul le-ar fi scris împotriva sa. „*Astea sunt prostii. Nu sunt adevărate amenințările de care vorbește tovarășul Groza. Eu i-am transmis lui Groza că ar fi cazul să se*

²³² „*Te arunc de la etaj, bă, dă-te dracu’!*”, Dani Stanciu, ExpressDeBanat.ro, 11 aprilie 2013. <http://expressdebanat.ro/te-arunc-de-la-etaj-ba-da-te-dracu/>

²³³ „*Serghei Mizil îl amenință pe Pătraru*”, Starea Nației, 27 mai 2013. <https://www.youtube.com/watch?v=s8KGBll5u9s>

²³⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=s8KGBll5u9s>

²³⁵ „*Plângere împotriva șefului Poliției Lugoj, pentru amenințarea unui ziarist*”, ActiveWatch, 29 iulie 2013. <http://blog.activewatch.ro/freeex/plangere-impotriva-sefului-politiei-lugoj-pentru-amenintarea-unui-ziarist/#more-18791>

astâmpere și să nu mai facă presiuni comuniste la primar. Dumnealui nu are nicio treabă cu jurnalismul”, a precizat Florin Dumitru. Acesta a adăugat că „*presiunea*” jurnaliștilor de la Redeșteptarea de a prezenta în premieră anumite subiecte este motivul pentru care ar exista aceste relații tensionate.

Un consilier prezidențial îi vrea la închisoare pe jurnaliștii Antenei 3

Consilierul prezidențial Sebastian Lăzăroiu a postat în iulie 2013 pe pagina sa de Facebook o imagine cu jurnalista Antena 3, Mihaela Bîrzilă, peste al cărei chip apar gratii și o explicație: „*Noua grilă de programe*”²³⁶.

Purtătorul de cuvânt al Administrației Prezidențiale, Bogdan Oprea a intervenit telefonic în emisiunea „*La Ordinea Zilei*” a postului Antena 3 pentru a cere public scuze pentru postarea consilierului prezidențial: „*Împărtășesc indignarea dumneavoastră. Vreau să cer public scuze pentru această postare a d-lui consilier Sebastian Lăzăroiu. Este absolut regretabilă și nu reprezintă opinia Administrației Prezidențiale. Este regretabil și îmi cer scuze*”²³⁷.

„Te ia SMURD-ul, nenorocitul!”

Adrian Mititelu, finanțatorul FC Universitatea Craiova, l-a amenințat pe Marian Olaianos, comentator la TVR, postul care a transmis în luna septembrie partida dintre echipele de fotbal CSU Craiova și Gloria Bistrița. Mititelu i-a sunat pe comentatorul Marian Olaianos și pe alți angajați ai TVR, înjurându-i și amenințându-i: „*O să vă ia SMURD-ul de la stadion, nenorociților!*”²³⁸.

Adrian Mititelu a declarat că a făcut comentatorului TVR 1 o plângere la CNA, contestând confuzia voit promovată de televiziunea publică între echipa FC Universitatea Craiova și CSU Craiova, echipă înființată în anul 2013. „*Recunosc că eu i-am trimis lui Olaianos aceste mesaje. Acest personaj este un om care a jignit istoria adevăratei Universitatea Craiova. În comentariul său el nu a scos niciun cuvânt legat de dezaflierea echipe mele și m-a deranjat că vorbea de parcă pe teren era știința pe care toți supporterii o iubesc. El mi-a făcut plângere la Comisia de Disciplină? Foarte bine! Și eu i-am făcut plângere la CNA, însă acum vă recunosc că îmi pare rău că nu l-a luat SMURD-ul de la stadion*”²³⁹, a declarat Adrian Mititelu. Acesta s-a declarat extrem de afectat că postul național de televiziune difuzează în prime-time meciul unei echipe pe care el o consideră „*înscrisă abuziv în competiție*”²⁴⁰.

Conducerea TVR a precizat că va depune o plângere împotriva lui Adrian Mititelu la Comisia de Disciplină a FRF.

²³⁶ „*Omul Președintelui, comportament intolerabil. Weber: Ne face să ne întrebăm dacă Băsescu este în spatele lui*”, lordăchescu Ionuț, DCnews.ro, 25 iulie 2013. <http://www.dcnnews.ro/2013/07/omul-presedintelui-comportament-intolerabil-weber-ne-face-sa-ne-intrebam-daca-basescu-este-in-spatele-lui/>

²³⁷ „*Alessandra Stoicescu și Bogdan Chiriac au declanșat reacția Președinției la postarea lui Lăzăroiu*”, lord[escu Ionuț, DCnews.ro, 26 iulie 2013. <http://www.dcnnews.ro/2013/07/chiriac-si-alessandra-stoicescu-au-declansat-reactia-presedintiei-la-postarea-lui-lazaroiu/>

²³⁸ „*Mititelu către Olaianos: «Te ia SMURD-ul, nenorocitul!»*”, Roxana Brănișteanu, Fanatik.ro, 9 septembrie 2013. <http://www.fanatik.ro/scandal-monstru-mititelu-li-amenintat-pe-comentatorul-tvr-74565>

²³⁹ Ibidem.

²⁴⁰ Ibidem.

Manifestanții anti-RMGC jigniți de un moderator TV

Pe 23 septembrie 2013, Mihai Gâdea, moderatorul emisiunii de dezbateri „Sinteza Zilei” de la Antena 3, a spus într-una dintre emisiunile sale că protestatarii din Piața Universității care manifestau împotriva proiectului minier de la Roșia Montană erau „sclavii lui Băsescu”²⁴¹.

„Mulți dintre voi nu știți din cauza ketaminei, multă ketamină vă împiedică în a înțelege lucrurile. Ketamina voastră, urina prietenei, a prietenului, vă împiedică. Dar șefii voștri - pentru că voi sunteți niște sclavi, sunteți sclavii lui Băsescu și ai regimului lui - șefii voștri știu cât de mulți oameni se uită aici pentru că din acest motiv v-au pus să înjurați Antena 3. Oamenii ăia s-ar putea să fie deranjați de mesajele voastre instigatoare și de ura asta teribilă. Și noi nu putem să fim responsabili dacă voi continuați cu lucrurile astea”, a mai spus Gâdea în emisiune.

Ulterior, Mihai Gâdea a susținut că nu i-a jignit pe manifestanții din Piața Universității și că afirmațiile de mai sus au fost rupte din context²⁴².

Mihai Gâdea, amenințat cu moartea

În urma difuzării unei anchete la Antena 3 despre o posibilă legătură de afaceri între fiica președintelui, notarul public Ioana Băsescu, și compania Gazprom, moderatorul TV Mihai Gâdea a fost amenințat cu moartea pe pagina sa de Facebook, în ianuarie 2014²⁴³.

„Mihăiță tată, când ai să plângi moartea unuia din familia ta să știi că nu este că tu ai alte gânduri. Este pentru că tu ai trădat și trebuie să plătești. Ne pare rău dar tu în șase luni vei muri... indiferent dacă renunți la funcția ta Antena 3 sau nu. Tu o să ai un accident, stupid la prima vedere dar fatal pentru tine. Așa este viața”, i-a spus un utilizator de Facebook lui Gâdea. Numele de la care a venit această amenințare este Camil Iliescu. Mihai Gâdea a precizat că a depus o plângere penală la Parchetul General.

Reporter din Cluj, amenințat cu moartea

În ianuarie 2014, jurnalista Adina Fartusnic de la Ziar de Cluj a fost amenințată cu moartea²⁴⁴ de mai multe persoane care fuseseră mutate în Centrul de Urgență al primăriei Cluj Napoca. Persoanele respective fuseseră mutate după ce jurnalista a publicat un articol în care descria condițiile de trai ale acestora în pădurea Făget și a cerut ajutorul autorităților pentru ca aceste familii să fie mutate într-un centru unde să beneficieze de un trai decent.

Revoltate că au fost mutați din pădure, oamenii au amenințat-o și insultat-o pe jurnalistă. „Te prind pe stradă și

²⁴¹ „Mihai Gâdea, jigniri și amenințări către protestatarii din Piața Universității”, Alina Neagu, HotNews.ro, 29 septembrie 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15686849-video-mihai-gadea-jigniri-amenintari-catre-protestatarii-din-piata-universitatii-ketamina-voastra-urina-prietenei-prietenului-impiedica-intelegeti-sunteți-sclavii-lui-basescu-plus-nu-iritati-oamenii-c.htm

²⁴² „Dovada că Antena 3 nu i-a jignit pe protestatarii din Piața Universității. Ce mesaj le transmite Bădele celor care îl amenință”, Antena 3.ro, 1 octombrie 2013. http://www.antena.3.ro/article-229460.html?fb_comment_id=fbc_169220429946462_220803_169322099936295#f89af4f38

²⁴³ „Mihai Gâdea, amenințat cu moartea. Directorul postului Antena 3 face plângere penală”, Antena 3.ro, 17 ianuarie 2014. <http://www.antena.3.ro/romania/mihai-gadea-amenintat-cu-moartea-directorul-postului-antena-3-face-plangere-penala-240893.html>

²⁴⁴ „Reporter Ziar de Cluj, amenințat cu moartea”, ZiarDeCluj.ro, 20 ianuarie 2014. <http://www.ziardecluj.ro/reporter-ziar-de-cluj-amenintat-cu-moartea/>

te omor. Te strâng de gât. Din cauza ta suntem aici. Îmi dai tu bani să mă duc la gunoi? Din pădure eram aproape, aici cum fac bani? Ma c*c pe hainele tale și pe mâncarea ta”, i-a spus unul dintre ei.

Insulte

Gigi Becali a jignit o jurnalistă de la Realitatea TV

În ianuarie 2013, fostul parlamentar PNL Gigi Becali a jignit-o în direct la Realitatea TV pe jurnalista Marinela Mititelu spunându-i că este „ne bună” și „tâmpită”²⁴⁵. Ulterior și-a cerut scuze, dar apoi tot în direct a declarat la Realitatea TV că jurnalista a meritat să i se vorbească astfel, întrucât ca jurnalist nu trebuie să enervezi lumea și că o femeie care se ceartă cu un bărbat trebuie să se aștepte la jigniri.

„Nimeni nu se comportă așa de respectuos cum mă comport eu cu jurnaliștii. Eu, pe lângă faptul că mă comport respectuos, atunci când văd obrăznicie, mă comport ca atare[...]. Fetele mele și nevasta mea nu intră în conflicte și nu se ceartă cu bărbații. Dacă te apuci să te certi cu un bărbat trebuie să te aștepti să fii jignită, înjurată, ceea ce e ok. Dar tu ești jurnalistă ca să pui întrebări, nu ca să enervezi lumea [...]. A meritat să o fac tâmpită. Să se învețe minte, eu o educ. Altă dată să nu mai vorbească cu bărbații”²⁴⁶, a afirmat Gigi Becali.

Senatorul PSD Sorin Ovidiu Bota a numit „nesimțită” o jurnalistă

Senatorul PSD de Maramureș Marius-Sorin-Ovidiu Bota a fost intervievat la sfârșitul lunii martie 2013 de o jurnalistă de la Business24 și, deranjat de o întrebare a jurnalistei, acesta a insultat-o, spunându-i că este nesimțită. „Nu înțelegeți că nu vreau, că nu sunteți pregătită? Ce nu înțelegeți? Puneți întrebarea invers, să fie în avantajul dumneavoastră. Sunteți chiar nesimțită.”²⁴⁷, a spus senatorul. Nervozitatea senatorului PSD a fost declanșată de faptul că jurnalista de la Business24 a insistat ca acesta să explice inițiativele legislative pe care le-a avut, pentru că pe site-ul Senatului Bota figura fără nici o inițiativă legislativă.

Ulterior, pe 8 aprilie 2013, senatorul PSD a explicat de ce a jignit-o pe jurnalistă și a susținut că ar fi fost victima unei hărțuiri a unui grup de presă și al unor acțiuni „croite” pe seama sa, exprimându-și totodată regretele pentru reacția sa²⁴⁸.

²⁴⁵ „Prezentatoarea Realitatea TV, Marinela Mititelu, a fost jignită și făcută ne bună în direct, de către deputatul PNL George Becali”, ExclusiveNews.ro, 13 ianuarie 2013. <http://www.exclusivnews.ro/mass-media/gigi-becali-a-facut-o-nebuna-pemarinela-mititelu-in-direct-la-realitatea-tv.html>

²⁴⁶ „Declarația halucinantă a lui Becali despre jurnalista jignită: „A meritat! O educ eu!””, Realitatea.net, 15 ianuarie 2013. www.realitatea.net/declaratia-halucinanta-a-lui-becali-despre-jurnalista-jignita-a-meritat-o-educ-eu-1091593.html#ixzz2yWu7nLHx

²⁴⁷ „Obraznicia senatorului Sorin Bota la adresa unei ziariste Business24: «Ești o nesimțită!»”, Business24.ro, 29 martie 2013. <http://www.business24.ro/legislatie/parlament/obraznicia-senatorului-sorin-bota-la-adresa-unei-ziariste-business24-esti-o-nesimtit-audio-1526966>

²⁴⁸ „Senatorul PSD care a numit „nesimțită” o jurnalistă își explică reacția”, Alina Olteanu, ZiaNews.ro, 8 aprilie 2013. <http://www.ziaunews.ro/stiri/senatorul-psd-care-a-numit-nesimtit-a-o-jurnalista-isi-explica-reactia-91756>

Deputat către jurnalist: „Dar ce vă fu... Ce vă freacă grija pe treaba asta?”

Deputatul rușilor-lipoveni, Miron Ignat, a fost contactat telefonic de jurnaliștii de la PeSurse.ro în iunie 2013 pentru a lămuri dacă Irina Ignat, angajată a biroului său parlamentar din Tulcea, îi este sau nu rudă. Această informație mai apăruse în 2010. Deputatul Miron Ignat a avut următoarea reacție când a fost contactat: „Dar ce vă fu... Ce vă freacă grija pe treaba asta? (...) Auziți, hai vedeți-vă de treburi! În România să fie treabă bună și lăsați cu gioangele voastre. Sănătate!”²⁴⁹.

Oameni de televiziune insultă și amenință jurnaliști

Pe 26 iulie, omul de televiziune Mircea Badea a comentat în emisiunea „În gura presei”, difuzată de Antena 3, faptul că a fost chemat la Direcția Națională Anticorupție²⁵⁰ în calitate de martor în dosarul lui Sorin Alexandrescu, director general al Antena TV Group. Badea a jignit reporterii care se aflau în fața DNA și care i-au adresat întrebări în legătură cu prezența sa în fața procurorilor.

„Martorul nu dă explicații, el oferă informații, depune mărturie. (...) Se poate să jignim, mai ales când avem dreptate. Reporterașii ăia de la Parchet... săracii... eu le-aș da ăloră un test de inteligență. În momentul în care auzi tonele alea de întrebări inepte, rostite cu timbrul ăla vocal de mahalagii siniștri, ți se suie sângele în cap! Niște întrebări... Ăștia sunt niște dovleci, că, dacă nu ar fi dovleci, nu ar sprijini trotuarul în fața instituțiilor. Eu astăzi îi dădeam unuia, zic o prostie acum, dacă îi dădeam unuia o bucată... dacă îți dau un cot, îți zbor dinții ăia, dacă făceam asta, Badea a devenit isteric din frică față de procurori. Ce făcea ăia de la B1, săraca ăia care m-a întrebat de ce am venit? Săraca dacă nici cu perfuzii în cap nu se va schimba, e ca Lăzăroiu... Una la B1 la emisiunea unui băsist abject de la Căcăreaza 1, Prisăcariu îl cheamă, ceva, un fel de homuncu, un fel de formă de viață puturoasă, probabil sprijinea aceeași bordură de dimineată, mai schimbăse aroma personală stând în soare atâtea ore acolo”²⁵¹, a spus Badea.

Badea a mai adresat jigniri și amenințări grave și la adresa altor oameni din presă, considerați a fi susținători ai președintelui Traian Băsescu.

„Mă surprind gândindu-mă, fantasmând și fiind sigur de comportamentul meu cu privire la, uite, următoarea situație: presupunem, presupunem - se întâmplă atâtea în viața asta - deci dacă aș trece pe un drum de munte și în stânga e o prăpastie și așa cu două degețele se mai ține de o frunzuliță vreun propagandist d-ăsta abject, băsist hidos, oribil, putred, viemănos, d-ăsta... Tapalagă... nu știu dacă ați auzit, e un fel de homuncu - Sabin Orcan, ați auzit de așa ceva? ăsta, Turturică ăla de clipește nervos și dezaxat din ochișorii mici înecați în grăsime, vreun Turcescu, vreun d-ăștia. Să-l văd așa, cu două degete, ajutor, ajutor. Prietene, nu numai că nu îl ajut, mă întorc cu spatele și

plec. La unii.”²⁵²

„Mă surprind, îi urăsc atât de rău pe acești abjecți, mă surprind - și de la mine așa se pare, că e perfect în regulă să simt asta - de câte ori mi se solicită (...) triliarde de strigăte de ajutor, să donez, să particip, să fac, să dreg, campanii umanitare, știi care e primul meu gând? E băsist? Prietene, dacă e băsist, nu dau. Înțelegeți?”²⁵³

„E, atât de rău îi urăsc pe ăștia. Și nu știu cum e viața asta, că, vezi tu, e complicată rău, până la vârsta respectabilă pe care am atins-o mi-am dat seama că e impredictibilă viața. Prietene, dacă o să am vreodată ocazia în această viață să le fac rău ăstora, o să le fac. Deci n-am nici cea mai mică opreliște. Românisme d-alea de genul «Să-i lăsăm în plata Domnului», d-alea, știi? Nu cred în plata Domnului. Deci dacă vreodată în această viață voi avea ocazia să le fac rău, o să le fac rău. Meticulos, încet și determinat.”²⁵⁴

Badea are un „corespondent” de cealaltă parte a frontului politico-mediatic. Este vorba de Radu Banciu, prezentatorul emisiunii Lumea lui Banciu, difuzată de postul B1TV la aceeași oră cu emisiunea În gura presei. Banciu practică același tip de limbaj agresiv, plin de insulte și atacuri la persoană, motiv pentru care emisiunea este printre cele mai sancționate de CNA. Banciu a fost deja acționat în judecată de mai multe persoane publice, pierzând în 2013 un proces cu fosta prezentatoare de știri Andreea Bereclicanu, despre care a afirmat că „a umblat din floare-n floare pentru o funcție. Și-a găsit bărbați bine situați care să o propulseze”²⁵⁵. Într-o altă emisiune, Radu Banciu l-a caracterizat pe Mircea Badea folosind termenii „dobitoc”, „bou” și „handicapat”²⁵⁶.

Consilierul lui Ponta face glume nesărate

Mirel Palada, consilierul pentru strategii guvernamentale al premierului Victor Ponta, a împărțit în decembrie 2013 mai multor jurnaliști acreditați la Guvern tricouri cu sloganul „Antiguvernamentesc, deci transmit”²⁵⁷. Gestul s-a vrut un reproș față de jurnaliștii care au o atitudine antiguvernamentală, tricourile fiind împărțite după o conferință de presă susținută de Victor Ponta, și s-a dorit o parafrază a maximei „Gândesc, deci exist”. Palada a declarat că tricourile erau cumpărate din banii săi și că premierul nu a fost informat de această inițiativă.

Jandarmeria îndrumă deontologic jurnaliștii

În timpul protestului ce a avut loc pe 15 decembrie în fața Guvernului, jurnalista Dana Stănilă, de la B1 TV, i-a cerut Inspectorului General al Jandarmeriei, colonelul Mircea Olaru, o declarație despre atitudinea violentă a jandarmilor împotriva unor protestatari. Conducătorul Jandarmeriei a ignorat-o, i-a dat răspunsuri evazive, după care s-a retras în curtea Guvernului. Totodată, purtătorul de cuvânt al

²⁵² „Cea mai scandaloaasă emisiune din toate timpurile”, Elena Popa, Criterii.ro, 6 iunie 2013. <http://www.criterii.ro/index.php/en/national/6151-cea-mai-scandaloaasa-emisiune-din-toate-timpurile>

²⁵³ Ibidem.

²⁵⁴ Ibidem.

²⁵⁵ „Lovitura pentru Radu Banciu. A pierdut procesul cu Andreea Bereclicanu”, Realitatea.net, 5 decembrie 2013. http://www.realitatea.net/lovitura-pentru-radu-banciu_1333201.html

²⁵⁶ <http://www.youtube.com/watch?v=pZaziaBENck&list=PLKRfbMjWkjb2FfAmnMGdw80gFsL6Nv-qh&index=5>

²⁵⁷ „Glumă nesărată a lui Palada. Consilierul lui Ponta a împărțit presei tricouri cu mesajul: «Antiguvernamentesc, deci transmit»”, Mircea Marian, EvZ.ro, 23 decembrie 2013. <http://www.evz.ro/detalii/stiri/gluma-nesarata-a-lui-palada-consilierul-lui-ponta-a-impartit-presei-tricouri-cu-mesajul-1073927.html>

²⁴⁹ „Deputat, adresându-se unui jurnalist: «Dar ce vă fu... Ce vă freacă grija pe treaba asta?», Ampress.ro, 7 iunie 2013, <http://ampress.ro/stiri/deputat-adresandu-se-unui-jurnalist-dar-ce-va-fu-ce-va-freaca-grija-pe-treaba-asta/>

²⁵⁰ http://ingurapresei.a1.ro/social/Mircea-Badea-a-Martorul-este-chemat-la-Parchet-sa_6073.html

²⁵¹ http://ingurapresei.a1.ro/social/Mircea-Badea-a-Martorul-este-chemat-la-Parchet-sa_6073.html

instituției, Georgian Enache, a intervenit nu pentru a-i oferi informațiile solicitate, ci pentru a o împiedica să ajungă la șeful său și, în acest context, pentru că ziarista nu cedat, a jignit-o. Reprezentantul delegat să comunice cu presa a întrebat-o pe ziaristă „*dacă are probleme cu capul*”. Ulterior, purtătorul de cuvânt al Jandarmeriei a revenit cu o declarație în care a susținut că jurnalista i-ar fi hărțuit pe reprezentanții instituției.

Într-un răspuns venit în urma unei sesizări a ActiveWatch, Inspectoratul General al Jandarmeriei Române a negat că ar fi agresat-o pe jurnalistă și a afirmat că aceasta purta responsabilitatea celor întâmplate, pentru că nu ar fi respectat „*indicațiile și recomandările jandarmilor*” și ar fi încercat să pătrundă într-o zonă unde siguranța sa ar fi fost pusă în pericol. De asemenea, Jandarmeria a negat acuzația că purtătorul său de cuvânt a jignit-o pe reportera B1TV, apreciind că reprezentantul instituției ar fi „*încercat să o liniștească și nu a avut în intenție să-i aducă vreo jignire sau vreo insultă*”. Jandarmeria a mai susținut că jurnalistă ar fi dat dovadă de lipsă de profesionalism și a acuzat-o că „*într-un mod agresiv a încercat să distorsioneze informația prezentată și a făcut acuzații nefondate refuzând suportul și explicațiile pe care purtătorul de cuvânt a încercat să le ofere*”²⁵⁸.

„Taci... fă-ți dracu ceva... dă panaramă!”

Jurnalista Laura Suzeanu de la Oltenițeanul.ro a declarat în decembrie 2013 că îl va acționa în judecată pe primarul PSD de Oltenița Petre Țone. Acesta s-a arătat deranjat de întrebările jurnalistei și i-a spus: „*Taci, Doamne iartă-mă, din gură, că dacă mă pun la caracterul tău, tu să ai grijă pentru obrăznicia ieșită din comun... Tu să ai grijă... că ești de o obrăznicie. Fă-ți o familie... fă-ți dracu ceva... dă panaramă!*”²⁵⁹.

Președintele continuă războiul personal cu Antena 3

Pe 16 ianuarie 2014, în timpul unei conferințe de presă desfășurată la Palatul Cotroceni, președintele Băsescu a avut o nouă ieșire agresivă împotriva unui jurnalist de la Antena 3, Ionuț Cristache. Președintele a evitat să răspundă la o întrebare legată de posibile legături între fiica sa și o subsidiară Gazprom și a acuzat postul Antena 3 că este „*postul de propagandă, dezinformare și înșelare a românilor*”, iar pe corespondentul Antena 3 că minte.

„*Mințiți! Dle ziarist, pentru că mințiți, fata mea nu a obținut niciodată bani de la Gazprom. (...) Nu vă contrazic că Ioana poate avea legalizare de acte. Cum vă permiteți să spuneți că a luat bani de la Gazprom?*”²⁶⁰, a spus Băsescu. Cu o zi înainte, Antena 3 difuzase un material²⁶¹ în care susținea

²⁵⁸ „*Jandarmeria Română ignoră solicitările de informații și jignește o ziaristă*”, ActiveWatch.ro, 16 decembrie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/jandarmeria-romana-ignora-solicitarile-de-informatii-si-jignește-o-ziarista>

²⁵⁹ „*Caracter de primar. Petre Țone jignește o jurnalistă făcând-o nesimțită și panaramă!*”, Elena Mitache, Editia.ro, 18 decembrie 2013. <http://www.editia.ro/articole/caracter-de-primar-petre-tone-jignește-o-jurnalista-facand-o-nesimtita-si-panarama>

²⁶⁰ „*Băsescu jignește Antena 3 și refuză să vadă dovezile. «Pentru că mințiți, fata mea nu a obținut niciodată bani de la Gazprom»*”, M.Z., Antena 3.ro, 16 ianuarie 2014. <http://www.antena3.ro/politica/basescu-jignește-antena-3-si-refuză-sa-vada-dovezile-pentru-ca-mintiti-fata-mea-nu-a-obtinut-niciodata-bani-de-la-gazprom-240788.html>

²⁶¹ „*Sinteza zilei. Afacerea PDL-Gazprom-Ioana Băsescu*”, M.T., Antena 3.ro, 15 ianuarie 2014. <http://www.antena3.ro/romania/sinteza-zilei-afacerea-pdl-gazprom-ioana-basescu-240658.html>

că fiica președintelui, notarul Ioana Băsescu, ar fi legalizat tranzacții ale unor companii controlate de Gazprom.

Președintele Consiliului Județean Brăila a jignit și amenințat din nou jurnaliștii

Într-o conferință de presă de pe 31 ianuarie 2014, Gheorghe Bunea Stancu, președintele CJ Brăila, a fost întrebat de jurnalista Mădălina Poenaru, de la B1 TV, dacă demisionează ca urmare a modului în care a gestionat dezvăpezirea în județ. Răspunsul demnitarului a constat într-o serie de insulte și amenințări la adresa jurnalistei: „*Niște obraznici, mă. Niște fâțe. (...) Îi dau două picioare în gură. Băi, să-ți trimit demisia, mă. Niște nesimțiți. Nu aveți pic de bun simț*”²⁶².

Prezent la conferința de presă, Ministrul Apărării, Mircea Dușa, a declarat că a auzit amenințarea adresată jurnalistei și a considerat că Bunea trebuie să-și ceară scuze. Președintele executiv al PSD, Liviu Dragnea, a declarat că partidul nu va lua măsuri împotriva președintelui CJ Brăila, pentru că acesta este impulsiv și slobod la gură²⁶³. „*A fost un complex de împrăjurări nefericite pentru el. Sunt afirmații nefericite. Ar trebuie să-și ceară scuze. Sper că a făcut-o. S-a întâmplat, nu a fost în regulă ce a făcut. Au mai fost și alți oameni cu funcții înalte în stat care au avut aprecieri nefericite despre ziaristi și nu i-a demis nimeni*”, a declarat Dragnea.

Nu este prima dată când președintele CJ Brăila se comportă urât cu jurnaliștii. În anul 2011, acesta a jignit o jurnalistă din cauza unui articol publicat în Viața Brăilei, spunând despre autoare că este o „*imbecilă*” și o „*panaramă*”²⁶⁴.

Dorind să obțină un punct de vedere pe marginea acestui subiect, un alt jurnalist a avut parte de același tratament din partea edilului brăilean: „*Poftim afară! Poftim afară! Îmi scrii și lași la secretariat ce ai de spus. Este conform legii. Nu vă e rușine, măi porcilor? Nu vă e rușine, măi animalelor? Ce-i aia mă, strategia sănătății... cică strategia de naționalizare a sănătății, Aura Costea. Băi panaramelor bă, ieși afară! Ai dracu' panarama*”.

„Madamme” Elena Carmen Hărău către un jurnalist: „Boulică”!

Elena Carmen Hărău, deputat PNL, l-a jignit în februarie 2014 pe jurnalistul hunedorean Bogdan-Marius Haulică, deranjată de articolele critice ale acestuia legate de activitatea sa parlamentară²⁶⁵.

Conform jurnalistului, la Deva aproape toate instituțiile media ar avea contracte de publicitate cu firmele deputatei

²⁶² „*VIDEO. Președintele CJ Brăila, jignitor la adresa unei jurnaliste: «Îi dau două picioare în gură. Niște nesimțiți»*”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 31 ianuarie 2014. <http://www.paginademedi.ro/2014/01/video-presedintele-cj-braila-afirmatii-dure-la-adresa-unei-jurnaliste-ii-dau-doua-picioare-in-gura-niste-nesimtiti/>

²⁶³ „*Dragnea: Bunea Stancu e slobod la gură. Să ceară scuze jurnalistei pentru afirmațiile nefericite*”, Liviu Dadacus, Mediafax.ro, 4 februarie 2014. <http://www.mediafax.ro/social/dragnea-bunea-stancu-e-slobod-la-gura-sa-ceara-scuze-jurnalistei-pentru-afirmatiile-nefericite-12022360>

²⁶⁴ <http://activewatch.ro/Assets/Upload/files/FreeEx%202011%20ro.pdf>

²⁶⁵ „*Jurnalist jignit de o doamnă deputat: «Scoate capul din hazna, boulică»*”. Parlamentarul spune că regretă, dar jignește iar”, Larisa Ciută, EvZ.ro, 6 februarie 2014. <http://www.evz.ro/jurnalist-jignit-grav-de-o-doamna-deputat-scoate-capul-din-hazna-boulica-1080995.html>

Carmen Hărău. Jurnalistul a criticat pe blogul său²⁶⁶ impostura deputatei care, potrivit spuselor sale, cu toate că transmisese presei locale un comunicat legat de faptul că a rezolvat ca parlamentar problema grupelor de muncă, de fapt nu se afla printre inițiatorii proiectului de lege și nici nu îl votase, fiind absentă de la vot. „Bogdan-Marius Hăulică, ce naiba-i cu dumneata?! Faci parte din generația fiicelor mele. Cum crezi c-o să mă judec cu dumneata?! Cum ai putut să cobori atât de jos? Scoate-odată capul din hazna și apucă-te de treaba de-adevăratelea! Nu controversat ești! Disprețuit ești! Și detestat! Și contestat! Iar dacă mie lumea-mi spune «madamme» (de la dumneata am aflat), dumitale-ți spune «boulică»”²⁶⁷, i-a spus parlamentarul jurnalistului.

Conform EvZ.ro, deputatei Elena Carmen Hărău a precizat că a fost un moment de tensiune care s-a finalizat așa cum nu și-ar fi dorit, că regretă că a intrat în „jocul” lui Bogdan Paulică și îi pare chiar rău pentru reacția avută. Apoi a declarat: „Nu am procedat foarte inteligent când a fost acest incident. Te superi așa cum te superi atunci când un tânăr acționează ticălos. Are polițe de plătit, însă nu din partea mea, ci din partea altora”²⁶⁸.

CONCLUZII:

- Justiția a identificat Jandarmeria ca responsabilă de abuzurile petrecute în timpul Summitului NATO din 2008.
- Jurnaliști și activiști civici sunt hărțuiți, agresati și intimidați de autorități și de angajații RMGC.
- Jurnaliști agresati, amenințați și insultați de politicieni, persoane publice, oameni din fotbal, reprezentanți ai autorităților. Politicienii - campionii insultelor la adresa jurnaliștilor.
- Mass-media a devenit sursă a unor acțiuni de intimidare la adresa altor jurnaliști sau activiști civici, insultând, amenințând sau intimidând alți jurnaliști sau activiști civici. Au apărut atacuri tot mai frecvente între oamenii din presă, în care predomină amenințări, limbaj vulgar.
- Consilierii Președintelui și ai Prim-ministrului au avut ieșiri deplasate la adresa jurnaliștilor.
- Se perpetuează comportamentele abuzive ale forțelor de ordine la manifestațiile de stradă.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI ȘI POLITICIENI:

- Respectați misiunea jurnaliștilor de a colecta și difuza informații. Agresiunile, amenințările și insultele la adresa presei sunt inacceptabile, în special când vin din partea autorităților și a persoanelor publice.

RECOMANDĂRI PENTRU JANDARMERIE ȘI POLIȚIE:

- Reprezentanții forțelor de ordine trebuie să se autosesizeze atunci când un jurnalist (sau orice alt cetățean) este agresat, și să ia măsurile care se impun.
- Condamnați public agresiunile la adresa jurnaliștilor, informați

despre sancțiuni și despre finalizarea cazurilor, diseminați studii de caz în Academia de Poliție și instituții similare de învățământ, la angajarea polițiștilor comunitari și la panourile de comunicare ale secțiilor de poliție.

- Instruiți echipele de intervenție să-i respecte și să-i protejeze pe jurnaliști și pe cei care documentează realitatea din teren.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

- Depuneți plângeri împotriva agresorilor și faceți publice incidentele de acest fel, încercați să adunați probe, martori și date exacte.
- Sesizați organizațiile de media dacă sunteți agresati și solicitați sprijinul acestora (reacții publice, discuții cu autoritățile, asistență juridică etc.).
- Jandarmeria și Poliția au obligația să respecte dreptul cetățenilor de a protesta pașnic.

²⁶⁶ „Concret, doamna deputat! Ce ați făcut ca să îndreptați greșelile din Legea pensiilor? Dacă v-am calomniat, aștept citația!”, blog Bogdan M. Hăulică, 5 februarie 2014. <http://bogdanmhaulica.blogspot.ro/2014/02/concret-doamna-deputat-ce-ati-facut-ca.html>

²⁶⁷ „Jurnalist jignit de o doamnă deputat: „Scoate capul din hazna, boulică”. Parlamentarul spune că regretă, dar jignește iar”, Larisa Ciută, EvZ.ro, 6 februarie 2014. <http://www.evz.ro/jurnalist-jignit-grav-de-o-doamna-deputat-scoate-capul-din-hazna-boulica-1080995.html>

²⁶⁸ Ibidem.

DREPTUL LA DEMNITATE, IMAGINE, VIAȚĂ PRIVATĂ

Antena 1 vs jurnalistul Petrișor Obae de la PaginaDeMedia.ro

În februarie 2013, Antena TV Group l-a dat în judecată pe jurnalistul Petrișor Obae, proprietar și jurnalist al PaginaDeMedia.ro, după ce acesta a publicat mai multe materiale critice la adresa Antena 1²⁶⁹. Antena TV Group pretindea 500.000 de euro despăgubiri materiale și 100.000 de euro despăgubiri civile. În plus, Antena TV Group i-a făcut și o plângere la Poliție pentru abuz în serviciu. Petrișor Obae a fost citat și s-a deplasat la Poliție, unde, aflând acuzația care i se aduce a refuzat să dea orice declarație.

Într-unul dintre articolele reclamate de Antena, publicat pe 4 februarie 2013, PaginaDeMedia a semnalat derapaje dintr-o emisiune în care un reporter al televiziunii (Horațiu Tudor) și Adriana Bahmuțeanu criticau igiena personală a loanei Tufaru, fiica artistei Anda Călugăreanu²⁷⁰. Respectivul materialul televizat o prezenta pe Tufaru curățându-se în urechi cu un bețișor și arăta de aproape murdăria obținută, și a primit peste 100 de reclamații la CNA din partea telespectatorilor²⁷¹, mulți dintre aceștia considerând că loana Tufaru a fost pusă într-o poziție umiltoare. A doua zi după publicarea articolului critic, PaginaDeMedia a prezentat lista companiilor promovate în emisiunea respectivă, iar, în ziua următoare, a publicat vestea că Avon, una dintre companiile care aveau publicitate pe post, a precizat că nu vrea să se mai asocieze cu emisiunea „Acces Direct”, care prezentase materialul respectiv. Pe 7 februarie, Antena TV Group a emis un comunicat de presă prin care anunța că îl acționează în judecată pe proprietarul PaginaDeMedia.ro. „*Considerăm că acțiunile domnului Obae au un caracter de manipulare a opiniei publice și a clienților care au relații comerciale cu Antena 1. Situația este agravată de atitudinea ostilă și dezechilibrată pe care domnul Obae a manifestat-o în mod constant de-a lungul timpului față de postul nostru, comparativ cu alte televiziuni*”, s-a arătat în comunicatul Antenei. În replică, reprezentanții PaginaDeMedia.ro au precizat că „*și reafirmă poziția că articolele despre cazul Acces Direct au fost de bună-credință și au avut ca unic scop informarea corectă a publicului fără alte interese decât cel public*”.

În ianuarie 2014, Tribunalul București a respins ca nefondată acțiunea Antena Group îndreptată împotriva lui Petrișor Obae²⁷².

²⁶⁹ „Antena TV Group l-a dat în judecată pe jurnalistul Petrișor Obae”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 13 februarie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/antena-tv-group-l-a-dat-in-judecata-pe-jurnalistul-petrisor-oba-10560536>

²⁷⁰ „Se poate mai jos? Jeg pe TV, la propriu, la Acces Direct. Ceara loanei Tufaru, în prim-plan”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 4 februarie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/02/se-poate-mai-jos-jeg-pe-tv-la-propriu-la-acces-direct-ceara-ioanei-tufaru-in-prim-plan/>

²⁷¹ „Peste 100 de sesizări la CNA, în cazul loanei Tufaru”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 6 februarie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/02/peste-100-de-sesizari-la-cna-in-cazul-ioanei-tufaru/>

²⁷² „Sentință. Tribunalul a respins acțiunea Antena 1 împotriva editorului PaginaDeMedia.ro în cazul loana Tufaru”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 15 ianuarie 2014. <http://www.paginademedi.ro/2014/01/sentința-tribunalul-a-respins-actiunea-antena-1-impotriva-editorului-paginademedi-ro-in-cazul-ioana-tufaru/>

Lucian Duță vs Mihai Gâdea

În luna iunie 2013, Mihai Gâdea, realizatorul emisiunii Sinteza Zilei, și postul Antena 3 au pierdut procesul deschis de Lucian Duță, fostul șef al Casei Naționale de Asigurări de Sănătate (CNAS), fiind obligați de instanță la plata sumei de 5.000 de lei drept daune morale²⁷³. Judecătoria Sectorului 1 a stabilit că Lucian Duță a fost jignit în mod repetat în emisiunea „Sinteza Zilei”, moderatorul Gâdea catalogându-l drept „dobitoc”, „nesimțit” și „mitocan”. Decizia a fost atacată cu apel de ambele părți.

Narcisa Iorga vs Gabriela Vrânceanu Firea

În octombrie 2013, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a sancționat-o pe fosta prezentatoare TV Gabriela Vrânceanu Firea (actualmente senator PSD) cu plata unei amenzi administrative de 1.000 de lei pentru amenințările și jignirile pe care aceasta le-a făcut la adresa membrului CNA Narcisa Iorga²⁷⁴.

„*Dacă mai îndrăznește să pronunțe numele meu în anumite contexte peiorative și să facă aprecieri la persoana mea voi spune și eu pe post cu martori cum era scoasă din toaleta Jurnalului Național când lucra acolo*”, a spus Gabriela Firea despre Narcisa Iorga în emisiunea Știrea Zilei din 9 decembrie 2009. Firea i-a trimis Narcisei Iorga și un SMS în care i-a spus: „Nu am nimic personal cu tine, dar voi spune public tot ce știu despre tine dacă mai îndrăznești să vorbești la CNA denigrator în legătură cu persoana mea privată. Am și eu «urechi» acolo”²⁷⁵.

Medicul estetician Valeriu Nicula vs jurnalistul Tudor Știrbu

În octombrie 2013, Curtea de Apel Cluj l-a obligat pe jurnalistul Tudor Știrbu, în solidar cu societatea editoare a săptămânalului Clujeanul, la plata a 5.000 de euro daune morale pentru publicarea în 2006 a unui articol despre un caz care îl implica pe un medic²⁷⁶.

Așa cum am relatat și în Raportul FreeEx „Libertatea presei în România 2012”, articolul publicat de Clujeanul se baza pe plângerea penală depusă de un cetățean italian care îl acuza de malpraxis pe doctorul Valeriu Nicula. Italianul afirma că dorise să facă un implant de păr și fusese supus de către dr. Nicula mai multor intervenții chirurgicale. În plângerea penală de la Poliție și Parchet, cetățeanul italian susținea că, după intervențiile suferite, s-a adresat medicilor specialiști din țara natală, iar aceștia i-au spus că vederea i-a fost afectată în proporție de 95% și că recuperarea era aproape imposibilă. Acuzațiile lui au fost întărite și de declarațiile făcute pentru ziar de fosta sa logodnică. Jurnalistul a publicat pe larg punctul de vedere al medicului implicat, care a explicat că italianul venise pentru o operație de întinerire, că astfel de intervenții comportă și riscuri și că examenul oftalmologic la externare arăta că vederea italianului nu fusese afectată. Articolul fusese redactat într-un mod echilibrat.

²⁷³ „19 iunie. Mihai Gâdea, condamnat pentru insultele la adresa șefului CNAS”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 19 iunie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/06/19-iunie-gadea-condamnat-pentru-insultele-la-adresa-sefului-cn-as/>

²⁷⁴ „Gabi Firea, amendată cu 1.000 de lei pentru că a jignit-o pe Narcisa Iorga”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 1 octombrie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/10/gabi-firea-amendata-cu-1-000-de-lei-pentru-ca-a-jignit-o-pe-narcisa-iorga/>

²⁷⁵ Ibidem.

²⁷⁶ Detaliile despre acest caz sunt luate din Raportul FreeEx 2012.

Cu o zi înainte de prescrierea termenului de 3 ani de la publicarea articolului, medicul a deschis un proces civil, solicitând 100.000 de euro daune morale, considerând că, prin titlul de pe prima pagină, i-a fost prejudiciată imaginea și, astfel, și-a pierdut o parte din clienți. Principalul cap de acuzare era titlul de pe prima pagină din Clujeanul: „A orbit după operația estetică”. Medicul a prezentat ca probă decizia Colegiului Medicilor, care îl absolvea de culpa medicală, și decizia parchetului - de neîncepere a urmăririi penale. Decizia Parchetului fusese dată la 7 luni de zile de la publicarea articolului. Medicul a acuzat că nu a fost publicat un drept la replică după finalizarea anchetelor Parchetului și Colegiului Medicilor.

Prima instanță, Judecătoria Cluj, a respins acțiunea, pe motiv că titlul nu poate fi citit decât împreună cu articolul și că, din analiza întregului conținut al textului, se desprinde concluzia că jurnalistul s-a conformat regulilor impuse de etica jurnalistică, urmărind doar să-și îndeplinească sarcina de a informa opinia publică asupra unui subiect de interes public, pornind de la un document oficial (plângerea penală a cetățeanului italian)²⁷⁷. Referitor la refuzul ziarului de a publica un drept la replică, după finalizarea anchetelor, instanța a arătat că nu fusese produsă de către reclamant nicio probă în acest sens. În 2012, Tribunalul Cluj a obligat totuși jurnalistul și publicația Clujeanul la plata a 5.000 de euro daune morale și la plata cheltuielilor de judecată (aprox. 400 de euro), „considerând că acestea reprezintă o măsură rezonabilă și proporțională cu scopul urmărit, pentru restabilirea echilibrului dintre interesele în cauză”²⁷⁸. Tribunalul a reținut că afirmațiile cuprinse în titlul articolului și în cuprinsul acestuia nu sunt conforme cu realitatea, întrucât ulterior publicării articolului s-a stabilit că reclamantul a procedat în mod corect în toate etapele terapeutice, iar intervențiile chirurgicale nu au afectat vederea pacientului²⁷⁹.

La finalul anului 2012, Curtea de Apel Cluj a admis parțial recursul formulat de jurnalist și de societatea editoare a săptămânalului Clujeanul²⁸⁰. Curtea de Apel Cluj a constatat că tribunalul nu a analizat sub niciun aspect dacă în speță era îndeplinită cerința legală referitoare la vinovăția jurnalistului. Însă, printr-o nouă decizie, de la începutul anului 2013, Tribunalul Cluj a menținut sancțiunea de obligare la plata celor 5.000 de euro daune morale. Curtea de Apel Cluj a menținut decizia.

Contactat de ActiveWatch pentru raportul FreeEx „Libertatea presei în România 2012”, Tudor Știrbu a declarat: „Medicul Valeriu Nicula a venit o singură dată la redacția Clujeanul, în luna în care săptămânalul a ieșit pe tarabe (12 aprilie 2006), nemulțumit de faptul că articolul a fost publicat. Înainte de a fi publicat, în timpul documentării, i-am cerut o poziție vizavi de caz, reacție care a fost publicată în extenso în ziar. El n-a mai venit niciodată la redacție și n-a cerut niciodată să fie publicate rezultatul de la Colegiul Medicilor sau a cercetărilor Parchetului. M-am interesat eu la 3-4 luni, dar nu se înaintase cu anchetele, așa că nu aveam ce să public. Ulterior, el m-a dat în judecată, astfel că acest demers nu își mai avea rostul. Mi se pare important de subliniat faptul că, în paginile 4-5, articolul

semnat de mine are titlul: «100 de milioane de euro pentru lumina ochilor». Conținutul primei pagini nu făcea parte din atribuțiile mele redacționale. Unul din martorii medicului estetician, o femeie, a declarat în instanță că voia să-și facă ceva intervenții la dr. Valeriu Nicula, dar că, după ce a citit materialul pe internet, s-ar fi răzgândit. Cu toate acestea, a declarat că tot la el s-a dus! Mă întreb, atunci, în ce fel și-a pierdut clienții acest medic?”²⁸¹.

Horia și Marian Georgescu vs Antena 3, Mircea Badea și Oana Stancu

În decembrie 2013, Judecătoria Sectorului 1 București l-a obligat pe Mircea Badea, prezentatorul emisiunii de televiziune „În gura presei”, în solidar cu Antena 3 la plata unor daune morale de 5.000 de euro pentru încălcarea dreptului la demnitate al reclamantului Horia Georgescu, președintele Agenției Naționale de Integritate (ANI)²⁸². De asemenea, instanța a obligat părții să publice conținutul dispozitivului hotărârii în emisiunea „În gura presei”.

În mai multe ediții ale emisiunii „În gura presei” difuzate în 2012, Badea l-a calificat pe Horia Georgescu drept „slugă băsistă jagoasă”, „ooooANist”, „sluga aia băsistă spălată (...) la băș”, „ochelariță”, „deci din cauza mea arată așa? Prietene dacă te sifonez eu, te îmbunătățesc”. Instanța a apreciat că „Modalitatea de exprimare este pur și simplu insultătoare, nu este justificată de dezbaterăa unui subiect public și nici nu se încadrează în limitele dozei de exagerare și provocare permise de art 10 CEDO și jurisprudența Curții. (...) Astfel de afirmații precum cele reținute mai sus (...) nu pot fi acceptate nici în contextul unei dezbateri vizând subiectele de interes public abordate de părți și referitoare la reclamant, întrucât nu au nicio legătură cu acestea. În jurisprudența CEDO s-a reținut că este permisă sancționarea judecăților de valoare atunci când ele sunt pur injurioase ori atunci când nu au o bază factuală suficientă”. Mai mult, judecătorul a considerat că acest tip de exprimări nu sunt acceptabile nici măcar într-o emisiune de tip pamflet, așa cum se autodefinește emisiunea „În gura presei”.

În februarie 2014, aceeași televiziune, împreună cu moderatoarea Oana Stancu, au mai fost obligate de o altă instanță, într-un proces separat, să achite daune morale în valoare de 20.000 euro pentru prejudicierea imaginii lui Marian Georgescu, tatăl președintelui ANI, Horia Georgescu²⁸³.

Robert Turcescu vs Mircea Badea

O altă sentință a sancționat abuzurile de limbaj difuzate de Antena 3, apreciind că acestea au depășit limitele dreptului la liberă exprimare. În decembrie 2013, Judecătoria Sectorului 3 București l-a obligat pe Mircea Badea să îi plătească jurnalistului Robert Turcescu (B1TV) daune morale de 1 leu și publicarea motivației și a dispozitivului hotărârii în trei ziare de largă circulație, după rămânerea definitivă a acesteia, pentru încălcarea drepturilor reclamantului la

²⁸¹ Acest fapt este notat și în decizia Curții de Apel.

²⁸² Sentința Civilă Nr. 24595/2013 în Dosarul nr. 58700/299/2013; Judecătoria Sectorului 1 București, Ședința publică din 18.12.2013. „Mircea Badea a pierdut procesul cu șeful ANI, Horia Georgescu”, Mona Scărișoreanu, RomâniaLiberă.ro, 20 decembrie 2013. <http://www.romaniaLiberă.ro/actualitate/justitie/mircea-badea-a-pierdut-procesul-cu-seful-ani-horia-georgescu-321119>

²⁸³ „Antena 3 și Oana Stancu au pierdut procesul deschis de tatăl șefului ANI: obligați să plătească daune morale de 20.000 de euro!”, Ionel Stoica, EvZ.ro, 19 februarie 2014. <http://www.evz.ro/antena-3-si-oana-stancu-au-pierdut-procesul-deschis-de-tatal-sefului-ani-obligati-sa-pl-1083262.html>

²⁷⁷ Sentința civilă nr. 16176/03.12.2010 a Judecătoriei Cluj, în dosarul 6430/211/2009.

²⁷⁸ Decizia civilă nr. 162/A/2012 a Tribunalului Cluj, în dosarul 6430/211/2009.

²⁷⁹ Extras din Decizia Curții de Apel Cluj, nr. 4259/R/2012.

²⁸⁰ Decizia Curții de Apel Cluj, nr. 4259/R/2012.

onoare, reputație și demnitate²⁸⁴. Motivația și dispozitivul hotărârii au total aproximativ 9 pagini A4.

Într-o ediție a emisiunii Sinteza zilei difuzată de Antena 3 în martie 2013, Badea a făcut o serie de afirmații jignitoare la adresa lui Turcescu, în contextul unor informații neconfirmate privind o presupusă apartenență/ colaborare a acestuia cu Armata română (caz descris în raportul FreeEx 2012). Instanța a considerat că Badea a acționat cu rea-credință și cu intenția de a-i prejudicia imaginea lui Turcescu²⁸⁵, pentru faptul că a reluat o informație dovedită deja de pârât ca fiind neadevărată. Totodată, instanța a considerat că limbajul folosit de Mircea Badea la adresa lui Robert Turcescu („bolnav mintal”, „să-l pupe-n cur de lacheu de serviciu”) este „agresiv”, „vulgar”, „indecent” și „excesiv” și are capacitatea de a „incita la ură și ostilitate”.

Câteva dintre afirmațiile lui Badea invocate de judecător: „Deci eu îi urăsc pe acești oameni. Am ajuns în România anul 2013 să urăsc niște oameni până la dezumanizare (...) dacă aș trece pe un drum de munte și în stânga e o prăpastie, și așa cu două degețele se mai ține de o frunzuliță vreun propagandist din asta abject, de asta băsist, hidos, oribil, putred, viermănos, (...) vreun Turcescu, vreun de ăștia ... să îl văd așa ajutor...ajutor...prietene, nu numai că nu îi ajut, mă întorc cu spatele și plec la unii. La alții, îmi scot tacticos o pungă de semințe, o pun așa pe margini și bălăngăn din picioare și mă uit să văd cum cade”; „Dacă o să am vreodată ocazia să le fac rău ăstora, o să le fac,,.

Andreea Berecleanu vs B1 TV & Radu Banciu

În luna decembrie, prezentatoarea TV Andreea Berecleanu, de la Antena 1, a câștigat procesul intentat postului B1 TV și realizatorului TV Radu Banciu, care a spus la această televiziune că: „Andreea Berecleanu a umblat din floare-n floare, pentru funcție. Și-a găsit bărbați bine situați care să o propulseze,,²⁸⁶. Judecătoria Sectorului 1 i-a obligat pe cei doi pârâți la plata în solidar a 30.000 de lei către reclamantă și a dispus ca Banciu și B1 să prezinte scuze „în mod public față de reclamantă prin publicarea unui articol, pe cheltuiala proprie, pe prima pagina a două cotidiane și în cadrul emisiunii Lumea lui Banciu”.

Răsvan Popescu vs Dan Diaconescu

În ianuarie 2014, Dan Diaconescu, fost prezentator la OTV și proprietar al acestei televiziuni, a fost executat silit de fostul președinte al Consiliului Național al Audiovizualului (CNA), Răsvan Popescu, conform unei decizii emise de Judecătoria Sectorului 1 București²⁸⁷.

Anterior, instanța îl obligase pe Dan Diaconescu să îi

²⁸⁴ Sentința Civilă Nr.14506 în Dosarul nr. 18433/301/2013; Judecătoria Sectorului 3 București, Ședința publică din 02.12.2013. „Robert Turcescu, câștig de cauză în procesul cu Mircea Badea. Badea, obligat să publice sentința în trei zile”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 2 decembrie 2013. <http://www.paginademediamedia.ro/2013/12/robert-turcescu-castig-de-cauza-in-procesul-cu-mircea-badea/>

²⁸⁵ „De ce a pierdut Badea Procesul cu Turcescu”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 12 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/de-ce-a-pierdut-badea-procesul-cu-turcescu-instanta-a-publicat-motivarea.html>

²⁸⁶ „Andreea Berecleanu a câștigat un proces împotriva B1 și a lui Radu Banciu. «Pârâții» trebuie să-și prezinte scuze publice și să plătească 30.000 de lei”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 5 decembrie 2013. <http://www.paginademediamedia.ro/2013/12/andreea-berecleanu-a-castigat-un-proces-impotriva-b1-si-a-lui-banciu-paratii-trebuie-sa-si-prezinte-scuze-publice-si-sa-plateasca-30-000-de-lei/>

²⁸⁷ „Dan Diaconescu, executat silit de fostul președinte CNA pentru 23.000 de euro”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 14 ianuarie 2014. <http://www.paginademediamedia.ro/2014/01/dan-diaconescu-executat-silit-de-fostul-presedinte-cna-pentru-23-000-de-euro/>

achite lui Răsvan Popescu suma de 100.000 de lei (aproximativ 22.000 de euro) pentru o serie de afirmații făcute în cadrul emisiunilor postului. În 2012, OTV a difuzat imagini de paparazzi în care Răsvan Popescu ieșise la cumpărături. Imaginile erau însoțite de comentariile lui Dan Diaconescu la adresa președintelui CNA: „Haideți să vedeți niște poze cu președintele CNA în funcție, domnul Răsvan Popescu (...) și se duce și el să-și ia o damigeană cu vin de la o cramă. Domnul Popescu nu se dezmințe. Țara arde și domnul Răsvan Popescu bea (...). *Interesant este că folosește mașina poporului român, este mașina de serviciu, pe care noi o plătim din greu, și benzină și întreținere (...)* Cară omul canistra cu mașina statului, cu mașina poporului plătită din greu (...). *Ăsta ne amendează pe noi cu 50.000 de euro ca să se ducă să-și ia vin a doua zi. Păi vi se pare normal?”*.

Într-un alt proces, Dan Diaconescu a fost obligat de Tribunalul București în martie 2014 să-i plătească 300.000 de lei (aprox. 65.000 de euro) primarului Capitalei, Sorin Oprescu, pentru defăimare²⁸⁸. Instanța a stabilit că a fost vorba de o campanie de două luni de denigrare a unei persoane la TV. „S-a terminat procesul ăsta după trei ani și am recurs la el după ce, timp de două luni de zile, [Dan Diaconescu, n.r.] m-a linșat pe postul de televiziune, împreună cu o serie întreagă de oameni, denigrându-mi familia, denigrându-mă pe mine, fără să-mi ierte nici măcar morții, vorbesc de mama și de tata, i-au luat pe toți și i-au călcat în picioare”²⁸⁹, a declarat Oprescu după câștigarea procesului.

OTV a fost unul dintre cele mai sancționate canale de televiziune în ultimii ani, licența postului fiind retrasă în 2013 de Consiliul Național al Audiovizualului pentru neachitarea amenzilor.

Bogdan Chirieac vs Liviu Avram

În noiembrie 2012, Bogdan Chirieac, acuzat de brokerul fugar Cristian Sima că a făcut trafic de influență în favoarea unor companii multinaționale (detalii în raportul FreeEx 2012, capitolul despre etică), i-a acționat în judecată pe Sima și pe jurnalistul Liviu Avram - care a publicat documente în conexiune cu această acuzație. Bogdan Chirieac a solicitat daune materiale în valoare de 640.000 de dolari și daune morale de 150.000 de dolari.

În februarie 2014, Tribunalul București a respins acțiunea comentatorului politic Bogdan Chirieac împotriva jurnalistului Liviu Avram, de la Adevărul²⁹⁰, considerând că jurnalistul a acționat cu bună-credință și în interes public, și l-a obligat pe Sima să plătească daune morale de 30.000 de dolari.

„Înainte de publicare i-am cerut un punct de vedere și lui Bogdan Chirieac [...] I-am trimis și documentele, pentru a ne da un punct de vedere, iar el le-a publicat pe site-ul DCNews, susținând că sunt false, înainte să public articolul”²⁹¹, a declarat Liviu Avram pentru PaginaDeMedia.ro.

²⁸⁸ „Oprescu a câștigat un proces în care l-a dat în judecată pe Dan Diaconescu pentru defăimare”, Roxana Alexe, Mediafax.ro, 17 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/social/oprescu-a-castigat-un-proces-in-care-l-a-dat-in-judecata-pe-dan-diaconescu-pentru-defaimare-12280188>

²⁸⁹ Ibidem.

²⁹⁰ „Sentință. Instanța a respins acțiunea lui Bogdan Chirieac împotriva jurnalistului Liviu Avram”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 4 februarie 2014. <http://www.paginademediamedia.ro/2014/02/sentința-instanta-a-respins-actiunea-lui-bogdan-chirieac-impotriva-jurnalistului-liviu-avram/>

²⁹¹ Ibidem.

Oana Schmidt Hăineală vs Antena 3

Tribunalul București a obligat Antena 3, în martie 2014, la plata unor despăgubiri morale de 10.000 de euro către fosta președintă a Consiliului Superior al Magistraturii, Oana Schmidt Hăineală²⁹². În 2013, Antena 3 a fost sancționată cu amendă de către CNA în două rânduri, ca urmare a atacurilor la adresa magistratului Oana Hăineală²⁹³.

Soția deputatului Leșe vs Romeo Roșianu

Așa cum am relatat în Raportul FreeEx „*Libertatea presei în 2012*”, Mihaela Leșe, medic, soția deputatului (la acea dată) Doru Leșe, a câștigat un proces împotriva jurnalistului maramureșan Romeo Roșianu și a firmei editoare a două site-uri (Știri MM și Ne-cenzurat), unde ziaristul activează și al căror proprietar este. Acțiunea medicului viza mai multe articole și emisiuni TV ale ziaristului. Articolele și emisiunile în cauză se refereau la activitatea profesională de medic a Mihaelei Leșe, dar și la calitatea de om de afaceri a reclamantei, jurnalistul semnalând posibile fapte de corupție, unele dintre acestea implicând și persoana deputatului Doru Leșe, soțul Mihaelei Leșe. În articole apăreau și referiri la aspecte care țineau de viața privată a Mihaelei Leșe (relațiile intime dintre aceasta și soțul ei, evaluări legate de aspectul fizic al reclamantei).

Printr-o sentință a Tribunalului Maramureș²⁹⁴ din ianuarie 2012, instanța a admis cererea de ordonanță președințială formulată de reclamanta Leșe Eugenia Mihaela (soția deputatului Doru Leșe) și l-a obligat pe jurnalistul Ioan Romeo Roșianu „*la încetarea încălcării drepturilor cu caracter nepatrimonial privind imaginea, demnitatea și viața privată a reclamantei*” în mod provizoriu, până la pronunțarea irevocabilă a sentinței în dosarul 7859/100/2012 înregistrat la Tribunalul Maramureș.

ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei a criticat într-o scrisoare publică această sentință, considerând-o ca fiind vagă, ambiguă, neargumentată, disproporționată în raport cu faptele, reprezentând un precedent extrem de periculos pentru exercitarea dreptului la liberă exprimare și pentru asigurarea dreptului publicului de a fi informat în legătură cu chestiuni de interes public²⁹⁵.

La judecata pe fond, printr-o sentință din iunie 2012²⁹⁶, Tribunalul Maramureș a respins cererile reclamantei de la a-l obliga pe ziarist la ștergerea unui număr de articole de pe cele două site-uri și de pe alte site-uri care nu îi aparțineau. Instanța l-a obligat însă la plata unor daune morale în valoare de 10.000 de lei, la care se adăugau cheltuielile de judecată.

²⁹² „Antena 3 pierde procese pe bandă rulantă. Fostul șef al CSM, Oana Schmidt Hăineală, a câștigat în prima instanță, postul fiind condamnat la plata a 10.000 de euro despăgubiri”, D. Tapalagă, HotNews.ro, 25 martie 2014. <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-16898867-antena-3-pierde-procese-banda-rulanta-fostul-sef-csm-oana-schmidt-haineala-castigat-prima-instanta-postul-fiind-condamnat-plata-10-000-euro-despagubiri.htm>

²⁹³ „Antena 3, obligată de instanță să-i plătească Oanei Schmidt Hăineală despăgubiri de 10.000 de euro, reprezentând daune morale”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 25 martie 2014. www.paginademedi.ro/2014/03/antena-3-obligata-sa-i-plateasca-oanei-schmidt-haineala-despagubiri-de-10-000-euro-reprezentand-daune-morale/

²⁹⁴ Sentința nr 73/19.01.2012 a Tribunalului Maramureș, Secția I Civilă, în dosarul 7860/100/2011.

²⁹⁵ O sentință a justiției împiedică un jurnalist să relateze despre soția unui deputat. Scrisoare deschisă publicată pe 26 martie 2012, <http://www.activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/o-sentinta-a-justitiei-impiedica-un-jurnalist-sa-relateze-despre-sotia-unui-deputat>

²⁹⁶ Sentința nr. 1123/19.06.2012 a Tribunalului Maramureș, Secția I Civilă, în dosarul 7859/100/2011.

Reclamanta solicitase daune în valoare de 5.262.000 de lei, plus 1.000 de lei pentru fiecare zi de întârziere în punerea în aplicare a sentinței. De asemenea, instanța i-a obligat pe jurnalist și pe fima editoare SC Intensiv Media Production SRL să transmită sonor și vizual, pe cheltuiala proprie, la postul de televiziune Maramureș TV sau la alte posturi de televiziune, în patru ediții succesive, în intervalul orar 18.30 - 20.00, și să publice pe site-urile ȘtiriMM și Ne-cenzurat dispozitivul sentinței, în termen de 10 zile de la rămânerea definitivă a acesteia.

În septembrie 2012, Curtea de Apel Cluj a schimbat această sentință²⁹⁷. Cuantumul daunelor morale și obligația la plata cheltuielilor de judecată (au fost adăugate și cele din recurs) au fost menținute. De asemenea și obligarea la publicarea dispozitivului sentinței. În premieră însă, instanța l-a obligat pe jurnalist la „*eliminarea articolelor prin care se aduce atingere drepturilor nepatrimoniale ale reclamantei, din cadrul site-urilor Ne-cenzurat și ȘtiriMM*” (12 articole menționate de sentință).

Instanța a luat această decizie nu doar pentru a sancționa afirmațiile jurnalistului care vizau viața privată a reclamantei, ci și pentru a sancționa și celelalte afirmații, care vizau activitatea publică a reclamantei.

Pe 5 martie 2013, Înalta Curte de Casație și Justiție a judecat cererea de suspendare a executării hotărârii, formulată de jurnalist. Cererea de suspendare a fost respinsă. În decembrie 2013 Înalta Curte de Casație și Justiție menținut decizia Curții de Apel Cluj. Jurnalistul a declarat pentru ActiveWatch că intenționează să facă o plângere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, deîndată ce va avea motivarea deciziei ICCJ, care la data publicării acestui raport (mai 2014) încă nu îi fusese comunicată.

ActiveWatch a formulat către ICCJ un punct de vedere referitor la obligarea presei de a șterge articole care au un conținut de interes public. Astfel, ActiveWatch a considerat că decizia Curții de Apel Cluj constituie un precedent periculos pentru libertatea de exprimare. Obligarea unui jurnalist la ștergerea unor articole care au un conținut de interes public poate fi considerată drept o măsură care nu este necesară într-o societate democratică, care nu servește unei nevoi sociale presante și care suferă de lipsă de proporționalitate. Această măsură ar putea fi considerată în opinia ActiveWatch incompatibilă cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului²⁹⁸.

PROCESE CEDO

Mircea Toma, Sorana Toma și Constantin Bucur vs statul român

În ianuarie 2013, jurnalistul Mircea Toma, președintele ActiveWatch, fiica acestuia - Sorana, și Constantin Bucur, fost căpitan SRI, au câștigat la CEDO procesele intentate statului român în 2002. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a stabilit că Serviciul Român de Informații a interceptat ilegal mai multe convorbiri ale lui Mircea Toma și ale fiicei sale, și a decis că fostul căpitan SRI Constantin Bucur a fost condamnat pe nedrept pentru că a făcut publice interceptări

²⁹⁷ Decizia Civilă nr. 88/A/25.09.2012 a Curții de Apel Cluj, Secția I Civilă, în dosarul 7859/100/2011.

²⁹⁸ Scrisoarea ActiveWatch caz Ioan Romeo Roșianu.

ilegale ale SRI, întrucât acesta acționase în calitate de avertizor de integritate.

În 1996, Constantin Bucur a făcut publice mai multe interceptări ilegale ale SRI, printre care se aflau și discuții telefonice dintre Mircea Toma, fiica și soția acestuia. CEDO a condamnat statul român la plata a 20.000 de euro despăgubiri către Constantin Bucur, stabilind că instanțele românești i-au încălcat dreptul la libera exprimare după ce făcut publice interceptările ilegale ale SRI. Bucur fusese condamnat la doi ani cu suspendare de instanțele românești în 1998 pe motiv că ar fi încălcat Legea Siguranței Naționale. Mircea și Sorana Toma au câștigat la CEDO despăgubiri de 7.800 de euro fiecare pentru că interceptările SRI le-au încălcat viața privată.

Elena Lavric vs statul român

În ianuarie 2014, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat statul român la plata unor daune morale de 4.500 de euro pentru atingerea reputației procurorului Elena Lavric, prin exonerarea răspunderii unui ziarist care a criticat în termeni excesivi în două articole activitatea procurorii²⁹⁹.

În februarie 2002, România liberă a publicat două articole care îi aduceau acuzații grave procurorii Elena Lavric, susținând că aceasta ar fi falsificat rechizitoriile și ar fi condamnat un om nevinovat la închisoare³⁰⁰. În aprilie 2002, Elena Lavric l-a dat în judecată pe autorul articolelor și a cerut daune de un milion de lei vechi pentru lezarea reputației și a imaginii sale, iar, în noiembrie 2003, Tribunalul Călărași l-a condamnat pe autor la plata unei amenzi penale de 1.000 de lei pentru calomnierea acesteia și a decis ca jurnalistul și România liberă să plătească în solidar despăgubiri de 30.000 de lei către reclamantă. Pe 28 decembrie 2004, însă, în urma apelului jurnalistului, Tribunalul Hunedoara a anulat prima sentință, jurnalistul a fost achitat, iar cererea de daune a fost respinsă³⁰¹.

CONCLUZII:

- Abaterile grave ale presei de la normele profesionale au fost sancționate de instanțe, în baza noului Cod Civil (intrat în vigoare în toamna lui 2011).
- Există hotărâri care țin cont de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, dar există și hotărâri care pot fi considerate ca fiind lipsite de proporționalitate cu gravitatea faptei. Au existat și acționări în judecată pe care instanțele le-au respins ca nefondate.
- Politicieni, persoane publice și companii continuă să hărțuiască jurnaliști și să încerce să îi intimideze acționându-i în instanță fără un temei solid, pentru informații și opinii publicate de aceștia.

²⁹⁹ Cererea nr. 22231/05, hotărârea Curții din 14.01.2013. „România, condamnată la CEDO pentru atingerea reputației unui procuror”, Gabriela Zafir, Juridice.ro, 20 ianuarie 2014. <http://www.juridice.ro/304235/romania-condamnata-la-cedo-pentru-atingerea-reputatiei-unui-procuror.html>

³⁰⁰ „Procuror român defăimat în presă câștigă la CEDO”, Laura Mitran, Mediafax.ro, 21 ianuarie 2014. <http://www.mediafax.ro/externe/procuror-roman-defaimat-in-presa-castiga-la-cedo-11941198>

³⁰¹ Ibidem.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

- Citiți „Ghidul juridic pentru ziaristi”³⁰², „Libertatea de exprimare și noul Cod civil”³⁰³ și „Ghidul avertizorului de integritate din instituțiile publice de presă (radio, televiziune, agenție de presă)”³⁰⁴.
- Faceți publicitate deciziilor instanțelor care privesc jurnaliștii și cetățenii care își exercită dreptul la liberă exprimare.
- Faceți plângere la CEDO dacă sunteți condamnați definitiv la plata unor daune disproporționate sau dacă primiți pedepse exagerate pentru afectarea reputației, demnității sau imaginii unei persoane sau pentru încălcarea dreptului la viață privată.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI, POLITICIENI ȘI ALȚI CETĂȚENI:

- Respectați dreptul la liberă exprimare.

³⁰² „Ghid juridic pentru ziaristi”, ediția III (Autori: Monica Macovei, Adriana Dăgăliță, Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2009 (www.activewatch.ro).

³⁰³ „Libertatea de exprimare și noul Cod civil” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2014 (www.activewatch.ro).

³⁰⁴ „Ghidul avertizorului de integritate” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2012 (www.activewatch.ro).

ACCESUL LA INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC

Negocierile cu FMI, ascunse de ochii presei și ai publicului

Pe 28 ianuarie 2013, președintele Comisiei de buget din Camera Deputaților, Dan Radu Rușanu, a decis să evacueze presa de la discuțiile purtate cu reprezentantul FMI Erik de Vrijer, la cererea acestuia. Solicitarea lui Erik de Vrijer a venit ca urmare a dezbaterilor aprinse din cadrul întâlnirii, în care Rușanu a criticat dur măsurile economice impuse de FMI. Erik de Vrijer l-a acuzat pe Rușanu că încearcă să exploateze mediatic respectiva întâlnire și i-a cerut evacuarea presei pentru a avea o discuție „constructivă”. „Înțeleg că aveți motivele dumneavoastră de a spune aceste lucruri, care sunt afirmații lipsite de teme. (...) Eu știam că participăm la o întâlnire fără presă. Dacă vreți să avem un schimb de opinii constructiv, aș dori să continuăm discuția fără reprezentanții media”³⁰⁵, a spus Vrijer.

Aceeași comisie a votat, la propunerea președintelui Dan Radu Rușanu (PNL), limitarea prezenței presei la o oră pe zi la ședințele în care se discută bugetul pe anul 2013. Motivul invocat de Rușanu a fost că parlamentarii stau „înghesuiți” în sala de ședință și că dezbaterile sunt oricum transmise integral pe site-ul Camerei Deputaților.

Decizia fost adoptată cu 24 de voturi „pentru”, 11 voturi „împotriva” și o abținerere. Măsura a fost criticată de mai mulți membri ai comisiei, atât din partea puterii, cât și din partea opoziției. Deputatul PSD Petre Petrescu a susținut că „Niciodată, nici când PDL ne punea pumnul de gât, la Cameră nu am adoptat asemenea măsură. Prezența presei e binevenită, oricum bugetul s-a discutat peste tot. Nu există elemente care să conducă către această concluzie că nu e binevenită prezența presei. Supuneți la vot să fie prezentă toată ziua”³⁰⁶.

Modificarea Constituției, rezervată „elitei politice”

În 2013, politicienii români au hotărât ca procesul de modificare a legii fundamentale să se desfășoare în spatele ușilor închise, fără accesul presei sau al societății civile. Președintele Senatului și al Comisiei pentru revizuirea Constituției, Crin Antonescu, a anunțat că presa și societatea civilă nu vor avea acces la lucrările Comisiei, invocând competența exclusivă a elitei politice în acest proces. „Modificarea Constituției este o lucrare de natură politică, nu de tehnică juridică. Comisia este formată din parlamentari, aleși de partidele politice. Nu este cazul să participe și presa la lucrările Comisiei, nici eu nu particip la ședințele voastre din redacție. Nu va fi niciun secret,

³⁰⁵ „Rușanu a criticat dur FMI la începutul discuției din comisii. De Vrijer a cerut să iasă presa”, Ovidiu Tempea, Mediafax.ro, 28.01.2013. <http://www.mediafax.ro/politic/rusanu-a-criticat-dur-fmi-la-inceputul-discutiei-din-comisii-de-vrijer-a-cerut-sa-iasa-presa-10526111>

³⁰⁶ „Prezența presei, limitată la dezbaterile pe buget; discuțiile pot fi urmărite pe site”, Liviu Dadacus, Ziarul Financiar, 30 ianuarie 2013. <http://www.zf.ro/eveniment/prezența-presei-limitată-la-dezbaterile-pe-buget-discuțiile-pot-fi-urmarite-pe-site-10533855>

informațiile vor fi făcute publice. Fiți pe pace”³⁰⁷, a declarat Antonescu.

Tudor Chiuariu, președintele Comisiei Juridice a Senatului, a avut același tip de reacție cu a colegului său de partid, Crin Antonescu. Răspunzând solicitării unor organizații neguvernamentale care au cerut deschiderea accesului la lucrările de modificare a Constituției, Chiuariu a declarat că prezența presei și a ONG-urilor la lucrări echivalează cu „circul” - „există o anumită tentație de a face circ, în loc să facem ce trebuie să facem și anume o nouă Constituție”³⁰⁸.

Poliția Locală Bistrița a evacuat jurnaliștii din sala de ședințe a Consiliului Local la ordinul primarului

Pe 12 februarie 2013, Primarul Bistriței, Ovidiu Teodor Crețu și inspectorul școlar general Camelia Tabără au avut o întâlnire cu localnici pe tema desființării Școlii Generale nr. 2, unde majoritatea elevilor este de etnie romă. Presa locală a fost chemată la această întâlnire de liderul Partidei Romilor din Bistrița Năsăud, Emil Neia Lăcătuș. Ședința cu părinții elevilor s-a ținut în sala mare a Consiliului Județean și, fiind una publică, jurnaliștii instituțiilor media au considerat că nu nevoie de confirmare din partea instituției pentru a participa, cutuma fiind aceea că la toate întâlnirile publice accesul mass-media și al cetățenilor este liber.

Inițial, reprezentanților mass-media nu li s-a permis accesul în instituție, apoi au fost lăsați să ia câteva cadre și să facă fotografii, după care, la câteva minute de la începerea ședinței, primarul Ovidiu Teodor Crețu a cerut pe un ton răspicat presei să părăsească sala, invocând faptul că urmează discuții ce nu trebuie auzite de jurnaliști, căroră li s-a spus oricum nu erau bine-veniți. Când i s-au cerut explicații, primarul a chemat Poliția Locală care i-a scos din sala de ședințe pe reprezentanții mass-media. O jurnalistă a fost bruscată³⁰⁹.

Primarul a precizat că va emite un comunicat de presă legat de discuțiile avute cu părinții copiilor care erau împotriva închiderii școlii. „Dezbaterea este una privată și nu am invitat pe nimeni!”³¹⁰, a spus primarul, care nu este la prima acțiune de acest fel, el fiind cunoscut pentru ieșirile sale îndreptate împotriva celor care îl critică.

Poliția Rutieră nu a lăsat B1 TV să filmeze protestul minerilor la Târgu Jiu

Pe 30 mai 2013 a avut loc la Târgu Jiu un miting al minerilor nemulțumiți că reducerea salariilor nu a fost negociată cu sindicatele. La protest erau prezente mai multe echipe ale unor televiziuni, dar șeful Poliției Rutiere Gorj

³⁰⁷ „Antonescu revizuieste Constituția la secret: «Este o lucrare de natură politică. Nu e cazul să participe și presa la lucrările Comisiei»”, de Sorina Ionașc, Gândul.info, 18 februarie 2013. <http://www.gandul.info/politica/antonescu-revizuieste-constitutia-la-secret-este-o-lucrare-de-natura-politica-nu-e-cazul-sa-participe-si-presa-la-lucrările-comisiei-10569323>

³⁰⁸ „Chiariu: Există tentația de a face circ, dacă lăsăm presa și ONG-urile la Comisia de revizuire a Constituției”, de Cosmin Ruscior, Radio France International, 28 martie 2013. <https://www.rfi.ro/articol/stiri/politica/chiariu-exista-tentatia-face-circ-lasam-presa-ong-urile-comisia-revizuire>

³⁰⁹ „Revoltător și scandalos. Presa locală bistriteană a fost evacuată cu poliția”, Marius Chiuzan, BistritaNews.ro, 14 februarie 2013. www.bistritanews.ro/index.php?mod=article&cat=16&article=8158

³¹⁰ „Wonderlandul lui Crețu: Primăria este a mea și a urmașilor urmașilor mei!”, Bistriteanul.ro, 13 februarie 2013. <http://www.bistriteanul.ro/wonderlandul-lui-cretu-primaria-este-a-mea-si-a-urmasilor-urmasilor-mei-1360760581468.html>

le-a interzis doar celor de la B1 TV să filmeze, fără a motiva această măsură. Ulterior, într-o intervenție telefonică, prefectul de Gorj a precizat că în acea zonă parcarele autoturismelor este interzisă și că celelalte televiziuni aveau carele de transmisie parcate în altă parte. Prefectul și-a cerut scuze: „*Aștept un raport al Inspectorului de Poliție Gorj pentru a da un verdict asupra a ce s-a întâmplat. Îmi cer scuze pentru faptul că agenții de poliție au vorbit pe un ton mai ridicat, dar am înțeles că jurnaliștii erau la a treia intenție de a parca în acel loc. Mie mi s-a raportat doar că pe acel segment este circulație interzisă*”³¹¹.

TVR și SRR se consideră mai presus de lege

Televiziunea Română a refuzat să răspundă unei solicitări adresate în baza legii 544/2001 prin care i se cerea să publice contractele de publicitate pentru promovarea proiectului minier de la Roșia Montană. Site-ul PaginaDeMedia.ro a publicat pe 2 septembrie 2013 o listă cu televiziunile care au avut contracte cu compania minieră Roșia Montană Gold Corporation - RMGC. TVR se afla pe locul 6 cu un număr de 68 de spoturi difuzate. Bazându-se pe această informație, un grup de activiști de la NuVăSupărați.info au solicitat TVR pe 11 septembrie 2013, conform Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile publice, „contractul/contractele care au stat la baza difuzării celor 68 de spoturi a difuzat acele spoturi de promovare a proiectului minier de la Roșia Montană al RMGC; valoarea acestui contract/ acestor contracte; copie a contractului/ tuturor contractelor încheiate de-a lungul timpului în baza cărora TVR a emis spoturi TV care promovează proiectul minier de la Roșia Montană al RMGC”³¹².

Pe 13 septembrie, invocând legea de organizare și funcționare, TVR a refuzat să ofere informațiile solicitate, motivând că instituția își desfășoară activitatea în regim concurențial, potrivit art. 12 lit. C din Legea 544/2001 și, ca urmare, aceste informații nu sunt publice. Mai mult, conducerea TVR a invitat solicitantul să se adreseze Parlamentului cu privire la aceste informații.

SRR a refuzat să răspundă mai multor solicitări de informații pe baza legii accesului la informații de interes public (legea 544/2001), susținând că legea respectivă nu i se aplică, deoarece SRR nu ar fi instituție publică.

FRJ MediaSind a acționat în instanță conducerea Societății Române de Radiodifuziune pentru nerespectarea Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public. Sindicatul a solicitat conducerii SRR, conform Legii nr.544/2001, următoarele informații de interes public³¹³:

- Dacă și ce tip de contract/e și în ce quantum a/au fost încheiate/e între SRR și publicația Cotidianul.ro în ultimul an de zile.

³¹¹ „Abuz îndreptat împotriva echipei B1 TV la Târgu Jiu: Nu a fost lăsată să filmeze protestul minerilor”, B1.ro, 30 Mai 2013. <http://www.b1.ro/stiri/eveniment/abuz-indreptat-impotriva-echipei-b1-tv-la-targu-jiu-nu-a-fost-lasata-sa-filmeze-protestul-minerilor-video-57679.html>

³¹² „Copie a contractului în baza căruia TVR emite spoturi TV care promovează proiectul minier de la Roșia Montană al RMGC”, Pojoranu Andrei Cosmin, nuvasuparati.info, 11 septembrie 2013. http://nuvasuparati.info/request/copie_a_contractului_in_baza_car

³¹³ „Administrația Miculescu dată în judecată pentru nerespectarea Legii informațiilor de interes public”, MediaSind.ro, 31 iulie 2013. <http://www.mediasind.ro/comunicate-1/administratia-miculescudatainjudecatapentru-nerespectarealegiiinformatiilordeinterespublic>

- Dacă și ce tip de contract/e a/au fost încheiate/e între Societatea Română de Radiodifuziune și SC NEW WAVE WEB DEVELOPMENT SRL, cu sediul în Mangalia, acționar/administrator Balaci Nicoleta Viorica, realizator SRR, și Dumitru Florin, Redactor șef New Media SRR.
- Dacă și ce tip de contract/e a/au fost încheiate/e între Societatea Română de Radiodifuziune și SC. SEASIDE NEW MEDIA SOLUTIONS SRL, acționari Balaci Georgel, angajat SRR și Dumitru Ramona Mihaela, redactor SRR.
- Dacă între Societatea Română de Radiodifuziune și dna. Cerasela Rădulescu existau în perioada 4-7 iunie raporturi de muncă/convenții civile.

Președintele-Director General al SRR, Ovidiu Miculescu, a transmis un răspuns în iulie 2013 în care susținea că SRR nu este o instituție publică aflată sub incidența legii 544/2001 („*Societatea Română de Radiodifuziune nu poate fi considerată o instituție publică în sensul legii invocate, datorită specificului activității sale, chiar dacă pentru realizarea programelor sale folosește și fonduri publice.*”³¹⁴).

Un răspuns asemănător a fost oferit unei alte cereri de informații de interes public adresată SRR de către jurnalistul Traian George Horia. Acesta solicitase SRR informații legate de salariile personalului SRR (venitul salarial mediu net lunar realizat de personalul Radio Romania Cultural, respectiv Radio România Actualități, venitul mediu net lunar realizat de personalul Radio România Cultural etc.). SRR a refuzat să ofere aceste informații susținând că „*Potrivit jurisprudenței instanțelor în materia Legii nr. 544/2001, Societatea Română de Radiodifuziune nu poate fi considerată o instituție publică în sensul legii evocate, datorită specificului activității sale, chiar dacă pentru realizarea programelor sale folosește fonduri publice*”.

Conform Legii 371/2006 care modifică legea 544/2001, „*prin autoritate sau instituție publică se înțelege orice autoritate ori instituție publică ce utilizează sau administrează resurse financiare publice, orice regie autonomă, companie națională, precum și orice societate comercială aflată sub autoritatea unei autorități publice centrale ori locale și la care statul român sau, după caz, o unitate administrativ-teritorială este acționar unic ori majoritar*”.

Primăria Baia Mare favorizează un grup de presă

Jurnalistul baimărean Ioan Romeo Roșianu l-a acuzat pe primarul Cătălin Cherecheș că a „*cenzurat*” presa cu excepția unui trust care îi este aservit: eMM (<http://www.emmaramures.ro>). Conform lui Roșianu, jurnaliștii publicațiilor conduse de el (Necenzurat, ȘtiriMM și eSăracul), dar și alți colegi de breaslă, cu excepția celor de la eMM, nu au fost primiți la ședința Consiliului Local Baia Mare în care s-a discutat Planul Urbanistic General al orașului³¹⁵.

Roșianu a susținut că angajații săi nu au mai fost invitați la acțiunile Primăriei sau ale Consiliului Local după ce publicațiile sale au dezvăluit modalitatea de lucru a celor două instituții. Jurnaliștii care au aflat de această ședință au

³¹⁴ <https://e8ec38f3-a-14769acb-s-sites.googlegroups.com/a/mediasind.ro/mediasind/comunicate>

³¹⁵ „Cenzură la Primăria Baia Mare”, IR Roșianu, necenzuratmm.ro, 24 septembrie 2013. <http://necenzuratmm.ro/opiniuni/40197-cenzura-la-primaria-baia-mare.html>

fost împiedicați să intre în sală de către viceprimarul Istvan Ludescher și arhitectul-șef Edmund Futo. În ajutorul celor doi au sărit angajații unei firme a Primăriei. Refuzul edililor de a permite accesul presei, cu excepția eMM, are legătură, conform lui Roșianu, cu Planul Urbanistic General împotriva căruia există două procese, unul de suspendare și unul de anulare.

ActiveWatch a solicitat în baza Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public primarului Cătălin Cherecheș să lămurească refuzul de a primi la ședință jurnaliștii de la publicațiile Necenzurat, StiriMM, ZiarMM și Gazeta de Maramureș. În răspunsul Primăriei Baia Mare către ActiveWatch se arată că respectiva ședință a fost o ședință de lucru, la care au participat doar persoanele invitate, adică reprezentanții instituțiilor abilitate în domeniu. Conform răspunsului Primăriei, viceprimarul Istvan Ludescher „a invitat presa să aștepte finalizarea raportului de mediu, jurnaliștii prezenți părăsind sala, reintrarea echipei eMaramureș producându-se după începerea ședinței”³¹⁶.

În 2013 procurorii DNA au făcut mai multe percheziții la Primăria Baia Mare și la sediul grupului de presă eMM. Primarul Cătălin Cherecheș era suspectat de mai multe fapte de corupție (luare de mită în formă continuată, trafic de influență în formă continuată, efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția pe care o îndeplinește), unele dintre acestea având legătură și cu grupul de presă eMM³¹⁷. În comunicatul DNA se arată printre altele că „în cursul lunii mai 2013, în scopul achiziționării unei licențe pentru un post de televiziune, învinuitul Cherecheș Cătălin a făcut demersuri pentru modificarea acționariatului celor două firme astfel încât apropiații săi să devină acționari și/sau administratori ai acestor societăți comerciale”³¹⁸.

Senatul ascunde voturile aleșilor

Institutul pentru Politici Publice, Asociația Grupul Român pentru Apărarea Drepturilor Omului, Fundația Alături de Voi, Asociația pentru Apărarea Drepturilor Omului în România - Comitetul Helsinki (APADOR-CH) și Terra Mileniul III au solicitat Senatului să nu îngrezească dreptul cetățenilor de a se informa despre activitatea aleșilor. Această solicitare a venit în urma unei decizii a conducerii Senatului care a decis în aprilie 2013 să nu mai afișeze voturile nominale electronice ale senatorilor după o perioadă de opt ani în care aceste informații au fost publice, invocând motive tehnice³¹⁹. „Scuzele de tipul celor invocate, precum inexistența de dispozitive de vot electronic de același tip, nu sunt credibile, în schimb Senatul României prin structurile sale administrative trebuie să ofere soluții concrete pentru remedierea acestei situații. Accesul în sala de plen a devenit aproape imposibil, Senatul pretextând că sala de plen ar fi suprasolicitată de cetățeni”, se arată în documentul organizațiilor semnate. Senatul a revenit

³¹⁶ Răspunsul Primăriei Baia Mare către ActiveWatch, 7 octombrie 2013. <http://www.activewatch.ro/Assets/Upload/files/Primaria%20Baia%20Mare.pdf>

³¹⁷ „Percheziții la primăria Baia Mare și la un trust media - Cherecheș, suspectat de achiziții ilegale”, Ziare.com, 18 iunie 2013. <http://www.ziare.com/catalin-chereches/primar-baia-mare/percheziții-la-primaria-baia-mare-chereches-si-ar-fi-luat-trust-de-presa-prin-interpusi-1241661>

³¹⁸ Comunicat nr. 567/VIII/3 din 18 iunie 2013 al Direcției Naționale Anticorupție. <http://www.pna.ro/faces/comunicat.xhtml?id=4145>

³¹⁹ „Senatul României obstrucționează accesul publicului la informații importante din activitatea sa”, Institutul pentru Politici Publice, 16 aprilie 2013. <http://ipp.ro/pagini/senatul-romaniei-obstrucționează539ionează25.php>

ulterior asupra acestei decizii, voturile nominale electronice redevenind publice.

Un jurnalist și un fotoreporter, persoane non grata în Azerbaidjan. MAE se ascunde în spatele anunțurilor de pe propriul site

Jurnalistul Ștefan Căndea și fotoreporterul Petru Călinescu de la Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație au aflat de pe site-ul Ministerului de Externe azer că sunt declarați persoane non-grata în Azerbaidjan.

În august 2013, Ministerul Afacerilor Externe român a răspuns jurnalistului Ștefan Căndea, care solicitase lămuriri, că pe site-ul său există informații pentru cetățenii români referitoare la condițiile de călătorie în Republica Azerbaidjan, în special în regiunea separatistă Nagorno-Karabah.

Jurnaliștii au solicitat sprijinul MAE în contactarea autorităților azer pentru ridicarea statutului de „persona non-grata”. MAE a precizat că se va implica, dar i-a sfătuit pe cei doi să contacteze și să facă demersuri similare la Ambasada Republicii Azerbaidjan în România. Conform Armenpres³²⁰, cei doi au fost declarați persoane non-grata pentru că ar fi „vizitat ilegal teritoriile ocupate” în 2010.

Vizita a fost efectuată cu scopul unei documentări jurnalistice ce făcea parte dintr-un proiect finanțat de German Marshall Fund - Black Sea Trust, beneficiar fiind Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație, pentru revista on-line <http://theblacksea.eu>.

Protocol al Institutul Național al Patrimoniului cu RMGC făcut public prin decizia instanței

În 2011, Kelemen Hunor, ministrul Culturii de la acea vreme, a afirmat că relația cu Roșia Montană Gold Corporation (RMGC) a înregistrat un progres important pentru patrimoniul cultural din România și în particular pentru cel de la Roșia Montană. Concret, Hunor vorbea despre angajamentul RMGC de a dona 70 de milioane de dolari Ministerului Culturii pentru protejarea și restaurarea patrimoniului cultural național. Ulterior, ministrul Kelemen a menționat chiar creșterea acestei sume la dublul ei, 140 de milioane de dolari. Protocolul în baza căruia urma să fie făcută donația de 70 de milioane de dolari nu a fost făcut public. În presă au apărut informații conform cărora protocolul era condiționat de obținerea tuturor avizelor și autorizațiilor necesare pentru demararea proiectului de exploatare a aurului la Roșia Montană și de începerea efectivă a exploatarei.

La începutul anului 2012, ActiveWatch și Asociația pentru Monitorizarea Justiției au solicitat Protocolul în baza legii accesului la informații de interes public³²¹. Într-o primă rundă de corespondențe, Ministerul Culturii a declarat că nu deține documentul, deoarece pentru Minister a semnat Institutul Național al Patrimoniului (INP), o structură aflată în subordinea Ministerului. Apoi, INP a refuzat să-l facă public pe motiv că este secret, el fiind protejat ca un contract comercial. În timp ce parte din documentele referitoare la

³²⁰ „3 Romanians included in Azerbaijani 'persona non grata' list”, Armenpress, 8 august 2013. <http://armenpress.am/eng/news/728621/>

³²¹ „Campania pentru Roșia Montană”, ActiveWatch.ro, 11 aprilie 2013. <http://www.activewatch.ro/ro/buna-guvernare/reactie-rapida/campania-pentru-rosia-montana>

masivul Cârnic au fost oferite, demersurile pentru obținerea „protocolului” de cooperare au fost îngreunate de tactica ministerului de a nega existența unui acord între Minister și RMGC. Totuși, Ministerul Culturii indica existența unui astfel de document de cooperare între Direcția Patrimoniului Național și RMGC.

După transmiterea unei reclamații administrative și, ulterior, a unei plângeri pentru nerespectarea legii accesului liber la informațiile de interes public de către Ministerul Culturii, ActiveWatch și Asociația pentru Monitorizarea Justiției au formulat o acțiune în fața Tribunalului București prin care solicitau rezolvarea acestei cauze, în sensul comunicării informațiilor de interes public. Prima instanță în care cauza s-a judecat pe fond a acceptat solicitarea ActiveWatch și a Asociației pentru Monitorizarea Justiției și a cerut INP să facă public documentul solicitat.

Tribunalul București a obligat pe 25 martie 2013 INP să pună la dispoziția reclamantei informația de interes public solicitată, respectiv să comunice acesteia o copie a protocolului de cooperare pentru protejarea și restaurarea patrimoniului cultural național semnat de către pârâtă cu SC Roșia Montană Gold Corporation SA.

Pe 22 octombrie, un executor judecătoresc s-a deplasat la Institutul Național al Patrimoniului (din subordinea Ministerului Culturii) și l-a obligat să prezinte protocolul din 2011 prin care Roșia Montană Gold Corporation promite să dea 70 de milioane de dolari Ministerului. Documentul confirmă suspiciunile apărute în presă în 2011. Într-adevăr, din cele 70 de milioane, 40,3 milioane sunt condiționate de obținerea autorizației finale pentru începerea proiectului minier. Directorul actual al Institutului, Alexandru Muraru, a pus la dispoziția ActiveWatch și a Asociației pentru Monitorizarea Justiției protocolul³²² și a declarat, cu același prilej, on-the-record³²³, că protocolul este ilegal și abuziv.

CFR vrea pușcărie pentru cei care folosesc mersul trenurilor. Poate fi scapingul infracțiune?

Compania națională de căi ferate (CFR) deține site-ul infofer.ro unde să găsim informațiile despre mersul trenurilor din România. CFR a început în 2013 să acționeze în instanță pe cei care au copiat informațiile despre mersul trenurilor, considerând că le-au preluat fără drept, faptă prevăzută de legea penală³²⁴.

Juristul Bogdan Manolea a explicat pe blogul său (legi-internet.ro) că informațiile legate de mersul trenurilor sunt informații publice, iar cei care au preluat aceste date au folosit informațiile deja publicate de pe site-ul CFR. Mai mult, site-ul public al CFR pe care este publicat Mersul Trenurilor nu are nicio informare cum că o asemenea utilizare nu ar fi legală (obligatorie conform art. 41 din legea

161/2003³²⁵). Mai mult, Bogdan Manolea a mai arătat și că baza de date Mersul Trenurilor nu are nimic original în sine sau în metoda de prezentare publică pentru a putea beneficia pentru o protecție prin dreptul de autor.

Legea 544 e aplicată după ureche la Tribunalul și Curtea de Apel Gorj

Jurnalista gorjean Narcis Daju de la gorjnews.ro a solicitat în noiembrie 2011 conducerii Complexului Energetic Rovinari (devenit ulterior parte a Complexului Energetic Oltenia) mai multe informații referitoare la achizițiile publice și contractele încheiate. Complexul Energetic Rovinari este o companie publică care gestionează resurse publice și a cărei activitate intră sub incidența Legii 544/2001.

Pentru că nu a primit răspuns, jurnalistul a depus în decembrie 2011, două reclamații administrative la directorul companiei. Daju a considerat că răspunsurile oferite de conducere nu au fost satisfăcătoare, pentru că nu aveau număr de înregistrare, nu erau datate și nici nu se răspunsese tuturor întrebărilor, și s-a adresat instanței de judecată.

Tribunalul Gorj, prin sentința 2053/2012, a obligat compania să ofere informațiile solicitate de jurnalist. Această sentință a fost atacată la Curtea de Apel Craiova cu recurs de Complexul Energetic Rovinari. Pe 31 ianuarie 2013, recursul a fost admis, sentința menționată anterior a fost casată și dosarul a fost retrimis spre judecare.

Printre motivele de recurs s-a numărat și faptul că, din punctul de vedere al companiei, jurnalistul nu a solicitat informații de interes public, ci „documente”, nu a precizat explicit că va suporta cheltuielile de copiere și transmitere a datelor solicitate și că informațiile referitoare la sistemul de pază al unității nu sunt de interes public. În întâmpinarea trimisă Curții de Apel Craiova, jurnalistul Narcis Daju a arătat că în presa locală abundă articolele referitoare la furturile masive din Complex, așadar informația putea fi considerată de interes public.

În septembrie 2013, Tribunalul Gorj a respins de această dată cererea privind contestarea refuzului de a comunica informații de interes public și de a elibera copii ale documentelor solicitate formulate de reclamant. Narcis Daju a declarat recurs, care a fost respins pe 24 februarie 2014.

Acreditări respinse cu ocazia Summitului China - CCE

Jurnaliștilor de la Epoch Times li s-a refuzat acreditarea la Parlament în perioada 25-27 noiembrie la summitul China - Europa Centrală și de Est care s-a desfășurat la Palatul Parlamentului. Epoch Times a solicitat obținerea acreditării pentru întâlnirea prim-miniștrilor din China și statele din Europa Centrală și de Est și Forumul Economic China-Europa Centrală și de Est la Guvern. Adrian Sturdza, managing partner al Epoch Times România, a susținut că refuzul guvernului, fără a fi motivat, a venit verbal printr-un telefon primit de la Richard Uriciuc de la Biroul de Presă și, după mai multe insistențe, reprezentanții acestuia au trimis un răspuns

³²² <http://www.activewatch.ro/Assets/Upload/files/Protocol%20de%20cooperare%20-%20INP-RMGC.pdf>

³²³ „Protocolul de 70 milioane de dolari dintre RMGC și Ministerul Culturii”, Sorina Vasile, CasaJurnalului.ro, 21 octombrie 2013. <http://casajurnalului.ro/protocolul-de-70-milioane-de-dolari-dintre-rmgc-si-ministerul-culturii/>

³²⁴ „CFR crede ca are monopol pe mersul trenurilor. Si pe net!”, legi-internet.ro, 18 martie 2013. <http://legi-internet.ro/blogs/index.php/cfr-crede-ca-are-monopol-pe-mersul-trenurilor-pe-internet>

³²⁵ Legea 161 din 19/04/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.

scris. Într-un e-mail li s-a explicat jurnaliștilor de la Epoch Times că pentru obținerea acreditării trebuie să se adreseze Serviciului de Protecție și Pază. Pe site-ul publicației se menționează că Serviciul de Protecție și Pază a făcut precizarea că instituția nu este implicată în acreditările pentru summit, ci Guvernul.

Reprezentanții Epoch Times cred că excluderea lor de la acest summit se datorează criticilor publicației referitor la situația politică din China și la activitatea Partidului Comunist din această țară. Adrian Sturdza a declarat că publicația va da în judecată Guvernul: „*De obicei când avem de-a face cu înalți oficiali ai Chinei sau chiar și cu ambasadoarea Chinei la București avem probleme cu acreditarea. Inclusiv la Muzeul național de istorie ni s-a refuzat intrarea atunci când a fost expoziția de soldați din teracotă. Am depus o sesizare astăzi. Cred că va trebuie să dăm în judecată Guvernul. Nu am vrea ca odată cu investițiile chineze să apară și abuzurile pe care le fac chinezii în România*”³²⁶.

Ambasada SUA agreează anumiți jurnaliști

În ianuarie 2014, Victoria Nuland, asistent pentru Afaceri europene și eurasiatice al secretarului american de stat John Kerry, a vizitat România. La întâlnirea cu reprezentanții mass-media și ONG-uri au avut acces numai jurnaliștii și reprezentanții societății civile agreeți de emisarul american. Organizațiile mass-media invitate la întâlnire au fost: Agenția France Press, Mediafax, Gândul, România Liberă, Evenimentul Zilei, Hotnews, TVR și B1TV³²⁷. Agenția națională de presă Agerpres nu a primit acceptul să participe la această întâlnire. Ca urmare, directorul general Agerpres a trimis o scrisoare deschisă³²⁸ Ambasadei SUA prin care și exprima regretul față de maniera în care agenția a fost tratată comparativ cu alte instituții media.

Adrian Moraru, directorul Institutului pentru Politică Publică și unul dintre participanții la această întâlnire, a explicat pentru Gândul.info lipsa unor organizații media la întâlnirea cu Victoria Nuland: „*Ea și-a dorit acest lucru. Mesajul este acela că a vrut să dea un semnal clar: eu sprijin un anumit gen de presă și o orientare clară spre Vest a unor ONG-uri. De aceea n-a venit Gâdea la pus întrebări. Iar organizațiile chemate sunt cele care au avut poziții corecte din punct de vedere al lucrurilor care s-au întâmplat pe zona lor de activitate*”³²⁹.

³²⁶ „Biroul de presă al Guvernului: chinezii primiți în Parlament, Epoch Times dat afară”, EpochTimes-România.com, 25 noiembrie 2013. <http://epochtimes-romania.com/news/biroul-de-presa-al-guvernului-chinezii-primiți-in-parlament-epoch-times-dat-afara---207326>

³²⁷ „Semnalele emisarului SUA la București. Cum au jucat americanii în spatele mesajelor diplomatice și ce strategie adoptat Guvernul”, Anca Simina, Gândul.info, 12 ianuarie 2014. <http://www.gandul.info/politica/semnalele-emisarului-sua-la-bucuresti-cum-au-jucat-americanii-in-spatele-mesajelor-diplomatice-si-ce-strategie-a-adoptat-guvernul-11888269>

³²⁸ http://media.hotnews.ro/media_server1/document-2014-01-13-16401428-0-scrisoarea-deschisa-trimisa-agerpres-ambasadei-sua.pdf

³²⁹ „Trimisul lui Obama, de vorbă cu Kovesi și cu ONG-urile. Cum i-a fost descrisă «metoda» atacării statului de drept: «După ce te calcă autobuzul, coboară să vadă care mai e viu sub roți»”, Anca Simina, Gândul.info, 11 ianuarie 2014. <http://www.gandul.info/politica/trimisul-lui-obama-de-vorba-cu-kovesi-si-cu-ong-urile-cum-i-a-fost-descrisa-metoda-atacarii-statului-de-drept-dupa-ce-te-calca-cu-autobuzul-coboara-sa-vada-care-mai-e-viu-sub-roti-11884289>

Centrele de detenție CIA din România: Autoritățile au mușamalizat cazul, presa l-a ignorat

Un grav caz de abuz și încălcare flagrantă a drepturilor omului a fost mușamalizat de autoritățile române și ignorant de presa mainstream. Centrul Român pentru Jurnalism de Investigații (CRJI) a identificat în cadrul unei investigații transfrontaliere existența pe teritoriul României a unor centre de detenție operate de CIA. Pentru prima oară, un înalt oficial român, Ioan Talpeș, a recunoscut în 2012 că CIA a avut locații secrete în România, în timp ce un altul, eurparlamentarul Norica Nicolai, a declarat în 2013 că este nevoie de o anchetă judiciară în acest caz³³⁰. Generalul în rezervă Ioan Talpeș, fost director al Serviciului de Informații Externe, fost șef al administrației prezidențiale și consilier prezidențial pe probleme de securitate națională între 2001 și 2004, a confirmat că au existat locații CIA unde partea română nu avea control.

Conform investigației CRJI, în România au existat operațiuni protejate de președinți și guverne începând cu 2003, dar niciun procuror nu le-a investigat în ciuda unor plângeri penale, acțiuni la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și cereri imperative din partea Parlamentului European și a Consiliului European. Din diverse rapoarte internaționale reiese că în România au fost deținuți sau tranzitați suspecți de terorism asupra cărora CIA este bănuită că a aplicat tehnici de tortură.

În România, ancheta parlamentară demarată în decembrie 2005 avea printre membri doi dintre cei mai importanți parlamentari: George Maior, în prezent directorul SRI, și Theodor Meleșcanu, actualmente directorul SIE. În timpul anchetei Senatului, Meleșcanu a ocupat și funcția de ministru al Apărării.

Comisia Parlamentară de anchetă a concluzionat în aprilie 2008, după trei ani de investigații, că astfel de închisori nu au existat în România. Anexele clasificate ale Comisiei Senatului au dispărut fără urmă, instituțiile din România susținând că nu mai dețin date cu privire la acele zboruri. „*Singurul organism independent care ar putea investiga abuzurile serviciilor secrete, Parchetul, nu a reacționat deloc*”³³¹, se arată într-un articol publicat de CRJI.

Parteneriatul strategic dintre SUA, NATO și România a fost motivul invocat de autorități pentru refuzul de a oferi informații sau de a declanșa o anchetă în acest caz. Directorul SRI, George Maior, a reluat la începutul anului 2013 teza vulnerabilității la adresa securității naționale, susținând că investigațiile jurnalistice despre închisorile CIA din România expun țara pericolului terorist - „*este perfect legitim să existe o investigație jurnalistică asupra presupuselor închisori CIA, problema e cui folosește; datorită acestor investigații putem fi mult mai expuși din punct de vedere al pericolului terorist despre care vorbim. Diverse organizații iau de bune aceste emisiuni și captează această posibilitate, iar România devine mai interesantă pentru ei decât era înainte*”³³².

³³⁰ „ROantano - prinși în rețeaua CIA”, George Colgiu, Ștefan Cîndea, Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație, crji.org, 18 martie 2013. <https://www.crji.org/articole.php?id=4200>

³³¹ Ibidem.

³³² „Interviu cu George Maior, directorul SRI: Există centre de putere care vor să folosească SRI în bătălia prezidențială din 2014”, Sabina Fati, Românialiberă.ro, 22 februarie 2013.

CONCLUZII:

- La 14 ani de la intrarea în vigoare a Legii 544/ 2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, autoritățile sunt încă departe de a înțelege spiritul legii și de a respecta prevederile ei.
- Unele autorități, instituții publice, dar și radioul și televiziunea publică aplică discreționar legea 544/2001 și refuză să răspundă solicitărilor de informații de interes public.
- Există cazuri în care unele instituții publice blochează accesul presei la evenimente sau în spații publice.
- Există cazuri în care informația relevantă din perspectiva interesului public nu ajunge la public din rațiuni economice sau de securitate națională.
- Conceptul de „date deschise” începe să fie instrumentalizat de jurnaliști și activiști și să producă rezultate.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI EDITORI:

- Citiți și folosiți Legea accesului la informațiile de interes public (nr. 544/2001).
- Solicitați număr de înregistrare pentru fiecare cerere de informații de interes public.
- Potrivit Legii 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, autoritățile sunt obligate să vă informeze în scris cu privire la întârzierea răspunsului, dacă depășesc 10 zile de la înregistrarea cererii.
- Dacă autoritățile nu vă răspund în 30 de zile de la înregistrarea solicitării de informații, adresați-vă instanței.
- Colaborați cu activiști din domeniul IT pentru a construi baze de date ce pot produce informații relevante, folosind datele deschise disponibile în spațiul public.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI:

- Legea 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public are caracter obligatoriu, nu facultativ.
- Sprijiniți misiunea presei de a informa și nu obstructionați accesul cetățenilor la informațiile publice.
- Presa independentă, care publică articole relevante și verificabile, are nevoie de o infrastructură de resurse și informații publice.
- Asigurați accesul gratuit și online la informațiile de interes public.
- Pentru a evita o amendă de 20% din salariul minim brut pe economie pentru fiecare zi de întârziere a furnizării informațiilor, respectați termenul legal prevăzut de Legea 544/ 2001.

RECOMANDĂRI PENTRU MEDIUL PRIVAT:

- Entitățile private trebuie să respecte dreptul cetățeanului de a fi informat și să se abțină de la măsuri ce limitează circulația informației de interes public.

PIAȚA DE MEDIA

În 2013, accentul pe piața de media nu s-a pus, în general, pe calitate și pe identificarea soluțiilor de dezvoltare a unor produse credibile și sustenabile, ci, deseori, pe evitarea prin orice mijloace a falimentului.

Situația televiziunilor

În 2013, numărul abonaților TV din România a depășit șase milioane, potrivit datelor Autorității Naționale de Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM)³³³. „Din totalul de 6 milioane de clienți, 3,8 milioane sunt abonați la servicii furnizate prin intermediul rețelelor de cablu (+6,4%), 2,19 milioane sunt abonați la rețele satelit de tip DTH (+2,3%), iar 37.000 sunt abonați care recepționează programe prin tehnologie IP (+34%)”, potrivit unui comunicat ANCOM.

Grupul Realitatea

În martie 2013, familia lui Sorin Ovidiu Vîntu și omul de afaceri Elan Schwartzenberg s-au retras la nivel formal din acționariatul Realitatea Media SA. În același timp, 80% din grupul Realitatea a revenit societății Strategies Research Investment SRL, deținută de Cozmin Gușă și de Maricel Păcuraru³³⁴. În mai 2013, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins definitiv și irevocabil obținerea mărcilor Realitatea de către Elan Schwartzenberg și a decis că acestea aparțin SC Realitatea Media SA, deținută de Cozmin Gușă³³⁵.

Potrivit Direcției Naționale Anticorupție (DNA), Maricel Păcuraru, alături de Mircea Amariței și Sorin Barbu, sunt urmăriți penal din octombrie 2013, sub acuzarea că, în cursul insolvenței Realitatea Media, au antedatat contracte de cesiune cu scopul de a prejudicia compania³³⁶. „Din probele administrate până în prezent s-a stabilit că cei trei învinuiți, în cadrul procedurii insolvenței SC Realitatea Media, au derulat acțiuni infracționale, inclusiv prin antedatarea contractelor de cesiune, cu scopul de a prejudicia societatea respectivă”, s-a arătat într-un comunicat de presă al DNA remis agenției de știri Mediafax.

Tot în octombrie, DNA a început urmărirea penală a fratelui omului de afaceri Elan Schwartzenberg, Fabian, și a altor opt apropiați³³⁷ pentru „implicarea acestora în fapte care se circumscriu infracțiunilor de spălarea banilor, complicitate la înșelăciune, bancrută frauduloasă, abuz în serviciu contra intereselor persoanelor sub forma complicității, a participației impropriei sau a tentativei, fals în înscrisuri sub semnătură privată”³³⁸ în afacerea legată de preluarea Realitatea Media.

³³³ <http://www.ancom.org.ro/>

³³⁴ Detalii în Raportul FreeEx 2012 - Libertatea presei în România, ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei, ActiveWatch.ro, publicat în mai 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/publicatii/raport-freeex-2012-video>

³³⁵ „Cozmin Gușă câștigă războiul pentru mărcile Realitatea”, Realitatea.net, 23 mai 2013. http://www.realitatea.net/cozmin-gusa-castiga-razboiul-pentru-marcile-realitatea_1187781.html

³³⁶ „Maricel Păcuraru, Mircea Amariței și Sorin Barbu, urmăriți penal în dosarul privind Realitatea Media”, Mediafax.ro, 15 octombrie 2013.

³³⁷ Daniela Mădi Ionescu, Monica Hoffman, Adrian Radu, Adrian Marian Vișan, Tamara Bătrânașe, Ioana Nadolu, Geraldina Neagoe, Carmen Stăncescu.

³³⁸ „Fratele lui Elan Schwartzenberg și apropiați, urmăriți în dosarul preluării Realitatea Media”, Realitatea.net apud Mediafax, 14 octombrie 2013. http://www.realitatea.net/fratele-lui-elan-schwartzenberg-si-apropiatii-acestora-urmariti-penal-de-dna-in-dosarul-realitatea_1292799.html

Elan Schwartzberg este la rândul său cercetat penal sub aceleași acuzații³³⁹, fiind suspectat de DNA și că ar fi spălat 5 milioane de euro (din care ar fi folosit 2 milioane pentru a cumpăra Realitatea Media), bani proveniți din evaziunea cu produse petroliere pentru care este cercetat Codruț Marta, fost șef de cabinet la ANAF.

Adrian Sârbu a părăsit ProTV

Adrian Sârbu, fondatorul grupului Media Pro, a demisionat în luna august din funcțiile de Președinte și Director Executiv (CEO) ale companiei Central European Media Enterprises Ltd. (CME), acționar majoritar al Pro TV³⁴⁰.

Adrian Sârbu a fost partener CME din 1995, când s-a lansat Pro TV și, din 2007 în 2009, a fost CEO al companiei. Ulterior, el a ocupat funcțiile de Președinte și CEO al CME.

Anterior demisiei lui Adrian Sârbu, în luna iulie, Pro TV s-a retras din sistemul must-carry, ceea ce le-a impus cabliștilor să ceară acordul și să plătească pentru retransmisia postului. Reprezentanții companiei au afirmat într-un comunicat că televiziunea se afla în proces de modificare a strategiei de distribuție pentru trecerea la transmisia digitală terestră și pentru implementarea serviciilor multimedia digitale la nivel național³⁴¹.

În 2013, operațiunile TV ale CME din România au adus cele mai mari venituri nete din afacerile media deținute în regiune (208 milioane de dolari).

Produsele media deținute de CME în România sunt: Pro TV, Pro TV Internațional, Acasă TV, Acasă Gold, Pro Cinema, Sport.ro, MTV România, Pro TV Chișinău și Acasă TV Moldova.

Mediafax Group

Mediafax Group, companie deținută de Adrian Sârbu, a renunțat, din octombrie 2013, la ediția tipărită la ProTV Magazin, ghid TV care a avut o tradiție de 16 ani. Echipa Pro TV Magazin a anunțat atunci că se va implica într-un proiect nou, online. De asemenea, la sfârșitul lui noiembrie 2013, Mediafax Group a anunțat încetarea ediției zilnice în print a ziarului Pro Sport, mutarea pe online și tipărirea săptămânală a acestuia ca supliment al cotidianului Ziarul Financiar³⁴².

CNA a retras licențele Money.ro și Zeus TV

În iulie și, respectiv, septembrie, Zeus TV și Money.ro și-au pierdut licențele, după ce își întrerupseseră emisia pentru o perioadă mai mare de 90 de zile, fără să comunice motivele acestei decizii către CNA³⁴³. Zeus TV s-a lansat în mai 2011,

³³⁹ „Exclusiv: Elan Schwartzberg, mandat de arestare internațională dacă nu se prezintă la DNA. Imobilele sale de lux, sub sechestrul”, Ondine Ghergut, 16 decembrie 2013. <http://www.romanalibera.ro/actualitate/justitie/exclusiv-elan-schwartzberg--mandat-de-arestare-internationala-daca-nu-se-prezinta-la-dna--imobilele-sale-de-lux--sub-sechestrul-320697>

³⁴⁰ „Adrian Sârbu a demisionat din fruntea CME, companie care deține și Pro TV”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 21 august 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15419474-adrian-sarbu-demisionat-cme.htm

³⁴¹ „Decizie în premieră a Pro TV: Cabliștii vor plăti pentru a retransmite postul”, B365.ro, 25 iulie 2013. http://www.b365.ro/decizie-in-premiera-a-protv-cablistii-vor-plati-pentru-a-retransmite-postul_192801.html

³⁴² „ProSport se reinventează ca un model de business modern”, Mediafax.ro, 25 noiembrie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/prosport-se-reinventeaza-ca-un-model-de-business-modern-11720908>

³⁴³ „Se mai închide o televiziune din România - CNA i-a retras licența”, B365.ro, 2 iulie 2013. http://www.b365.ro/se-mai-inchide-o-televiziune-din-romania--cna-i-a-retras-licenta_192001.html

la inițiativa omului de televiziune Luis Lazarus³⁴⁴. Money.ro se lansase cu un an înainte, după ce televiziunea Money Channel s-a împățit în două, ca urmare a rupturii dintre Realitatea TV și RTV³⁴⁵.

OTV... Vatican

După ce Consiliul Național al Audiovizualului a retras în 2012 licența televiziunii OTV pentru neachitarea unor amenzi³⁴⁶, proprietarul postului, Dan Diaconescu, a încercat de mai multe ori în 2013 să reintroducă televiziunea în grilele operatorilor de cablu, însă fără succes.

În luna octombrie, patronul OTV a încercat să ocolească mecanismele CNA și a reluat emisia postului, susținând că a semnat un acord cu mai mulți furnizori mici de cablu pentru a difuza emisiuni dintr-un studio de la Vatican³⁴⁷. Într-un comunicat de presă, Arhiepiscopia Romano-Catolică a anunțat însă că „OTV nu emite de la Vatican, iar Diaconescu nu are rezidența în Statul Cetății Vaticanului”³⁴⁸. Câteva zile mai târziu, CNA a sesizat Parchetul, afirmând că televiziunea a început să emită ilegal, fără a avea licență, pe frecvența celuilalt post al lui Dan Diaconescu, DDTV. În aceste condiții, CNA a dispus sistarea temporară a emisieii DDTV și a sesizat Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM) și societatea Digital Sky SRL, pentru a suspenda temporar DDTV³⁴⁹. Chemat la discuții la CNA, Dan Diaconescu a încercat să negocieze introducerea unor programe OTV în grila DDTV, dar propunerea de modificare a grilei a fost respinsă. Ulterior, membrii CNA au aprobat reluarea emisieii DDTV, cu condiția respectării legislației audiovizuale. În prezent, OTV emite pe Internet, pe site-ul <http://www.otv.com.ro/>, lansat în ianuarie 2013³⁵⁰.

Decizia de retragere a licenței a fost contestată de OTV, dar Curtea de Apel București a respins acțiunea³⁵¹. În aprilie 2014, societatea Ocram Televiziune, care a operat licența OTV, a intrat în faliment, după ce a acumulat datorii de 28,5 milioane de lei³⁵².

Cristian Burci a preluat Prima TV

În decembrie 2013, la 16 ani de la înființare, televiziunea de divertisment Prima TV a revenit primului său proprietar, omul de afaceri Cristian Burci, care vânduse postul în 2005

³⁴⁴ „Televiziunea lui Lazarus, Zeus TV, s-a lansat”, Mediafax.ro, 19 mai 2011. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/televiziunea-lui-lazarus-zeus-tv-s-a-lansat-8275032>

³⁴⁵ Pentru detalii, consultați Raportul FreeEx 2012 - Libertatea Presei în România, ActiveWatch - Agenția de Monitorizare a Presei, publicat în mai 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/publicatii/raport-freeex-2012-video>

³⁴⁶ Detalii în „Raportul FreeEx 2012 - Libertatea Presei în România”, ActiveWatch.ro.

³⁴⁷ „OTV emite din nou. «Binele învinge întotdeauna răul»”, Gândul.info, 16 octombrie 2013. <http://www.gandul.info/magazin/otv-emite-din-nou-binele-incepe-intoatdeauna-raul-11521187>

³⁴⁸ „OTV a început să emită oficial vineri noaptea în România, pe licența DD TV, însă în mod ilegal”, Mediafax apud ȘtirileProTV.ro, 19 octombrie 2013. <http://stirileprotv.ro/stiri/actualitate/otv-a-inceput-sa-emita-oficial-vineri-noaptea-in-romania-pe-licenta-dd-tv-insa-in-mod-ilegal.html>

³⁴⁹ „Televiziunea DDTV își poate relua emisia, însă fără a retransmite OTV”, Mediafax, Adevarul.ro, 24 octombrie 2013. http://adevarul.ro/entertainment/tv/televiziunea-dd-tv-isi-relua-emisia-insa-retransmite-otv-1_5269213bc7b855ff5675b173/index.html

³⁵⁰ „OTV a început să emită online”, Mediafax.ro, 28 ianuarie 2013.

³⁵¹ „Cererea de anulare a hotărârii CNA de retragere a licenței OTV, respinsă de Curtea de Apel București”, Cătălin Lupășteanu, Mediafax.ro, 3 aprilie 2013.

³⁵² „Firma care a deținut OTV a intrat în faliment”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 23 aprilie 2014. <http://www.paginamedia.ro/2014/04/firma-care-a-detinut-licenta-otv-a-intrat-in-faliment/>

către SBS Broadcasting³⁵³. Cristian Burci este, din 2012, și patronul grupului Adevărul.

RCS&RDS a continuat să investească în propriile proiecte media

În 2013, furnizorul de televiziune și servicii internet RCS&RDS, deținut de omul de afaceri Zoltan Tszari, a continuat să investească masiv în propriile proiecte media. În luna noiembrie, RCS a concurat fără succes la concursul pentru frecvențe organizat de CNA. Intenția grupului era să obțină 11 licențe zonale pentru postul de radio DigiSport FM³⁵⁴.

La începutul lui februarie 2014, Digi 24, televiziunea de știri a RCS&RDS, a fost inclusă în sistemul must-carry și a devenit obligatorie la difuzare de către toți operatorii de cablu³⁵⁵. Cu toate acestea, Romtelecom, unul dintre principalii competitori ai RCS-RDS, a primit aprobare de la CNA (cu opt voturi pentru și două împotriva) să nu difuzeze în mod obligatoriu Digi 24 nici în grilele analogice și nici în cele digitale³⁵⁶. În aprilie 2014, RCS&RDS a cerut ca Digi 24 să fie retransmis de UPC și Romtelecom, în virtutea principiului must-carry, iar CNA a anunțat că va face verificări pentru a stabili în ce măsură se respectă acest principiu³⁵⁷.

În aprilie 2014, RCS&RDS a solicitat aprobarea CNA pentru a difuza publicitate la Digi24 și la posturile de filme și de documentare Digi Film, Digi Life, Digi World și Digi Animal World³⁵⁸. Până atunci, singura sursă de finanțare a televiziunii a venit de la RCS&RDS.

RCS&RDS administrează 13 televiziuni, dintre care 6 cu difuzare prin satelit și 7 cu difuzare prin rețele de comunicații electronice³⁵⁹.

Presa scrisă

Tirajele ziarelor românești au continuat să scadă vertiginos această tendință a fost mai accentuată în presa cotidiană generalistă centrală, potrivit Biroului Român de Audit „Transmedia” (BRAT)³⁶⁰.

³⁵³ „Exclusiv. Cristi Burci a semnat ieri preluarea Prima TV. Burci confirmă preluarea. Radiourile și Kiss TV merg la o altă companie”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 20 decembrie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/12/exclusiv-cristi-burci-a-semnat-ieri-preluarea-prima-tv-burci-confirma-preluarea/>

³⁵⁴ „RCS&RDS, gigantul tăcut al «miliardarului fără chip» care cucerește pas cu pas România”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 25 noiembrie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/11/rcsrds-gigantul-tacut-al-miliardarului-fara-chip-care-cucerește-pas-cu-pas-romania.html>

³⁵⁵ „Digi 24, obligatoriu pe cablu. Noua listă a televiziunilor «must-carry»”, Sergiu Bidilă, ReporterVirtual.ro, 4 februarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/02/cna-a-dat-publicitatii-lista-televiziunilor-obligatoriu-de-retransmis-pe-cablu.html>

³⁵⁶ „CNA: Romtelecom nu este obligată să difuzeze Digi 24, postul RCS&RDS”, Capital.ro, 25 martie 2014. <http://www.capital.ro/cna-romtelecom-nu-este-obligata-sa-difuzeze-rcsrds.html>

³⁵⁷ „RCS a cerut CNA să ia măsuri ca Digi 24 să fie retransmis de UPC și Romtelecom. Consiliul a decis să verifice respectarea principiului «must-carry»”, PaginaDeMedia, 3 aprilie 2014. <http://www.paginamedia.ro/2014/04/rcs-a-cerut-cna-sa-ia-masuri-ca-digi-24-sa-fie-retransmis-de-upc-si-romtelecom-consiliul-a-decis-sa-verifice-respectarea-principiului-must-carry/>

³⁵⁸ „RCS&RDS vrea să difuzeze publicitate pe toate televiziunile sale, inclusiv pe Digi 24”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 3 aprilie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/rcs-rds-vrea-sa-difuzeze-publicitate-pe-toate-televiziunile-sale-inclusiv-pe-digi-24-12394352>

³⁵⁹ „RCS&RDS vrea să difuzeze publicitate pe toate televiziunile sale, inclusiv pe Digi 24”, R.M., HotNews.ro, 3 aprilie 2014. <http://economy.hotnews.ro/stiri-media-publicitate-16964563-rcsrds-vrea-difuzeze-publicitate-toate-televiziunile-sale-inclusiv-digi-24.html>

³⁶⁰ „ANALIZĂ: Tirajele ziarelor românești, în scădere în primul trimestru din 2013”, Ana Obretin, Mediafax.ro, 4 iunie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/analiza-tirajele-ziarelor-romanesti-in-scadere-in-primul-trimestru-din-2013-10925520>

În prima parte a anului, cele mai vândute cotidiene generaliste au fost, în ordine descrescătoare: România liberă (editată de Media Gamma Publishers), Jurnalul Național (editat de Grupul Intact), Evenimentul zilei (editat de Editura Evenimentul Zilei și Capital), și Adevărul (editat de Adevărul Holding). În primele trei luni ale lui 2013, România liberă a avut o medie de 21.233 de exemplare vândute zilnic (în aceeași perioadă din 2012 avusese o medie zilnică de 32.046), Jurnalul Național - o medie de 16.734 de exemplare vândute zilnic (în 2012 avusese 18.860), Evenimentul zilei - 13.845 (2012: aproximativ 14.901), iar Adevărul - 12.283 de exemplare vândute zilnic (2012: o medie de aproximativ 22.915 exemplare vândute zilnic în primul trimestru). Ulterior, Evenimentul Zilei a devansat la vânzări Jurnalul Național³⁶¹, ajungând pe locul al doilea în top³⁶².

În topul cotidianelor sportive s-au aflat Gazeta Sporturilor, editată de Convergent Media (parte din Intact Grup), și Pro Sport, primul ziar vânzând în medie aproximativ 28.623 de exemplare zilnic, iar cel de-al doilea - aproximativ 11.620, în primul trimestru al lui 2013.

De asemenea, tabloidele au continuat să aibă cele mai consistentă vânzări, în top preferințelor cititorilor fiind Click!, editat de Adevărul Holding (cu o medie de 125.000 de exemplare vândute zilnic în aprilie - iunie 2013), și Libertatea, editată de Ringier România (cu o medie de 86.000 de exemplare vândute zilnic în aprilie - iunie 2013)³⁶³.

Adevărul a acumulat datorii uriașe

În ianuarie 2013, situația datoriilor acumulate de Adevărul Holding, societate deținută de omul de afaceri Cristian Burci, aflată în insolvență din noiembrie 2012, era de 94,2 milioane de euro³⁶⁴. Printre creditorii se numărau: Elida Media (deținută de Răzvan Enache, fost colaborator al lui Burci), cu peste 50 de milioane de euro de recuperat; Mediapoint, Odyssey Communication, Mic.ro (deținute de Dinu Patriciu, fostul patron Adevărul), cu 18 milioane de euro de recuperat; BCR, cu 6,7 milioane de euro de recuperat; OTP Bank, cu 2,5 milioane de euro; Pro TV, cu 992.000 de euro; Dogan (deținătorul Kanal D), cu 153.000 de euro; Premium News (deținută de Cristian Burci), cu 400.000 de euro; și salariații Adevărul, cu 186.000 de euro de recuperat³⁶⁵.

În luna februarie, instanța a dispus intrarea ANAF în comitetul creditorilor, prin „desemnarea unui Comitet Creditor format din cinci membri, din care să facă parte în mod obligatoriu și reprezentanții creditorilor bugetari”³⁶⁶. La acel moment, Adevărul Holding avea 420 de creditorii cărora le datora aproape 100 de milioane de euro.

³⁶¹ „Vânzările ziarelor, scăderi pe toată linia. Click!, cel mai cumpărat ziar”, Lulia Bunea PaginaDeMedia.ro, 4 septembrie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/09/vanzarile-ziarelor-scaderi-pe-toata-linia-click-cel-mai-vandut-ziar/>

³⁶² „Studiu Național de Audiență: Evenimentul Zilei, singurul ziar al cărui număr de cititori a crescut anul acesta”, Alexandra Ciliac, EvZ.ro, 6 august 2013. <http://www.evz.ro/studiu-national-de-audienta-evenimentul-zilei-singurul-ziar-care-a-crescut-in-audienta-a-1050989.html>

³⁶³ „Vânzările ziarelor, scăderi pe toată linia. Click!, cel mai cumpărat ziar”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 4 septembrie 2013.

³⁶⁴ „Exclusiv. Adevărul, aproape 100 de milioane de euro datorii. BCR, Pro Tv și Dogan, pe lista creditorilor. Dar și Peter Imre”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 20 ianuarie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/01/exclusiv-adevarul-aproape-100-de-milioane-de-euro-datorii-bcr-pro-tv-si-dogan-pe-lista-creditorilor-dar-si-peter-imre/>

³⁶⁵ Ibidem.

³⁶⁶ „Cristian Burci pierde controlul datoriilor Adevărul Holding. Statul intră în Comitetul Creditorilor”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 5 martie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/03/burci-pierde-controlul-datoriilor-adevarul-holding-statul-intra-in-comitetul-creditorilor.html>

Într-un interviu acordat ziarului Evenimentul zilei în octombrie, Peter Imre, fostul director general Adevărul Holding, la rândul său creditor, a declarat că fostul proprietar Adevărul Holding, Dinu Patriciu, a „construit și gândit” acest grup de presă pentru a fi „folosit politic, pentru imagine și pentru afaceri” și că Patriciu a influențat în mod negativ deciziile manageriale ale grupului.

„Sunt convins că unele decizii pe care le-am luat n-au fost bune; cum ar fi cea de a nu demisiona a treia zi după ce am ajuns acolo sau faptul că m-am băgat în lupta dintre el și Răzvan Cornețeanu. Când spune patronul «Pe banii mei fac ce vreau», e foarte greu să iei decizii manageriale. Un exemplu: am organizat o licitație ca să găsim o agenție de publicitate care să aducă cât mai mulți bani companiei și acesta a fost desemnată agenția domnului Patriciu. Ne-a lăsat să ne jucăm de-a licitația și la final ne-a adus câștigătorul, agenția domniei sale. Care acum este în faliment din cauza domnului Dinu Patriciu. Chiar toți managerii au fost proști?”³⁶⁷, a declarat Imre.

Insolvența Jurnalului Național

În ianuarie 2013, Editura Intact (deținută de familia Voiculescu), care tipărește Jurnalul Național, a intrat în insolvență, cu datorii de 13,6 milioane de euro, principalii creditori fiind: compania Crescent Commercial & Maritime Limited, controlată de familia Voiculescu, tipografia G Canale, alte câteva companii din grupul Intact (Intact Publishing, Intact Media Group, Antena TV Group), Dan Voiculescu, Corina Voiculescu și Varujan Vosganian³⁶⁸.

Insolvența administratorului Evenimentul zilei și Capital

Coditianul Evenimentul zilei s-a confruntat cu numeroase probleme financiare în 2013, care s-au răsfrânt asupra conținutului publicației, vizibil afectat.

Cu toate tentativele de a restrânge din cheltuieli, societatea care editează Evenimentul zilei și Capital și-a cerut insolvența în februarie 2014, reprezentanții companiei punând această decizie pe seama faptului că „riscul de neîncasare de la firmele de distribuție este de aproximativ 150.000 de euro”³⁶⁹. Câteva zile mai târziu, Fiscul a pus sechestru pe bunurile companiei Editura Evenimentul și Capital și a pus poprire pe conturile societății și ale terților³⁷⁰. „Spre deosebire de abordarea de până acum, în care industria mass-media era protejată, noua conducere a Fiscului a schimbat strategia și a demarat o analiză de risc pe companiile din domeniu”, au declarat surse din ANAF pentru Mediafax.

³⁶⁷ „Interviurile 2+1. Peter Imre face dezvăluiri despre viața lui Dinu Patriciu între medici, instanțe și avocați”, Simona Ionescu, Dan Andronic, EvZ.ro, 7 octombrie 2013.

³⁶⁸ „Insolvență. Jurnalul, aproape 14 milioane de euro datorii. Crescent, G Canale și Intact Publishing, principalii creditori”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 29 ianuarie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/01/insolventa-jurnalul-aproape-14-milioane-de-euro-datorii-crescent-g-canale-si-intact-publishing-principalii-creditori/>

³⁶⁹ „Societatea care editează Evenimentul Zilei și Capital și-a cerut insolvența. Virgil Munteanu: Motivul principal ține de situația din piața de distribuție”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 17 februarie 2014. <http://www.paginademedi.ro/2014/02/societatea-care-editeaza-evenimentul-zilei-si-capital-si-a-cerut-insolventa/>

³⁷⁰ „Fiscal a sechestrat bunurile și a pus poprire pe conturile Editurii Evenimentul și Capital. Reacția lui Dan Andronic, asociatul majoritar”, Ovidiu Tempea, Mediafax.ro, 20 februarie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/fiscal-a-sechestrat-bunurile-si-a-pus-poprire-pe-conturile-editurii-evenimentul-si-capital-reactia-lui-dan-andronic-asociatul-majoritar-12121163>

Nici săptămânalul Capital nu a fost ocolit de problemele financiare ale grupului. Jumătate de redacție a fost afectată de măsurile de criză, astfel că patru oameni au fost disponibilizați, iar alți patru au fost determinați să accepte condiții de muncă mai puțin avantajoase³⁷¹.

Press Point a sistat distribuția revistei Kamikaze

În iulie, compania Press Point Distribution a sistat intempestiv și unilateral distribuția revistei Kamikaze, fără a respecta preavizul de 90 de zile stabilit legal prin contractul încheiat între cele două entități³⁷². De asemenea, rețeaua de distribuție a încălcat contractul fără a transmite conducerii publicației o decizie de încheiere a colaborării și fără a da un răspuns cererii ActiveWatch de a face public motivul acestei decizii, alimentând suspiciunile că nu a respectat clienții, publicul și misiunea presei de a informa³⁷³. „Societatea Press Point este continuatoarea escrocheriei Hiparion, preluând de acolo șefii, acționarii și bogata tradiție în țepe și abuzuri”, a scris revista Kamikaze, făcând referire la faptul că mai multe persoane din managementul Press Point (Cătălin Turcu, Mihaela Mihu) s-au aflat în trecut la conducerea unei alte firme care a procedat similar, Hiparion.

Burda a achiziționat Sanoma Hearst România

Burda International GmbH a cumpărat, în august, activitățile Sanoma Hearst din România, după ce a primit aprobare de la Consiliul Concurenței³⁷⁴. În urma acestei tranzacții a rezutat un grup media format din 35 de titluri și din peste 40 de servicii media online.

Insolvența Opiniei Studențești

În octombrie, Administrația Finanțelor Publice din Iași a dispus intrarea în insolvență a companiei Opinia Studențească SRL, care administrează săptămânalul local gratuit Opinia studențească (Opinia Veche) și Radioul Nord-Est, motivul fiind acumularea de datorii la bugetul de stat în valoare de 307.384 de lei, potrivit Tribunalului Iași³⁷⁵. Contactat de FreeEx, profesorul universitar Daniel Condurache, fondatorul și proprietarul Opiniei Studențești, a declarat că societatea a ieșit din insolvență în martie 2014.

Radio

Situația radiourilor românești nu s-a schimbat foarte mult în comparație cu anii trecuți (detalii în Raportul FreeEx din 2012), singura diferență fiind că, pe alocuri, audiențele au înregistrat ușoare scăderi, potrivit măsurătorilor.

În septembrie 2013, CNA a anunțat retragerea licențelor

³⁷¹ „Restructurări la Capital. Aproape jumătate de redacție afectată”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 26 noiembrie 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/11/restructurari-la-capital-aproape-jumatate-din-redactie-afectata/>

³⁷² „Banal: o rețea de distribuție interzice revista Kamikaze”, Kamikaze.intellix.eu, 15 iulie 2013. <http://kamikaze.intellix.eu/de-pe-teren/cititori-de-pe-teren/banal-o-retea-de-distributie-interzice-revista-kamikaze/>

³⁷³ „Scrisoare deschisă către Press Point Distribution”, Departamentul FreeEx, ActiveWatch.ro, 10 iulie 2013. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/scrisoare-deschisa-catre-press-point-distribution/>

³⁷⁴ „Burda a cumpărat Sanoma România. Tranzacția, finalizată după acordul Consiliului Concurenței”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 7 august 2013. <http://www.paginademedi.ro/2013/08/burda-a-cumparat-sanoma-romania-tranzactia-finalizata-dupa-acordul-consiliului-concurenței/>

³⁷⁵ „Opinia Studențească, în insolvență”, Dana Chiru, ZiarulEvenimentul.ro, 7 octombrie 2013. <http://www.ziarulevenimentul.ro/stiri/economie/opinia-studenteasca-in-insolventa-111980.html>

audiovizuale ale Radio Guerilla, deținute de Realitatea Media SA, societate aflată în insolvență. Decizia Consiliului a venit ca urmare a faptului că Realitatea Media SA anunțase că urma să scoată la licitație licențele radioului, ceea ce ar fi fost ilegal, din punctul de vedere CNA³⁷⁶. La scurtă vreme, radioului și-a întrerupt emisia în FM și a continuat să emită doar online (pe site-ul <http://www.radioguerrilla.ro/>)³⁷⁷. În ianuarie 2014, Realitatea Media a pierdut procesul în care cerea anularea deciziei CNA de a retrage licențele Radio Guerilla³⁷⁸.

Publicitate

Piața de publicitate a fost estimată la 295 de milioane de euro în 2013, conform Media Fact Book, în scădere cu aproximativ 3 procente față de anul precedent³⁷⁹. Tot conform Media Fact Book, piața online a fost evaluată în 2012 la 41 de milioane de euro și s-a estimat ca urma să ajungă la 46 de milioane de euro în 2013.

Cei mai importanți investitori în publicitatea TV au fost, în 2013, companiile: Unilever, Procter & Gamble, Studio Moderna, operatorul de comunicații Orange, Reckitt Benckiser, Kraft Foods, Romtelecom, GlaxoSmithKline și Cosmote³⁸⁰.

O mișcare importantă din piața de publicitate și de media din 2013 a fost tranzacția în urma căreia conglomeratul Publicis Groupe a devenit, din septembrie și octombrie, acționar majoritar în agențiile: Leo Burnett & Target (publicitate), Starcom Media Vest Group (media), Optimedia (media), The Practice (PR), iLeo (digital), și Zenith Media (media)³⁸¹.

Audiențe TV - radio

Pro TV a fost cea mai vizionată televiziune românească din 2013, următoarea în clasamentul preferințelor publicului fiind de Antena 3. În februarie 2014, Pro TV încă era lider de audiență în rândul televiziunilor din România, cu 848.000 de telespectatori (media pe publicul național), urmat de Antena 1 în prime time (656.000 de telespectatori), Kanal D (350.000 de telespectatori), Antena 3 (309.000 de telespectatori), Prima TV (212.000 de telespectatori), România TV (189.000 de telespectatori), Național TV (158.000 de telespectatori), Acasă TV (157.000 de telespectatori), TVR 1 (145.000 de

telespectatori), B1 TV (123.000 de telespectatori)³⁸². De remarcat că audiențele televiziunii publice s-au prăbușit în 2013, în vreme ce Radio România Actualități a fost printre cele mai ascultate³⁸³.

De asemenea, produsele de calitate, deși marginale în peisajul media românesc, aduc audiență. Spre exemplu, emisiunea de investigații jurnalistice „România, te iubesc”, difuzată duminică seara de Pro TV, a atins recorduri de audiență în mai multe rânduri, atât în 2013³⁸⁴, cât și în 2014³⁸⁵.

În ce privește audiențele radio, Kiss FM a fost lider de audiență în mediul urban, iar Radio Zu a fost cel mai ascultat post de radio din București, potrivit unui studiu de audiență realizat în perioada 29 aprilie - 18 august 2013 de institutele de sondare IMAS și GfK³⁸⁶.

În primul trimestru al lui 2013, Radio România Actualități (RRA) a avut daily reach de 1925,8 și market share de 14,2 la nivel național, potrivit Studiului de Audiență Radio realizat de către IMAS - Marketing și Sondaje SA și GfK România - Institut de Cercetare de Piață SRL pe un eșantion de 9.443 de persoane cu o eroare maximă de eșantionare de +/- 1,0%³⁸⁷. În următorul trimestru, RRA a avut daily reach de 1883,7 și market share de 12,3, conform aceleiași surse³⁸⁸. În ultimul trimestru, RRA a avut daily reach de 2114,4 și market share de 14,3³⁸⁹.

CONCLUZII:

- Dificultățile financiare și spectrul falimentului au accentuat compromisul în presă.
- Deși marginale în peisajul media românesc, produsele de calitate demonstrează că aduc audiență.
- În anul 2013 s-a înregistrat o „avalanșă” de insolvențe în presa scrisă, fenomen care a afectat câteva dintre cele mai importante titluri din print, precum: Adevărul, Jurnalul Național și Evenimentul Zilei.
- Direcția Națională Anticorupție a început urmărirea penală a mai multor actuali și foști reprezentanți din patronatul și managementul Realitatea TV pentru fapte de corupție, spălare de bani și fals în acte.
- Audiențele televiziunii publice s-au prăbușit în 2013.
- Ziarele au ocupat un loc marginal în peisajul media românesc. Câteva ziare cu tradiție au intrat în insolvență.

³⁷⁶ „Radio Guerilla se închide: CNA a retras toate licențele postului de radio”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 19 septembrie 2013. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/radio-guerrilla-se-inchide-cna-a-retras-toate-licentele-postului-de-radio-11358888>

³⁷⁷ „Radio Guerilla și-a oprit emisia în FM. Mai emite online până în octombrie”, Business24.ro, 24 septembrie 2013. <http://www.business24.ro/media/radio-guerrilla-si-a-oprit-emisia-in-fm-mai-emite-online-pana-in-octombrie-1535642>

³⁷⁸ „Curtea de Apel menține decizia CNA de retragere a licențelor Radio Guerilla”, Mădălina Cerban, ediafax.ro, 10 ianuarie 2014. <http://www.ediafax.ro/cultura-media/curtea-de-apel-mentine-decizia-cna-de-retragere-a-licentelor-radio-guerrilla-11882051>

³⁷⁹ „The Romanian Media Industry: Between convergence and uncertainty”, <http://www.mediafactbook.ro/>

³⁸⁰ „Topul celor mai mari investitori în publicitatea TV în 2013”, Petre Barbu, Forbes.ro, 9 iulie 2013. http://www.forbes.ro/topul-celor-mai-mari-investitori-in-publicitatea-tv-semestrul-i-2013_0_8224.html

³⁸¹ „Conglomeratul Publicis Groupe devine acționar majoritar în agențiile Leo Burnett, Starcom, Optimedia, The Practice și iLeo”, C. Ionescu, HotNews.ro, 1 octombrie 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15701809-conglomeratul-publicis-groupe-devine-actionar-majoritar-agențiile-leo-burnett-starcom-optimedia-the-practice-ileo.htm

³⁸² „Audiențe. Top 10 al televiziunilor. TVR pică pe locul 9!”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 5 martie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/03/audiente-top-10-al-televiziunilor-tvr-pica-pe-locul-9.html>

³⁸³ <http://www.audienta-radio.ro/default.aspx?id=7>

³⁸⁴ „„România, te iubesc!” a stabilit un nou record de audiență. Românii au vrut să știe unde sunt făcute produsele tradiționale românești”, ProTV.ro, 25 martie 2013. <http://www.protv.ro/stiri/romania-te-iubesc-a-stabilit-un-nou-record-de-audienta.html>

³⁸⁵ „„România, te iubesc!” a fost din nou lider de audiență. Ediția de duminică a fost urmărită în minutul de aur de peste 1.500.000 de români”, ProTV.ro, 14 aprilie 2014. <http://www.protv.ro/stiri/romania-te-iubesc-a-fost-din-nou-lider-de-audienta-1.html>

³⁸⁶ „Audiențe radio. Ca de obicei, Kiss FM are orașele, Radio Zu conduce în București. Ce posturi au scăzut”, Carmen Maria Andronache, PaginaDeMedia.ro, 9 septembrie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/09/audiente-radio-ca-de-obicei-kiss-fm-are-orasele-radio-zu-conduce-in-bucuresti-ce-posturi-au-scazut/>

³⁸⁷ <http://www.audienta-radio.ro/userfiles/items/Audienta%20radio%20-%20Valu%20de%20primavara%202013.pdf>

³⁸⁸ <http://www.audienta-radio.ro/userfiles/items/Audienta%20radio%20-%20Valu%20de%20vara%202013.pdf>

³⁸⁹ <http://www.audienta-radio.ro/userfiles/items/Audienta%20radio%20-%20Valu%20de%20toamna%202013.pdf>

RECOMANDĂRI PENTRU PROPRIETARI DE MEDIA:

- Folosirea presei pentru ca instrument de obținere a influenței politice și/sau economice poate funcționa pe termen scurt, dar, în perspectivă, această abordare duce la falimentul moral și financiar al instituțiilor de presă și al celor care le instrumentalizează. Respectul pentru public este cea mai sigură investiție.
- Presa responsabilă e un câștig pe termen lung. Investiți în profesionalizarea angajaților media și asigurați-le jurnaliștilor și editorilor un mediu de lucru independent.

CONFLICTE DE MUNCĂ

Greve, proteste, demiteri, întârzieri salariale, încălcări ale prevederilor contractuale, restructurări - peisajul media a abundat de conflicte de muncă în redacții și în 2013. Cele mai multe au fost generate de climatul economic instabil, de poziția vulnerabilă a jurnaliștilor angajați preponderent pe contracte de cesiune a drepturilor de autor și de presiunile exercitate de managementul instituțiilor media. Instanțele au continuat să acorde câștig de cauză salariaților demisiți abuziv, drept pentru care apelul la avocați și/sau sindicate în astfel de litigii rămâne cea mai eficientă soluție.

Trustul prahovean Alpha a făcut greve și un Memoriu către Parlament³⁹⁰

În februarie 2013, după mai multe greve și întreruperi de emisie (în perioada 2009-2012), 27 din cei 50 de angajați ai trustului prahovean Alpha, din care fac parte televiziunea Alpha TV și ziarul Telegraful de Prahova, au înaintat un Memoriu către 20 de parlamentari români, semnalând „grave încălcări ale drepturilor salariale, încălcări flagrante ale deontologiei profesionale și presiuni morale uriașe din partea patronilor”³⁹¹.

Jurnaliștii Alpha TV și Telegraful de Prahova au semnalat că le-au fost încălcate drepturile atât în perioada vechei conduceri a trustului, reprezentată de sindicalistul Liviu Luca (finanțator informal al trustului) și de finul de cununie al acestuia (Arthur Zafiriadis - manager și proprietar formal al trustului), cât și după preluare trustului de către Cozmin Gușă - fost politician (PSD, PD, PIN) și consilier pentru politicieni/ oameni de afaceri³⁹².

În Memoriul trimis de ziariștii prahoveni către 20 de parlamentari români, angajații Alpha TV și Telegraful de Prahova au precizat că au continuat să lucreze, deși nu au fost remunerați pentru perioadele noiembrie 2011 - iunie 2012 și noiembrie 2012 - februarie 2013. „Salariații AlphaTv Ploiești nu și-au primit salariile convenite pe perioada noiembrie 2011 - iunie 2012, deși oamenii au continuat să vină la muncă și să își facă treaba profesionist. În momentul în care am considerat că este mai mult decât suficientă această uriașă bătaie de joc și încălcare a drepturilor lor salariale și civile, răspunsul din partea direcțiunii, care tocmai se schimbase în acel moment, a fost acela că plățile retroactive nu vor mai avea loc și că cine nu este mulțumit poate pleca. Apoi, pentru a calma spiritele și a face ca lucrurile să pară că funcționează, au apărut salarii pe perioada august-octombrie 2012, ultima plată efectuată fiind la data de 15 octombrie a anului trecut. Din acel moment, lucrurile au revenit în vechea lor matcă pentru șefii și angajații AlphaTv Ploiești și Telegraful de Prahova. Suntem în februarie 2013. Din octombrie 2012 și până acum, patronii și directorii și-au văzut în continuare de interesele

³⁹⁰ Caz prezentat și în Raportul FreeEx 2012.

³⁹¹ „Angajații Alpha TV Ploiești și Telegraful de Prahova, neplătiți de luni de zile”, Mihai Popescu, ObservatorulPH.ro, 21 februarie 2013.

³⁹² O parte din documentarea pentru acest caz a fost realizată în cadrul proiectului „Harta Televiziunilor Locale”, realizat de ActiveWatch în colaborare cu Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație. Raportul realizat în cadrul acestui studiu este în curs de apariție.

personale și de ginta politică și financiară, iar noi ne-am văzut de munca prestată fără remunerație sau de drum, o parte dintre noi plecând cu orice risc. Și spunem risc pentru că, pe lângă uriașa încălcare a drepturilor acestor oameni care muncesc sau au muncit în AlphaTv Ploiești și Telegraful de Prahova, există și presiuni de ordin moral asupra foștilor și actualilor angajați ai celor două entități media³⁹³ - au susținut ziaristii prahoveni.

Marius Tucă a demis-o pe Gabriela Antoniu fiindcă n-a mai vrut să lucreze gratis

Marius Tucă, directorul cotidianului Jurnalul Național, a demis-o în martie 2013 pe Gabriela Antoniu, redactor-șef adjunct al publicației, după o dispută legată de neonorarea plăților salariale. Gabriela Antoniu îl întrebase pe Tucă, după patru luni de întârzieri salariale, când vor fi virajii banii³⁹⁴. „Am plecat din cauza neplății salariilor în ciuda tuturor promisiunilor că situația se va rezolva³⁹⁵, a declarat Antoniu, care, două luni mai târziu, s-a alăturat redacției Evenimentul Zilei³⁹⁶. Totodată, la vestea că urma un protest în redacție pe tema neplăților salariale, directorul Jurnalul Național, Marius Tucă, le-a spus angajaților că, dacă nu sunt dispuși să lucreze neplătiți, pot pleca³⁹⁷.

Protest „anonim” al redactorilor de la Jurnalul Național

În aprilie 2013, mai mulți redactori de la Jurnalul Național, ziar din trustul Intact - aparținând familiei politicianului și omului de afaceri Dan Voiculescu, au demarat un protest online anonim, pe blogul Protest-Jurnalul. Blogspot.ro, din cauză că anumite clauze din contractul încheiat cu trustul Intact le interziceau să-și asume nominal un astfel de demers³⁹⁸. „Am ales această formă de protest anonim, din pricina clauzelor contractuale impuse de conducerea Intact Publishing SRL, care interzic orice formă de protest, orice divulgare a clauzelor contractuale și orice informație dată publicității, care ar putea aduce atingere intereselor societății. Sancțiunea pentru abaterea de la aceste clauze este denunțarea imediată a contractului și «amendă» de 5.000 de euro” - au scris redactorii de la Jurnalul Național, pe blogul de protest.

Totodată, aceștia au semnalat public, în mediul online, că drepturile lor salariale au fost încălcate „cu premeditare” și au publicat clauzele abuzive din contractele pe drepturi de autor, pe blogul creat în semn de protest. Potrivit angajaților de la Jurnalul Național, în noiembrie 2012, aceștia au fost puși să aleagă între reducerea cu 25% a salariilor și trecerea pe contracte de colaborare, prin care își cesionau drepturile

³⁹³ „Angajații Alpha TV Ploiești și Telegraful de Prahova, neplătiți de luni de zile”, Mihai Popescu, ObservatorulPH.ro, 21 februarie 2013.

³⁹⁴ „Opinie. Lupta dintre Tucă sensibil și Tucă mârlanul”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 28 martie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/03/opinie-lupta-dintre-tuca-sensibil-si-tuca-marlanul.html>

³⁹⁵ „Atmosferă încinsă la Jurnalul. Redactorul șef adjunct, demis după o dispută cu Tucă”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 28 martie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/03/atmosfera-incinsa-la-jurnalul-redactorul-sef-adjunct-demis-dupa-o-disputa-cu-tuca/>

³⁹⁶ „Fostul adjunct de la Jurnalul, poziție de conducere la EVZ”, Petrișor Obae, PaginaDeMedia.ro, 25 mai 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/05/fostul-adjunct-de-la-jurnalul-pozitie-de-conducere-la-evz/>

³⁹⁷ „Atmosferă încinsă la Jurnalul. Redactorul șef adjunct, demis după o dispută cu Tucă”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 28 martie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/03/atmosfera-incinsa-la-jurnalul-redactorul-sef-adjunct-demis-dupa-o-disputa-cu-tuca/>

³⁹⁸ Caz prezentat și în precedentul Raport FreeEx.

de autor pe 50 de ani și se angajau să-și plătească singuri dările la stat³⁹⁹. Cei mai mulți angajați au ales cea de-a doua variantă, dar acest compromis nu a făcut decât să deschidă șirul unor îndelungi întârzieri salariale (de patru luni⁴⁰⁰) și restructurări (fără salarii compensatorii). Drept urmare, în aprilie 2013, protestarii au solicitat plata salariilor restante (pe ultimele patru luni) și renegocierea condițiilor contractuale, acuzând că „Intact Media Group își acoperă din datorii și își limitează pagubele înregistrate cu societățile care au deținut marca Jurnalul Național, pe seama angajaților și colaboratorilor publicației⁴⁰¹”. A doua zi după începerea protestului, managerul Daniel Matiescu le-a comunicat pe e-mail angajaților Jurnalul Național că va urma o nouă serie de restructurări și că s-au „identificat soluții de achitare a onorariilor”, cu mențiunea că plata salariilor restante se va face eșalonat⁴⁰².

La cinci zile de la crearea blogului de protest, redactorii au scris că semnalarea publică a abuzurilor la care au fost supuși și preluarea mesajelor de pe blog de către restul presei a pus presiune pe conducerea ziarului pentru identificarea unor soluții de efectuare a plății salariilor către jurnaliști. Totodată, inițiatorii blogului au declarat că pun la dispoziție platforma online creată de ei către toți jurnaliștii dispuși să demaște neregulile din redacțiile unde lucrează.

„Le mulțumim tuturor celor interesați de soarta noastră. Fără acest interes, conducerea Jurnalului Național nu ar fi dat doi bani pe protestul nostru și nici nu s-ar fi angajat la plata eșalonată a obligațiilor restante de peste patru luni. Încă nu avem un calendar de plată, dar este limpede că, până la apropiatele Sărbători, cel puțin onorariile cuvenite pentru luna decembrie vor trebui achitate, ca să se păstreze un dram de credibilitate în privința intențiilor managementului. Am sărbători Paștele, cu banii «de Crăciun și Anul Nou». Rămânem optimiști în această privință, chiar dacă veștile dinspre contabilitate nu sunt, deocamdată, dătătoare de speranțe⁴⁰³ - au scris redactorii protestatari.

Pe 18 aprilie, încă 15 jurnaliști au fost anunțați că vor fi disponibilizați⁴⁰⁴.

Salarii neplătite la „Flacăra Iașului”

În luna mai, mai mulți actuali și foști angajați ai cotidianului local „Flacăra Iașului” au anunțat într-o scrisoare deschisă că ziarul și-a sistat apariția în print și că, după ce au fost trecuți pe contracte de cesionare a drepturilor de autor, au început să apară întârzieri salariale de luni de zile⁴⁰⁵. Jurnaliștii au cerut public să le fie respectată munca și să se respecte legislația de către conducerea publicației.

Angajații „Flacăra Iașului” s-au confruntat și în trecut cu

³⁹⁹ „Ghid de transformat jurnaliștii în sclavi”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 21 noiembrie 2012.

⁴⁰⁰ „Protest al redactorilor de la Jurnalul Național”, Protest-Jurnalul.blogspot.ro, 10 aprilie 2013.

⁴⁰¹ Ibidem.

⁴⁰² „Strategia lui Marius Tucă și promisiunile lui Matiescu”, Protest-Jurnalul.blogspot.ro, 11 aprilie 2013.

⁴⁰³ „O invitație către colegii noștri”, Protest-Jurnalul.blogspot.ro, 15 aprilie 2013.

⁴⁰⁴ Concedieri la Jurnalul Național. 15 jurnaliști au fost notificați, www.paginamedia.ro/2013/04/concedieri-la-jurnalul-national-15-jurnalisti-au-fost-notificati/

⁴⁰⁵ „Scrisoare deschisă a jurnaliștilor de la «Flacăra Iașului»”, JurnalVirtual.ro, 14 mai 2013. <http://www.jurnalvirtual.ro/2013/05/14/scrisoare-deschisa-a-jurnalistilor-de-la-%C2%ABflacara-iasului%C2%BB-intregul-colectiv-a-ajuns-bataia-de-joc-a-conducerii-ziarului/>

nerespectarea plăților (la timp) de către angajator, fiind nevoiți să depună plângeri la Inspectoratul Teritorial de Muncă⁴⁰⁶.

Money.ro a rămas fără bani

În luna mai, jurnaliștii televiziunii Money.ro au semnalat că nu și-au primit salariile de luni de zile și că le-au fost blocate telefoanele din cauza neachitării facturilor de către angajatori⁴⁰⁷, dar, cum problemele nu s-au terminat aici, în septembrie, CNA a retras licența postului din cauză că și-a întrerupt emisia mai mult de 96 de ore fără notificare. În octombrie, foștii angajați ai televiziunii au decis să depună plângere penală la DIICOT împotriva foștilor angajatori, pe care i-au acuzat de înșelăciune, întrucât nu le-au plătit salariile⁴⁰⁸.

Oana Dobre vs Realitatea TV

Tot în luna mai, Parchetul a demarat cercetarea penală în dosarul în care jurnalista Oana Dobre a acuzat Realitatea Media că i-a reținut contribuțiile sociale fără să le transmită către stat⁴⁰⁹. Jurnalista își dăduse în judecată angajatorul din septembrie 2012. „*Rămân, cel puțin deocamdată, la Realitatea Tv. Dar o dau în judecată. Pentru că refuză să îmi plătească salariul de pe cartea de muncă. De ce refuză? Probabil pentru că și eu am refuzat să negociez cu doamna Dana Ionescu [administrator Realitatea - n.r.]. De ce am refuzat? Din două motive: primul ar fi că sunt însărcinată și legea română mă apără de orice intervenții ale angajatorului în contract în această perioadă. De ce nu demisionez? Pentru că angajatorul Realitatea Tv îmi datorează legal sprijinul birocratic pentru perioada prenatală. Angajatorul a fost notificat de situația mea încă din a doua lună de sarcină*”⁴¹⁰, a scris Oana Dobre pe Facebook.

Management „dictatorial” la revista culturală clujeană Tribuna

Mircea Arman, managerul revistei culturale clujene Tribuna, sponsorizată de Consiliul Județean, a dispus concedierea („pe motive administrative”), în iunie 2013, a trei dintre redactorii revistei (scriitorii Ștefan Manasia, Claudiu Groza și Ioan Pavel-Azap), după ce aceștia protestaseră la adresa unor decizii interne abuzive ale lui Arman, luate fără consultarea redacției. „*DI Arman a suprimat ședințele de sumar, a eliminat colaboratori vechi și, prin vehemența tonului, a îndepărtat mulți scriitori, publiciști, intelectuali și universitari clujeni de paginile Tribunei. Practic, redactorii văd noul număr atunci când acesta apare, la 1 sau 16 ale fiecărei luni. Lipsește pînă și*

mimarea dialogului cu echipa redacțională: pentru domnul Arman nu contează că avem în spate ani de practică jurnalistică, premii, performanțe scriitoricești”⁴¹¹, a scris Ștefan Manasia, unul dintre redactori.

După concedierea arbitrară a celor trei, Consiliul Uniunii Scriitorilor din România (USR) a reacționat dur și l-a exclus pe Mircea Arman din USR. „*Este realmente șocant modul în care noul redactor-șef a înțeles să-și impună punctul de vedere în ce privește programul «Tribunei», și încă în repetate rânduri, cu o totală lipsă de competență și de cunoaștere a tradiției și prestigiului uneia dintre cele mai vechi publicații culturale din România. [...] Domnul Arman a desfăcut contractul de muncă, fără nici un temei legal, unor redactori ai revistei cu vechi state de serviciu*”⁴¹², s-a arătat într-un comunicat de presă al USR.

Sesizat cu privire la acest incident, Consiliul Județean Cluj și-a anunțat intenția de a rezolva conflictul pe cale amiabilă și, în urma discuțiilor purtate, Mircea Arman s-a declarat dispus să revină asupra deciziei de a-și concedia colegii, potrivit declarației⁴¹³ vicepreședintelui CJ Cluj, Vakar Istvan.

Conflicte de muncă în TVR

TVR are de înfruntat sutele de procese deschise de salariații demși în urma restructurărilor din 2013⁴¹⁴. Conform DGI, Stelian Tănase, din cele peste 300 de procese deschise, peste 15% au fost soluționate de instanțe în defavoarea TVR, însă se află acum în faza de apel.

La scurt timp după încheierea procesului de restructurare soldat cu 635 de disponibilizări, TVR a reînceput să angajeze personal⁴¹⁵ și colaboratori⁴¹⁶. Stelian Tănase a fost criticat de voci din interiorul instituției pentru faptul că a apelat la colaboratori externi pentru funcțiile de moderator/prezentator ale unor emisiuni, neglijând resursele umane existente în instituție. Decizia este cu mai contestată cu cât TVR trece printr-o criză financiară gravă, iar contractarea unor colaboratori externi presupune costuri suplimentare.

De asemenea, în 2013 au fost contestate toate concursurile organizate pentru obținerea unor funcții de conducere în televiziunea publică. Astfel, în luna iulie, Valentin Nicolau și Ada Meseșan, membri în Consiliul de Administrația al TVR, au făcut publice mai multe nereguli în modul în care se organizau concursurile pentru ocuparea

⁴⁰⁶ „Patru angajați de la «Flacăra Iașului» nu și-au luat lefurile restante. Au depus reclamație la ITM”, Florin Ghețu, JurnalVirtual.ro, 10 mai 2010.

⁴⁰⁷ „Jale la Money.ro. Telefoanele blocate, acționarii fugiți, salarii neplătite din februarie”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 14 mai 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/05/jale-la-money-ro-telefoanele-blocate-acționarii-fugiți-salarii-neplătite-din-februarie.html>

⁴⁰⁸ „Foștii angajați ai televiziunii Money TV își dau în judecată patronii, pentru înșelăciune”, B365.ro, 3 octombrie 2013. http://www.b365.ro/foștii-angajați-ai-televiziunii-money-tv-isi-dau-in-judecata-patronii-pentru-inselaciune_195466.html

⁴⁰⁹ „Parchetul a demarat cercetarea penală în dosarul Oana Dobre - Realitatea TV”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 15 mai 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/05/parchetul-a-demarat-cercetarea-penala-in-dosarul-oana-dobre-realitatea-tv.html>

⁴¹⁰ „Scandal la Realitatea TV: Oana Dobre dă în judecată televiziunea”, RomâniaLiberă.ro, 28 septembrie 2012. <http://www.romanialibera.ro/cultura/media/scandal-la-realitatea-tv-oana-dobre-da-in-judecata-televiziunea-278933>

⁴¹¹ „Revista «Tribuna» sau toate astea trebuie să înceteze”, Ștefan Manasia, ObservatorulCultural.ro, 12 aprilie 2013. http://www.observatorcultural.ro/Revista-Tribuna-sau-toate-astea-trebuie-sa-inceteze?articleID_28491-articles_details.html

⁴¹² „Comunicat Excludere din USR - Mircea Arman”, UniuneaScriitorilor.ro, 10 iunie 2013. <http://www.uniuneascriitorilor.ro/10-06-2013-comunicat-excludere-din-usr-mircea-arman/>

⁴¹³ „Conducerea Consiliului Județean a căzut la pace cu managerul revistei «Tribuna»”, Adriana Stupar, ZiarulFăclia.ro, 20 iunie 2013. <http://www.ziarulfacila.ro/conducerea-consiliului-județean-a-cazut-la-pace-cu-managerul-revistei-tribuna/>

⁴¹⁴ „TVR are circa 300 de procese cu unii dintre angajații concediați anul trecut. 15% au fost pierdute”, Mădălina Cerban, Mediafax.ro, 5 martie 2014. <http://www.mediafax.ro/cultura-media/tvr-are-circa-300-de-procese-cu-unii-dintre-angajatii-concediați-anul-trecut-15-au-fost-pierdute-12201400>

⁴¹⁵ „Casting pentru prezentatori de divertisment la TVR 1”, TVR.ro, 10 aprilie 2014. http://www.tvr.ro/casting-pentru-prezentatori-de-divertisment-la-tvr-1_3860.html#view

⁴¹⁶ „Restructurări de față la TVR. Săftoiu a concediat 900 de salariați și a angajat peste 500”, Tiberiu Lovin, ReporterVirtual.ro, 19 noiembrie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/11/restructurare-de-fatada-saftoiu-a-concediat-900-de-salariați-si-a-angajat-peste-500.html>

funcțiilor de manageri⁴¹⁷. Nicolau și Meseșan au denunțat condițiile netransparente, discriminatorii și ilegale de organizare a acestor concursuri și au cerut reluarea lor. „Procesul de selecție de proiecte pentru ocuparea posturilor de conducere în SRTV constituie o procedură obscură, manipulată chiar de către cei care trebuie să câștige principalele posturi de conducere. Nu este un concurs pentru viitorii manageri ai TVR, ci o găselniță îndelung pregătită cu scopul de a menține desantul echipei ce a preluat conducerea televiziunii publice după numirea ca PDG a lui Claudiu Săftoiu. Mascarada numită «selecție de proiecte» elimină concurența din afara TVR și are ca scop pe lângă conservarea actualilor șefi aduși de cuplul Săftoiu-Zgabercea și pe cei numiți din interiorul TVR care s-au dovedit obedienți fără să crâcnească⁴¹⁸, a sesizat Valentin Nicolau.

Federația Română a Jurnaliștilor - MediaSind a susținut demersul celor doi membri din CA și a cerut conducerii SRTV „anularea acestor concursuri ilegale și adoptarea unei proceduri transparente, cel puțin aceeași care a fost folosită și de CSM în selecția structurilor de conducere ale Parchetelor⁴¹⁹. În luna august, mai mulți membri din CA-ul TVR (Radu Carp, Lucia Hossu Longin, Ada Meseșan, Valentin Nicolau, Romina Surugiu, Gabriel Tufeanu) au publicat o scrisoare deschisă prin care i-au cerut directorului general SRTV de la vremea aceea, Claudiu Săftoiu, să reia procesul de selecție pentru viitorii manageri ai televiziunii publice⁴²⁰, din cauza modului „viciat” în care se desfășurase.

Jurnalista Monica Ghiurco a contestat, în luna august, concursul pentru ocuparea funcției de șef al Direcției Știri din TVR, susținând că omul de televiziune Claudiu Lucaci ar fi fost favorizat să ocupe această funcție⁴²¹. „În contrast evident cu situația mea, aceea de a nu avea acces la informații esențiale pentru întocmirea Proiectului, s-a aflat contracandidatul meu care a îndeplinit în ultimele 12 luni interimatul pentru funcția scoasă la concurs, cea de director al Direcției Știri, respectiv director DEIS. În toată această perioadă, chiar și în calitatea de interimar pe care a deținut-o, dl. Claudiu Lukacs a fost unica persoană care a fundamentat toate propunerile și deciziile în privința bugetului și a altor indicatori economici ai Direcției. Mai mult, el este șeful direct al resurselor umane specializate, depozitare ale acestor informații, de la care, ca o consecință firească, nu am reușit să le obțin. Este un alt element de natură să creeze discriminare între candidații pentru a această funcție, la condiții de concurs egale fiind necesare oportunități egale⁴²², a precizat Monica Ghiurco în contestația sa. La scurt timp după ce contestația nu a primit un aviz favorabil și după ce, implicit, Claudiu Lucaci a devenit directorul știrilor de la televiziunea publică, Monica Ghiurco a aflat, când s-a întors din concediul de odihnă, că a

fost înlocuită din funcția de prezentator al știrilor⁴²³.

Realitatea TV și-a restructurat directorul tehnic

În ianuarie 2014, postul directorului tehnic Realitatea TV, Cristian Nedelcu, a fost restructurat, fără ca acestuia să i se acorde ultimele două salarii restante și cele trei salarii compensatorii care i se cuveau. „Toate demersurile mele de a obține un răspuns pentru neplata ultimelor două salarii cuvenite, a zilelor de concediu de odihnă neefectuate pe anul 2013, precum și a salariilor compensatorii cuvenite conform legislației românești în vigoare au fost sortite eșecului⁴²⁴, a declarat Cristian Nedelcu, care și-a anunțat intenția de a-și acționa în judecată fostul angajator.

Jurnaliștii Oana Bota și Florentin Deac vs Cuvântul liber

În aprilie 2014, jurnalista târg-mureșeană Oana Bota, membră a FRJ MediaSind, a câștigat cel de-al cincilea proces intentat angajatorului său, SC Cuvântul Liber SRL, instanța stabilind că ziaristei i s-a retras în mod ilegal dreptul de semnătură și de publicare în ziarul Cuvântul liber⁴²⁵. Anterior, în noiembrie 2013, jurnalista obținuse în instanță „diferențele de drepturi salariale pentru perioada 11.12. 2009 - 11.12.2012, rezultate între drepturile salariale efectiv primite și drepturile salariale cuvenite, calculate în funcție de salariul minim brut de 1100 lei, la care se adaugă sporul de fidelitate de 25% și sporul de vechime de 10%⁴²⁶. Totodată, în virtutea Contractului Colectiv de Muncă la Nivelul Ramurii Mass-Media, instanța a obligat angajatorul la plata în favoarea reclamantei a dobânzii legale calculate asupra diferenței de drepturi salariale, începând cu data de 11 decembrie 2012 și până la data plății integrale a debitului; virarea tuturor contribuțiilor de asigurări sociale datorate asupra drepturilor neacordate; înscrierea în carnetul de muncă al reclamantei a drepturilor salariale mai sus menționate, aferente perioadei 11.12.2009 și 11.12.2012; și la plata cheltuielilor de judecată.

De asemenea, la aproximativ patru ani de când a început să se judece cu fostul său angajator, SC Cuvântul Liber SRL⁴²⁷, jurnalistul Florentin Deac a obținut în 2014 un al treilea succes împotriva acestuia. Astfel, instanța a dispus executarea silită a societății pentru suma de 5900 de lei, pe care o datora jurnalistului de la un proces anterior. „Practic, au încercat să îmi fure 5900 de lei net și pentru asta ei plătesc și 3000 de lei, onorariul executorului, și 4000 de lei - cele două onorarii ale experților, adică mai mult decât au

⁴²³ „Monica Ghiurco, scoasă de la prezentarea știrilor pentru că și-a contestat șeful”, Realitatea.net, 3 octombrie 2013. http://www.realitatea.net/monica-ghiurco-scoasa-de-la-prezentarea-stirilor-tvr-pentru-ca-si-a-contestat-seful_1284507.html

⁴²⁴ „Realitatea TV: cum a «zburat» directorul etnic și cum a rămas fără cinci salarii”, Adrian Halpert, ReporterVirtual.ro, 13 ianuarie 2014. <http://www.reportervirtual.ro/2014/01/realitatea-tv-cum-a-zburat-directorul-tehnic-si-cum-a-ramas-fara-cinci-salarii.html>

⁴²⁵ „Decizie importantă a Justiției: Anularea dreptului de semnătură împotriva unui jurnalist este ilegală!”, MediaSind.ro, 11 aprilie 2014. <http://www.mediasind.ro/comunicate-1/decizieimportanta-a-justitiei-ianularea-dreptului-de-semnatura-impotriva-unui-jurnalistesteilegala>

⁴²⁶ „Cuvântul Liber din Tg. Mureș, obligat de instanță să plătească drepturile din CCM Mass-Media!”, MediaSind.ro, 7 noiembrie 2013.

⁴²⁷ Detalii în precedentele Rapoarte FreeEx și pe Blogul ActiveWatch: „Povestea jurnalistului Florentin Deac, concediat după 13 ani în slujba «Cuvântului Liber»”, FreeEx, Blog.ActiveWatch.ro, 31 ianuarie 2011. <http://blog.activewatch.ro/freeex/povestea-jurnalistului-florentin-deac-concediat-dupa-13-ani-in-sluja-%E2%80%99Cuvantului-liber/>

⁴¹⁷ „Șefii interimari ai TVR organizează concursurile pentru care candidează”, Tiberiu Loviu, ReporterVirtual.ro, 29 iulie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/07/sefii-interimari-de-la-tvr-organizeaza-concursurile-pentru-care-candideaza.html>

⁴¹⁸ Ibidem.

⁴¹⁹ „FRJ MediaSind solicită administrației”

⁴²⁰ „Membri ai CA din TVR cer reluarea concursurilor din Televiziunea Publică!”, MediaSind.ro, august 2013.

⁴²¹ „ReporterVirtual.ro: Cum a fost favorizat Claudiu Lucaci să câștige șefia știrilor TVR”, MediaSind.ro apud ReporterVirtual.ro, 6 august 2013.

<https://sites.google.com/a/mediasind.ro/mediasind/news/reportervirtualocumafostfavorizatclaudiulucacisacastigeseșefiastirilor>

⁴²² „Cum a fost favorizat Claudiu Lucaci să câștige șefia știrilor TVR”, Tiberiu Loviu, ReporterVirtual.ro, 6 august 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/08/cum-a-fost-favorizat-claudiu-lucaci-sa-castige-sefia-stirilor-tvr.html>

„încercat să îmi fure”, a declarat Florentin Deac, pentru FreeEx. Florentin Deac a dat în judecată Cuvântul liber în 2010, când a contestat decizia angajatorului de a-l concedia și neplata salariilor în conformitate cu pregătirea sa, faptul că nu a primit trei salarii convenite la plecare, faptul că nu i s-a acordat fidelitatea de 25% (deși a fost obligat să semneze un contract în acest sens) și neplata vechimii.

A expirat Contractul Colectiv de Muncă la Nivel de Ramură Mass-Media

Contractul Colectiv de Muncă (CCM) la Nivel de Ramură Mass-Media a expirat în februarie 2014, iar, începând de la această dată, statutul angajaților mass-media este puternic vulnerabilizat, drepturile acestora fiind slab protejate de legislația existentă. „Din cauza legislației proaste privind dreptul muncii, precum și a dezinteresului patronatelor din media de a avea un Contract Colectiv de Muncă, drepturile jurnaliștilor, care au fost în vigoare timp de 10 ani, sunt pierdute. Soluția este să se modifice legislația sau ca patronatul presei să-și obțină reprezentativitatea. Până la negocierea unui nou contract, drepturile jurnaliștilor sunt apărute doar de Codul Muncii, care nu face referire la Codul Deontologic și nici la clauza de conștiință sau la alte drepturi specifice mass-media”, a declarat pentru FreeEx Cristi Godinac, Președintele MediaSind.

Contractul Colectiv de Muncă la Nivel de Ramură Mass-Media era singurul document care garanta recunoașterea și respectarea drepturilor specifice de muncă al jurnaliștilor.

CONCLUZII:

- În contextul prelungirii crizei economice, mulți angajatori au înlocuit contractele de muncă cu contracte de cesiune a drepturilor de autor. Redacții întregi nu și-au primit plata pentru munca prestată.
- În multe cazuri, contractele de cesiune a drepturilor de autor sunt folosite pentru a eluda prevederile legale privind drepturile de muncă ale jurnaliștilor. Uneori acestea pot fi încheiate în mod ilegal.
- Cei mai mulți jurnaliști care atacă în instanță deciziile abuzive ale angajatorilor au câștig de cauză.
- Contractul Colectiv de Muncă la Nivel de Ramură Mass-Media a expirat, ceea ce vulnerabilizează și mai tare statutul angajaților mass-media și, implicit, libertatea lor de exprimare.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI:

- Informați-vă în permanență cu privire la drepturile dumneavoastră și nu acceptați clauze contractuale care contravin Codului Muncii.
- Când vă confrunțați cu un litigiu de muncă, apălați la sprijinul unui avocat, al unui sindicat pentru jurnaliști sau al unui ONG media.

ETICĂ

Grup media, patronatul și conducerea sa, inculpate pentru șantaj

Pe data de 30 mai, directorul general al Antena TV Group, Sorin Alexandrescu, a fost reținut de procurorii DNA pentru șantaj. Conform referatului procurorilor, în perioada 16 aprilie - 24 mai 2013, Alexandrescu „a constrâns un administrator al unei societăți comerciale să semneze un contract în condiții prestabilite, impuse de inculpat, sub amenințarea că, în caz de refuz, va da în vileag fapte presupus compromițătoare pentru persoana în cauză”⁴²⁸. În paralel, posturile de televiziune din Antena TV Group, dar și canalul de știri Antena 3 (patronat tot de familia Voiculescu) au difuzat de 41 ori un promo care anunța iminenta difuzare a unei anchete jurnalistice: „Exploziv. Mită în fotbal 3,5 milioane euro via Oradea-București. Ancheta jurnalistică în curând”.

Administratorul la care face referire referatul procurorilor este Ioan Bendei, iar societatea condusă de acesta este RCS&RDS, compania cu cei mai mulți abonați la servicii de televiziune din România și deținătoare a mai multor canale de televiziune, printre care canalele de sport DigiSport. Sediul RCS&RDS se află în Oradea. Contractul menționat se referă la condițiile de retransmisie ale posturilor de televiziune aparținând Antena TV Group pe rețelele RCS&RDS. Între Antena TV Group și RCS&RDS există un conflict comercial mai vechi, cele două companii acționându-se reciproc în judecată⁴²⁹. Din Antena TV Group fac parte Antena 1, Antena 2, Euforia și GSP TV, dar nu și Antena 3, postul de știri fiind operat de o companie separată a familiei Voiculescu, condusă de moderatorul Antena TV Group, Mihai Gâdea.

Investigația anunțată printr-un promo difuzat de 41 de ori nu a fost difuzată niciodată de vreunul din posturile de televiziune patronate de familia Voiculescu. În dimineața aceleiași zile în care Alexandrescu a fost reținut de procurori (30 mai), site-ul Grupului de Investigații Politice și Cotidianul.ro au publicat extrase dintr-un contract din care reieșea că RCS&RDS ar fi finanțat cu peste 3 milioane euro o afacere personală a lui Dumitru Dragomir, președintele Ligii Profesioniștilor de Fotbal. Compania RCS&RDS a primit dreptul de difuzare pentru meciurile din Liga I din partea LPF pentru sezoanele 2011 - 2014, negociator din partea Ligii fiind D. Dragomir. Grupul de Investigații Politice este condus de Mugur Ciuvică, un comentator care participă aproape zilnic la emisiunile Antena 3. Acest contract dintre RCS&RDS și S.C. BODU SRL, societatea deținută de Dumitru Dragomir, a constituit, conform procurorilor, obiectul presupusului șantaj.

Conform referatului DNA, Sorin Alexandrescu ar fi sugerat în discuțiile cu Bendei că investigația de presă care îl viza era deja terminată. Pe de altă parte, răspunzând unei întrebări a instanței, directorul general al Antena TV Group a afirmat că scopul întâlnirilor cu Bendei ar fi fost să afle mai mult despre contractul dintre RCS&RDS și compania lui

⁴²⁸ Comunicat DNA, 30.05.2013. <http://www.pna.ro/faces/comunicat.xhtml?id=4106>

⁴²⁹ „ISTORIE. Antena 1 și RCS, un meci care a început de la fotbal și a trecut mai apoi la CNA și DNA”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 31 mai 2013. <http://www.paginademediamedia.ro/2013/05/istorie-antena-1-si-racs-un-meci-care-a-inceput-de-la-fotbal-si-a-trecut-mai-apoi-la-cna-si-la-dna/>

Dragomir și că intenția sa a fost să difuzeze investigația de presă.

Sursa contractului folosit în așa numita investigație de presă a Intact a fost, conform procurorilor, Șerban Pop. Acesta era, la data faptelor, președinte al Agenției Naționale de Administrare Fiscală (A.N.A.F.), unde fusese numit de guvernarea anterioară, dar păstrat în funcție de noua majoritate venită la guvernare. Partidul Conservator, al cărui fondator este Dan Voiculescu, face parte din coaliția la guvernare venită la putere în mai 2012. Conform rechizitoriului, Pop ar fi solicitat în schimbul documentului „promovarea, prin intermediul trustului de presă Intact Media, a imaginii și activității sportive derulate de concubina sa, Deleanu Irina, președintele Federației Române de Gimnastică Ritmică”.⁴³⁰

Pe 1 august, grupul Intact a transmis o scrisoare deschisă care conține rezultatele așa zisei investigații jurnalistice despre corupția din fotbal. Documentul, deși conține informații relevante, nu are nicio legătură cu activitatea jurnalistică. Prin modul în care este redactat, acesta pare mai degrabă un raport de analiză juridică decât o anchetă de presă.

La începutul lunii octombrie, patronatul, conducerea executivă și companiile media controlate de familia Voiculescu (SC Antena 3 SA, SC ANTENA TV GROUP, SC INTACT PUBLISHING) au fost trimiși în judecată pentru șantaj și complicitate la șantaj. De asemenea, Șerban Pop, fost președinte al A.N.A.F., este judecat pentru folosirea de informații ce nu sunt destinate publicității, ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

Folosirea canalelor media împotriva sistemului judiciar

Dosarul a fost înaintat de procurori instanței pe 1 octombrie 2013. În premieră în România, procurorii DNA au pus sub acuză un grup media, patronii și administratorii săi pentru folosirea instituțiilor media cu scopul de influența deciziile magistraților. Rechizitoriul procurorilor include un capitol dedicat „distorsiunii mesajului public” de către instituțiile media controlate de familia Voiculescu⁴³¹. Distorsiunea se referă la campania Antenelor împotriva procurorilor care anchetau presupusul șantaj⁴³², pentru a lansa ideea că aceștia sunt instrumente controlate de președintele Traian Băsescu. Din stenogramele convorbirilor telefonice dintre Camelia Voiculescu, tatăl său Dan Voiculescu, Sorin Alexandrescu și alte persoane cu responsabilități editoriale în cadrul entităților media controlate de familia Voiculescu reiese că au existat o intenție și o strategie de a folosi spațiul editorial cu scopul

⁴³⁰ „Fostul șef al ANAF Șerban Pop îi furniza informații confidențiale lui Sorin Alexandrescu în schimbul menținerii în funcție și pentru promovarea imaginii prietenei sale, șefa Federației de Gimnastică Ritmică - referat DNA”, R.M., HotNews.ro, 1 octombrie 2013. <http://www.hotnews.ro/stiri-esential-15705436-fostul-sef-anaf-serban-pop-furniza-informatii-confidentiale-lui-sorin-alexandrescu-schimbul-mentinerii-functie-pentru-promovarea-imaginii-prietenei-sale-sefa-federatiei-gimnastica-ritmica-referat-dna.htm>

⁴³¹ „Premieră în justiție: Presiunile Antena 3 asupra procurorilor în cazul Alexandrescu-RCS au fost invocate de DNA în sprijinul deciziei de trimitere în judecată a Antena 3, Antena TV Group și a șefilor Intact”, Costin Ionescu, HotNews.ro, 1 octombrie 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15704045-premiera-justitie-presiunile-antena-3-asupra-procurorilor-cazul-alexandrescu-rCS-fost-invocate-dna-spriznul-deciziei-trimitere-judecata-antena-3-antena-group-sefilor-intact.htm

⁴³² Ibidem.

de a denigra sistemul judiciar și pentru a convinge opinia publică de nevinovăția lui Alexandrescu. Astfel, stenogramele publicate în rechizitoriul DNA probează implicarea directă a Cameliei Voiculescu în campania editorială de defăimare a procurorilor cu scopul de a demonstra un presupus abuz al acestora în anchetarea faptelor de care sunt acuzate persoane din cadrul grupului.

Redăm câteva fragmente din aceste stenograme:⁴³³

Convorbire între Camelia Voiculescu și «Cristina» (31.05.2013, ora 00.04.01)

VOICULESCU CAMELIA RODICA: Știi ce vreau să te rog? Să vorbești cu RĂZVAN și DANI, mâine dimineața...

CRISTINA: Da...

VOICULESCU CAMELIA RODICA: Și să faci și ei declarații pe tema asta, să... să vorbească despre caz, să spună: „Domne, așa ceva să... nu trebuie să se întâmple în ROMÂNIA...” sau, ia să citească declarația aia a lui MIHAI și declarația...[neinteligibil]...

VOICULESCU CAMELIA RODICA: Ok, perfect! Da, bravo! Deci... poate să-i spună... Domne, ideea e următoarea, ieșim la înaintare, absolut cu totu', cu totu' cu totu, cu totu'...

Fragmente dintr-o discuție între Camelia Voiculescu și consilierul pentru probleme de comunicare, Alexandru Popa (01.06.2013, ora 09.14)

VOICULESCU CAMELIA-RODICA: Adică eu aș face o chestie care într-adevar să le dau... când se termina comunicatul să zică: „Bă, ce... nenorociții ăia”. Deci puțină victimizare. Pentru că oamenii cu care vorbim noi sunt de natură tabloidă. Ei așa gândesc, lor trebuie să le dai senzația. Asta e... încă o dată, asta e părerea mea. Dacă crezi că nu e bine, gândește-te, facem cum e bine. Eu vreau doar să facem lucruri. Orice. Dacă tu îmi propui, uite: „Hai să nu mai facem asta, hai să facem un promo”. Facem un promo pe care îl dăm între programe, în care spunem ANTENA 1 este cum este sau face ce face sau... Eu cred că e nevoie de puțină victimizare foarte, foarte deștept făcută.

POPA ALEXANDRU: Ne-am victimizat deja. Deci chestia asta că suntem... ne-am victimizat foarte tare de două zile...

Fragmente dintr-o discuție între Camelia Voiculescu și numitul Mihai din 01.06.2013 (ora 08.10)

VOICULESCU CAMELIA-RODICA: Să continuăm cu... deci știi că erau promouri ale patruzeci și unu cu „Urmează mită în fotbal”. Să vorbesc cu CRISTINA astăzi să facă un promo, alt promo, cu dezvăluirea? Adică, Dom'le, OK, asta v-am pro... asta era ancheta... asta e ancheta, s-a transformat în...” Nu mai zicem în ce... în ce... adică cumva...

MIHAI: Eu să fiu sincer nu știu... nu știu nimic ce promo era...

Pe lângă faptele notate în rechizitoriul procurorilor, au mai existat și alte indicii că instituțiile media aflate sub

⁴³³ Ibidem.

controlul familiei Voiculescu au atacat puternic acțiunile justiției împotriva familiei și societăților controlate de aceasta, invocând presupuse abuzuri ale procurorilor și indicându-l pe președintele Traian Băsescu drept principal responsabil pentru demersul justiției. Într-un material publicat pe prima pagină⁴³⁴, Jurnalul Național critica procurorii DNA, pe care-i considera aserviți lui Traian Băsescu. Ziarul susținea că aceștia au făcut „zece greșeli grave, dacă nu abuzuri” în dosarul în care Dan Voiculescu e acuzat de spălare de bani, erori care ar fi sancționabile la Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO). Mai precis, articolul se referea la un dosar în care procurorii l-au acuzat pe Dan Voiculescu de fraudarea privatizării Institutului de cercetări Alimentare (ICA). Procurorii susțineau că Dan Voiculescu ar fi cumpărat terenuri în Băneasa la un preț subevaluat de 75 de ori, prejudiciul adus statului fiind în jur de 60 de milioane de euro. Patru luni mai târziu, în septembrie 2013, Tribunalul București l-a condamnat pe Dan Voiculescu la 5 ani de închisoare⁴³⁵.

CSM și CNA reacționează. Antena 3 amendată de CNA

Secția pentru procurori a CSM a sesizat Inspekția Judiciară și Consiliul Național al Audiovizualului cu privire la campania mediatică a postului Antena 3 împotriva justiției și a DNA.

Inspekția Judiciară a stabilit că aprecierile formulate în mod constant de către jurnaliștii de la Antena 3 „sunt de natură să afecteze imaginea sistemului judiciar”. Inspekția Judiciară a mai stabilit că dezbaterile Antena 3436, cât și comentariile jurnaliștilor de la publicațiile on-line DC News și lumeajustiție.ro „contravin precizărilor din Codul deontologic al ziaristului adoptat de Clubul Român de Presă în care se prevede (...) obligația ziaristului de evitare a publicării comentariilor și luărilor de poziție asupra unor cauze aflate pe rol în justiție”⁴³⁷.

Plenul CSM a apreciat „că declarațiile formulate în emisiunile postului TV Antena 3 și în materialele publicate de jurnaliștii publicațiilor on-line DCNews și lumeajustiției.ro au fost de natură să aducă atingere independenței, prestigiului și credibilității justiției, cu consecința subminării autorității acesteia, inclusiv a sistemului judiciar în ansamblul său”⁴³⁸.

De asemenea, CNA a amendat Antena 3 cu 20.000 de lei⁴³⁹ pentru modul în care a fost prezentată ancheta DNA în cazul

Alexandrescu, dar și pentru atacurile din mai multe emisiuni la adresa Oanei Schmidt Hăineală, președinte CSM⁴⁴⁰.

„La DNA sunt bășiști, dosarul e o golaneală/ Oamenii din justiție - instrumente, unelte deghizate./ Cine vrea să închidă gura Antenei 3?”, sunt reacții din cadrul emisiunii Sinteza Zilei, difuzată în ziua arestării lui Alexandrescu. Mugur Ciuvică, unul din comentatorii cei mai prezenți la emisiunile Antena 3 a declarat la ieșirea de la DNA, unde fusese chemat în calitate de martor, că „în DNA cred că încredere are doar un bou sau un bășist, eu nu sunt nici bou, nici bășist”⁴⁴¹.

Președintele Intact Media Group, Camelia Voiculescu, a dat declarații în care acuza DNA că realizează „lupta politică a regimului Băsescu”⁴⁴². Antena 3 a introdus pe ecran un timbru prin care se autodeclara „post supus amenințărilor prezidențiale”⁴⁴³.

În anul 2011, un fost angajat al grupului Intact, jurnalistul Stelian Negrea, a dezvăluit practicile corupte de business (folosirea anchetelor de presă în alte scopuri decât informarea cetățenilor) din cadrul companiilor controlate de familia Voiculescu. Cazul este detaliat în raportul FreeEx din anul 2011.

Practicile de posibil șantaj ale grupului controlat de familia Voiculescu sunt confirmate și de un alt apropiat al acestora, fostul director general al trustului Intact, Mihai Craiu. Într-un interviu acordat postului de televiziune România TV, Craiu afirmă că Voiculescu controlează conținutul editorial și folosește trustul cu scopul de a șantaja alte companii: „Eu am plecat din Intact în 2008, dar pot să vă confirm că ceea ce a făcut Sorin Alexandrescu se numește șantaj! Dar Alexandrescu este doar o săgeată. Autorul moral este Dan Voiculescu! Căci Voiculescu a încercat să-i pună să șantajeze pe toți cei care i-a numit la conducere. A încercat și cu Oancea, și cu mine, dar nu i-a mers. Când n-am putut să ne mai facem meseria, am plecat. Dacă n-o faceam, probabil că eram și noi în situația lui Alexandrescu. Voiculescu este vinovatul moral pentru ce se întâmplă cu scandalurile de șantaj. (...) Nu cred că toți jurnaliștii știu despre aceste lucruri (n.r.-șantajul). Dar șefii jurnaliștilor știu tot, și-și manipulează subordonații, spunându-le clar ce să facă! Vorbim de managementul televiziunilor. Și să știți că nu se întâmplă doar la Voiculescu, se întâmplă în multe alte trusturi media”⁴⁴⁴.

Intact s-a adresat organizațiilor internaționale care protejează libertatea presei, dar și unor instituții publice naționale și internaționale, reclamând abuzuri ale autorităților

⁴³⁴ „Dosarul Telepatia” - argumente halucinante, în lipsa probelor. Zece greșeli ale magistraților în Dosarul ICA, sancționabile la CEDO. Rechizitoriul, lovit de nulitate absolută”, Jurnalul.ro, 30 mai 2013. <http://jurnalul.ro/special-jurnalul/anchete/dosarul-telepatia-argumente-halucinante-in-lipsa-probelor-zece-greseli-ale-magistratilor-in-dosarul-ica-sanctionabile-la-cedo-rechizitoriul-lovit-de-nulitate-absoluta-644271.html>

⁴³⁵ Dan Voiculescu a făcut apel, iar dosarul încă se judecă.

⁴³⁶ Șeful Antena Group, ținta procurorilor lui Kovesi. Radu Tudor: Abuzurile DNA de la referendum, îndreptate asupra celor care le-au mediatizat, Antena 3, 30.05.2013. <http://www.antena3.ro/economic/media/antena-1-tinta-procurorilor-lui-kovesi-radu-tudor-este-o-incercare-disperata-a-oamenilor-lui-basescu-de-a-gasi-ceva-in-trustul-intact-216147.html>

⁴³⁷ „CSM: Declarațiile lansate în emisiunile Antena 3 au adus atingere independenței și credibilității justiției, cu consecința subminării autorității acesteia”, I.C., HotNews.ro, 27 iunie 2013. <http://economie.hotnews.ro/stiri-esential-15081813-consiliul-superior-magistraturii-declaratiile-lansate-emisiunile-antena-3-adus-atingere-independentei-credibilitatii-justitiei-consecinta-subminarii-autoritatii-acesteia.htm>

⁴³⁸ Comunicat de presă al CSM privind sesizarea Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii de apărare a independenței sistemului judiciar, 19 noiembrie 2013.

⁴³⁹ Decizia nr. 460 din 10 septembrie 2013.

⁴⁴⁰ Antena 3, AMENDATĂ cu 20.000 lei. Vezi de ce, România liberă, 10.09.2013.

⁴⁴¹ Mihai Gădea: „Antena 3 nu are nici o legătură cu dosarul în care Sorin Alexandrescu este cercetat pentru șantaj”, Jurnalul Național, 25.07.2013. <http://m.jurnalul.ro/stiri/observator/mihai-gadea-antena-3-dosar-sorin-alexandrescu-santaj-648590.html>

⁴⁴² „Camelia Voiculescu, președintele Intact Media Group, târâtă la DNA: «Este o politică a regimului Băsescu împotriva tatălui meu!», Cătălin Dumitrescu, Mediadict.ro, 11 iulie 2013. <http://www.mediadict.ro/camelia-voiculescu-presedintele-intact-media-group-tarata-la-dna-este-o-lupta-politica-a-regimului-basescu-impotriva-tatalui-meu/>

⁴⁴³ „UPDATE Antena 3 - mesaj permanent pe ecran: «Post supus amenințărilor prezidențiale», V.O., HotNews.ro, 30 iulie 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-15285015-antena-3-mesaj-permanent-ecran-post-supus-amenintarilor-prezidentiale.htm

⁴⁴⁴ „Mihai Craiu: «Voiculescu a șantajat. Întrebați-l pe Octavian Crețu, de la Borsec, câți bani i-a cerut!», Laurențiu Ciocăzanu, ReporterVirtual.ro, 5 iunie 2013. <http://www.reportervirtual.ro/2013/06/declaratii-soc-ale-lui-mihai-craiu-autorul-moral-al-santajului-este-dan-voiculescu.html>

împotriva grupului media. Niciuna din aceste instituții nu a reacționat deocamdată în urma acestor sesizări.

Fapta folosită pentru șantaj - un alt posibil caz de corupție în piața de media

Fapta care a constituit obiectul șantajului a cărui victimă a fost Ioan Bendei are, la rândul ei, attributele unui posibil caz de corupție în presă. Conform contractului publicat de Grupul de Investigații Media⁴⁴⁵, compania RCS&RDS ar fi finanțat cu peste 3 milioane de euro o afacere personală a lui Dumitru Dragomir, președintele Ligii Profesioniste de Fotbal (LPF). Compania RCS&RDS a primit dreptul de difuzare pentru meciurile din Liga I din partea LPF pentru sezoanele 2011 - 2014, negociator din partea Ligii fiind D. Dragomir. Astfel, RCS&RDS a plătit aproape 2 milioane de euro pentru a-și face publicitate la nunțile și botezurile ce urmau să se desfășoare într-un imobil deținut de firma lui Dumitru Dragomir. În plus, la data semnării contractului, imobilul era neamenajat, astfel încât RCS&RDS s-a oferit să-l amenajeze pe banii săi.

În același an, televiziunea DigiSport, deținută de RCS&RDS, a câștigat prin licitație dreptul de a difuza meciurile Ligii I. Singurul care putea rezilia contractul fiind Dumitru Dragomir, ca șef al Ligii, în cazul nerespectării unor condiții tehnice. Gazeta Sporturilor a citat surse care au afirmat că DigiSport nu îndeplinea unele condiții tehnice, cum ar fi faptul că folosea 6 camere de filmat, în loc de 12, câte erau prevăzute în contract⁴⁴⁶.

Conform declarațiilor RCS&RDS, contractul cu societatea deținută de Dragomir este legal și nu are legătură cu LPF și cu difuzarea meciurilor de fotbal.

Jurnaliști condamnați sau judecați pentru șantaj

La începutul lui 2013, doi jurnaliști au fost condamnați la închisoare cu suspendare pentru acte de șantaj și un al treilea a fost trimis în judecată.

În luna ianuarie, șefii unor publicații ieșene, Florin Asimionesei și Alin Tocan, au fost condamnați la trei ani, respectiv doi ani de închisoare cu suspendare pentru șantaj, după ce au fost acuzați că între 2001-2004 au cerut mai multor persoane politice și oameni de afaceri bani pentru publicitate. Alin Tocan a fost redactor-șef al ziarului Ziua de Iași, iar Florin Asimionesei este patron al publicației Bună ziua, Iași⁴⁴⁷.

Correspondentul PRO TV Baia Mare, Raul Kreiter, a fost trimis în judecată de procurorii Parchetului de pe lângă Judecătoria Baia Mare pentru săvârșirea infracțiunii de șantaj. Conform rechizitoriului, Raul Kreiter ar fi obținut în luna septembrie 2011 o înregistrare audio compromițătoare privind viața intimă a unui profesor de la Centrul Universtar Nord, pe care l-ar fi amenințat cu demararea unei anchete

jurnalistică. Jurnalistul a pretins și a primit sume de bani de la partea vătămată⁴⁴⁸.

Dan Diaconescu a fost condamnat în decembrie 2013 la trei ani de închisoare cu executare pentru șantajarea fostului primar al comunei arădene Zărand, Ion Moț și a omului de afaceri Paul Petru Țârdea. Sentința nu este definitivă.

În 2009, Dan Diaconescu l-ar fi amenințat de mai multe ori, în mod direct, sau prin intermediul colaboratorului său, Doru Pârv (realizator de programe la OTV), pe primarul comunei arădene Zărand, pentru a-l determina să le dea suma totală de 200.000 de euro. Conform rechizitoriului DNA, „Amenințarea a constat în dezvăluirea, la postul de televiziune OTV, a unor fapte reale sau imaginare, compromițătoare pentru primar, cum ar fi invocarea faptului că ar fi corupt, că ar fi săvârșit tranzacții ilicite cu terenuri agricole aparținând cetățenilor comunei, păgubindu-i pe aceștia, că are o avere importantă obținută ilicit și că face trafic de influență pe lângă unii miniștri”⁴⁴⁹.

Dan Diaconescu este om de televiziune, patron al posturilor de televiziune DDTV și OTV, ale căror licențe au fost retrase în ianuarie 2013, dar și om politic. Partidul înființat de Dan Diaconescu (Partidul Poporului-Dan Diaconescu) a intrat în Parlament în urma alegerilor din decembrie 2012, când a obținut 14% din voturi. Dan Diaconescu și-a anunțat intenția de a candida la alegerile prezidențiale din 2014.

Virgil Rădulescu, jurnalist, realizator al emisiunii „Față în Față”, difuzată de postul prahovean Wyll TV, și proprietar al site-ului de știri www.stiriprahova.ro, a fost condamnat în iunie 2013 de Tribunalul Prahova la doi ani cu suspendare pentru șantaj și doi ani cu executare pentru trafic de influență. Instanța i-a interzis lui Rădulescu să mai practice meseria de jurnalist pentru un an⁴⁵⁰. Potrivit rechizitoriului⁴⁵¹, Virgil Rădulescu, care se recomanda ca ofițer SRI sub acoperire cu trecere pe lângă premierul României, ar fi șantajat mai mulți comercianți din Ploiești, amenințând că va publica informații compromițătoare dacă nu primește bani.

Inventarea de fapte și situații pentru audiență

Televiziunile regizează situații pe care le prezintă ca fiind reale. Reprezentativ este cazul Ioana Tufaru⁴⁵², care a determinat CNA să inițieze modificarea Codului de Reglementare în Audiovizual cu scopul de a obliga televiziunile să înștiințeze publicul atunci când difuzează scene regizate.

Emisiunea Happy Hour (Pro TV) a difuzat o înregistrare în

⁴⁴⁸ „Jurnalist din Baia Mare, trimis în judecată pentru șantaj”, Ziarul de Maramureș, 1 Martie 2013. <http://www.ziarmm.ro/jurnalist-din-baia-mare-trimis-in-judecata-pentru-santaj/>

⁴⁴⁹ „Dan Diaconescu, condamnat la trei ani de închisoare cu suspendare pentru șantaj”, Otilia Ciocan, Mediafax.ro, 18 decembrie 2013. <http://www.mediafax.ro/social/dan-diaconescu-condamnat-la-trei-ani-de-inchisoare-cu-executare-pentru-santaj-11789961>

⁴⁵⁰ „Premieră în Prahova! Virgil Rădulescu nu mai are voie să fie jurnalist timp de un an!”, Max-Media.ro, 26 iunie 2013. <http://www.max-media.ro/premiera-in-prahova-virgil-radulescu-nu-mai-are-voie-sa-fie-jurnalist-timp-de-un-an.html>

⁴⁵¹ „Virgil Rădulescu, ziaristul arestat, se recomanda ofițer SRI sub acoperire cu pile la Ponta”, Max-Media.ro, 10 aprilie 2013. <http://www.max-media.ro/virgil-radulescu-ziaristul-arestat-se-recomanda-ofiter-sri-sub-acoperire-cu-pile-la-ponta.html>

⁴⁵² „Explicațiile Ioanei Tufaru pentru apariția la Acces Direct: A fost un rol. Mă face să mă simt acrită. Antena 1, sancționată cu 20.000 lei”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 12 februarie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/02/explicatiile-ioanei-tufaru-pentru-aparitia-la-acces-direct-e-un-rol-ma-face-sa-ma-simt-acrit/>

⁴⁴⁵ vezi contract aici:http://grupul.ro/wp-content/uploads/2013/05/Contract_asoc_particip_RDS-BODU.pdf

⁴⁴⁶ „Un posibil motiv de prietenie între RCS și Dragomir: «Nu reziliez!»”, Justin Gafiuc, GSP.ro, 5 iunie 2013. <http://www.gsp.ro/fotbal/liga-1/un-posibil-motiv-de-prietenie-intre-rcs-si-dragomir-nu-reziliez-400398.html>

⁴⁴⁷ „Doi ziariști ieșeni, condamnați cu suspendare pentru șantaj; printre părțile vătămate era și Relu Fenechiu”, V.M., HotNews.ro, 3 ianuarie 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-13932856-doi-ziaristi-ieseni-condamnatii-suspendare-pentru-santaj-printre-partile-vatamate-era-fenechiu.htm

care Tufaru, fiica Andei Călugăreanu, povestea cum s-ar fi prostituat, în timp ce Acces Direct și Un show păcătos (Antena 1) au dat imagini cu aceasta în lenjerie intimă. S-a constatat că acțiunile și poveștile loanei Tufaru făceau parte dintr-un scenariu stabilit în prealabil de producătorii TV și agreat de aceasta, situație recunoscută inclusiv de reprezentanții televiziunilor în cadrul audierilor de la CNA. „*Personajul loana Tufaru a venit către noi ca un personaj care se construiește pe TV, e adevărat nu noi am descoperit-o, ci s-a construit la o altă televiziune, și am decis să facem o poveste inspirată 80% din viața ei reală*”, a declarat la CNA reprezentantul Antena 1⁴⁵³. Consiliul Național al Audiovizualului a amendat postul Antena 1 cu 50.000 de lei și Pro TV cu 30.000 de lei⁴⁵⁴ pentru ipostazele în care au prezentat-o pe loana Tufaru⁴⁵⁵.

Pe 4 ianuarie, postul de televiziune România TV a anunțat că este în posesia unor „*documente incendiare*” legate de moștenirea regizorului Sergiu Nicolaescu, decedat cu o zi înainte. România TV a titrat pe burtieră „*Documente către instanță*”, „*Nicolaescu, acte șoc*”, „*Oprirea incinerării*” - pentru a anunța în jurnalul de la ora 20.00 că două persoane au depus, la Judecătoria Sectorului 1, cereri de recunoaștere a paternității, spunând că ar fi fiii nelegitimi ai regizorului decedat în 3 ianuarie 2013. Datele de identificare ale unuia dintre presupușii „*fii*” aparțin unui jurnalist, fostul prezentator de știri sportive de la Realitatea TV Vasile Rotaru. România TV este o televiziune ce s-a desprins în toamna lui 2011 din redacția RealitateaTV. Vasile Rotaru a susținut că i-a fost folosită abuziv identitatea și că nu are nici o legătură cu solicitarea de stabilire a paternității. Rotaru a sesizat organele de anchetă penală.

Agencia națională de presă Agerpres înființează postul de Ombudsman

Agerpres a devenit una dintre primele instituții de presă din România care a înființat serviciul de Ombudsman⁴⁵⁶. Conform comunicatului instituției: „*Ombudsman-ul din AGERPRES va obține rezultate echitabile la plângerile împotriva Agenției Naționale de Presă AGERPRES, încurajând atât transparența cât și jurnalismul de calitate*”. Celelalte medii publice din țară, radioul și televiziunea publică, nu au instituții funcționale de Ombudsman, deși legea de funcționare le obligă la acest lucru.

Credibilitatea mass-media

49% dintre români susțin că nu au încredere în mass-media, dar chiar și așa presa apare ca una dintre instituțiile cele mai credibile pentru respondenți. Este surclasată doar de Biserică, potrivit sondajului IRES „*Percepții privind activitatea ONG*”, realizat la cererea Fundației Soros și lansat în decembrie 2013⁴⁵⁷. La distanță semnificativă sunt partidele politice, ONG-urile și sindicatele.

CONCLUZII:

- Conducerea și patronatul unuia dintre cele mai importante grupuri media au fost trimise în judecată pentru șantaj. Un alt grup media este implicat în practici corupte de business.
- Au apărut noi cazuri ale unor jurnaliști trimiși în judecată sau condamnați pentru șantaj de presă.
- Mass-media a fost folosită de patroni pentru a pune presiune pe justiție.
- Dificultățile financiare au amplificat compromisurile editoriale făcute de redacții.
- S-au înregistrat noi cazuri de știri inventate sau de emisiuni de tip reality-show regizate.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI EDITORI:

- Sancționați public derapajele etice.
- Dezbateți, adoptați și faceți public un cod etic al redacției.
- Delimitați strict rolurile în cadrul companiilor de presă. Jurnalistul nu trebuie să fie agent de marketing.
- Verificați cu atenție sursele din care vă culegeți informația.
- Informați publicul despre fapte relevante.
- Nu transformați dramele, tragediile sau scandalurile unor persoane în spectacol mediatic. Respectați demnitatea persoanelor aflate în suferință.
- Tratați echidistant și responsabil subiectele referitoare la minorități. Nu atribuiți unei întregi minorități incidente singulare.

⁴⁵³ Ibidem.

⁴⁵⁴ „*Amenzi în cazul loana Tufaru. Antena 1 - 50.000lei, ProTv - 30.000lei*”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 11 octombrie 2012.

⁴⁵⁵ „*Emisiunile-tabloid ar putea fi obligate să prezinte mesajul: Acest program este o ficțiune*”, Lulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 14 februarie 2013.

⁴⁵⁶ „*Agerpres a înființat serviciul OMBUDSMAN*”, Agerpres.ro, 19 decembrie 2013.

<http://www.agerpres.ro/cultura/2013/12/19/agerpres-a-infiinat-serviciul-ombudsman-12-09-11>

⁴⁵⁷ <http://www.fundatia.ro/?q=en/node/1413>

LEGISLAȚIE

Achiziții publice

În iunie 2013, Camera Deputaților a modificat o Ordonanță de Urgență pentru modificarea și completarea OUG 34/2006 privind atribuirea contractelor de achiziție publică, a contractelor de concesiune de lucrări publice și a contractelor de concesiune de servicii, adoptată de Guvern în 27 noiembrie 2012.

Ca urmare a unui amendament introdus în Cameră, pragul pentru alocarea directă a contractelor a fost ridicat de la 15.000 de euro la 30.000 de euro (modificarea art. 19). Acest amendament fusese propus și de Guvern, dar se renunțase la el în forma finală adoptată pe 27 noiembrie 2012, „*întrucât s-au primit semnale din partea societății civile*”, după cum a declarat purtătorul de cuvânt al guvernului⁴⁵⁸ (pentru mai multe detalii, vezi raportul FreeEx „*Libertatea Presei în România 2012*”).

Comaniile și regiile de stat, care fuseseră incluse de Ordonanța din noiembrie 2012 printre autoritățile care se supuneau legislației privind achizițiile publice, au fost eliminate din forma Legii adoptate de Camera Deputaților și publicată în Monitorul Oficial în iunie 2013⁴⁵⁹.

Legislația privind achizițiile publice prezintă importanță pentru presă atât din punctul de vedere al accesului la informații, cât și ca sursă de venit. Astfel, potrivit ultimului raport de monitorizare al Centrului pentru Jurnalism Independent⁴⁶⁰, valoarea estimată a publicității de stat este de aproximativ 50-60 de milioane de lei pe trimestru. „*Alocarea arbitrară a acestor sume este de natură să distorsioneze mecanismele pieței libere și ale liberei concurențe*”, au afirmat CJ și ActiveWatch într-o scrisoare adresată Primului Ministru în noiembrie 2012⁴⁶¹.

Codul penal

Anul 2013 a adus două surprize mari în ceea ce privește insulta și calomnia. Astfel, cu doar câteva zile înainte de 3 mai, Ziua Mondială a Libertății Presei, Curtea Constituțională a luat o nouă decizie prin care afirmă că atingerile aduse onoarei și reputației unei persoane trebuie sancționate penal (Decizia⁴⁶² nr.206 din 29 aprilie 2013). Ulterior, pe 12 decembrie 2013, într-o zi intrată în istoria Parlamentului sub numele de „*marșea neagră*”, Camera Deputaților a adoptat, în plen, fără consultare, printre altele, un amendament la o lege de modificare a unor acte normative prin care insulta și calomnia erau reînscrise penal. Ziua a fost botezată „*marșea neagră*” nu doar pentru adoptarea acestui amendament, ci pentru mai multe modificări ale legislației în vigoare adoptate de Cameră în acea zi.

⁴⁵⁸ „Guvernul menține pragul pentru achizițiile publice directe la 15.000 de euro, invocând reacții din partea societății civile”, R.M., HotNews, 27 noiembrie 2012.

⁴⁵⁹ Legea nr. 193/2013 publicată în Monitorul Oficial nr.387 din 28.06.2013. Vezi și: „Scandalul contractelor netransparente: Regiile și companiile de stat nu mai sunt obligate să deruleze proceduri de achiziții publice”, Claudia Pirvoiu, HotNews.ro, 1 iulie 2013.

⁴⁶⁰ <http://www.cji.ro/?p=1761>.

⁴⁶¹ „Centrul pentru Jurnalism Independent și ActiveWatch cer Guvernului să respingă propunerile de modificare a Legii Achizițiilor Publice”, Comunicat de presă, 26 noiembrie 2012.

⁴⁶² Decizia Nr.206 din 29 aprilie 2013 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.414 indice 5 alin.4 din Codul de procedură penală, Publicată în Monitorul Oficial nr.350 din 13.06.2013.

Reluăm, pe scurt, istoricul sinuos și spectaculos al insultei și calomniei⁴⁶³.

În august 2006 Monica Macovei, ministrul Justiției în acel moment, reușea să convingă Parlamentul să dezincrimineze insulta și calomnia. Insulta mai fusese dezincriminată o dată, dar meritul lui Macovei a fost că i-a convins pe parlamentari să reformeze radical infracțiunile privind defăimarea („*Dezincriminarea 1*”).

În ianuarie 2007, la câteva zile după intrarea României în Uniunea Europeană, Curtea Constituțională (CCR) a spus că dezincriminarea nu este constituțională și a argumentat pentru ideea că protecția reputației și a onoarei unei persoane nu se poate face decât prin mijloace penale (Reincriminarea 1”).

A urmat, până în 2010, un haos legislativ, pentru că unele instanțe au interpretat decizia CCR ca însemnând că insulta și calomnia sunt înapoi în codul penal, iar altele, că nu („*Confuzia 1*”).

În 2009 Parlamentul s-a pronunțat din nou iar în noul cod penal (care a intrat în vigoare în februarie 2014) insulta și calomnia nu sunt incluse printre infracțiuni („*Dezincriminarea 2*”).

La rândul său, Înalta Curte de Casație și Justiție (ICCJ) a afirmat într-o decizie din 2010, în urma unui recurs în interesul legii introdus de Procurorul General, că decizia CCR din 2007 trebuie interpretată în sensul că insulta și calomnia nu au reintrat în codul penal, punând capăt, cel puțin temporar, haosului legislativ în care ne-am aflat. Procurorul General argumentase în aceeași direcție („*Dezincriminarea 3*”).

Însă, pe 29 aprilie 2013, Curtea Constituțională a spus că ICCJ nu avea dreptul să se pronunțe pe această chestiune de legalitate și deci decizia sa este neconstituțională (Reincriminarea 2/3”).

Rezultatul noii decizii a CCR: un nou haos legislativ, cu un impact greu de estimat, inclusiv posibile condamnări ale României la Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru lipsa de previzibilitate a legilor pe care sunt judecați, în special, ziariștii („*Confuzia 2*”).

În decembrie 2013, Camera Deputaților a reintrodus, pe ușa din dos, insulta și calomnia în codul penal. La votul de pe 12 decembrie din plenul Camerei, la Proiectul de Lege pentru abrogarea art.741 din Codul penal (PL-x nr. 680/2011)⁴⁶⁴ a fost introdus un amendament prin care insulta și calomnia erau pedepsite cu amendă penală (Reincriminarea 3/4”).

Datorită unor alte prevederi aberante conținute în proiectul de lege⁴⁶⁵, acesta a fost declarat neconstituțional de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 3 din 15 ianuarie

⁴⁶³ Istoricul reia ideile din acest articol: „3 mai - Ziua Mondială a Libertății Presei. Curtea Constituțională reintroduce cenzura penală”, de Liana Ganea/FreeEx, 2 mai 2013, blog.activewatch.ro

⁴⁶⁴ http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?cam=1&idp=16121; Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative (PL589/2011) (http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.proiect?idp=12400).

⁴⁶⁵ Acestea se refereau la: redefinirea infracțiunii prevăzută de art. 253' din Codul penal de la 1968; introducerea unor dispoziții referitoare la aplicarea legii de dezincriminare; modificări aduse prevederilor referitoare la prescripția răspunderii penale, în sensul reducerii duratei acesteia; exceptarea unor categorii de persoane de la aplicarea dispozițiilor referitoare la funcționarul public din Codul penal în vigoare și din noul Cod penal; amnistia și grațierea.

2014. Proiectul de lege a fost în cele din urmă respins de Senat pe 18 martie 2014 cu 137 de voturi pentru, unul contra și nicio abținere.

Pe 1 februarie 2014 a intrat în vigoare noul Cod Penal, adoptat de Parlament în 2009. Insulta și calomnia nu apar, deocamdată, în acest cod.

Din păcate, evenimentele din 2013 ne arată că pericolul reîncredințării insultei și calomniei este iminent.

În decembrie 2013, în premieră, 35 de organizații din întreaga lume au cerut autorităților române să nu reîncredințeze insulta și calomnia. Printre semnatari s-au numărat Article 19, International Press Institute, PEN International, Reporters Without Borders și World Association of Newspapers and News Publishers. „*Această decizie, luată fără consultare publică, aruncă la coș zece ani de eforturi făcute de societate pentru dezincriminarea insultei și calomniei. Ea elimină România din rândul democrațiilor care nu acceptă ideea că un om poate să fie condamnat penal pentru cuvintele pe care le spune*”⁴⁶⁶, au spus cele 35 de organizații. „*Este absolut necesar ca articolele 205-207, ce reîncredințază insulta și calomnia, să fie scoase din Codul Penal, actuala formă a legii fiind o gravă agresiune la adresa libertății presei și a libertății de exprimare în general*”⁴⁶⁷, s-a mai afirmat în scrisoarea deschisă⁴⁶⁸.

Directiva „Big Brother” încalcă Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene

Comisia Europeană a clasat în februarie 2013 procedura de infringement⁴⁶⁹, care fusese deschisă în 2011 împotriva României pentru netranspunerea în legislație a Directivei 2006/24/EC privind păstrarea datelor de trafic informațional⁴⁷⁰, cunoscută și sub numele de „*Directiva Big Brother*”. Clasarea a survenit ca urmare a adoptării de către Parlamentul României în 2012 a Legii nr. 82/2012⁴⁷¹. O lege similară fusese adoptată în 2008⁴⁷² și declarată neconstituțională în 2009 printr-o decizie a Curții Constituționale a României⁴⁷³. Argumentele CCR s-au bazat atunci, în principal, pe încălcarea dreptului la viață privată,

⁴⁶⁶ „35 de organizații din întreaga lume cer autorităților române să nu reîncredințeze insulta și calomnia”, 17 decembrie 2013, www.activewatch.ro.

⁴⁶⁷ Ibidem.

⁴⁶⁸ Pentru argumente mai detaliate împotriva reîncredințării insultei și calomniei vezi și articolul: „3 mai - Ziua Mondială a Libertății Presei. Curtea Constituțională reintroduce cenzura penală”, de Liana Ganea/FreeEx, 2 mai 2013, blog.activewatch.ro.

⁴⁶⁹ „Comisia Europeană a închis procedura de infringement împotriva României pe tema mult contestatei Legi ‘Big Brother’ - stocarea datelor de trafic ale tuturor utilizatorilor de telefonie și internet”, de Adrian Vasilache - HotNews.ro, 21 februarie 2013.

⁴⁷⁰ Directiva 2006/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 martie 2006 privind păstrarea datelor generate sau prelucrate în legătură cu furnizarea serviciilor de comunicații electronice accesibile publicului sau de rețele de comunicații publice și de modificare a Directivei 2002/58/CE (JO L 105, p. 54, Ediție specială, 13/vol. 53, p. 51).

⁴⁷¹ Legea nr. 82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice.

Mai multe detalii în Rapoartele FreeEx „*Libertatea presei în România 2012*” și „*Libertatea presei în România 2009*”, www.activewatch.ro.

⁴⁷² Legea nr. 298/2008 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice. În vigoare de la 25.03.2014, publicată în Monitorul Oficial I nr. 211 din 25.03.2014.

⁴⁷³ Decizia Curții Constituționale nr. 1258 din 8 octombrie 2009.

prin obligația general aplicabilă de a păstra date care sunt legate în mod direct de comunicațiile private ale tuturor cetățenilor.

Legea nr. 82/2012 a fost criticată de organizații ale societății civile care au considerat că noua lege „*nu doar că nu rezolvă problemele de neconstituționalitate ale legii anterioare, ci este chiar mai periculoasă decât aceasta, întrucât conține o procedură vagă și neclară de acces la date*”⁴⁷⁴. După adoptarea legii din 2012, agentul guvernamental al României la Curtea de Justiție a Uniunii Europene Horațiu Radu declarase că această lege este un construct îmbunătățit al Legii 298/2008 și că „*nu încalcă niciun drept al omului*”⁴⁷⁵.

În aprilie 2014, la numai două săptămâni de la intrarea în vigoare a Legii nr. 82/2012, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a invalidat Directiva „*Big Brother*”⁴⁷⁶. CJUE a statuat că, prin impunerea păstrării acestor date și permițând accesul autorităților naționale competente, Directiva reprezintă o imixtiune deosebit de gravă în drepturile fundamentale la respectarea vieții private și la protecția datelor cu caracter personal. În plus, faptul că păstrarea și utilizarea ulterioară a datelor sunt efectuate, fără ca abonatul sau utilizatorul înregistrat să fie informat, poate da persoanelor vizate sentimentul că viața lor privată este obiectul unei supravegheri constante. Admițând că motivele care au stat la baza adoptării directivei sunt legitime, scopul urmărit fiind combaterea criminalității și siguranța publică, Curtea a constatat că legiuitorul Uniunii a depășit limitele impuse de respectarea principiului proporționalității. Curtea a precizat că păstrarea datelor de trafic (și implicit directiva) reprezintă o interferență serioasă cu dreptul fundamental la viață privată statuat în Articolul 7 din Carta UE a Drepturilor Omului⁴⁷⁷.

Rămâne de văzut ce măsuri va lua România în 2014 pentru a aduce legislația românească în linie cu decizia Curții de Justiție a Uniunii Europene. Abrogarea Legii „*Big Brother*” (nr. 82/2012) și a reglementărilor derivate din aceasta (de ex: prevederi din Codul de procedură penală) ar fi măsura logică și în acord cu decizia CUEJ.

Legislația audiovizuală sau cu impact asupra audiovizualului

Ordonanța „*anti-rebate*”⁴⁷⁸, emisă de guvernul Ponta, a intrat în vigoare în luna aprilie a anului 2013. Prevederile din ordonanță se regăsiseră și într-o încercare eșuată de adoptare a unei alte Ordonanțe care modifica Legea audiovizualului la sfârșitul anului 2012. Ordonanța „*anti-rebate*” a fost adoptată în aprilie pe neașteptate, deși prevederea stârnise la sfârșitul anului 2012 numeroase discuții în interiorul pieței de media și deși nici CNA, nici reprezentanții industriei de publicitate nu au fost consultați în privința acestor măsuri

⁴⁷⁴ „Reținerea datelor și accesul la datele reținute: propuneri de modificări legislative”, Asociația pentru Tehnologie și Internet, 17 ianuarie, 2013, [www.apti.ro](http://apti.ro/retinere-date-propuneri-modificari-legislative).

⁴⁷⁵ „*Legea Big Brother, privind stocarea datelor de trafic, trebuie să intre rapid în vigoare sau România riscă să ajungă la Curtea Europeană de Justiție*”, de Anne-Marie Blăjan, HotNews.ro, 13 ianuarie 2013.

⁴⁷⁶ Decizie în cazurile C-293/12 și C-594/12.

⁴⁷⁷ Sinteza deciziei CJUE a fost preluată din „*Legea Big Brother nu trebuia să existe! - a spus-o azi Curtea de Justiție a Uniunii Europene*”, comunicat al APADOR-CH, Asociația pentru Tehnologie și Internet, ActiveWatch - Asociația de Monitorizare a Presei, Centrul pentru Jurnalism Independent, Asociația Națională a Internet Service Providerilor, 8 aprilie 2014.

⁴⁷⁸ Ordonanța de Urgență nr. 25/2013 pentru modificarea și completarea Legii audiovizualului nr. 504/2002, publicată în Monitorul Oficial nr. 208 din 12 aprilie 2013.

(detalii în raportul FreeEx 2012, capitolul Legislație).

Ordonanța încearcă să „reglementeze” circuitul banilor în publicitatea TV, eliminând practic agențiile de publicitate ca intermediari în relația dintre clienții de publicitate și radiodifuzori⁴⁷⁹. În plus, solicitanții de licență audiovizuală sunt obligați să depună certificate din care să rezulte că societatea nu înregistrează obligații restante la bugetul de stat, cu excepția societăților care beneficiază de înlesniri sau reeșalonări, iar licența audiovizuală poate fi cedată doar cu acordul CNA și nu mai devreme de un an de la data intrării în difuzare, atât timp cât nici societatea cedentă, nici cea cesionară nu au restante la bugetul de stat.

Președintele Traian Băsescu a achiesat la argumentele criticilor Ordonanței și a refuzat să promulge Legea prin care fusese adoptată Ordonanța, spunând în iulie 2013 că prevederea referitoare la interzicerea intermediarilor de publicitate „nu se justifică” și ar îngriji „libertatea radiodifuzorilor de a vinde așa cum doresc propriul spațiu publicitar” și că astfel reprezintă o „ingerință nejustificată în activitatea comercială a radiodifuzorilor”⁴⁸⁰. La data publicării acestui raport, textul Ordonanței se afla pe agenda Comisiilor Camerei Deputaților (introdus încă din septembrie 2013)⁴⁸¹. Între timp, Legea audiovizualului operează cu modificările aduse de Ordonanță.

La începutul anului 2013, Senatul a respins cu unanimitate de voturi un proiect de modificare a Legii audiovizualului prin care se dorea, conform expunerii de motive semnate de inițiatorul proiectului de lege, deputatul PSD Victor Socaciu, „interzicerea folosirii abuzive în cadrul comunicărilor comerciale audiovizuale, în special în cadrul sporturilor publicitare, a unor elemente care fac parte din patrimoniul cultural național”⁴⁸². Deputatul dădea câteva exemple de astfel de elemente de patrimoniu folosite în mod „abuziv”: vechi colinde românești, Ateneul Român, statuia poetului

⁴⁷⁹ Art. 29 indice 1 (1) Orice achiziționare de spațiu publicitar televizat nu poate fi făcută de un intermediar decât în numele și pe seama beneficiarului final al publicității televizate.

(2) Orice oferte de preț pentru achiziționarea publicității televizate, prezentate de intermediarii prevăzuți la alin. (1) beneficiarilor finali ai publicității televizate, vor fi în mod obligatoriu confirmate în prealabil în scris cu radiodifuzorul. În scopul obținerii acestei confirmări, intermediarii vor prezenta radiodifuzorilor mandatele scrise acordate de beneficiarii finali ai publicității televizate pentru care solicită ofertele de preț.

(3) Obiectul achiziționării prevăzute la alin. (1) va fi plătit direct de către beneficiarul final al publicității televizate radiodifuzorului, în baza facturii ce va fi emisă de radiodifuzor către beneficiarul final al publicității televizate. Orice rabat sau avantaj tarifar, indiferent de natura acestuia, acordat de către radiodifuzor trebuie să figureze pe factura emisă beneficiarului final al publicității televizate.

(4) Intermediarii prevăzuți la alin. (1) nu pot să primească altă plată sau contraprestație decât cea care le este plătită de către beneficiarul final al publicității televizate în vederea remunerării serviciilor prestate și nici vreun avantaj material, indiferent de natura acestuia, din partea radiodifuzorului.

(5) Orice act juridic încheiat cu încălcarea dispozițiilor prezentului articol este nul. „De notat că la începutul acestui an [2013] grupul media internațional CME, condus de Adrian Sârbu și care deține în România televiziunile Pro TV, a decis pe cont propriu să renunțe să mai platească bonusuri de volum către agenții (...). La sfârșitul anului 2011, Pro TV decidea, tot pe cont propriu, să introducă obligativitatea așa-numitelor «contracte în trei» (televiziune-agenție-client) pentru transparență în negocierea prețurilor, după cum relate atunci Ziarul Financiar” (în „UPDATE Cutremur pe piața publicității: Guvernul a publicat în Monitorul Oficial o Ordonanță de Urgență care modifică piața de publicitate TV. Toate rebato-urile și bonusurile trebuie să apară pe factură, agențiile de publicitate trebuie să aibă împuternicire de la beneficiarul final. Condiții noi pentru obținerea unei licențe TV. CNA și publicitari: Nu au existat consultări pe noul text”, de Cristian Pantazi, Costin Ionescu, HotNews.ro, 12 aprilie 2013).

Mai multe detalii despre Ordonanța „anti-rebate” în Raportul FreeEx 2012.

⁴⁸⁰ Cerere de reexaminare din 17.07.2013. <http://www.revista22.ro/basescu-respinge-legea-audiovizualului-ar-fi-o-ingerinta-nejustificata-n-activitatea-radiodifuzorilor-28951.html>

⁴⁸¹ PL-x nr. 114/2013 (http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.project?cam=2&idp=13215).

⁴⁸² Expunerea de motive la Proiectul de Lege pentru completarea alin.(1) al art.29 din Legea audiovizualului nr.504/2002, înregistrat la Senat cu numărul L156/2012.

național Mihai Eminescu. Proiectul fusese adoptat de Camera Deputaților în martie 2012⁴⁸³, dar Comisia pentru cultură, arte și mijloace de informare în masă și Comisia juridică a Senatului au formulat rapoarte negative.

În luna mai, deputatul Dan-Cristian Popescu (Partidul Forța Civică) a depus o propunere legislativă pentru modificarea legii audiovizualului⁴⁸⁴, astfel încât emisiunile care „evidențiază aspecte imorale, indecente, obscene din viața unor persoane, gesturi și atitudini violente, scene cu lovituri și injurii, imagini cu tentă erotică, vulgare, expunerea fizică într-o manieră erotică, expunerea unor întâmplări intime, precum și alte aspecte care depășesc limita decenței” să poată fi difuzate numai între orele 24.00 și 6.00. Celălalt articol al propunerii viza retragerea licenței audiovizuale de către CNA în cazul încălcării repetate a acestei reglementări. În expunerea de motive, deputatul a justificat necesitatea acestei inițiative astfel: „Dorința de audiență cât mai mare este lipsită de orice scrupule, iar perversiunea, homosexualitatea, tâlhăria și crima sunt prezente zilnic pe micul ecran, ceea ce aduce modificări fundamentale în crearea personalității tinerilor”⁴⁸⁵. Comisia pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă a Camerei Deputaților a respins propunerea. Plenul Camerei a respins la rândul său acest proiect de lege în iunie 2013. În noiembrie 2013, propunerea a fost respinsă definitiv de Senat.

Propuneri similare de reglementare veniseră și din partea CNA, prin modificările aduse Codului de reglementare în audiovizual, însă formulările sunt mai precise și mai puțin restrictive și, am adăuga, nici nu suferă de homofobie, ca în cazul celor propuse de deputatul Dan-Cristian Popescu. Astfel, Consiliul a modificat, la rândul său, Codul de reglementare în audiovizual, printr-o decizie din martie 2013. Modificările se referă la condițiile de difuzare a imaginilor violente, la reglementarea difuzării emisiunilor tip reality show, la difuzarea imaginilor indecente, a programelor pentru adulți etc⁴⁸⁶.

Decizia CNA din martie a fost însoțită de o suspiciune de ilegalitate. Doi membri ai CNA (Valentin Jucan și Narcisa Iorga) au depus plângeri penale împotriva președintei CNA, Laura Georgescu, pe care au acuzat-o că a falsificat documentul trimis spre publicare în Monitorul Oficial, varianta finală neincluzând două amendamente care, afirmă cei doi, ar fi fost votate de Consiliu⁴⁸⁷.

Debutul lui 2014 a adus, de asemenea, noi propuneri de modificare a Codului de reglementare în audiovizual, în contextul dezbaterilor privind degradarea discursului jurnalistic și a asaltului produselor de tip tabloid. CNA a

⁴⁸³ Mai multe detalii în Raportul FreeEx „Libertatea Presei în România 2012”, capitolul Legislație.

⁴⁸⁴ Camera Deputaților. PL-x nr. 142/2013 (http://www.cdep.ro/pls/proiecte/upl_pck.project?cam=2&idp=13283).

⁴⁸⁵ „Deputatul Dan Cristian Popescu cere ca emisiunile ce prezintă fapte imorale, obscene sau violente înainte de ora 24:00 să fie considerate contravenții: «Perversiunea, homosexualitatea, tâlhăria și crima sunt prezente zilnic pe micul ecran», C.I., HotNews.ro, 22 mai 2013. http://economie.hotnews.ro/stiri-media_publicitate-14853777-deputatul-dan-cristian-popescu-cere-emisiunile-prezinta-fapte-imorale-obscene-sau-violente-inainte-ora-24-00-fie-considerate-contravenii-perversiunea-homosexualitatea-talharia-crima-sunt-prezente-zil.htm

⁴⁸⁶ Decizie nr. 141 din 28 martie 2013 pentru modificarea și completarea Deciziei Consiliului Național al Audiovizualului nr. 220/2011 privind Codul de reglementare a conținutului audiovizual, cu completările ulterioare

⁴⁸⁷ „Trei membri CNA: Două articole votate de CNA nu au mai ajuns în Monitorul Oficial”, Iulia Bunea, PaginaDeMedia.ro, 9 aprilie 2013. <http://www.paginamedia.ro/2013/04/live-conferinta-de-presa-speciala-doua-articole-votate-de-cna-nu-au-mai-ajuns-in-monitorul-oficial/>

urmărit să introducă utilizarea delay-ului de către radiodifuzori pentru a preveni încălcarea reglementărilor audiovizuale, a dorit să extindă actualele prevederi care interzic limbajul injurios și să normeze mai strict aparițiile în mediul audiovizual ale persoanelor reținute, deținute, condamnate.

Articolul care reglementează instrumentul delay-ului are cel mai mare potențial de a amenința dreptul la liberă exprimare: „ART. 29⁴⁸⁸ - În cazul programelor difuzate în direct, altele decât cele de știri și transmisiunile sportive, radiodifuzorii au obligația să folosească orice mijloace, inclusiv delay-ul, astfel încât să prevină difuzarea unor scene, expresii sau comportamente care contravin dispozițiilor prezentului cod privind protecția minorilor și a demnității umane”.

Consultată de CNA în această privință, ActiveWatch a afirmat că: „introducerea mecanismului delay-ului în legislația audiovizuală este riscantă, punând în pericol atât dreptul la liberă exprimare, cât și dreptul publicului la informare. Astfel, un delay de câteva secunde ar putea în teorie preveni difuzarea unor imagini pornografice/violente sau a unor expresii vulgare/injurioase. În același timp, acest delay poate fi folosit de către un radiodifuzor și pentru a opri difuzarea unor afirmații critice/incomode/deranjante în chestiuni de interes public, chiar și în cadrul unor emisiuni de divertisment, privând astfel publicul de posibilitatea de a intra în contact cu informații sau opinii relevante. Articolul este cu atât mai periculos, cu cât el vizează toate programele difuzate în direct, cu excepția celor de știri sau a transmisiunilor sportive. Astfel, considerăm că introducerea în legislație a acestui instrument poate fi echivalentă cu instituirea prin lege a cenzurii. Instrumentul delay-ului trebuie folosit de radiodifuzori doar prin proprie decizie și nu prin coerciție din partea CNA. Nimic din legislația în vigoare nu poate împiedica un radiodifuzor să folosească un astfel de instrument acolo unde consideră că el este necesar”⁴⁸⁸.

În ciuda opiniilor contrare, mecanismului delay-ul a fost adoptat de CNA în martie 2014⁴⁸⁹. De asemenea, au fost modificate și prevederile referitoare la limbajul injurios și aparițiile în mediul audiovizual a persoanelor reținute, deținute, condamnate.

Senatorul Sorin Roșca Stănescu și-a continuat demersul anunțat la începutul anului 2013 de a modifica legea audiovizualului, considerând că CNA este „răul teribil care a crescut ca un cancer”⁴⁹⁰. „Aș dori să reducem această instituție care reglementează activitatea audiovizualului [n.red: CNA] strict la o instituție care veghează la standardele tehnice de emisie ale posturilor de radio și televiziune și care să nu aibă absolut nicio putere de a discuta, de a mai pune vreodată în discuție conținutul emisiunilor de radio și televiziune, lăsând acele încălcări pe seama Parchetului și pe seama altor instituții, cum ar fi Protecția Consumatorului, ca să le amendeze”⁴⁹¹, a declarat Sorin Roșca Stănescu.

⁴⁸⁸ „AW se opune introducerii delay-ului în legislația audiovizuală”, ActiveWatch.ro, 28 februarie 2014. <http://activewatch.ro/ro/freeex/reactie-rapida/aw-se-opune-introducerii-delay-ului-in-legislatia-audiovizuala>

⁴⁸⁹ Decizia nr. 197 din 27 martie 2014.

⁴⁹⁰ „Senatorul PNL Sorin Rosca Stanescu își dorește o nouă lege a audiovizualului: Atribuții minime pentru CNA, sancțiunile să treacă la Parchet. Senatoarea PSD Gabriela Firea sprijină amendarea legii”, HotNews.ro, 15 ianuarie 2013.

⁴⁹¹ „Senatorul PNL Sorin Roșca Stănescu dorește o nouă lege a audiovizualului”, Agerpres.ro, 15 ianuarie 2013.

În luna octombrie 2013, acesta a lansat în dezbatere publică un document de poziție ce vizează o modificare mai largă a reglementărilor spațiului audiovizual, inclusiv serviciile publice de radio și televiziune. Acest document intitulat „Teze pentru proiectul legii audiovizualului” conține o serie de propuneri care, în esență, vizează dereglementarea și relaxarea regimului sancționatoriu aplicat de CNA. În același timp, printre teze se regăsește și propunerea de a extinde domeniul de aplicare a legislației audiovizuale și asupra mediului virtual. Între timp, S.R. Stănescu și-a pierdut calitatea de membru al PNL, iar inițiativa sa nu a fost deocamdată urmată de apariția unui proiect legislativ.

Pe 2 octombrie 2013, Guvernul României a adoptat Ordonanța de urgență privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență⁴⁹², care prevedea suspendarea licențelor audiovizuale în cazul societăților comerciale care intră în procedură de insolvență. Articolul 81 (3) din Ordonanța de urgență privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență a fost modificat după cum urmează:

„În cazul în care activitatea debitorului se află sub incidența prevederilor Legii audiovizualului nr.504/2002, ca urmare a deschiderii procedurii și până la data confirmării planului de reorganizare se suspendă licența audiovizuală, în sensul Legii audiovizualului nr.504/2002, cu modificările și completările ulterioare, cu începere de la data primirii comunicării de către Consiliul Național al Audiovizualului. În planul de reorganizare vor fi prevăzute condițiile de exercitare a dreptului de a difuza, într-o zonă determinată, un anume serviciu de programe, condiții ce vor fi suspendate aprobării prealabile a Consiliului Național al Audiovizualului”.

ActiveWatch și Reporterii fără Frontiere au fost printre vocile care au criticat, atât în România, cât și la nivelul Comisiei Europene, articolul de lege menționat pe motiv că:

a) intra în flagrantă contradicție cu articolul 30, alin 2 din Constituția României care precizează că „*nicio publicație nu poate fi suprimată*”, punând astfel în pericol dreptul constituțional la liberă exprimare;

b) sabota atribuțiile instituționale ale Consiliului Național al Audiovizualului (CNA), instituție care, prin lege, este „*autoritate unică de reglementare în domeniul politicilor media audiovizuale*” (Art.10, alin 2 din legea 504/2002 a audiovizualului);

c) intra în contradicție și cu alte prevederi din legea audiovizualului care definesc condițiile în care licența audiovizuală poate fi retrasă. Conform legii audiovizualului, CNA este singura instituție care poate elibera sau retrage licențe audiovizuale. Suspendarea licențelor nu există în legea audiovizualului;

d) era discriminatoriu, fiind dedicat exclusiv mediului audiovizual, deși există și alte sectoare ale economiei care funcționează pe baza unor licențe eliberate de autorități publice;

e) a fost adoptat într-o totală lipsă de transparență, fiind introdus în ziua votului, deși proiectul de lege fusese supus dezbaterii publice în urmă cu o lună;

f) intra în flagrantă contradicție cu însuși scopul

⁴⁹² OUG nr. 91/2013 a fost publicată în Monitorul Oficial al României nr. 620 din 4.10.2013.

procedurii de insolvență, de a ajuta societățile aflate în dificultate să se redreseze⁴⁹³.

În urma presiunilor publice, Avocatul Poporului a depus o excepție de neconstituționalitate la Curtea Constituțională a României (CCR). În fața Curții, Avocatul poporului a criticat lipsa de previzibilitate a legii și încălcarea principiului neretroactivității legii civile. Avocatul Poporului a mai argumentat că „dispozițiile art. 81 alin. (3) din ordonanța de urgență sunt neconstituționale prin raportare la cele ale art. 1 alin. (5) ⁴⁹⁴ din Constituție, având în vedere și faptul că în perioada de observație debitorii sunt împiedicați să își desfășoare activitatea”⁴⁹⁵.

APADOR-CH și ActiveWatch au depus, la rândul lor, pe 28 octombrie 2013, la Curtea Constituțională⁴⁹⁶, o informare „Amicus curiae” prin care aduceau la cunoștința Curții opinia acestor organizații referitor la neconstituționalitatea acestor articole din OUG nr. 91/2013 privind insolvența, ce discriminează societățile media.

În 29 octombrie 2013, Curtea Constituțională a declarat această ordonanță ca fiind neconstituțională (Decizia nr. 447). APADOR-CH și ActiveWatch atrăs atenția că „problema de fond a discriminării societăților media nu a fost rezolvată prin această decizie a Curții care nu a luat în discuție și încălcarea art. 16 alin (1) din Constituție, articol care interzice discriminarea. De aceea, pericolul reintroducerii unor prevederi discriminatorii la adresa presei, de tipul suspendării de drept a licenței audiovizuale odată cu declararea insolvenței, persistă în eventualitatea în care vor aduse modificări la Codul Insolvenței prin lege, iar nu prin ordonanță de urgență”⁴⁹⁷.

În noiembrie 2013, Senatul a respins definitiv o inițiativă legislativă⁴⁹⁸ a deputatului Gheorghe Mirel Taloș care viza modificarea Legii audiovizualului. Conform acestui proiect, televiziunile generaliste ar fi fost obligate să difuzeze săptămânal cel puțin 120 de minute de emisiuni culturale sau educative, iar posturile de știri ar fi trebuit să transmită în fiecare săptămână 30 de minute de astfel de programe. Proiectul prevedea că emisiunile culturale și educative includ: muzică (concerte sau recitaluri de muzică clasică, emisiuni de istoria muzicii, spectacole de operă, etc.); arte plastice și arte decorative; literatură; dramaturgie; artă cinematografică; balet; arhitectură; cultura populară românească (emisiuni despre tradiții, muzică populară românească, pusă într-un context critic sau istoric, emisiuni de prezentare a civilizației satului românesc etc.); cultura populară europeană (emisiuni de prezentare a civilizației europene, emisiuni despre tradiții etc.); istorie; știință. Inițiativa a avut un traseu extrem de sinuos, fiind adoptată de Parlament în 2011⁴⁹⁹, trimisă spre reexaminare de

⁴⁹³ „ActiveWatch și Reporteri fără Frontiere protestează față de modificările propuse de Guvern Legii Insolvenței”, 4 octombrie 2013, activewatch.ro

⁴⁹⁴ Art. 1, alin 5 din Constituția României: „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”.

⁴⁹⁵ Decizia nr. 447/2013 referitoare la admiterea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 91/2013 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență.

⁴⁹⁶ „Amicii Curții Constituționale”, 28 octombrie 2013, activewatch.ro.

⁴⁹⁷ „Deși CCR a declarat neconstituțională ordonanța de urgență privind insolvența, pericolul discriminării instituțiilor media persistă”, www.apador.org

⁴⁹⁸ L194/2011 (<http://www.senat.ro/Legis/Lista.aspx?cod=17842&pos=0&NR=b811&AN=2013#>).

⁴⁹⁹ Vezi Raportul FreeEx „Libertatea Presei în Romania 2012”, capitolul Legislație.

Președintele Bănescu în 2012⁵⁰⁰, re-adoptată de Cameră în iunie 2013 și respinsă definitiv de Senat pe 5 noiembrie 2013.

În iulie 2013 Guvernul a aprobat o nouă Strategie privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră și implementarea serviciilor multimedia digitale la nivel național⁵⁰¹. Data preconizată pentru trecerea definitivă la televiziunea digitală terestră rămâne 17 iunie 2015. În prima jumătate a anului 2014, ANCOM a început licitațiile pentru acordarea licențelor de operare a 5 multiplexuri de televiziune⁵⁰². Strategia lasă posibilitatea ca Societatea Națională de Radiocomunicații (Radiocom) să primească un multiplex sub forma unui „proiect pilot”⁵⁰³.

Nicio campanie publică de informare a cetățenilor în legătură cu efectele trecerii la televiziunea digitală terestră nu a fost demarată deocamdată (responsabili, conform Strategiei, sunt Consiliul Național al Audiovizualului și Ministerul Culturii⁵⁰⁴).

De-a lungul anului 2013, au existat și alte inițiative de modificare a legislației audiovizuale sau cu impact asupra audiovizualului. Le-am selectat pentru prezentul raport doar pe cele mai relevante pentru libertatea de exprimare.

Parlamentul European votează propunerea ActiveWatch de interzicere a infiltrării redacțiilor de agenți ai serviciilor de informații

Comisia pentru Libertăți Civile, Justiție și Afaceri Interne (Comisia LIBE) a Parlamentului European a adoptat pe 21 februarie 2013 propunerea ActiveWatch privind introducerea unor măsuri legislative care să interzică la nivelul statelor membru ale UE infiltrarea în redacții a agenților sub acoperire din serviciile de informații⁵⁰⁵. Propunerea ActiveWatch a fost introdusă pe agenda Parlamentului European pe 6 noiembrie 2012, în cadrul raportului de inițiativă al deputatei PNL (ALDE) Renate Weber privind „Carta UE: Norme standard pentru libertatea mass-media în UE”.

În memoriul adresat Comisiei LIBE în noiembrie 2012, ActiveWatch a susținut că infiltrarea agenților în redacții pune în pericol libertatea de exprimare, întrucât:

- amenință confidențialitatea surselor;
- împiedică colectarea informațiilor;

⁵⁰⁰ „Legea audiovizualului conține prevederi armonizate cu dispozițiile Directivei 89/552/CEE a Parlamentului European (Directiva serviciilor media audiovizuale) și prevede că prin difuzarea serviciilor de programe se realizează pluralismul politic și social, diversitatea culturală, lingvistică și religioasă, informarea, educarea și divertismentul publicului, cu respectarea libertăților și ale drepturilor fundamentale ale omului. Considerăm că impunerea unor condiții și limite în ceea ce privește conținutul programelor furnizate de radiodifuzori nu este oportună, limitând libertatea presei. De asemenea, considerăm că publicul este cel ce poate alege emisiunea sau canalul radio ori tv, din multitudinea celor existente pe piață, nefiind necesară o intervenție a legiuitorului în acest sens”, s-a arătat în cererea de reexaminare emisă de Președinție (<http://www.senat.ro/Legis/PDF%5C2011%5C11L194RX.pdf>).

⁵⁰¹ www.ancom.org.ro.

⁵⁰² „A început licitația pentru licențele de televiziune digitală terestră. Ofertele sunt așteptate până pe 8 mai 2014”, de Adrian Vasilache, HotNews.ro, 27 martie 2014.

⁵⁰³ „Guvernul favorizează compania de stat Radiocom în procesul de digitalizare terestră”, de Mihai Pavelescu, MediaExpress.ro, 20 iunie 2013.

⁵⁰⁴ „Cum explică CNA de ce nu a fost demarată până acum campania de informare a populației privind încetarea completă a emisiilor TV analogice terestre până la data de 17 iunie 2015”, de Adrian Vasilache, HotNews.ro, 27 august 2013.

⁵⁰⁵ Subiectul apare consemnat și în Raportul FreeEx „Libertatea presei în România 2012”, capitolul Legislație (www.activewatch.ro).

- încercă să dezinformeze și să manipuleze publicul;
- afectează credibilitatea presei;
- permite supravegherea redacțiilor;
- introduce un climat de neîncredere în redacții.

Amendamentul a fost preluat de deputata Renate Weber (ALDE) și susținut de eurodeputatul socialist Ioan Enciu. În Comisie amendamentul a fost adoptat cu un vot foarte strâns, 28 de voturi pentru, 24 împotriva, fiind susținut de grupurile liberal, socialist și ecologist din PE, în timp ce europarlamentarii populari și euro-sceptici s-au opus. De altfel, europarlamentarul popular Jean-Marian Marinescu, raportorul din umbră, a propus respingerea amendamentului.

Plenul Parlamentului European a adoptat la rândul său amendamentul în mai 2013⁵⁰⁶ cu 539 de voturi pentru și 70 împotriva (78 de parlamentari au absentat)⁵⁰⁷.

Punctul 22 al Rezoluției Parlamentului European din 21 mai 2013 referitoare la „Carta UE: norme standard pentru libertatea mass-mediei în UE” (2011/2246(INI)) „*invită statele membre să adopte o legislație cu privire la prevenirea infiltrării redacțiilor de știri prin intermediul unor agenți de informații, dat fiind faptul că aceste practici pun în mare pericol libertatea de exprimare, având în vedere că acestea permit supravegherea redacțiilor de știri, generează un climat de neîncredere, împiedică colectarea de informații, amenință confidențialitatea surselor și, în cele din urmă, încearcă să informeze eronat și să manipuleze publicul, precum și să discrediteze credibilitatea mass-mediei*”⁵⁰⁸.

Revizuirea drepturilor fundamentale din Constituție, făcută cu încălcarea drepturilor fundamentale

Considerat încă din 2012 de politicienii aflați la putere drept anul marilor reforme - reforma constituțională și reforma administrativă - anul 2013 este mai degrabă anul marilor reforme eșuate. Scopul declarat al parlamentarilor prin constituirea Comisiei de revizuire a Constituției în februarie-martie 2013 a fost acela de a avea „o Constituție care să aducă la zi tot ceea ce a însemnat în ultimul deceniu evoluție în societatea românească”⁵⁰⁹. Scopul real a fost modificarea acelor articole din Constituție care ar permite consolidarea puterii legislative în relație cu celelalte două puteri ale statului (executivă și judecătorească) folosindu-se de majoritatea parlamentară câștigată la ultimile alegeri ceea ce făcea ca proiectul să treacă mai ușor prin Parlament, iar referendumul de validare să nu constituie o problemă majoră.

La adăpostul majorității parlamentare, procesul de revizuire al Constituției a fost extrem de viciat.

Comisia comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerii legislative de revizuire a Constituției României a fost prezidată de Crin Antonescu (președinte al Partidului Național Liberal și Copreședinte

al USL) și și-a desfășurat cea mai mare parte a activității din 2013 în lipsa unor participanți din partea opoziției parlamentare. Sub pretextul organizării de dezbateri publice, a fost constituit și un Forum Constituțional cu rol consultativ pentru cei din Comisie (condus de către o organizație neguvernamentală) însă, acesta nu a reușit să influențeze agenda politică a parlamentarilor.

Mai multe organizații ale societății civile au criticat lipsa de informare corectă și consultare publică⁵¹⁰. Astfel, Comisia a fost acuzată că și-a desfășurat ședințele cu ușile închise, accesul mass-media și al societății civile la informații fiind restricționat. Nici documentele Comisiei nu au fost integral făcute publice. Organizarea dialogului cu societatea a fost considerată „defectuoasă”⁵¹¹, uneori chiar haotică.

Organizații ale societății civile au propus mai multe variante de amendamente ale articolelor 30 și 31 din Constituție, care reglementează libertatea de exprimare, libertatea presei și accesul la informații. Astfel de propuneri au făcut ActiveWatch⁵¹², APADOR-CH și Centrul pentru Jurnalism Independent.

O surpriză a venit din partea Consiliului Legislativ, care a propus eliminarea din Articolul 30 a alineatului 4 care prevede că „*nicio publicație nu poate fi suprimată*”. Un grup larg de organizații ale societății civile au protestat la începutul anului 2014 față de acest amendament: „*Interdicția constituțională privind suprimarea publicațiilor este una dintre cele mai puternice garanții la adresa libertății presei, libertate consfințită prin articolul 30. Această interdicție expresă a apărut prima oară în Constituția din 1866. Ea a fost eliminată în 1938, în timpul dictaturii regale, iar textul a fost absent din toate Constituțiile comuniste. Interdicția de a suprima publicații a fost reintrodusă în Constituția din 1991. (...) Considerăm că nu există nicio rațiune care să justifice, în 2014, adoptarea unei abordări specifice regimurilor totalitare*”⁵¹³.

La data publicării acestui raport (mai 2014), în contextul în care lucrările Comisiei comune au fost reluate, nu se cunoaște varianta finală a proiectului de modificare și nici nu se știe în ce măsură membrii acesteia au discutat și integrat propunerile venite din partea actorilor neguvernamentali, Comisiei de la Veneția, Consiliului legislativ etc. Mai mult, în condițiile modificării configurației politice parlamentare prin ieșirea PNL de la guvernare, nu există informații care să susțină clar continuarea procesului, inclusiv varianta de proiect dezbătută pe parcursul anului 2013.

⁵¹⁰ Scrisoare deschisă adresată dlui Crin Antonescu și membrilor Comisiei comune a Camerei Deputaților și Senatului pentru elaborarea propunerii legislative de revizuire a Constituției României”, 27 martie 2013. Scrisoarea a fost semnată de peste 25 de organizații ale societății civile.

⁵¹¹ Ibidem.

⁵¹² Vezi anexa. Propunerile au fost parte ale unui pachet de comentarii și amendamente înaintate de CeRe - Centrul de Resurse pentru Participare Publică, ANBCC - Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni, ActiveWatch, cu sprijinul Fondului pentru Inovare Civică și al Trust for Civil Society în Central and Eastern Europe, prin Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile („Societatea civilă - o voce puternică în procesul de modificare a Constituției României”, 23 mai 2013, www.ce-re.org).

⁵¹³ „Constituția revizuită trebuie să păstreze garanțiile pentru libertatea presei”, comunicat semnat de 15 organizații ale societății civile, 3 februarie 2014, www.activewatch.ro.

⁵⁰⁶ „Raportul Weber: «Trebuie să ne asigurăm că jurnaliștii își pot face meseria»”, 21 mai 2013, www.renateweber.eu. http://www.renateweber.eu/ro/detalii_media/506

⁵⁰⁷ <http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/sda.do?id=22772&l=fr>

⁵⁰⁸ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P7-TA-2013-0203&language=RO&ring=A7-2013-0117>

⁵⁰⁹ Crin Antonescu anunța începerea lucrărilor comisiei de revizuire a Constituției, 28 mai 2013, www.ziare.com

Steag, imn și drapeluri

Nu putea să treacă un an de legislatură fără o inițiativă de modificare Legii nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice. În noiembrie 2013, 30 de aleși ai poporului (senatori PSD) au propus ca arborarea drapelului și a stemelor unor state care nu mai există, precum și cele ale unor entități cu pretenții statale, nerecunoscute ca atare de statul român să fie interzise. De asemenea, arborarea drapelurilor altor state pe teritoriul României ar trebui să se facă numai însoțite de cel național. Proiectul introduce sancțiunea cu amendă pentru nerespectarea acestor obligații. Se pedepsește cu amendă și încălcarea articolului 2 al Legii, care prevede că drapelul României se aborează permanent pe edificiile și în sediile autorităților și instituțiilor publice, la sediul partidelor politice, al sindicatelor, al instituțiilor de învățământ și cultură, etc.

O altă modificare are în vedere sancțiunea pentru nerespectarea obligativității de intonare zilnică a imnului național (variante scurtă) în învățământul primar de către elevi, chestiune care a constituit preocuparea și a altor propuneri legislative în anii 2011 și 2012⁵¹⁴. Proiectul de lege precizează că „*prin grija conducătorilor unităților de învățământ*” și verificarea inspectoratelor școlare (care vor stabili măsuri de sancționare), se va asigura respectarea acestui demers. Argumentația pe care se bazează inițiatorii proiectului de lege pare a fi una pur subiectivă: „(...) *intonarea Imnului național susține momentele speciale în care se manifestă românii, indiferent că aceștia se află în țară sau în străinătate*”⁵¹⁵. Impunerea categorică a unor credințe prin intonarea obligatorie a imnului sau chiar și prin arborarea obligatorie a steagurilor, ar putea încălca drepturi constituționale fundamentale ca libertatea de exprimare, libertatea de conștiință, dreptul la proprietate privată.

La data publicării acestui raport (mai 2014), proiectul era în lucru la comisiile Senatului. Primise aviz favorabil de la Consiliul legislativ și de la Comisia juridică.

CONCLUZII:

- Și în 2013, inițiative legislative importante au fost promovate fără o consultare publică prealabilă.
- Modificările la Legislația privind achizițiile publice au ridicat pragul de alocare directă la 30.000 de euro și au eliminat companiile și regiile de stat din lista instituțiilor care se supun acestei legislații.
- O decizie a Curții Constituționale a României aruncă statutul incriminării insultei și calomniei într-o nouă zonă a incertitudinii legislative.
- Directiva „*Big Brother*” încalcă Carta fundamentală a UE, conform Curții de Justiție a UE.
- A fost adoptată Ordonanța „*anti-rebate*” care încearcă să „*reglementeze*” circuitul banilor în publicitatea TV, eliminând practic agențiile de publicitate ca intermediari în relația dintre clienții de publicitate și radiodifuzori.
- S-a încercat adoptarea unui act legislativ prin care licența unui radiodifuzor aflat în insolvență să fie retrasă automat.

⁵¹⁴ Vezi „*Neînsemnatele*” în *semne*”, Raportul FreeEx „*Libertatea Presei în România - 2012*”.

⁵¹⁵ Vezi „*Expunere de motive*”, <https://www.senat.ro/Legis/Lista.aspx?cod=17842&p os=0&NR=b811&AN=2013>

- Parlamentul European a adoptat un amendament privind interzicerea infiltrării redacțiilor de agenți ai serviciilor de informații.
- Parlamentul a făcut demersuri de modificare a Constituției, inclusiv a articolelor 30 și 31.

RECOMANDĂRI PENTRU JURNALIȘTI ȘI EDITORI:

- Citiți legislația care vă afectează activitatea profesională (Codurile penal și civil, Legea 544/2001, legislația audiovizuală, Codul muncii, Legea drepturilor de autor etc.).
- Citiți „*Ghidul juridic pentru ziaristi*”⁵¹⁶, „*Libertatea de exprimare și noul Cod civil*”⁵¹⁷ și „*Ghidul avertizorului de integritate din instituțiile publice de presă (radio, televiziune, agenție de presă)*”⁵¹⁸.
- Implicați-vă în monitorizarea legislației și a dezbaterilor cu publicul și autoritățile.
- Susțineți inițiativele de autoreglementare, ca modalitate de prevenire a supra-legiferării în domeniul mass-media.

RECOMANDĂRI PENTRU AUTORITĂȚI ȘI POLITICIENI:

Faceți public modul în care sunt cheltuiți banii publici.

- Aplicați legislația unitar, în acord cu jurisprudența CEDO și cu tratatele internaționale la care România este semnatară.
- Organizați consultări publice înainte de adoptarea de acte legislative și respectați concluziile acestora.
- Nu incriminați insulta și calomnia.
- Abrogați Legea „*Big Brother*” (nr. 82/2012). Nu este constituțională.
- Adoptați legislație prin care să fie interzisă infiltrarea redacțiilor de agenți ai serviciilor de informații.

⁵¹⁶ „*Ghid juridic pentru ziaristi*”, ediția III (Autori: Monica Macovei, Adriana Dăgăliță, Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2009 (www.activewatch.ro).

⁵¹⁷ „*Libertatea de exprimare și noul Cod civil*” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2014 (www.activewatch.ro).

⁵¹⁸ „*Ghidul avertizorului de integritate*” (Autor: Dan Mihai), publicat de ActiveWatch în 2012 (www.activewatch.ro).

Publicat în 2014

© **ActiveWatch** - Agenția de Monitorizare a Presei
Membră a Rețelelor Internaționale Reporteri fără Frontiere și IFEX

Calea Plevnei nr. 98, bl. 10C, sector 1, București;
CP 2 OP 67

☎ 021 313 40 47 📠 021 637 37 67

✉ office@activewatch.ro

● www.activewatch.ro ● blog.activewatch.ro ● www.facebook.com/ActiveWatch ●